

CARTEA ANULUI PE AMAZON.COM

TOT CE NU TI-AM SPUS

CELESTE NG

CELESTE NG

TOT CE NU ȚI-AM SPUS

Original: *Everything I Never Told You* (2014)

Traducere din limba engleză și note de:
ADRIANA BĂDESCU

virtual-project.eu

LITERA®

2016

Celeste Ng

Celeste Ng a crescut în Pittsburgh, Pennsylvania, și Shaker Heights, Ohio, într-o familie de oameni de știință. A absolvit Universitatea Harvard și a făcut un masterat la Universitatea din Michigan. Scrierile de ficțiune și eseurile ei au apărut în *One Story*, *TriQuarterly*, *Bellevue Literary Review*, și a primit Premiul Pushcart. În prezent locuiește în Cambridge, Massachusetts.

Tot ce nu ți-am spus, romanul de debut al lui Celeste Ng, a primit mai multe premii literare, s-a aflat pe lista de bestselleruri a revistei *New York Times* și a fost cartea anului pe Amazon.com.

1.

Lydia e moartă. Dar ei încă nu știu asta. Ora șase și jumătate dimineța, 3 mai 1977. Nimeni nu știe nimic altceva decât acest lucru banal: Lydia a întârziat la micul dejun. La fel ca de fiecare dată, lângă bolul cu cereale mama ei a așezat un creion ascuțit și tema la fizică, șase probleme cu mici bife în dreptul lor. În drum spre serviciu, tatăl Lydiei rotește butonul radioului pe frecvența WXKP, Cel Mai Bun Post de Știri din Northwest Ohio, enervat de pârâiturile paraziților. Pe scări, fratele Lydiei cascadează, încă învăluit într-o urmă de vis. Iar pe scaunul ei din colțul bucătăriei, cu ochii pe jumătate închiși, sora Lydiei se apleacă asupra fulgilor ei de porumb, sorbindu-i unul câte unul și așteptând să coboare Lydia. Ea e cea care remarcă, într-un târziu:

— Lydia e cam înceată azi.

La etaj, Marilyn deschide ușa de la camera fiicei ei și vede patul neatins: colțurile perfecte ale cearșafului încă îndoite sub marginea cuverturii matlasate, perna încă umflată și convexă. Nimic nu pare nelalocul lui. Pantalonii în nuanța muștarului aruncați grămadă pe podea și o singură șosetă în dungii multicolore. Un șir de panglici de la concursurile de știință pe perete, un afiș cu Einstein. Sacul de pânză al Lydiei îngrămădit pe raftul de jos al dulapului. Geanta verzuie de școală rezemată de birou. Flaconul de colonie Baby Soft pe comodă și mirosul dulce, de copil drag plutind încă în aer. Dar Lydia nu e.

Marilyn închide ochii. Poate când îi va deschide Lydia va fi acolo, cu pilota trasă până peste cap ca de obicei, doar șuvițe de păr ieșind de dedesubt. O umflătură îmbufnată sub pilotă, pe care, cine știe cum, n-a observat-o înainte. „Eram în baie, mamă. Am coborât să-mi iau niște apă. Am fost aici, în pat, tot timpul”. Dar sigur, când se uită din nou, nimic nu s-a schimbat. Sub perdelele trase, fereastra licăre ca ecranul gol al unui televizor.

Jos, se oprește în pragul bucătăriei, sprijinindu-se cu mâinile de toc, de o parte și de alta a ușii. Tăcerea ei spune totul.

— Mă duc să mă uit afară, rostește ea în cele din urmă. Poate, din cine știe ce motiv...

Rămâne cu privirea ațintită în podea în vreme ce pășește spre ușa din față, de parcă urmele Lydiei ar putea fi imprimate în preșul de pe hol.

Nath spune uitându-se la Hannah:

— Aseară era în camera ei. Am auzit radioul. La unsprezece și jumătate.

Și apoi tace, amintindu-și că nu i-a spus „noapte bună”.

— Poți fi răpită dacă ai șaisprezece ani? întrebă Hannah.

Nath tot împunge cu lingura prin bol. Fulgii de porumb s-au înmuiat și se scufundă în laptele tulbure.

Mama lor se întoarce în bucătărie și, pentru o magnifică frântură de clipă, Nath răsuflă ușurat: uite-o pe Lydia, și e bine mersi. I se întâmplă uneori – chipurile lor seamănă atât de bine, încât o vezi pe una cu coada ochiului și crezi că-i cealaltă: aceeași bărbie ascuțită, aceeași pomeți cu gropița din obrazul stâng, aceeași siluetă cu umerii înguști. Numai culoarea părului e alta – al Lydiei e negru-smoală, în vreme ce al mamei e blond ca mierea. El și Hannah seamănă cu tatăl lor; odată, o femeie s-a oprit lângă ei la băcănie și i-a întrebat: „Chinezi?”, iar când ei au răspuns că da, fără să mai intre în detalii, ea a încuviințat dând din cap cu un aer înțelept. „Știam eu! După ochi”. Și se trăsese de colțul ochilor spre tâmpile, cu degetele. Dar sfidând genetica, Lydia are ochii albaștri ai lui Marilyn,

iar ei știu că ăsta este încă unul dintre motivele pentru care ea e preferata mamei. Și a tatălui.

Apoi Lydia ridică o mână la frunte și devine iar mama.

— Mașina e încă aici, spune ea.

Nath știuse asta. Lydia nu poate șofa, încă nu și-a luat permisul. Săptămâna trecută îi surprinsese pe toți picând la examenul de conducere, iar tata n-o lăsa nici măcar să se așeze la volan fără permis. Nath amestecă în cereale, care s-au transformat într-un soi de terci pe fundul bolului. Ceasul din hol ticăie, după care bate ora șapte treizeci. Nimeni nu se clintește.

— Azi mai mergem la școală? întrebă Hannah.

Marilyn ezită. Apoi se duce și scoate cheile din geantă cu o eficiență mimată.

— Ați pierdut autobuzul amândoi. Nath, ia mașina mea și las-o pe Hannah la școală în drum.

Apoi, după o pauză, adaugă: Nu vă faceți griji! Aflăm noi ce s-a întâmplat.

Dar nu se uită la ei. Și nici ei n-o privesc.

După ce copiii au plecat, mama ia o cană din dulap, străduindu-se să-și împiedice tremurul mâinii. Cu mult timp în urmă, când Lydia era mică, Marilyn o lăsase la un moment dat singură în camera de zi, jucându-se pe un pled, și se duse în bucătărie să-și facă o ceașcă de ceai. Pe atunci Lydia avea doar unsprezece luni. Marilyn luase ceainicul de pe foc și, când se întorsese, o văzuse pe Lydia stând în pragul ușii. Tresărise și se sprijinise punând mâna pe arzătorul fierbinte. O pată roșie, spiralată, îi apăruse în palmă și își duse mâna la gură, privind-și fetița cu ochii înrouați. Stând în picioare, Lydia avea o vioiciune stranie, de parcă atunci ar fi văzut bucătăria pentru prima dată. Marilyn nu se gândise că îi ratase primii pași sau că fetița ei se făcuse mare. Gândul care-i trecuse prin minte nu fusese „Cum am ratat asta? Ce altceva ai mai ascuns tu de mine?” Nath se ridicase, se împleticise, se împiedicase și schițase primii pași sub privirile ei, însă nu-și amintea s-o fi văzut pe Lydia încercând măcar să stea în picioare. Și totuși, părea atât de sigură pe tălpile ei goale, degețelele minuscule abia zărindu-se de sub manșeta boțită a pijamalei. Marilyn stătuse deseori cu spatele la ea, deschizând frigiderul sau punând rufe în mașina de spălat; era posibil ca Lydia să fi început să meargă cu săptămâni în urmă, în vreme ce ea amesteca în vreo oală, fără să aibă măcar habar.

O ridicase atunci în brațe și-i mângâiasse părul și-i spusese ce isteată e și ce mândru va fi tata când va ajunge acasă. Dar se simțise ca și când ar fi dat peste o ușă încuiată într-o încăpere familiară: deși doar un boț de om, Lydia avea deja secrete. Marilyn îi dădea să mănânce, îi făcea baie și-i punea pijamaua, dar deja fragmente din viața fetiței îi erau necunoscute. Îi sărutase obrazii și o strânsese la piept, încercând să se încălzească de la trupul ei mic.

Acum Marilyn bea din ceai și își amintește de surprinderea aceea.

Numărul de telefon al liceului e prins cu un bold pe panoul din plută de lângă frigider, iar Marilyn ia hârtiuța și formează seria de cifre, răsucindu-și pe deget firul telefonului în timp ce așteaptă să sune.

— Liceul Middlewood, răspunde secretara după al patrulea apel. Dottie sunt.

Și-o amintește pe Dottie: o femeie cu trupul ca o pernă de canapea, care își poartă părul roșcat-pal într-un coc ca un cuib de albine.

— Bună dimineața, începe ea, și glasul i se frânge. Fiica mea este la cursuri în această dimineață?

Dottie scoate un cloncănit politicos de nerăbdare.

— Cu cine vorbesc, vă rog?

Are nevoie de câteva clipe ca să-și amintească propriul nume.

— Marilyn. Marilyn Lee. Fiica mea e Lydia Lee. Clasa a zecea.

— Dați-mi voie să mă uit la orarul ei. Prima oră... Fizica de clasa a unsprezecea?

— Da, așa e. Cu domnul Kelly.

— Trimit pe cineva la clasă ca să verifice.

Se aude un bufnet, când secretara așază receptorul pe birou.

Marilyn studiază cana și bălțicica pe care a lăsat-o sub ea, pe masă. Cu câțiva ani în urmă, o fetiță intrase de-a bușilea într-un șopron de depozitare și se sufocase. După aceea, departamentul de poliție trimisese către fiecare locuință un fluturaș cu textul: „Dacă v-a dispărut copilul, căutați-l imediat! Verificați în mașina de spălat și în uscătorul de rufe, în portbagajul mașinii, în magaziile de unelte și în orice loc în care s-ar fi putut ascunde. Chemați fără întârziere poliția dacă nu-l găsiți”.

— Doamnă Lee? spune secretara. Fiica dumneavoastră nu a fost la prima oră. Sunați pentru a-i motiva absența?

Marilyn închide fără să mai răspundă. Pune la loc pe panou hârtiuța cu numărul, iar degetele ei umede întind cerneala, astfel că cifrele par că tremură în vânt sau că sunt acoperite de apă.

Caută în fiecare cameră, deschide fiece dulap. Deschide și ușa garajului gol: nimic, doar o pată de ulei pe beton și mirosul slab de benzină. Nici nu e sigură după ce se uită. Urme de pași acuzatoare? O dâră de firimituri? Când avea ea doisprezece ani, o fată ceva mai mare de la școala ei dispăruse și fusese găsită în cele din urmă moartă. Ginny Barron. Încălțată cu pantofii Oxford la care jinduia și ea cu disperare. Se dusese până la magazin să cumpere țigări pentru tatăl ei și două zile mai târziu îi găsiseră trupul pe marginea șoselei, la jumătatea drumului spre Charlottesville; era dezbrăcată și fusese sugrumată.

Mintea lui Marilyn începe să se frământa. Vara Fiului lui Sam^[1] începuse – deși ziarele foloseau de puțin timp acest nume când se refereau la el; chiar și în Ohio titluri cu litere de-o șchioapă îi anunțau ultimele crime. Peste câteva luni poliția avea să-l prindă pe David Berkowitz, iar țara întreagă urma să-și îndrepte din nou atenția asupra altor subiecte: moartea lui Elvis, noile jocuri video Atari, săritura lui Fonzie peste rechini^[2]. ... În acest moment însă, când newyorkezii bruneti își cumpără peruci blonde, lumea îi pare lui Marilyn un loc terifiant și incert. Asemenea lucruri nu se întâmplă aici, își spune ea. Nu în Middlewood, pe care ea îl numește oraș, dar care e în realitate un tângușor cu un colegiu și trei mii de locuitori, de unde un drum de o oră cu mașina nu te duce mai departe de Toledo, în care o seară de sâmbătă în oraș înseamnă doar câteva ore petrecute la patinoarul pentru role, la sala de popice sau la cinematograful în aer liber, și în care lacul Middlewood, din centru, e de fapt un mic iaz înnobilit. (În această din urmă privință greșește: lacul are trei sute de metri dintr-un mal în celălalt și e adânc.) Și totuși, simte furnicături pe spate, ca o armată de gâze mărșăluindu-i pe șira spinării.

În casă, Marilyn trage într-o parte perdeaua de la duș, ale cărei inele scârțâie pe bară, și se uită fix la curbele albe ale căzii. Caută în toate dulăpioarele din bucătărie. Se uită în cămară, în șifonier, în cuptor. Pe urmă deschide frigiderul și îi cercetează conținutul. Măslina. Lapte. Un pui în ambalaj de spumă roz, o salată iceberg, un ciorchine de strugure verde jad. Atinge borcanul rece cu unt de arahide și închide ușa, clătinând din cap. De parcă Lydia ar fi putut fi cumva înăuntru.

Soarele dimineții scaldă casă, păstos ca tarta cu lămâie, iluminând adâncurile bufetelor, dulapurile goale și podelele curate, neacoperite. Marilyn se uită la mâinile ei, goale și ele și aproape strălucind în razele soarelui. Ridică receptorul și formează numărul soțului ei.

•

Pentru James, aflat la birou, este doar o altă zi de marți, în care își ciocănește ușor dinții cu pixul. Un șir de cuvinte dactilografiate, cu tușul întins, urcă abia sesizabil spre marginea hârtiei: „Serbia a fost una dintre cele mai puternice țări baltice”. Taie „baltice”, scrie „balcanice” și dă pagina. „Arhiducele France Ferdinand a fost asasinat de membrii organizației Mina Neagră”. *Franz*, corectează el în gând. Și *Mâna* Neagră. Oare studenții ăștia chiar nu deschid cărțile? Se vede pe sine

însuși în fața clasei, cu indicatorul în mână și harta Europei întinsă pe perete, în spatele lui. Este una dintre lecțiile introductive, „America și războaiele mondiale”; nu se aștepta la cunoștințe aprofundate sau la idei critice – doar la o înțelegere elementară a evenimentelor și la un elev care să știe să scrie corect „Cehoslovacia”.

Închide lucrarea și scrie punctajul pe prima pagină – șaiszeci și cinci din o sută – după care îl încercuiește. În fiecare an la apropierea verii, studenții încep să se agite și să freamăte; resentimentele mocnesc și se încing, apoi răbufnesc între pereții lipsiți de ferestre ai sălii de clasă. Lucrările sunt scrise într-o doară, cu paragrafe lăsate în coadă de pește, uneori întrerupte în mijlocul vreunei fraze, de parcă studenții n-ar mai putea duce până la capăt un gând atât de lung. Oare totul a fost în van? se întreabă el. Toată documentația lui pentru curs, toate acele diapozitive color cu MacArthur și Truman și cu hărțile bătăliei de la Guadalcanal! Nimic altceva decât niște nume care stârnesc chicote, întregul lui curs, doar încă o cerință bifată în drum spre absolvire. La ce altceva s-ar fi putut aștepta într-un loc ca ăsta? Așază lucrarea peste celelalte și pune pixul deasupra. Prin fereastră se vede micul careu acoperit cu iarbă și trei tineri în blugi aruncând discuri de la unul la altul.

Când era mai tânăr, asistent la scurt timp după absolvire, James era luat deseori drept student. Dar nu i s-a mai întâmplat de ani buni. Va împlini patruzeci și șase de ani în primăvara viitoare; acum e profesor plin, cu câteva fire argintii în părul negru. Uneori însă, e confundat cu altceva. Într-o zi, secretara de la biroul rectorului a crezut că e un diplomat japonez în vizită și l-a întrebat cum a fost zborul de la Tokyo. Îi place să vadă surprinderea pe chipurile oamenilor când le spune că e profesor de istorie americană. „Ei bine, eu *sunt* american”, explică el când ceilalți fac ochii mari, cu o undă defensivă în glas.

Cineva bate la ușă. E asistenta lui, Louisa, cu un teanc de lucrări.

— Domnule profesor Lee, n-am vrut să vă deranjez, dar ușa era deschisă, spune ea și așază lucrările pe birou, adăugând: Acestea sunt destul de slabe.

— Da. Și cele de la mine sunt la fel. Speram ca toate notele bune să fie în teancul tău.

Louisa râde. Când a văzut-o prima dată, trimestrul trecut la seminarul din ultimul an, a fost surprins. Văzută din spate, ar fi putut să fie fiica lui: aveau părul aproape la fel, negru și lucios, lung până la omoplați, același mod de a sta, cu coatele strânse lângă corp. Când se întorsese însă, văzuse că fața îi era numai și numai a ei, îngustă comparativ cu cea lată a Lydiei, cu ochii căprui și liniștiți.

„Domnule profesor Lee?” începuse ea, întinzând mâna. „Eu sunt Louisa Chen”.

Era de optsprezece ani profesor la Middlewood College, își spusese el, și acum apăruse prima lui studentă din Orient. Fără să-și dea seama, zâmbise.

Apoi, o săptămână mai târziu, venise la el în birou.

— Familia dumneavoastră? întrebuse ea înclinând fotografia de pe masa lui de lucru, ca s-o vadă mai bine.

Urmase o pauză, în care ea studiase poza. Toată lumea proceda la fel, și de asta ținea el fotografia la vedere. Îi urmărise privirea trecând de la chipul lui fotografiat la cel al soției, apoi la cele ale copiilor și înapoi.

„Oh”, bâiguise ea după o clipă, și era limpede că încerca să-și disimuleze confuzia. „Soția dumneavoastră... nu e chinezoaică?”

Asta spuneau toți. Dar de la ea așteptase altceva.

„Nu”, răspunsese apoi, îndreptând fotografia mai bine spre ea, într-un unghi perfect de patruzeci și cinci de grade cu partea din față a biroului. „Nu e”.

Dar la încheierea primului semestru o rugase să-l ajute la notarea lucrărilor din anii mici. Iar în

aprilie îi ceruse să-i fie asistentă pentru cursul de vară.

— Sper ca studenții din vară să fie mai buni, spune Louisa acum. Câtiva au insistat că linia de cale ferată dintre Cape Town și Cairo se află în Europa. Pentru niște studenți de colegiu, au surprinzător de mari probleme cu geografia.

— Ei bine, nu suntem la Harvard, fără îndoială, replică el, după care pune cele două teancuri de lucrări unul peste altul și le nivelează ca pe un pachet de cărți de joc. Uneori mă întreb dacă nu cumva totul e o pierdere de vreme.

— Nu vă puteți învinovăți dumneavoastră dacă studenții nu învață. Și nu sunt toți chiar atât de slabi. Câtiva au luat notă maximă, precizează Louisa și se uită la el, cu privirea dintr-odată serioasă. Viața dumneavoastră nu este o pierdere de vreme.

James se referise doar la cursul introductiv, cel pe care îl preda unor studenți care, an după an, nu se sinchiseau să învețe nici măcar chestiunile elementare. Ea are douăzeci și trei de ani, își spune în sinea lui; nu știe nimic despre viață, irosită sau nu. Dar remarcă ei a fost una drăguță.

— Nu te mișca, spune el. Ai ceva în păr.

Îi simte părul răcoros și puțin umed, incomplet uscat după dușul de dimineață. Louisa stă neclintită, cu ochii deschiși, ațintiți asupra feței lui. Nu e o petală de floare, așa cum a crezut el inițial. E o buburuză, iar când o culege, gâza fuge ușor, pe piciorușele-i galbene ca niște ațe, și atârnă cu capul în jos de unghia lui.

— Afurisite insecte, zboară peste tot la vremea asta, răsună un glas dinspre ușă, iar când ridică privirea, James îl vede pe Stanley Hewitt stând în prag.

Nu-i place deloc de Stan, un tip șuncos și roșcovan la față, care îi vorbește tare și rar, de parcă el ar fi tare de urechi, și care face glume nesărate de genul „George Washington, Buffalo Bill și Spiro Agnew intră într-un bar...”

— Voiai ceva, Stan? întreabă James.

Acut conștient de mâna lui, cu degetul mare și arătătorul întinse ca o armă spre umărul Louisei, o trage înapoi.

— Doar o întrebare despre ultima informare din partea decanului, răspunde Stanley fluturând o foaie de hârtie șapirografiată. N-am vrut să întrerup nimic.

— Oricum, eu trebuie să plec, spune Louisa. O dimineață plăcută, domnule profesor Lee! Ne vedem mâine. Și dumneavoastră la fel, domnule profesor Hewitt.

Și când ea trece pe lângă Stanley și iese pe coridor, James vede că a roșit, iar fața lui capătă la rândul ei tonuri aprinse. După plecarea ei, Stanley se așază pe colțul biroului.

— Frumoasă față, remarcă el. Va fi asistenta ta în vara asta, nu?

— Da.

James întinde palma și buburuza i se mută pe vârful degetului, urmându-i arabescurile pielii, dus-întors, în bucle și spirale. Ar vrea să-și înfigă pumnul în rânjetul lui Stanley, să-i simtă sub încheieturile degetelor dinții din față ușor strâmbi. Dar nu face decât să-i dea buburuzei un bobârnac cu degetul mare. Carapacea crapă ca o boabă de porumb prăjită și gâza se preface în praf și pulbere gălbuie. Stanley își plimbă un deget pe cotoarele cărților lui. Mai târziu, James va jindui la calmul neștiutor al acestei clipe, la acel ultim moment în care rânjetul lui Stan e cea mai gravă problemă care-l preocupă. Dar acum, când sună telefonul, se simte atât de ușurat de această diversiune, încât la început nici nu sesizează îngrijorarea din glasul lui Marilyn.

— James, rostește ea, poți să vii acasă?

Polițiștii le spun că mulți adolescenți pleacă de acasă fără niciun motiv. De multe ori, explică ei,

fetele sunt furioase pe părinți, iar aceștia habar nu au. Nath îi privește umblând prin camera surorii lui. Se aștepta la pudră de talc și desprăfuitoare pentru amprente, la câini de urmărire și lupe. Dar polițiștii nu fac decât să se uite: la posterele prinse în piuneze deasupra biroului, la pantofii de pe podea, la rucsacul de școală pe jumătate deschis. Apoi cel mai tânăr dintre ei își așază palma pe capacul rotunjit și roz al sticlutei de parfum a Lydiei, de parcă ar fi cuprins capul unui copil.

Majoritatea cazurilor de dispariție de fete, adaugă polițistul mai în vârstă, se rezolvă de la sine în răstimp de douăzeci și patru de ore. Fetele se întorc acasă singure.

— Ce înseamnă asta? întrebă Nath. *Majoritatea*? Ce înseamnă asta?

Polițistul se uită la el pe deasupra ochelarilor cu lentile bifocale.

— În marea majoritate a cazurilor, răspunde apoi.

— Optzeci la sută? insistă Nath. Nouăzeci? Nouăzeci și cinci?

— Nathan, intervine James. Destul! Lasă-l pe ofițerul Fiske să-și facă treaba.

Polițistul cel tânăr notează detaliile cazului într-un carnețel: Lydia Elizabeth Lee, șaisprezece ani, văzută ultima dată luni, 2 mai, rochie înflorată cu spatele decoltat, părinții James și Marilyn Lee. Brusc, ofițerul Fiske îl privește pe James îndeaproape; și-a amintit ceva.

— Parcă și soția dumneavoastră a dispărut la un moment dat. Îmi aduc aminte de caz. În șaiszeci și șase, nu-i așa?

O fierbințeală se întinde pe ceafa lui James, ca un val de sudoare picurându-i pe după urechi. Se bucură acum că Marilyn așteaptă lângă telefonul de la parter.

— Acea a fost o neînțelegere, răspunde el bățos. O lipsă de comunicare între mine și soția mea. O problemă de familie.

— Înțeleg.

Ofițerul vârstnic își scoate notesul și scrie ceva în el, iar James bate darabana cu degetele în colțul biroului Lydiei.

— Altceva?

În bucătărie, polițistul răsfoiește albumele familiei, căutând o fotografie clară.

— Asta, spune Hannah, arătând cu degetul.

E un instantaneu de la Crăciunul trecut. Lydia fusese posacă, iar Nath încercase s-o înveselească, să-i smulgă un zâmbet cu ajutorul aparatului foto. Dar nu reușise. Lydia stă lângă brad, cu spatele lipit de perete, singură în poză. Are o expresie contestatară. Privirea directă, care parcă țâșnește de pe hârtie drept în față, fără nici urmă de profil, întrebă „Dar tu la ce te uiți?” În fotografie, Nath nu poate distinge albastrul irisului ei de negrul pupilei, ochii fiind aidoma unor găuri negre pe hârtia lucioasă. Când ridicase fotografiile de la atelierul foto, îi păruse rău că immortalizase acel moment și expresia dură de pe chipul surorii lui. Dar, recunoaște el față de sine uitându-se la poza din mâna lui Hannah, instantaneul acela îi seamănă – cel puțin așa cum arăta când a văzut-o ultima dată.

— Nu aceea, intervine James. Lydia e prea încruntată în ea. Oamenii vor crede că așa arată mereu. Alegeți una mai drăguță. Și după ce răsfoiește câteva pagini, extrage ultima fotografie: Asta-i mai bună.

La aniversarea ei de șaisprezece ani, cu o săptămână în urmă, Lydia stă la masă și surâde cu buzele rujate. Deși stă cu fața spre cameră, ochii ei privesc spre ceva aflat dincolo de marginea albă a cadrului. Oare ce-o fi fost atât de amuzant? se întrebă Nath. Nu-și amintește dacă el era, sau ceva ce spusese tatăl lor, ori dacă Lydia zâmbea așa pentru sine, dintr-un motiv pe care niciunul dintre ei nu-l cunoștea. Arată ca un model dintr-o revistă, cu buzele întunecate și perfect trasate, ținând în echilibru în mâna delicată o farfurie cu o prăjitură perfect glazurată, simțindu-se incredibil de bine.

James împinge fotografia peste masă, spre polițiști, iar cel tânăr o pune într-un dosar și se ridică

în picioare.

— E foarte bine, spune el. Vom face un flyer, în caz că nu apare până mâine. Nu vă faceți griji, însă. Sunt sigur că va apărea.

Un strop de salivă aterizează pe pagina albumului, iar Hannah îl șterge cu degetul.

— N-ar fi plecat pur și simplu, spune Marilyn. Dacă e vreun nebun pe aici? Vreun smintit care răpește fete?

Mâna i se îndreaptă spre ziarul de dimineață, aflat încă în mijlocul mesei.

— Încercați să nu vă faceți griji, doamnă, o sfătuiește ofițerul Fiske. Nenorociri ca acelea se întâmplă rar. În marea majoritate a cazurilor... Aruncă o privire spre Nath, apoi își drege glasul și continuă: ...Fetele se întorc acasă aproape întotdeauna.

După plecarea polițiștilor, Marilyn și James se așază, având în față o bucată de hârtie. Oamenii legii le-au sugerat să-i sune pe toți prietenii Lydiei – pe oricine ar putea ști unde s-a dus. Împreună, alcătuiesc o listă: Pam Saunders, Jenn Pittman, Shelley Brierley. Nath nu-i corectează, dar Lydia n-a fost niciodată prietenă cu fetele astea. Se cunosc încă de la grădiniță, iar din când în când ele sună și țipă, și chicotesc, iar Lydia strigă în receptor „Am priceput!” În unele seri stă ore întregi pe pervazul ferestrei, pe palier, cu baza telefonului în poală și receptorul înfipt între ureche și umăr. Când părinții trec pe lângă ea, își coboară vocea până la un murmur confidențial, răsucind firul telefonului pe degetul mic până când ei se îndepărtează. De asta, știe Nath, le scriu părinții numele pe listă cu atâta încredere.

Dar el a văzut-o pe Lydia la școală, cum stă și tace la bufet, pe când toate celelalte vorbesc; și cum, după ce ele au terminat de copiat temele pentru acasă, Lydia își pune caietul înapoi în rucsac fără să spună nimic. După școală, se duce la autobuz singură și se așază pe scaun lângă el în tăcere. Odată, el a rămas pe fir după ce Lydia a răspuns la telefon și a auzit nu bârfe obișnuite, ci glasul surorii lui enumerând fără vlagă temele – „citește Actul I din *Othello*, rezolvă problemele cu număr impar din Secțiunea 5” –, urmat de un clic când a închis. A doua zi, când Lydia era ghemuită pe pervazul ferestrei cu telefonul la ureche, el a ridicat receptorul extensiei din bucătărie și a auzit doar bâzâitul slab al tonului de apel. Lydia n-a avut niciodată prieteni adevărați, dar părinții lor n-au știut și nu știu asta. Dacă tata întreabă „Lydia, ce mai face Pam?”, ea răspunde „O, foarte bine, abia ce a fost primită la majorete”, iar Nath n-o contrazice. E uluit de calmul de pe fața ei, de modul în care poate minți fără ca măcar un mușchi s-o dea de gol.

Doar că nu le poate spune asta părinților acum. Se uită la mama lui, cum scrie nume pe spatele unei chitanțe vechi, iar când îi întreabă pe el și pe Hannah „Vă mai vine și altcineva în minte?”, el se gândește la Jack și răspunde că nu.

Toată primăvara Lydia a stat pe lângă Jack – sau mai degrabă invers. În fiecare după-amiază, practic, mergând de colo-colo în Broscuța aceea a lui, venind acasă exact la timp pentru cină și pretinzând că a fost la școală tot timpul. Apăruse deodată prietenia asta – Nath refuza să folosească orice alt cuvânt. Jack și mama lui locuiseră din clasa întâi în colțul străzii lor și la un moment dat Nath crezuse că se vor putea împrieteni. Dar nu fusese așa. Jack îl umilise în fața celorlalți copii, răsese când mama lui Nath dispăruse, când el crezuse că nu avea s-o mai vadă niciodată. De parcă, își spune în sinea lui acum, ar fi avut el dreptul să vorbească, neavând tată. Toată lumea șușotise când familia Wolff se mutase în zonă, că Janet era *divorțată*, că Jack umbla brambura când ea lucra în tura de noapte la spital. În vara aceea șușotiseră și despre părinții lui Nath – numai că mama lui se întorsese, pe când mama lui Jack era tot divorțată. Iar Jack tot mai umbla brambura.

Iar acum? Chiar săptămâna trecută, venind acasă cu mașina de la cumpărături, îl văzuse pe Jack plimbându-și câinele ăla al lui. Venise pe lângă lac, pregătindu-se să intre pe străduța lor înfundată,

când îl zărise pe Jack pe aleea de pe mal, înalt și slab, cu câinele alergând în fața lui, spre un copac. Purta un tricou vechi și decolorat, iar părul nisipiu și buclat îi stătea zburlit, nepieptănat. Când Nath trecuse pe lângă el, Jack ridicase ochii și schițase un semn abia sesizabil din cap, cu o țigară lipită în colțul buzelor. Gestul, își spusese el atunci, nu fusese atât unul de salut, cât mai degrabă de recunoaștere. Alături, câinele îl privise în ochi și ridicase un picior din spate. Iar Lydia își petrecuse toată primăvara cu el.

Dacă ar spune ceva acum, se gândește Nath, ei s-ar întreba „Noi de ce n-am aflat despre asta până acum?” Și ar trebui să le explice că de fiecare dată, în toate după-amiezile acelea când le spusese că „Lydia învață cu o prietenă” sau că „Lydia a mai rămas la școală să lucreze la matematică”, ar fi fost corect să spună de fapt că „E cu Jack” sau „Se plimbă cu mașina lui Jack” sau „E cu el Dumnezeu știe pe unde”. Mai mult decât atât: dacă ar rosti numele lui Jack, ar însemna să recunoască un lucru pe care nu vrea să-l accepte: că Jack făcea parte din viața Lydiei și că făcuse parte din ea de luni bune.

De cealaltă parte a mesei, Marilyn caută numerele în cartea de telefon și le citește cu glas tare; James le formează, încet și cu grijă, rotind discul cu un deget. Cu fiecare apel, glasul său devine și mai confuz. „Nu? Nu v-a spus nimic, ce avea de gând? O, înțeleg. Bine. Vă mulțumesc oricum”.

Nath studiază suprafața mesei și albumul deschis în fața lui. Fotografia care lipsește lasă un loc gol pe pagină, o fereastră din plastic transparent sub care se vede hârtia albă a copertei. Mama trece cu degetul în jos pe coloana de numere de telefon, și pielea i se pătează cu cenușiul tiparului. La adăpostul feței de masă, Hannah își întinde picioarele și atinge cu un deget glezna lui Nath. Un deget de mângâiere. Dar el nu ridică privirea. Închide albumul, iar vizavi de el, mama taie încă un nume de pe listă.

După ce a sunat și la ultimul număr, James pune receptorul jos. Ia bucata de hârtie din mâna mamei și taie cu o linie numele Karen Adler, transformând litera K în doi de V. Sub linie numele încă se mai poate vedea. Karen Adler. Marilyn n-o lăsa niciodată pe Lydia să iasă în weekend până ce nu-și termina toate temele, iar când se întâmpla asta, de obicei era deja duminică după-amiază. Uneori, în acele după-amiezi de duminică, Lydia se întâlnea cu prietenii la mall și se ruga de el s-o ia cu mașina: „Câtiva dintre noi mergem la film. *Annie Hall*. Karen *moare* să-l vadă!” Iar el scotea o bancnotă de zece din buzunar și o împingea spre ea, peste masă, cu sensul „Foarte bine, du-te și distrează-te!” Acum își dă seama că niciodată n-a văzut cotorul vreunui bilet și că de absolut fiecare dată când venea s-o ia acasă, Lydia îl aștepta singură, șezând pe bordură. În zeci de seri se oprise la piciorul scării și zâmbise, ascultând jumătatea de conversație a Lydiei răsunând de pe palierul de sus: „Ei, nu se poate, *știu*, chiar așa? Și ea ce-a zis pe urmă?” Dar acum știe că n-a mai sunat-o pe Karen – și nici pe Pam sau pe Jenn – de ani buni. Se gândește la după-amiezile acelea lungi, când toți credeau că rămâne la școală după cursuri, ca să învețe. Falii căscate în timp, când ar fi putut fi oriunde, făcând orice. O clipă mai târziu, James își dă seama că a acoperit numele lui Karen Adler cu o bandă de cerneală neagră.

Ridică din nou receptorul și formează un număr.

— Cu ofițerul Fiske, vă rog. Da, sunt James Lee. I-am sunat pe toți... Ezită o clipă și continuă: Pe toți cei pe care-i știe de la școală. Nu, nimic. Bine, mulțumesc. Da, așa vom face.

— Trimit un polițist s-o caute, explică el, așezând receptorul la loc în furcă. Au spus să lăsăm linia liberă, în caz că sună ea.

Ora cinei vine și se duce, dar niciunul dintre ei nu se poate imagina mâncând. Pare ceva ce se întâmplă numai în filme, ceva drăguț și decorativ, întregul act al ridicării unei furculițe la gură. Un fel de ceremonie fără rost. Telefonul nu sună. La miezul nopții, James îi trimite pe copii la culcare și, cu toate că ei nu-l contrazic, rămâne la picioarele scării până când îi vede sus.

— Pariu pe douăzeci de dolari că Lydia sună până mâine dimineață, spune el, o idee prea entuziast.

Nimeni nu râde. Și telefonul tot nu sună.

La etaj, Nath își închide ușa camerei și ezită. Ce ar vrea el este să-l găsească pe Jack care, e sigur de asta, știe unde e Lydia. Dar nu se poate furișa afară cât părinții lui sunt încă treji. Mama e deja cu nervii întinși, tresărind de fiecare dată când motorul frigiderului pornește și se oprește. În orice caz, de la fereastră vede că luminile în casa Wolff sunt stinse. Aleea, pe care e de obicei parcat Volkswagenul gri-oțel al lui Jack, e pustie. Ca de obicei, mama lui Jack a uitat să lase aprinsă lumina de la intrare.

Încearcă să se gândească: părăsise oare Lydia mai ciudată seara trecută? El lipsise de acasă patru zile întregi, de unul singur pentru prima dată în viața lui, într-o vizită la Harvard – Harvard! –, unde se va duce de la toamnă. În acele ultime zile de școală înainte de faza lucrărilor semestriale – „Două săptămâni de îmbuibare și petreceri înaintea examenelor”, așa cum îi explicase ghidul său, un student pe nume Andy – în campus domnea o atmosferă agitată, aproape festivă. Pe toată durata weekendului rătăcise de colo-colo extaziat, străduindu-se să observe și să rețină totul: coloanele zvelte ale bibliotecii imense, cărămizile roșcate ale clădirilor pe fondul verde-viu al peluzelor, mirosul dulceag de cretă care persista în sălile de curs, pașii hotărâți pe care îi sesiza în mersul tuturor, de parcă toți ar fi fost destinați unui viitor măreț. Noaptea de vineri și-o petrecuse într-un sac de dormit pe podeaua din dormitorul lui Andy și se trezise la ora unu, când colegul de cameră al lui Andy, Wes, se întorsese cu iubita lui. Lumina se aprinsese, iar Nath încremenise, privind mirat spre ușă, unde un băiat înalt, cu barbă, și fata pe care o ținea de mână se conturau încet ca dintr-o pâclă orbitoare. Ea avea părul lung, roșcat, care-i cădea în valuri în jurul feței. „Scuze”, spusese Wes și stinsese lumina, iar Nath le auzise pașii atenți străbătând camera comună spre dormitorul lui Wes. Rămăsese cu ochii deschiși, lăsându-i să se acomodeze cu întunericul și spunându-și „Deci așa e viața la colegiu!”

Acum îi revine în minte seara trecută, când ajunsese acasă chiar înainte de cină. Lydia stătuse tot timpul închisă în camera ei, iar când se așezaseră la masă, el o întrebase cum își petrecuse ultimele zile. Ea ridicase din umeri și abia dacă își desprinsese privirea din fărfurie, iar Nath presupusese că asta însemna „nimic nou”. Dar nu-și amintește nici măcar dacă ea i-a zis „Bună!”

În camera ei de la mansardă, Hannah se apleacă peste marginea patului și își pescuiește cartea de sub marginea cuverturii. De fapt, e cartea Lydiei: *Zgomotul și furia*^[3]. Pentru cursul de engleză, avansați. Nu pentru cei de clasa a cincea. O șterpelise din camera Lydiei cu câteva săptămâni în urmă, iar sora ei nici nu observase. În ultimele două săptămâni tot citise din ea, câte puțin în fiecare seară, savurând cuvintele ca pe o bomboană cu gust de cireșe ținută în gură. În seara asta însă, cartea pare altfel. Dar abia când răsfoiește în urmă, până la pagina la care s-a oprit cu o zi înainte, înțelege. Până aici, mai peste tot în cuprinsul cărții, Lydia subliniasse cuvinte ici și colo, însoțindu-le cu câte o notiță din lecția predată la școală. „Ordine versus haos. Coruperea valorilor aristocratice sudiste”. După pagina asta, cartea pare neatinsă. Hannah răsfoiește până la sfârșit: nicio însemnare, nicio mâzgălitură, nicio notiță cu albastru care să întrerupă șirul de litere negre. A ajuns la locul în care Lydia se oprise din citit, își dă ea seama, și acum nu-i mai vine deloc să citească mai departe.

Seara trecută, trează în pat, privise luna lunecând pe cer aidoma unui balon negrăbit. N-o putea vedea mișcându-se, dar dacă întorcea privirea în altă parte și apoi din nou la fereastră, îi era clar că se deplasase. Peste puțin timp, își zisese ea, avea să se înfigă în vârful molidului înalt din curte. Dar trecuse mult timp. Aproape că adormise când auzise un bufnet încet și pentru o clipă crezuse că luna chiar se lovise de molid. Dar când se uitase afară, luna dispăruse, ascunsă aproape complet după un nor. Ceasul ei cu limbile fosforescente arăta ora două noaptea.

Stătuse liniștită, fără să miște măcar un deget, și ascultase. Sunetul păruse cel al ușii de la intrare închizându-se. Tocul era puțin umflat, și trebuia s-o împingi cu șoldul ca să se închidă bine. „Hoți!” își spusese în sinea ei. Prin fereastră, văzuse o siluetă, una singură, traversând peluza din față. Nu un hoț, ci o siluetă subțire în întunericul nopții, îndepărtându-se. Lydia? În minte îi apăruse, pentru o fracțiune de secundă, o viziune a vieții fără sora ei. Ea ar sta pe scaunul cel bun de la masă, cu vedere spre tufele de liliac din curte, ea ar primi dormitorul mare de jos, aproape de toți ceilalți. Iar la masă ei i-ar fi oferiți mai întâi cartofii. Ei i-ar fi adresate glumele tatălui, ei i-ar fi încredințate secretele fratelui, către ea s-ar îndrepta cele mai dulci zâmbete ale mamei. Apoi silueta ajunsese în stradă și dispăruse, iar ea se întrebese dacă o văzuse cu adevărat sau nu.

Acum, în camera ei, se uită la textul cărții. Lydia a fost, e sigură de asta. Ar trebui oare să spună? Mama va fi supărată fiindcă Hannah o lăsase pe Lydia, preferata ei, să plece pur și simplu. Iar Nath? Se gândește la felul în care sprâncenele lui fuseseră încruntate toată seara, la felul în care își tot mușcase buzele atât de tare încât, fără ca el să-și dea seama, începuseră să crape și să sângereze. Și el va fi furios. Va spune: „De ce n-ai fugit afară s-o prinzi?” Dar nu știam unde se duce, șoptește Hannah singură, în întuneric. Nu știam că se duce undeva, de fapt.

Miercuri dimineată, James sună din nou la poliție. Au apărut piste noi? Verifică toate posibilitățile. Ar putea domnul polițist să le spună ceva, orice? Ei încă se așteaptă ca Lydia să se întoarcă singură acasă. Dar vor continua verificările și, desigur, vor ține familia la curent.

James ascultă în receptor și încuviințează înclinând din cap, deși știe că ofițerul Fiske nu-l poate vedea. Închide telefonul și se reazemă de spătarul scaunului, la masă, fără să se uite la Marilyn, la Nath sau la Hannah. Nu e nevoie să le dea explicații: e limpede, după expresia lui, că n-a apărut nimic nou.

Nu pare normal să faci altceva decât să aștepti. Copiii nu se duc la școală. Televizor, reviste, radio – toate par frivolități pe fondul fricii pe care o resimt. Afară e soare, aerul e curat și rece, dar nimeni nu propune să iasă cu toții în curte sau pe verandă. Chiar și dereticatul prin casă pare ceva greșit: vreo urmă ar putea fi trasă în aspirator, cine știe ce indiciu ar putea fi șters ridicând o carte căzută și așezând-o în picioare pe raft. Așa că familia așteaptă. Stau strânși în jurul mesei, temându-se să se privească în ochi, uitându-se la lemnul din care e făcută tăblia de parcă ar fi o amprentă uriașă ori o hartă care le-ar arăta unde se află ceea ce caută.

Abia miercuri după-amiază un trecător observă barca de pe lac, plutind în aerul fără vânt. Cu ani în urmă, acolo fusese rezervorul de apă al localității, înainte să se fi construit turnul de apă. Acum, înconjurat de iarbă, e bazin de înot vara; copiii plonjează de pe digul din lemn, iar la picnicuri și la zile de naștere, un angajat al parcului dezleagă barca de pe mal. Nimeni nu bănuiește nimic; probabil că s-a desfăcut o legătură, ori o fi o farsă nevinovată. Nu e o prioritate. În registru se consemnează că un ofițer va verifica; în registru se consemnează că va fi anunțat responsabilul parcurilor. Abia miercuri seară târziu, aproape de miezul nopții, un locotenent care încheie ultimele verificări ale zilei, face legătura și sună la familia Lee ca să întrebe dacă Lydia s-a jucat vreodată cu barca de la lac.

— Sigur că nu, exclamă James. Lydia a refuzat – a refuzat – să ia lecții de înot la școală. El înota încă din adolescență, iar pe Nath l-a învățat să înoate de la vârsta de trei ani. Cu Lydia începuse prea târziu, avea deja cinci ani când o dusese prima dată la piscină și intrase la capătul puțin adânc, unde apa abia dacă-i venea până la talie; așteptase, dar ea nu voise nici măcar să se apropie. Se așezase, în costumul de baie, pe marginea bazinului și începuse să plângă, iar el ieșise într-un târziu, cu apa șiroindu-i de pe jumătatea de jos a slipului, și îi promisese că n-o obligă să sară în apă. Chiar și

acum, cu toate că lacul e atât de aproape, Lydia intră doar până la glezne, ca să-și spele praful de pe picioare.

— Sigur că nu, spune James din nou. Lydia nu știe să înoate.

Abia când rostește aceste cuvinte în receptor își dă seama de ce l-a întrebat polițistul. Auzindu-i spusele, Marilyn și copiii simt un fior înghețat, de parcă ar ști exact ce anume va găsi poliția.

Dar abia joi dimineața, după ivirea zorilor, autoritățile draghează lacul și o găsesc.

2.

Cum a început? La fel ca toate: cu mamele și cu tații. Din cauza mamei și a tatălui Lydiei, din cauza mamelor și a taților mamei și tatălui ei. Fiindcă, demult, mama ei dispăruse de acasă, iar tatăl ei o adusese înapoi. Fiindcă mai mult decât orice, mama ei voise să iasă în evidență; fiindcă mai mult decât orice, tatăl ei voise să se piardă în mulțime. Și fiindcă ambele fuseseră imposibile.

În primul ei an la Radcliffe¹⁴¹, în 1955, Marilyn se înscrișese la cursul introductiv de fizică, iar când îi văzuse programa, tutorele ei tresărise. Era un bărbat rotofei, îmbrăcat într-un costum de tweed, cu o cravată de un roșu-aprins, și avea o pălărie gri așezată pe masă, lângă el, cu borurile în jos.

— De ce vrei să înveți fizica? întrebă el, iar ea îi explicase, timidă, că voia să devină medic.

— Nu asistentă medicală? insistase el, râzând ușor.

Dintr-o mapă scosese apoi foaia ei matricolă din liceu și o studiase.

— Ei, exclamase apoi, văd că ai avut note bune la orele de fizică din liceu.

Avusese cele mai mari note din clasă, se descurcase cu brio la fiecare test; iubise fizica. Dar el n-avea de unde să știe asta. Pe foaia matricolă scria doar „10”. Își ținuse răsuflarea, așteptând, temându-se că tutorele îi va spune că fizica e prea grea, că ar trebui să încerce mai degrabă ceva ca engleza sau istoria. Iar în minte își pregătise deja replica. Dar el nu spusese decât „Bine, atunci, dar de ce nu încerci chimia... dacă crezi că faci față?”, după care îi semnase programa și i-o dăduse înapoi, simplu ca bună ziua.

Dar când ajunsese la laborator, constatase că era singura fată între cincisprezece bărbați. Instructorul țățâise clătinând din cap și-i spusese „Miss Walker, mai bine ți-ai strânge buclele acelea aurii”. „Pot să-ți aprind eu arzătorul?” întrebă altcineva. „Dă-mi voie să deschid eu capacul”, se oferise altul. Iar când spărsese un pahar, în a doua zi de curs, trei bărbați se repeziseră spre ea. „Cu grijă”, spusese ei. „Mai bine lasă-ne pe noi să te ajutăm”. Totul, își dăduse ea seama în scurt timp, totul începea cu „mai bine”: „Mai bine permite-mi să torn eu acidul acela în locul tău”. „Mai bine stai deoparte – o să sară!” În a treia zi de curs, hotărâse să le arate ea. Răspundea cu „nu, mulțumesc”, când se ofereau să-i pregătească pipetele și își ascundea zâmbetul când o priveau topind tuburile de sticlă la arzătorul Bunsen și întinzându-le, ca pe caramel, în pipete cu formă perfectă. În vreme ce colegii ei își stropeau din când în când halatele, găurindu-le uneori până la hainele de dedesubt, ea măsură acizii cu mâini sigure. Soluțiile ei nu se revărsau niciodată pe masa de laborator ca niște vulcani de bicarbonat în erupție. Rezultatele ei erau cele mai curate, iar notele experimentelor – fără reproș. Deja la finele primului semestru, ea stabilea ștacheta fiecărui examen, iar instructorul renunțase să mai zâmbească strâmb.

Întotdeauna îi plăcuse să-i surprindă pe ceilalți așa. În liceu îl abordase pe director cu o solicitare: să meargă la orele de atelier în locul celor de gospodărie. Era anul 1952 și, în Boston, cercetătorii abia începeau să lucreze la elaborarea unei pilule ce avea să schimbe pentru totdeauna modul de viață al femeilor, dar fetele încă purtau fuste la școală și, în Virginia fiind, solicitarea ei fusese revoluționară. Cursul de gospodărie era obligatoriu pentru toate fetele din anul doi de liceu, iar mama lui Marilyn, Doris Walker, era singura profesoară de gospodărie de la Liceul Patrick Henry. Marilyn ceruse să urmeze în schimb orele de atelier, cu băieții din anul ei. Cursul se desfășura în același timp cu cel de gospodărie, subliniasse ea, deci orarul ei nu va avea de suferit. Domnul

Tolliver, directorul, o cunoștea bine; Marilyn fusese prima din clasa ei – cu băieți și fete deopotrivă – încă din clasa a șasea, iar mama ei preda la școala lor de ani buni. Așa că încuviințase cu mișcări repetate ale capului și zâmbise tot timpul cât ea își expusese cazul. Apoi clătinase din cap.

— Îmi pare rău, îi spusese. Nu putem face nicio excepție, pentru nimeni, fiindcă vom crea un precedent. Și văzându-i expresia, întinsese brațul peste birou și o bătuse ușurel pe mână: Unele echipamente din atelier ar fi prea dificil de manevrat pentru tine. Și ca să fiu sincer, Miss Walker, prezența unei fete ca tine în clasă le-ar distra atenția băieților.

O spusese că pe un compliment, își dăduse seama de asta, dar știa că fusese altceva. Așa că zâmbise și-i mulțumise pentru timpul acordat. Dar nu fusese un zâmbet adevărat; nu făcuse gropițe în obraji.

Se așezase deci în ultimul rând de bănci în clasa de gospodărie, așteptând discursul de bun venit pe care mama ei îl rostea de doisprezece ani, bătând darabana cu degetele în timp ce ea le promitea elevelor să le învețe tot ce trebuie să știe o *tână ră doamnă* pentru a ține o casă. De parcă – își zisese Marilyn în sinea ei – casa și-ar lua tălpășița dacă ai fi întors privirea în altă parte. Le studiase pe colegile de clasă, remarcând cine își rodea unghiile, cine avea puloverul neîngrijit, cine mirosea vag a țigară după pauza de prânz. De cealaltă parte a culoarului îl putea vedea pe domnul Landis, profesorul de atelier, arătând care era modul corect de a ține un ciocan.

„A ține casa!” exclamase în sinea ei. În fiecare zi le urmărea pe colegile ei cum, cu degete neîndemânatic protejate cu degetare, își treceau capătul firului de ață printre buze și se străduiau să nimerească urechea acului. Se gândea la insistențele mamei ei de a-și schimba ținuta înainte de cină, deși nu mai exista în casă un soț care trebuia impresionat cu un ten proaspăt și o rochie apretată. După plecarea tatălui, începuse mama ei să predea. Marilyn avea trei ani pe vremea aceea. Cea mai clară amintire despre el era una tactilă combinată cu un miros: asprimea obrazului lui pe al ei când o lua în brațe și izul de Old Spice pe care-l simțea în nări. Nu-și amintea plecarea lui, dar știa că se întâmplase. Toți știau. Iar acum, toți uitaseră, mai mult sau mai puțin. Nou-veniții în cartier presupuneau că doamna Walker e văduvă. Mama ei nu pomenea niciodată subiectul. Încă își mai pudra nasul după ce termina de gătit și înainte de a se așeza la masă; încă își dădea cu ruj de buze când se pregătea să coboare dimineata, ca să pregătească micul dejun. Așa că exista un motiv pentru care spuneau „a ține casa”, își spusese Marilyn. Fiindcă uneori chiar își lua tălpășița. Iar la ora de engleză, la un test, scrisese în lucrare: „Ironie: o consecință contradictorie a evenimentelor, ca în derâdere față de făgăduiala și de adecvarea lucrurilor”, și primise nota maximă.

Începuse să încurce ața în mașina de cusut. Tăia tiparele fără să le despătorească, transformând straturile de dedesubt în dantelă din hârtie. Fermoarele cusute de ea se desprindeau de rochie. Lăsa coji de ouă în aluatul de clătite; înlocuia zahărul cu sare în chec. Într-o zi, „uitase” fierul de călcat cu fața în jos pe scândură, lăsând în urmă nu doar o pată arsă pe îmbrăcămintea acesteia, ci și suficient fum cât să declanșeze aspersoarele de incendiu. În seara aceea, la cină, după ce luase și ultima înghițitură de cartofi, mama ei pusese furculița și cuțitul pe farfurie, frumos încrucișate.

— Știu ce încerci să demonstrezi, îi spusese ea. Dar, crede-mă, te las corigentă dacă mai continui așa.

Apoi strânsese vasele și le pusese în chiuvetă. Marilyn nu se ridicase s-o ajute, așa cum făcea de obicei. O privise pe mama ei cum își pune în față un șorț apretat, degetele ei înnodând cordonul cu o mișcare rapidă. După ce și ultimul vas fusese spălat, mama ei se clătise pe mâini și își pusese în palme un strop de loțiune din sticluta de pe dulap. Apoi venise la masă, îi dăduse lui Marilyn părul la o parte de pe obraji și o sărutase pe frunte. Mâinile îi miroseau a lămâie. Buzele ei erau calde și uscate.

Pentru tot restul vieții ei, asta avea să fie imaginea care îi venea în minte ori de câte ori se gândea la mama ei. Mama, care nu ieșise niciodată din orașul în care se născuse, la o sută treizeci de kilometri de Charlottesville, care purta întotdeauna mănuși când ieșea din casă și care niciodată n-o trimisese la școală fără să-i fi dat înainte un mic dejun cald. Care nu pomenise niciodată de soțul ei după ce acesta plecase, ci își crescuse fiica singură. Care, când Marilyn câștigase o bursă la Radcliffe, o strânsese la piept îndelung și-i șoptise: „Ce mândră sunt de tine! Nici n-ai idee!” Și apoi, când îi dăduse drumul din brațe, se uitase în ochii ei, îi trecuse părul pe după urechi și adăugase: „Știi, vei întâlni o sumedenie de băieți grozavi de la Harvard”.

Toată viața, Marilyn avea să se simtă iritată de faptul că mama ei avusese dreptate. Trecuse cu bine de cursul de chimie, își luase diploma în fizică și bifase toate cerințele pentru școala medicală. Târziu în noapte, aplecată peste manualele ei, în vreme ce colega de cameră își pune bigudiuri în păr, își dădea cu cremă pe față și se ducea la culcare, Marilyn bea ceai extraconcentrat și reușea să rămână trează imaginându-se în halat alb de medic, punând o mână răcoroasă pe o frunte înfierbântată ori lipindu-și stetoscopul de pieptul unui pacient. Era o imagine aflată exact la polul opus față de viața mamei ei, cea în care un tiv cusut drept constituia o realizare laudabilă, iar scoaterea unei pete de sfeclă de pe o bluză era motiv de sărbătoare. Ea, în schimb, va atenua dureri, va opri hemoragii și va pune oase la loc. Va salva vieți. Și totuși, în cele din urmă, totul se petrecuse așa cum prezisese mama ei: întâlnise un bărbat.

Era luna septembrie a anului 1957, primul an de facultate, în ultimele rânduri ale unei săli de curs pline. La Cambridge vremea era încă fierbinte, cleioasă, și toată lumea aștepta ca răcoarea toamnei să curețe orașul. Era un curs nou introdus în anul acela, „Cowboy-ul în cultura americană”, și toți voiau să-l urmeze; se zvonea că la temele pentru acasă li se va cere să urmărească la televizor *The Lone Ranger* și *Gunsmoke*.^[5] Marilyn scosese din mapă o foaie de hârtie și, cât timp ea privise în jos, liniștea se așternuse în sală. Ridicase ochii, îl văzuse pe profesorul care se apropia de catedră și înțelesese de ce tăcuseră toți.

Cursul, se specifica în orar, va fi susținut de *James P. Lee*. Era un student în programul de masterat și nimeni nu știa nimic despre el. Pentru Marilyn, care își petrecuse toată viața în Virginia, numele *Lee* sugera un anumit tip de bărbat: un *Richard Henry*^[6], un *Robert E*^[7]. Își dăduse brusc seama că, la fel ca toți ceilalți, și ea se așteptase la cineva într-un blazer de culoarea nisipului, la cineva cu accent molcom și ascendență sudistă. Bărbatul care își așeza hârtiile pe catedră era tânăr și subțire, dar aici se oprea orice asemănare cu imaginea pe care și-o făcuse toată lumea din sală. „Un oriental”, își spusese ea. Niciodată nu mai văzuse unul „pe viu” înainte. Era îmbrăcat ca un cioclu: costum negru, cravată neagră cu nodul bine strâns, cămașă atât de albă că strălucea. Părul îi era pieptănat lins pe spate și despărțit de o cărare perfectă, dar o șuviță îi stătea drept în sus la spate, ca pana unui șef de trib indian. Când începuse să vorbească, ridicase o mână ca să-și netezească șuvița, și cineva răsesse înăbușit.

Dacă profesorul *Lee* auzise, n-o arătase. „Bună ziua”, rostise el, și Marilyn se pomenise ținându-și respirația în timp ce el își scria numele pe tablă.

Îl putea privi prin ochii colegilor și știa ce gândesc. Țsta era profesorul lor? Omulețul acesta care abia dacă avea un metru și șaptezeci înălțime și nici măcar nu era *american*... el avea să le predea despre cowboy?! Dar când îl studiase din nou, remarcase cât de subțire îi era gâtul și cât de netezi obrazii. Arăta ca un băiețel în haine de adult, iar ea închisese ochii și se rugase ca orele de curs să decurgă bine. Liniștea din sală era încordată, tensionată ca suprafața unei bule de aer, gata să plesnească. Cineva îi trântise pe umăr un teanc de foi șapirografiate cu materia de curs, și Marilyn tresărise.

Până când luase ea primul exemplar și trecuse teancul mai departe, profesorul Lee începuse din nou să vorbească.

„Imaginea cowboy-ului”, spunea el, „există de mai mult timp decât ne-am putea imagina”.

Nu exista nici urmă de accent în vocea lui, așa că Marilyn răsuflase încet, ușurată. Oare de unde venise? Nu vorbea deloc așa cum se zicea că vorbesc chinezii: *pale lău mie, nu țtiu*. Să fi crescut în America? Peste zece minute, în sală începuseră să se audă foșnete și murmure. Marilyn se uitase la notițele pe care le luase – fraze ca „a suferit multiple evoluții în fiecare epocă a istoriei americane” și „aparenta dihotomie între rebelul social și întruchiparea valorilor americane fundamentale”. Trecuse repede în revistă materia de curs. Trei cărți de citit obligatoriu, un examen la jumătatea anului, trei eseuri. Nu la asta se așteptaseră colegii ei. O fată din margine își pusese cartea sub braț și ieșise din sală. Două fete din rândul alăturat o urmaseră. După ele se scursesese un șir încet, dar constant. La fiecare două minute mai plecau câțiva studenți. Un băiat din primul rând se ridicase și trecuse drept prin fața catedrei în drum spre ușă. Ultimii plecaseră trei băieți din ultimul rând. Șoptiseră și chicotiseră în vreme ce se strecurasem printre băncile goale, coapsele lor lovind rezemătoarele pentru brațe cu câte un buf-buf înăbușit. Când ușa se închisese în urma lor, cineva strigase „Iupi-ki-ei-ei!” atât de tare, încât acoperise glasul profesorului. Doar nouă studenți mai rămăseseră în sală, toți sânguincios aplecați asupra caietelor, dar pe obrajii fiecăruia începuse să se întindă o pată de roșeață. Marilyn avea și ea fața roșie și nu îndrăznea să se uite spre profesor; își coborâse privirea în notițe și își duse o mână la frunte, de parcă și-ar fi umbrit ochii de soarele puternic.

Când în sfârșit ridicase iar ochii spre podium, profesorul Lee studia sala de parcă nimic nu se întâmplase. Nu părea să observe că glasul lui stârnea ecou în aula aproape goală. Își încheiase cursul cu cinci minute înainte de ora programată și spusese: „Biroul meu este deschis până la ora trei a după-amiezii”. Timp de câteva secunde, privise drept în față, spre un orizont îndepărtat, iar Marilyn își schimbase poziția în bancă de parcă s-ar fi uitat exact la ea.

Acel ultim moment, fiorul acela simțit în ceafă în vreme ce el își strânsese hârtiile și părăsise sala, fusese cel care o determinase să intre în biroul lui după încheierea cursului. În departamentul de istorie domnea o tăcere placidă ca de bibliotecă, iar aerul era răcoros și ușor prăfuit. Îl găsisese așezat la masa de lucru, cu ceafa rezemată de perete, citind ziarul universității din acea dimineață. Cărarea din părul lui nu mai era la fel de clară, iar șuvița de la spate se ridicase iar.

— Domnule profesor? Sunt Marilyn Walker. Am asistat la cursul dumneavoastră?

Deși nu asta intenționase, glasul i se ridicase la final ca un semn de întrebare, și ea își spusese: „Probabil că par doar o adolescentă, o fată proastă și superficială”.

— Da? replicase el fără să ridice privirea, iar Marilyn începuse să frământa între degete nasturele de sus al puloverului ei.

— Voiam doar să vă întreb, continuase ea, dacă credeți că voi putea face față cursului.

El tot nu se uitase la ea.

— Ai absolvit istoria?

— Nu. Fizica.

— Facultatea?

— Nu. Colegiul. Voi urma medicina. Așa că istoria... nu este domeniul meu.

— Ei, ca să fiu sincer, nu cred că vei avea probleme. Dacă alegi să rămâi la curs.

Împăturise ziarul pe jumătate, lăsând la vedere o ceașcă de cafea din care luase o înghițitură, după care deschisese din nou paginile. Marilyn strânsese din buze, înțelegând că audiența luase sfârșit, că era de așteptat să se întoarcă, să iasă din birou și să-l lase singur. Și totuși, venise acolo cu un motiv,

deși nu știa bine care anume, așa că își împinse bărbia înainte și își trăsese un scaun în fața biroului.

— Istoria a fost materia dumneavoastră preferată în școală?

— Miss Walker, răspunsese el ridicând în sfârșit privirea, de ce ai venit aici?

Când îi văzuse fața de aproape, fiind despărțiți doar de lățimea biroului, observase din nou cât de tânăr era. Poate avea cu numai câțiva ani mai mult decât ea, poate că nici măcar nu împlinise treizeci. Avea mâini mari, cu degete lungi. Fără verighetă, fără inele.

— Voiam doar să-mi cer scuze pentru băieții aceia, replicase ea, realizând că de fapt de asta venise.

El rămăsese tăcut o clipă, cu sprâncenele ușor ridicate, iar ea auzise ceea ce trebuie să fi auzit și el: „băieții” – un cuvânt banalizat. *Băieții, tot băieți.*

— Prietenii tăi?

— Nu, exclamase ea, ofensată. Nu. Niște idioți.

El răsese, molipsind-o și pe ea. Marilyn privise cutele fine formându-se la colțurile ochilor lui și, când dispăruseră, chipul lui era altfel, mai mobil – chipul unei persoane reale. De la distanța aceea văzuse că are ochii căprui, nu negri, așa cum i se păruse în sala de curs. Cât de slab era, își spusese, și cât de largi îi erau umerii, largi că ai unui înotător; tenul lui avea nuanța ceaiului, a frunzelor rumenite de soare, toamna. Nu mai văzuse niciodată pe cineva ca el.

— Cred că lucrurile astea se întâmplă mereu, continuase ea, pe un ton firav.

— N-am de unde să știu. A fost prima mea prelegere. Departamentul mi-a permis să țin acest curs cu titlu de probă.

— Îmi pare rău.

— Nu-i nimic, replicase el. Tu ai rămas până la sfârșit.

Amândoi își plecaseră privirile – el la ceașca lui deja goală, ea, spre mașina de scris și spre teancul de foi de indigo de pe marginea biroului.

— Paleontologia, spusese el o clipă mai târziu.

— Poftim?

— Paleontologia. Materia mea preferată a fost paleontologia. Voiam să dezgrop fosile.

— E totuși un fel de istorie.

— Cred că da, replicase el și zâmbise spre ceașca de cafea, iar Marilyn se aplecase peste birou și-l sărutase.

Joi, la cursul următor, Marilyn se așezase într-o parte. Când profesorul Lee intrase în sală, ea nu ridicase ochii. Scrisese cu meticulozitate data în colțul paginii, schițând un „s” cuminte în „septembrie” și barând „t”-ul cu o liniuță perfect orizontală. Când el începuse să vorbească, obrajii ei se încinseseră, de parcă ar fi ieșit brusc în arșița soarelui de vară. Era sigură că se înroșise puternic, că pielea îi lucea ca un far, dar când ridicase ochii în cele din urmă, furișând priviri în jur, văzu că toată lumea se concentra asupra cursului. Doar câțiva studenți erau în sală, însă toți scriau conștiincioși în caiete sau se uitau spre catedră. Nimeni n-o observase pe ea.

Când îl sărutase, se luase până și pe ea prin surprindere. Fusese doar un impuls – așa cum i se întâmpla uneori să întindă mâna ca să prindă o frunză purtată de vânt sau să sară peste vreo băltoacă într-o zi ploioasă – un lucru pe care-l făcuse fără să se gândească și fără să se înfrâneze, ceva inofensiv și fără noimă. Nu mai făcuse niciodată așa ceva, n-avea s-o mai facă niciodată și, da, privind în urmă la momentul acela, urma să simtă întotdeauna aceeași mirare față de sine însăși, același șoc. Dar în clipa aceea știuse, cu o certitudine pe care n-avea s-o mai simtă niciodată, pentru nimic altceva, că fusese un lucru bun, că-l voia pe bărbatul acela în viața ei. Ceva înăuntrul ei șoptea:

„El înțelege... ce înseamnă să fii diferit”.

Atingerea buzelor lui pe ale ei o uimise. Simțise gust de cafea, ceva cald și puțin amar, iar el o sărutase la rândul lui. Și asta o uimise. De parcă ar fi fost gata pentru ea, de parcă ideea i-ar fi aparținut în aceeași măsură în care îi aparținuse ei. După ce buzele li se despărțiseră, ea fusese prea stânjenită pentru a-i întâlni privirea, așa că se uitase în jos, în poală, studiind flanelul moale al fusteii. Sudoarea i-l lipise de coapse. O clipă mai târziu prinsese curaj și furișase o privire spre el prin perdeaua părului de pe frunte. El ridicase timid ochii, uitându-se la ea printre gene, iar Marilyn văzuse că nu era supărat, că obrajii i se înroșiseră.

— Poate că ar trebui să mergem în altă parte, spusese el, iar ea încuviințase și își luase geanta.

Se plimbaseră pe malul râului, pe lângă clădirile din cărămidă ale căminelor, în tăcere. Echipa de canotaj se antrena, vâslașii aplecându-se în față și înapoi deasupra vâslelor într-un sincron perfect, barca lunecând pe fața apei fără zgomot. Marilyn îi cunoștea pe băieții aceia: o invitaseră la câte un pahar, la film, la meciuri de fotbal; toți arătau la fel, cu aceeași combinație de păr nisipiu și piele rozalie pe care-o văzuse mereu în timpul liceului, toată viața, și care-i devenise la fel de familiar ca piureul de cartofi. Când îi refuza ca să poată termina o lucrare sau să citească ceva, ei își îndreptau atențiile asupra fetelor de alături. De unde stătea acum, pe malul râului, distanța îi învăluia în anonim – chipuri inexpressive ca acelea ale unor păpuși. Apoi ea și James – încă nu îndrăznea să se gândească totuși la el – ajunseseră la piciorul podului, iar ea se oprise și se întorsese cu fața spre el. Nu semăna cu un profesor, avea aerul unui băiețandru, sfios și dornic, întinzând brațul ca să o ia de mână.

Iar James? Ce gândise atunci despre ea? Niciodată n-avea să-i spună, niciodată n-avea să recunoască față de sine măcar: n-o remarcase câtuși de puțin la acel prim curs. Se uitase drept la ea, iar și iar, în timp ce perorase despre Roy Rogers, Gene Autry și John Wayne, dar când venise în biroul lui, nici măcar n-o recunoscuse. Pentru el fusese doar unul dintre chipurile palide și drăguțe din sală, de nedeosebit de celelalte și, cu toate că n-avea să înțeleagă niciodată asta cu adevărat, acesta fusese motivul principal pentru care ajunsesese să o iubească: pentru că se confunda atât de bine în mulțime, pentru că îi păruse atât de la locul ei acolo.

Pe toată durata celui de-al doilea curs, Marilyn își amintise mirosul pielii lui – curat și acut, ca al aerului după ploaie – și senzația mâinilor lui în jurul mijlocului ei, chiar și palmele devenind tot mai calde. Printre degete, îl studiasse: vârful pixului lovind ușor catedra, mișcarea iute când întorcea o altă pagină a notelor de curs. Se uita oriunde, numai spre ea nu, constatase Marilyn la un moment dat. Iar la sfârșitul orei, zăbovise în banca ei, strângându-și alene caietele în mapă, punându-și creionul în buzunar. Grăbindu-se spre alte cursuri, colegii se strecurau pe lângă ea, pe culoarul lateral, înghiontind-o cu servietele. La catedră, James își aranjase hârtiile, își scuturase palmele, pusese creta la locul ei, pe polița de sub tablă. Nu ridicase privirea când ea își strânsese cărțile, nici când le luase sub braț și se îndreptase spre ușă. Apoi, în clipa în care mâna ei atinsese clanța, strigase: „Un moment, Miss Walker”, și ceva înăuntrul ei tresărise.

Sala era goală acum, iar ea se rezemase de perete, tremurând în timp ce el își închidea servieta și cobora treptele podiumului. Marilyn își încleștase degetele pe clanță, cu spatele la ușă, ca să nu cadă din picioare. Dar când ajunsesese lângă ea, văzuse că el nu zâmbea. „Miss Walker”, spusese din nou, trăgând adânc aer în piept, iar Marilyn își dăduse seama că nici ea nu zâmbește.

Era profesorul ei, ținuse el să-i amintească. Ea îi era studentă. Ca profesor, ar fi avut impresia că profită de ea dacă... își plecase privirea, jucându-se cu mânerul servietei – dacă între ei s-ar înnoda o relație, indiferent de tipul ei. Nu se uita la ea, însă Marilyn nu știa, fiindcă ochii ei erau ațintiți în jos, la vârfulurile julite ale pantofilor ei.

Marilyn încercase să înghită și nu reușise. Se concentrase asupra zgârieturilor cenușii de pe pielea neagră și se îmbărbătase gândindu-se la mama ei, la toate acele aluzii, cum că va întâlni „un bărbat de la Harvard”. „Dar n-ai venit aici ca să cauți un bărbat”, își spusese ea. „Ai venit aici pentru ceva mai bun”. Numai că, în locul furiei la care sperase, în piept i se ridicase un nod greu de durere.

— Înțeleg, replicase ea, ridicând în sfârșit privirea.

A doua zi, se dusese la biroul lui ca să-i spună că renunța la curs. În mai puțin de o săptămână, era iubitul ei.

Își petrecuseră toamna împreună. James avea o seriozitate, o rețineră pe care ea n-o mai întâlnise la nimeni altcineva. Părea să privească lucrurile mai îndeaproape, să gândească mai precaut, să se detașeze mereu la un pas în spate. Numai când erau împreună, în micul lui apartament din Cambridge, rezerva aceea se disipa cu o ardoare care ei îi tăia respirația. Pe urmă, ghemuită pe patul lui, îi ciufulea părul zburlit și asudat. În acele după-amiezi el părea în largul său cu sine însuși, iar pe ea o încânta să știe că era singura care îl făcea să se simtă așa. Ședeau tolăniți împreună, somnolenți și visători, până la ora șase. Apoi Marilyn își trăgea rochia peste cap, iar James își încheia cămașa și își pieptăna părul. Șuvița i se ridica iar la ceafă, dar ea nu-i spunea niciodată, fiindcă iubea acel mic memento al unei laturi a lui pe care numai ea o vedea. Se mărginea să-l sărute și fugea înapoi la cămin, pentru stingerea de seară. James însuși începuse să uite de șuviță; după ce pleca Marilyn, rareori își amintea să privească în oglindă. De fiecare dată când ea îl săruta, de fiecare dată când el deschidea brațele și ea se cuibărea în ele, avea impresia că trăiește un miracol. Apropierea de ea îl făcea să se simtă bine-venit, pe deplin acasă, așa cum nu se mai simțise niciodată în viață.

Nicio clipă până atunci nu avusese impresia că aparține aceluia loc, cu toate că se născuse pe pământ american, cu toate că nu pusese vreodată piciorul în altă țară. Tatăl lui venise în California sub un nume fals, dându-se drept fiul unui vecin care imigrase în Statele Unite cu câțiva ani înainte. America era un fel de creuzet, dar temându-se că amestecul de nații începea să capete o nuanță prea galbenă, Congresul interzisese imigrația din China. Numai copiii chinezilor aflați deja în Statele Unite puteau intra în țară. Așa că tatăl lui James luase numele fiului aceluia vecin, care se înecase cu un an înainte în râu, și venise să se alăture „tatălui” său în San Francisco. Aceasta era povestea uriașei majorități a imigranților chinezi din perioada lui Chester A. Arthur¹⁸¹ până la sfârșitul celui de-al Doilea Război Mondial. În vreme ce irlandezii, germanii și suedezii se înghesuiau pe punțile vaselor ce se apropiau de New York, făcând cu mâna îndată ce zăreau torța de un verde-pal a Statuii Libertății, culii¹⁹¹ erau nevoiți să găsească alte modalități de a ajunge pe pământul pe care toți oamenii fuseseră creați egali. Cei care izbuteau, plecau când și când să-și viziteze soțiile rămase în China și de fiecare dată la întoarcere sărbătoreau nașterea unui alt fiu. Cei din satele de acasă, care năzuiau să facă și ei avere, preluau numele acestor fii iluzorii și porneau în lunga traversare a oceanului. În timp ce norvegienii, italienii și evreii ruși treceau cu feribotul din Insula Ellis în Manhattan, risipindu-se apoi pe șosele și pe calea ferată spre Kansas, Nebraska sau Minnesota, chinezii care ajungeau în California de obicei rămâneau locului. În cartierele lor, mici Chinatown, viața acestor *fii pe hârtie* era fragilă și ușor de distrus. Fiecare avea un nume fals. Fiecare spera să nu fie descoperit și trimis înapoi acasă. Toți se strângeau laolaltă, astfel ca niciunul să nu iasă în evidență.

Părinții lui James însă nu rămăseseră locului. În 1938, când el avea șase ani, tatăl lui primise o scrisoare de la un frate pe hârtie care plecase spre est în căutarea unui loc de muncă exact când începuse Marea Criză economică. Găsise un post la o școală cu internat în Iowa, îi scria el, unde se ocupa de curățenie și întreținere. Dar mama lui (cea reală, nu cea de pe hârtie) se îmbolnăvisese, așa că omul era nevoit să se întoarcă în China, iar angajatorii îl întrebaseră dacă știa vreun prieten de

încredere care să-i ia locul. Lor le plac chinezii, preciză el în scrisoare, considerându-i liniștiți, muncitori și curați. Era un post bun, la o școală exclusivistă. Poate că și soția lui va găsi de lucru la bucătărie. N-ar fi oare interesat?

James nu știa să citească în chineză, dar toată viața păstrase amintirea ultimului paragraf din scrisoarea aceea, un păienjeniș de caractere scrise cu stiloul care atrăsese atenția părinților lui. Exista la școala aceea, continua „fratele”, o politică specială pentru copiii angajaților. Dacă treceau de un examen de admitere, puteau urma cursurile gratis.

Locurile de muncă erau puține, toată lumea era flămândă, dar acel ultim paragraf a fost motivul pentru care familia Lee și-a vândut mobilierul și a pornit să străbată țara cu avutul încărcat în două valize. Drumul a însemnat cinci călătorii cu autobuzele Greyhound și patru zile de mers. Când au ajuns în Iowa, „unchiul” lui James i-a dus la apartamentul lui. James își amintește doar de dinții omului, chiar mai strâmbi decât ai tatălui lui, cu unul crescut într-o parte, ca o boabă de orez așteptând să fie scoasă cu o scobitoare. În ziua următoare, tatăl lui a îmbrăcat cea mai bună cămașă, a închis-o până sus, la gât, și l-a însoțit pe prietenul lui la Lloyd Academy. Până după-amiază, totul era aranjat: avea să înceapă lucrul de săptămâna următoare. A doua zi dimineață, mama și-a pus cea mai bună rochie și s-a dus cu tata la școală. În seara aceea, fiecare a adus acasă o uniformă bleumarin cu câte un nume nou, englezesc, cusut pe ea: Henry, Wendy.

Câteva săptămâni mai târziu, părinții l-au luat pe James la Lloyd Academy, ca să susțină examenul de admitere. Un bărbat cu o mustață mare și albă, ca bumbacul, îl dusese într-o sală de clasă goală și-i dăduse o broșură și un creion galben. Privind acum înapoi, James își dă seama ce idee strălucită fusese: ce copil de șase ani ar fi putut citi întrebările pentru un asemenea examen, ca să nu mai spunem de absolvirea lui? Fiul unei învățătoare, poate, dacă îl ajutase ea la învățat. Dar în niciun caz fiul unui om de serviciu, al unei vânzătoare la cafenea ori al unui îngrijitor. *Dacă un teren de formă pătrată are latura de un metru și jumătate, ce lungime are gardul care îl inconjoară? Când a fost descoperită America? Iată un șir de forme; care dintre următoarele completează șirul? Care dintre aceste cuvinte este substantiv?* Ne pare rău, putea spune directorul; fiul dumneavoastră nu a trecut testul. Nu se ridică la nivelul standardelor Lloyd. Și nu trebuie să plătiți nicio taxă.

James însă știuse toate răspunsurile. Fiindcă citise toate ziarele care-i căzuseră în mână; citise toate cărțile pe care le cumpăraseră tatăl lui, cu un ban sacoșa, când o bibliotecă își vânduse colecția. *Șase metri*, scrisese el. *1492. Automobil. Cercul*. Încheiase testul și pusese creionul în spațiul rezervat din partea de sus a pupitrului. Omul cu mustață nu ridicase privirea spre el decât douăzeci de minute mai târziu. „Ai terminat deja? Ce tăcut ai fost, băiete!” Luase apoi broșura și creionul și-l duse pe James înapoi la bucătărie, unde lucra mama lui. „Voi corecta testul și vă voi comunica rezultatele săptămâna viitoare”, spusese el, însă James știa deja că trecuse examenul.

Când începuse trimestrul, în septembrie, venise la școală împreună cu tatăl lui, în camioneta Ford pe care școala i-o împrumutase pentru a-și face treaba de îngrijitor. „Ești primul copil de orientală care învață la Lloyd”, îi reamintise tata. „Să fii un bun exemplu”. În dimineața aceea, se așezase tăcut în bancă, iar fetița de lângă el îl întrebase „Ce s-a întâmplat cu ochii tăi?” Abia când auzise oroarea din glasul învățătoarei – „Shirley Byron!” – înțelesese că ar fi trebuit să se simtă stânjenit; data următoare când se întâmplase același lucru, având deja lecția învățată, se înroșise imediat. La fiecare oră, în fiecă zi a acelei prime săptămâni, ceilalți elevi îl studiaseră: de unde venise oare băiatul ăsta? Avea ghiozdan și uniformă de la Lloyd, dar nu locuia la internatul școlii, la fel ca restul elevilor; și arăta altfel decât toți cei pe care-i văzuseră ei. Când și când, tatăl lui era chemat să deschidă o fereastră înțepenită, să schimbe un bec, să ștergă ceva vărsat pe jos. Ghemuit în ultimul rând, James își vedea colegii furișând priviri de la el la tatăl lui și știa că bănuiau adevărul. Și își pleca fruntea

deasupra cărții, atât de jos încât aproape că atingea pagina cu nasul, până când tatăl lui părăsea sala de clasă. Deja în a doua lună de cursuri, le ceruse permisiunea părinților să vină și să plece de la școală singur. Așa, se putea preface că este un elev oarecare. Se putea preface că, îmbrăcat în uniformă, arăta exact ca toți ceilalți.

Petrecuse doisprezece ani la Lloyd și niciodată nu se simțise acolo ca acasă. În școala aceea, fiecare părea să fie urmașul unuia dintre părinții pelerini^[10], al unui senator ori al vreunui Rockefeller, dar când li se cerea la clasă să traseze arborele genealogic al familiei, el prefera să spună că a uitat să-și facă tema, decât să deseneze complicata diagramă a înaintașilor să-i „Să nu mă întrebe nimic!” se ruga el tăcut, în vreme ce profesorul nota un zero mic, cu roșu, lângă numele lui. Își stabilise singur o programă de studiu al culturii americane – să asculte la radio, să citească benzi desenate, să-și economisească banii de buzunar pentru filme la cinema, să învețe regulile noilor jocuri de societate – pentru eventualitatea că îl va întreba cineva la un moment dat „Hei, l-ai auzit ieri pe Red Skelton?” sau „Vrei să jucăm Monopoly?” deși nimeni nu-l întreba niciodată. Crescând, nu se ducea la dans, la petreceri sau la balurile absolvenților. În cel mai bun caz, fetele îi surâdeau pe culoare, fără să spună nimic; în cel mai rău, se uitau fix când trecea pe lângă ele și le auzea râsetele înfundate după ce cotea. La absolvire, în albumul clasei apărea o singură fotografie a lui, pe lângă portretul obligatoriu: un instantaneu făcut la o adunare pentru a-l întâmpina pe președintele Truman, fața lui ițindu-se printre umărul casierului clasei și cel al unei fete care avea să se mărite mai târziu cu un prinț belgian. Urechile lui, de un rozaliu palid în mod obișnuit, aveau o nefirească nuanță cenușie în poză, iar gura îi era întredeschisă, de parcă tocmai fusese prins încalcând proprietatea altcuiva. Sperase că la colegiu lucrurile vor fi altfel. Și totuși, după șapte ani la Harvard – patru ca student plus trei deocamdată ca masterand –, nimic nu se schimbă. Fără să înțeleagă de ce, începuse să studieze cel mai reprezentativ subiect american, cowboy-i, însă niciodată nu vorbea despre părinții și despre familia lui. Încă avea câteva cunoștințe, dar nu și prieteni. Încă se mai pomenea fățându-se stânjenit în scaun, de parcă în orice clipă cineva l-ar fi putut observa și i-ar fi putut cere să plece.

Așa că în toamna aceea din 1957, când Marilyn se aplecase peste biroul lui și-l sărutase, fata aceea minunată cu părul ca mierea, când venise în brațele lui și apoi în patul lui, James nu-și crezuse ochilor. În prima după-amiază petrecută împreună, în minuscula sa garsonieră cu pereți văruiți, nu putuse să nu se mire, încântat de felul în care trupul ei se plia perfect pe al lui: cu nasul exact în mica adâncitură dintre clavicule, cu obrazul potrivindu-i-se desăvârșit pe curba gâtului. De parcă erau două jumătăți ale aceluiași întreg. O studiasse cu aerul unui sculptor, urmărindu-i conturul șoldurilor și al gambelor, mângâindu-i pielea cu vârful degetelor. Când făceau dragoste, părul ei prindea viață. Se întuneca de la auriul grâului la un chihlimbaniu adânc. Se bucla și se încrețea ca frunza unei ferigi. Îl uluia faptul că el, persoana lui, putea avea un asemenea efect asupra cuiva. Când ațipea în brațele lui, părul ei se relaxa treptat, iar când se trezea, era deja întins până la onduleurile largi, obișnuite. Apoi râsul ei cristalin scânteia în încăperea albă și goală; când vorbea, repede și avântat, mâinile îi fluturau în aer până ce el le prindea cu ale lui și zăboveau amândoi, calzi și nemișcați, ca niște păsări odihnindu-se, după care îl trăgea din nou spre ea. Era ca și când America însăși îl primea în viața ei. Era un noroc prea mare. Și se temea că va veni ziua în care universul avea să observe că el n-o merita și să i-o ia înapoi. Sau că ea își va da brusc seama de greșeala făcută și va dispărea din viața lui la fel de neașteptat precum intrase. Iar după o vreme, frica aceea s-a transformat și ea în obișnuință.

Începuse să facă mici schimbări despre care credea că-i vor plăcea ei: își tunsese părul, își cumpăraseră un tricou cu dungi albastre pe care ea îl admirase la un trecător. (Insistentă, șuvița tot îi

mai stătea în sus; ani mai târziu, Nath și Hannah o vor moșteni la rândul lor.) Într-o sâmbătă, la sugestia lui Marilyn, cumpărase un bidon de vopsea galben-pai, strânsese piesele de mobilier în mijlocul camerei și întinsese cârpe pe parchet. Pe măsură ce vopseau un perete, apoi altul, încăperea se lumina de parcă razele soarelui pătrundeau direct prin zid. Când toată camera fusese gata, deschiseseră ferestrele și se ghemuiseră pe patul împins în mijloc. Garsoniera era atât de mică, încât nimic nu se afla la distanță mai mare de câțiva pași de perete, dar înconjurați de birou și de scaune, de fotoliu și de dulap, James avea impresia că se aflau pe o insulă sau că pluteau undeva în largul mării. Cu Marilyn cuibărită în curbura umărului, o sărutase, iar brațele ei îi cuprinseseră gâtul, și trupul ei se ridicase în întâmpinarea trupului lui. Un alt mic miracol, de fiecare dată.

Mai târziu în după-amiaza aceea, trezindu-se în lumina ce pierea, observase o abia zărită pată galbenă pe vârful unuia dintre degetele de la picioare ale lui Marilyn. După o clipă de căutări, zărise o urmă pe perete, la capul patului, unde atinsese piciorul ei când făcuseră dragoste: un loc cât un bănuț de pe care vopseaua se ștersese. Nu-i spusese ei nimic, iar seara, când împinseseră mobilele la locul lor, dulapul ascunsese pata. De fiecare dată când se uita la dulapul acela simțea o mulțumire, de parcă ar fi putut vedea, prin sertarele din lemn de pin și prin rufele împăturite, urma pe care trupul ei o lăsase în spațiul lui.

De Ziua Recunoștinței, Marilyn hotărâse că nu se va duce acasă, în Virginia. Își spusese sieși și-i explicase lui James că era mult prea departe pentru o vacanță atât de scurtă, dar în realitate știa că mama ei o va întreba din nou dacă are ceva *perspective*, iar de data aceasta n-ar fi știut ce să răspundă. Așa, în bucătăria minusculă a lui James, fripsese un pui, tăiasse cartofi și curățase napi pe care îi pusese la făcut într-o crăticioară cât un notes: masa de Ziua Recunoștinței în miniatură. James, care nu gătise niciodată și care trăia cu burgeri de la fast-food și cu briose ieftine, o privise fermecat. După ce terminase cu puiul, Marilyn ridicase spre el o privire provocatoare, închisese cuptorul și își scosese mânușile de bucătărie.

— Mama e profesoară de gospodărie, îi explicase ea. Betty Crocker^[1] e zeița ei personală.

Fusese primul lucru pe care i-l spusese despre mama ei. Și după felul în care rostise cuvintele părea să fie un secret, un lucru pe care-l ținuse ascuns și acum, în mod voit și încrezător, i-l dezvăluise lui.

James simțise că trebuie să-i răspundă la fel, să-i întoarcă acest dar privilegiat. Menționase la un moment dat, în trecut, că părinții lui lucrau la o școală și nu elaborase ideea, sperând că ea va crede că erau profesori. Dar niciodată nu-i spusese că bucătăria școlii era ca un tărâm al uriașilor, totul în ea fiind de dimensiuni economice: suluri de folie de aluminiu de un kilometru lungime și borcane cu maioneză în care ar fi încăput și capul lui. Mama lui trebuia să aducă acest tărâm la scară firească, tăind pepenii în cubulețe cât zarurile, porționând calupurile de unt pe farfurioare, lângă câte o chiflă. Nu spusese nimănui, niciodată, că, de fapt, celelalte doamne din bucătărie strâmbau din nas când o vedeau pe mama lui că împachetează resturile de la masă, în loc să le arunce; și că acasă ei le încălzeau în cuptor, în vreme ce părinții îl întrebau „Ce ai mai învățat la geografie? Cum te-ai descurcat la matematică?” Iar el recita: „Montgomery este capitala statului Alabama. Numerele prime se divid numai cu 1 și cu ele însele”. Nu-i înțelegeau răspunsurile, dar dădeau din cap, mulțumiți că el învăța lucruri pe care ei nu le știau. În timp ce vorbeau, el fărâmița pâine în bolul cu supă de țelină sau desfăcea hârtia de pe un sandwich cu brânză și se oprea brusc, derutat, sigur că mai făcuse asta și înainte, neștiind dacă recapitula ce citise acasă sau tot ce învățase la școală în ziua aceea. În clasa a cincea, refuzase să mai vorbească în chineză cu părinții lui, temându-se să nu-și întineze engleza cu cine știe ce accent; cu mult înainte de asta renunțase să le mai adreseze părinților vreun cuvânt la școală. Ezita acum să-i povestească lui Marilyn toate astea, temându-se că, odată ce le-ar fi

recunoscut, ea îl va percepe așa cum se percepuse el însuși mereu: un paria slăbănog care se hrănea cu resturi, recitându-și lecțiile și străduindu-se să treacă neobservat. Un impostor, îi era teamă că ea nu-l va mai percepe niciodată altfel.

— Părinții mei sunt morți, amândoi, îi spusese în cele din urmă. Au murit la scurt timp după ce am intrat la colegiu.

Mama lui răposase când era el în anul al doilea, din cauza unei tumori la creier. Tatăl lui se dusesse și el șase luni mai târziu. Complicațiile unei pneumonii, fusese verdictul medicilor, însă el știuse care era adevărul: pur și simplu tatăl lui nu mai voise să trăiască singur.

Marilyn nu spusese nimic, dar întinsese brațele și-i cuprinsese fața în mâini, iar James simțise căldura reziduală a cuptorului în palmele ei. Zăboviseră pe obrajii lui doar o clipă înainte să piuie cronometrul, iar ea se întorsese la cuptor, însă deja îl încălziseră complet. Își amintea de mâinile mamei lui – cu urme de arsuri, cu bătăături de la vasele frecate – și ar fi vrut să-și lipească buzele de locul acela moale, unde se întâlneau, în palma ei, linia vieții cu cea a dragostei. Își promisese atunci că nu va permite niciodată ca palmele acelea să se asprească. O privise pe Marilyn scoțând puiul din cuptor, rumenit, și fusese fermecat de dexteritatea ei. Era minunat felul în care sosul se îngroșase sub îndrumarea ei și cel în care cartofii se umflau aidoma bumbacului sub furculița pe care ea o mânua. Era aproape ca o magie. Câteva luni mai târziu, când se căsătoriseră, făcuseră un pact: să lase trecutul să se ducă, să renunțe să mai pună întrebări, să privească doar înainte din acel moment, niciodată înapoi.

În primăvara aceea, Marilyn făcea planuri pentru ultimul ei an de școală; James își finaliza doctoratul și încă aștepta să vadă dacă va fi primit la departamentul de istorie. Apăruse un post, iar el își depusese candidatura; profesorul Carlson, șeful departamentului, lăsase de înțeles că James era cel mai bine pregătit din anul lui. Când și când, se ducea la interviuri pentru alte posturi – în New Haven, în Providence –, pentru orice eventualitate. În sufletul său însă, era sigur că va fi angajat la Harvard. „Carlson aproape că mi-a confirmat că voi fi acceptat”, îi spunea el lui Marilyn ori de câte ori deschideau subiectul. Ea încuviința, îl săruta și refuza să se gândească la ce va fi când va absolvi ea, peste un an, când va merge la facultatea de medicină, cine știe unde. Harvard, enumera ea în gând, pe degete. Columbia. Johns Hopkins. Stanford. Fiecare deget însemna un pas mai departe.

Și apoi, în aprilie, se petrecuseră două lucruri la care niciunul dintre ei nu se așteptase: profesorul Carlson îl informase pe James că regreta foarte, foarte mult să-l dezamăgească, dar decisese să-l angajeze pe colegul lui de an, William McPherson și, desigur, știau că James va găsi numeroase oportunități în altă parte.

— Ți-au explicat și de ce? întrebă Marilyn, iar el replicase:

— Nu am fost tocmai *potrivit* pentru departament, așa mi-au spus, iar ea nu mai abordase subiectul.

Patru zile mai târziu venise o surpriză și mai mare: Marilyn era însărcinată.

Așa că în loc de Harvard apăruse într-un târziu o ofertă de la modestul Colegiu Middlewood, acceptată cu ușurare. În loc de Boston, un orașel din Ohio. În loc de facultatea de medicină, nunta. Nimic așa cum fusese plănuț.

„Un copil”, îi repeta Marilyn lui James, iar și iar. „Copilul nostru! Cu atât mai bine”. Când se căsătoriseră, ea era abia în a treia lună, așa că sarcina nu se vedea. În sinea ei își spunea că va putea reveni la școală să termine și acel ultim an când copilul va fi mai mare. Dar aveau să treacă aproape opt ani până ce perspectiva școlii avea să redevină posibilă, dar pe atunci ea nu știa asta. Când ieșise din biroul decanului, după ce stabilise o amânare indefinită, fusese sigură că toate lucrurile la care visase – facultatea de medicină, profesia de medic, o viață nouă și importantă – așteptau doar

întoarcerea ei, ca un câine bine dresat care își așteaptă stăpânul. Și totuși, când se așezase la măsuta cu telefonul din holul căminului și-i dăduse operatoarei numărul mamei ei, vocea îi tremurase la fiecare cifră rostită. Iar odată ce glasul mamei ei se auzise în receptor, uitase să-i spună „Bună ziua” și izbucnise direct:

— Mă mărit. În iunie.

După o pauză, mama întrebase:

— Cu cine?

— Îl cheamă James Lee.

— E student?

Obrajii i se înroșiseră.

— Tocmai își termină doctoratul. În istorie americană. Ezitase și apoi decisese să spună o jumătate de adevăr: Cei de la Harvard se gândesc să-l angajeze, la toamnă.

— Deci e profesor, replicase mama ei și o subită vioiciune îi răsunase în glas. Scumpa mea, sunt atât de fericită pentru tine! Abia aștept să-l cunosc.

Un val de ușurare o inundase. Mama nu era supărată fiindcă ea renunța la școală înainte de vreme; și de ce ar fi deranjat-o? Oare nu făcuse exact ce sperase mama ei – să întâlnească un bărbat minunat de la Harvard? Citise la telefon detaliile de pe o bucățică de hârtie: vineri, 13 iunie, la unsprezece treizeci, la judecătorul de pace; masa pe urmă, la Parker House.

— Nu va fi o petrecere mare. Doar noi, tu și câțiva prieteni. Părinții lui James sunt morți, amândoi.

— Lee... rostise mama ei, gânditoare. E rudă cu cineva cunoscut?

Deodată, Marilyn își dăduse seama ce-și închipuia mama ei. Era anul 1958; în Virginia, în jumătate de stat, nunta lor ar fi încălcat legea. Chiar și în Boston zărea uneori dezaprobară în privirile trecătorilor. Părul ei nu mai avea acea nuanță blond-pai din copilărie, dar era încă suficient de deschis la culoare ca să atragă atenția când își înclina capul spre cel brunet ca pana corbului în sala de cinema, pe o bancă în parc sau în fața vitrinelor de la Waldorf Cafeteria. Un grup de fete de la Radcliffe coborî scările, una dintre ele oprindu-se aproape de Marilyn în așteptarea telefonului, iar celelalte se îngrămădiră în jurul oglinzii din hol, ca să-și pudreze nasurile. Cu numai o săptămână în urmă, una dintre ele auzise despre căsătoria lui Marilyn și venise în camera ei „ca să vadă dacă era adevărat”.

Apăsându-și palma pe pântec, Marilyn strânsese bine receptorul în mână și răspunsese pe un ton dulce:

— Nu știi, mamă. De ce să nu-l întreb tu când vă veți cunoaște?

Așa că mama ei venise din Virginia – prima dată când trecea dincolo de granițele statului. Așteptând-o în gară împreună cu James, la câteva ore după ce el își încheiase doctoratul, Marilyn își zisese că ar fi venit oricum, chiar dacă i-ar fi spus. Când mama ei coborâse pe peron și o zărise, un zâmbet i se așternuse pe chip – un zâmbet spontan, plin de mândrie – și pentru o clipă Marilyn crezuse din toată inima. „Sigur că ar fi venit!” Apoi zâmbetul șovăise o fracțiune de secundă, ca o pâlpâire. Privirea ei alergase înainte și-napoi de la blonda solidă care stătea în stânga fiicei ei la orientalul slab din dreapta ei, căutându-l pe anunțatul James fără a-l găsi. Și apoi înțelegând. Câteva secunde se scurseseră înainte de a-i strânge mâna lui James și a-i spune că era foarte, foarte fericită să-l cunoască, lăsându-l apoi să-i ia valiza.

Marilyn și mama ei cinaseră singure în seara aceea, iar mama nu pomenise despre James până la desert. Știa ce avea s-o întrebe – „Pentru ce îl iubești?” – și se îmbărbătase pentru a-i răspunde. Dar mama nu întrebase asta, nu menționase cuvântul „iubire”. Înghițise o bucățică de chec și-și studiase

fiica peste masă.

— Ești sigură, rostise ea, că nu vrea doar un permis de ședere?

Marilyn nu putuse s-o privească în față. Își ațintise ochii asupra mâinilor ei, pătate în ciuda mănușilor și a loțiunii cu parfum de lămâie, asupra furculiței dintre degete, asupra firimiturilor agățate de dinții acesteia. O cută mică încrețea sprâncenele mamei, de parcă cineva ar fi lovit-o în frunte cu un cuțit. Ani mai târziu, Hannah va remarca același semn de adâncă îngrijorare pe chipul mamei ei, fără să-i știe cauza, iar Marilyn n-ar fi recunoscut niciodată asemănarea.

— S-a născut în California, răspunsese, iar mama ei își întorsese privirea și își tamponase buzele cu șervetul, lăsând două pete roșii pe pânda albă.

În dimineața nunții, în timp ce așteptau la judecătorie, degetele mamei își făceau continuu de lucru cu închizătoarea poșetei. Ajunseseră cu aproape o oră mai devreme, de teama traficului, a locurilor de parcare, a riscului de a întârzia la judecătorul de pace. James îmbrăcase un costum nou și își tot pipăia buzunarul de la piept, verificând verighetele prin stofa de lână bleumarin. Văzând gestul acela timid și emoționat, Marilyn ar fi vrut să-l sărute acolo, în fața tuturor. Peste douăzeci și cinci de minute avea să fie soția lui. Apoi mama ei se apropiase și o prinsese de cot cu o strânsoare ca de menghină.

— Vino să-ți împrăpătezi rujul, îi spusese, împingând-o ușor spre toaleta doamnelor.

Ar fi trebuit să știe ce va urma. Toată dimineața, mama ei fusese nemulțumită de câte ceva. Rochia lui Marilyn era crem, nu albă. Nu arăta ca o rochie de mireasă; era prea simplă, ca o uniformă de *infermieră*. Nu înțelegea de ce nu se căsătoreau la biserică. Doar erau o sumedenie în apropiere. Nu-i plăcea vremea din Boston; de ce era atât de cenușiu în iunie? Margaretele nu erau flori pentru nuntă; de ce n-a ales trandafiri în locul lor? Și de ce *se grăbea* atât de tare, de ce se căsătorea acum, de ce nu mai aștepta o vreme?

I-ar fi fost mai ușor dacă mama ei ar fi apelat la jigniri. I-ar fi fost mai ușor dacă l-ar fi insultat pe James de-a dreptul, dacă ar fi zis că e prea scund sau prea sărac, ori insuficient realizat în viață. Dar tot ce spunea mama ei, iar și iar, era: „Nu e bine, Marilyn! Nu e bine!” Lăsând nespecificat acel ceva care nu era bine, lăsându-l să plutească în aer, între ele.

Prefăcându-se că n-o aude, Marilyn își scosese rujul din poșetă.

— O să te răzgândești, îi spusese mama ei. O să regreti mai târziu.

Ea deșurubase capacul rujului și se aplecase mai aproape de oglindă, însă mama ei o prinsese de umeri, cu disperare. Privirea din ochii ei era una de frică, de parcă fiica ei ar fi pășit pe buza unei prăpăstii.

— Gândește-te la copiii voștri, insistase mama. Unde veți trăi? N-o să vă simțiți acasă nicăieri. O să-ți pară rău tot restul vieții tale.

— Oprește-te! strigase Marilyn, izbind cu pumnul în marginea chiuvetei. E viața mea, mamă. A mea!

Se smulsese din strânsoarea ei, iar rujul îi sărise din mână și aterizase, cu câteva salturi, pe pardoseala de gresie. În zbor lăsase o dungă roșie și lungă pe mâneca mamei ei. Fără un alt cuvânt, împinsese ușa toaletei și ieșise, lăsând-o pe mama ei singură, în urmă.

Afară, James îi aruncase viitoarei lui soții o privire neliniștită.

— Ce s-a întâmplat? murmurase el, înclinându-se spre ea.

Marilyn clătinase din cap și șoptise în grabă, râzând:

— Ei, mama crede că ar trebui să mă mărit cu cineva ca mine.

Apoi îl prinsese de reverul hainei, îi trăsese fața spre ea și îl sărutase. Ridicol! își spusese în sine ei. Era atât de clar, încât nici nu mai era nevoie s-o rostească cu glas tare.

Cu numai câteva zile înainte, la sute de kilometri depărtare, un alt cuplu se căsătorise – un bărbat alb și o femeie de culoare, care împărțeau acum un nume cât se poate de potrivit: Loving¹¹². Peste patru luni, aveau să fie arestați în Virginia, legea reamintindu-le că voia Atotputernicului nu fusese niciodată ca albul, negrul, galbenul și roșul să se amestece, că nu trebuie să existe *cetățeni corciți* și că *mândria rasială nu trebuie înăbușită*. Aveau să treacă patru ani înainte ca ei să protesteze și încă patru până ce tribunalul le acceptase cererea, însă mulți, mulți alții aveau să se mai scurgă înainte ca și oamenii din jurul lor să accepte. Unii, precum mama lui Marilyn, n-aveau să accepte niciodată.

Când Marilyn și James se dezlipiseră unul de altul, mama ei ieșise de la toaletă și stătea într-o parte tăcută, privindu-i de la distanță. Își ștersese mâneca iar și iar cu hârtie absorbantă, dar dunga roșie tot se mai vedea sub pata umedă, ca o urmă veche de sânge. Marilyn șterse o fărâmă de ruj întinsă pe buza de sus a lui James și zâmbi, iar el se bătu din nou pe buzunarul de la piept, pipăind verighetele. Mamei ei, gestul îi sugera că James se felicita singur.

După acel moment, în amintirea lui Marilyn nunta rămăsese doar ca o succesiune de cadre disperate: linia albă, subțire ca un fir de păr, de pe ochelarii bifocali ai judecătorului de pace; pământul de floarea-miresei din buchetul ei; condensul de pe paharul de vin al fostei ei colege de cameră, Sandra, când îl ridicase ca să toasteze. Sub masă, mâna lui James în mâna ei și straniul cerculeț de aur pe care-l simțea rece pe piele. Iar de cealaltă parte a mesei, părul atent coafat al mamei ei, fața ei pudrată și buzele strânse pentru a-i acoperi incisivul puțin ieșit în afară.

Aceea a fost ultima dată când Marilyn a văzut-o pe mama ei.

3.

Până în ziua înmormântării, Marilyn nu se gândise niciodată la ultimul moment în care avea să-și vadă fiica. Și-ar fi imaginat o scenă înduioșătoare, la marginea patului, ca în filme: ea, cu părul alb, îmbătrânită și mulțumită, într-un capot de satin, gata să-și ia adio; Lydia, femeie în toată firea, încrezătoare și sigură pe ea, ținându-i mâna într-a ei, deja medic de profesie, neafectată de ciclul imperios al vieții și al morții. Și chipul Lydiei – deși Marilyn nu recunoaște acest lucru – este cel pe care ar vrea să-l vadă ultimul, nu pe al lui Nath, nu pe al lui Hannah și nici măcar pe al lui James, ci chipul fiicei care ocupă mereu primul loc în gândurile ei. Acum, ultima privire aruncată fiicei ei a trecut deja; spre nedumerirea ei, James insistase ca sicriul să fie închis la ceremonia funerară. Nu va mai avea șansa de a vedea chipul fiicei ei o ultimă dată, iar în ultimele trei zile i-a repetat asta lui James iar și iar, uneori cu furie, alteori printre lacrimi. În ceea ce-l privește, James nu poate găsi cuvintele prin care să-i spună ce a văzut când s-a dus să identifice trupul Lydiei: doar o jumătate din fața ei mai exista, conservată cât de cât de apa rece a lacului; cealaltă jumătate fusese deja roasă, mâncată. Ignoră glasul soției și își ține privirea ațintită în retrovizor, în timp ce iese în stradă, în marșarier.

Cimitirul se află la doar cincisprezece minute de mers pe jos de casa lor, însă ei iau mașina, oricum. Când cotesc pe strada principală care înconjoară lacul, Marilyn se uită brusc în stânga, de parcă ar fi observat ceva pe umărul soțului ei. Nu vrea să vadă debarcaderul, barca prinsă din nou în parâme, lacul însuși întinzându-se până departe. James a ridicat geamurile mașinii până sus, dar vântul flutură frunzele copacilor de pe mal și încrețește suprafața apei. El va fi acolo întotdeauna, lacul; de fiecare dată când vor ieși din casă, îl vor vedea. Pe bancheta din spate, Nath și Hannah se întreabă la unison dacă mama lor își va întoarce privirea de la el pentru tot restul vieții, ori de câte ori va trece pe acolo. Lacul scânteiază în soare ca un acoperiș de tablă lustruit, iar ochii lui Nath se umezesc. Nu pare drept ca lumina să fie atât de strălucitoare și cerul atât de albastru, și simte un val de ușurare când un nor acoperă soarele, și apa devine gri, din argintie.

La cimitir, opresc în parcare. Orașul Middlewood e mândru de cimitirul său parc, un fel de combinație între un loc de veci și o grădină botanică, străbătut de alei șerpuite, cu mici însemne metalice de identificare a plantelor. Nath își amintește de excursiile aici pe care le făcea la orele de știință din gimnaziu, cu ghiduri și caiete de desen; odată, profesorul promisese zece puncte în plus celui care putea aduna cele mai multe tipuri de frunze. Și în ziua aceea fusese o înmormântare, iar Tommy Reed se furișase printre șirurile de scaune pliante, drept în mijlocul discursului funebru, și smulsese o frunză dintr-un sasafras, de pe o ramură mai joasă. Domnul Rexform nu observase, și-l felicitase pe Tommy fiindcă fusese singurul care găsise un *Sassafras albidum*, iar ceilalți elevi își înăbușiseră chicotele și bătuseră palma cu Tommy pe drumul de întoarcere acasă. Acum, în vreme ce se îndreaptă în șir indian spre șirul de scaune, Nath ar vrea să se poată întoarce în timp și să-l pocnească pe Tommy Reed.

În amintirea Lydiei, școala a suspendat cursurile în ziua aceea, și colegii ei au venit la cimitir, în număr mare. Uitându-se la ei, James și Marilyn realizează ce mult a trecut de când le-au văzut ultima dată pe fetele acelea: ani. Pentru un moment, n-o recunosc pe Karen Adler, cu părul lung acum, și nici pe Pam Saunders, fără aparatul dentar. Gândindu-se la lista cu nume tăiate cu pixul, James își dă seama că se holbează și întoarce capul. Încet, scaunele sunt ocupate de câțiva dintre colegii de clasă

ai lui Nath, de elevi mai mici ale căror chipuri îi sunt vag familiare, dar pe care nu-i cunoaște de fapt. Chiar și vecinii, care se apropie pe rând, îi par străini. Părinții lui niciodată nu ies și n-au invitați; nu organizează petreceri, nu au un grup de bridge, nu au amici de vânatoare și nici unii cu care să iasă la câte un pahar ori la o masă în oraș. La fel ca Lydia, nu au prieteni adevărați. Hannah și Nath recunosc câțiva profesori de la universitate, pe asistenta tatălui lor, dar majoritatea fețelor prezente aparțin unor necunoscuți. „Oare de ce au venit?” se întreabă Nath, și când slujba începe și toți își înclină capetele spre sicriul așezat în față, sub crengile sasafrasului, înțelege de ce. Sunt atrași de spectacolul morții subite. În ultima săptămână, de când poliția a dragat lacul, toate articolele principale din *Monitor*, ziarul local, au fost despre Lydia. *Tânără orientală găsită înecată în lac*.

Pastorul seamănă cu președintele Ford, cu fruntea plată, dinții albi, solid și cu un aspect îngrijit. Familia Lee nu merge la biserică, dar i l-a recomandat firma de pompe funebre, iar James a acceptat fără să pună întrebări. Acum stă cu spatele drept, cu omoplații presați pe spătarul scaunului, și încearcă să asculte slujba. Pastorul citește Psalmul 23, cu un text modificat: „Am tot ce-mi trebuie” în loc de „Nu voi duce lipsă de nimic”; „Chiar de voi merge printr-o vale foarte întunecată” în loc de „Chiar dacă ar fi să umblu prin valea umbrei morții”. Pare ceva lipsit de respect, ceva ciuntit. Ca și cum și-ar îngropa el fiica într-o cutie din placaj. „La ce altceva m-aș putea aștepta din partea orașului ăstuia?!” își spune el. În dreapta lui, parfumul crinilor de pe sicriu o izbește pe Marilyn ca o ceață caldă și udă, și aproape că-i întoarce stomacul pe dos. Pentru prima dată își dorește să fie genul acela de femeie, ca mama ei, care poartă batistă în geantă. Și-ar duce-o acum la față, ca să filtreze aerul, și când ar îndepărta-o, pâza ar fi de un roz murdar, ca niște cărămizi vechi. Lângă ea, Hannah își încleștează degetele. Ar vrea să-și pună mâna pe genunchii mamei ei, dar nu îndrăznește. Așa cum nu îndrăznește nici să se uite la sicriu. Lydia nu e acolo, înăuntru, își reamintește singură, inspirând adânc, ci numai trupul ei... Dar atunci, unde e Lydia de fapt? Toată lumea e atât de nemișcată încât, se gândește ea, pentru păsările care trec în zbor, ei toți sunt doar niște statui.

Cu colțul ochiului, Nath îl zărește pe Jack șezând pe margine, alături de mama lui. Se imaginează înșfăcându-l de guler, ca să afle ce știe. În săptămâna care a trecut, tatăl lui a sunat la poliție în fiecare dimineață, cerând informații noi, dar ofițerul Fiske a continuat să răspundă că ancheta continuă, mereu și mereu. Dacă poliția ar fi acum aici... își spune Nath. Ar trebui oare să-i povestească tatălui său? Jack stă cu ochii în pământ, de parcă i-ar fi prea rușine să ridice privirea. Și apoi, când Nath se uită iar în față, sicriul a fost deja coborât în pământ. Lemnul lustruit, cu crinii albi prinși deasupra, a dispărut și gata; a rămas doar spațiul gol în locul în care a fost. A ratat totul. Sora lui s-a dus.

Ceva umed îl atinge pe gât. Ridică mâna să se șteargă și constată că toată fața îi e udă, că a plâns tot timpul, în tăcere. Dincolo de mulțimea de oameni, ochii albaștri ai lui Jack îl fixează deodată, iar Nath își șterge obrajii cu mâneca hainei.

Lumea începe să plece, un șir subțire de spinări îndreptându-se spre parcare și spre stradă. Câțiva dintre colegii de clasă ai lui Nath, ca Miles Fuller, întorc spre el o privire plină de compasiune, dar majoritatea, stânjeniți de lacrimile lui, decid să nu-i vorbească și-i întorc spatele. Altă șansă nu vor mai avea; ținând cont de notele lui bune și de tragedia prin care trece, directorul îl va scuti pe Nath de ultimele trei săptămâni de școală, iar el va decide să nu participe la ceremonia de decernare a diplomelor de absolvire. Unii dintre vecini se strâng în jurul familiei Lee, punându-le câte o mână pe braț și murmurând condoleanțe; câțiva o bat ușor pe Hannah pe creștet, de parcă ar fi un copil mic sau un câine. Cu excepția lui Janet Wolff, care și-a înlocuit obișnuitul halat alb de medic cu un costum negru, James și Marilyn nu recunosc pe mai nimeni. Când Janet ajunge la ea, Marilyn își simte palmele mânjite, trupul întreg murdar, ca o cârpă trecută dintr-o mână mizeră în alta, și abia dacă

poate suporta degetele ei atingându-i cotul.

De cealaltă parte a mormântului, Jack stă într-o parte așteptând-o pe mama lui, pe jumătate ascuns în umbra unui ulm bătrân. Nath se apropie de el și-l încolțește, silindu-l să se lipească cu spatele de trunchiul copacului, iar Hannah, captivă lângă părinții ei din cauza mulțimii adulților, își privește fratele cu nervozitate.

— Ce cauți aici? întrebă Nath.

De aproape, vede că de fapt cămașa lui Jack e albastră, nu neagră, că deși poartă pantaloni de stofă are în picioare vechii teniși alb cu negru și cu vârful găurit.

— Hei, răspunde Jack cu privirea în pământ. Nath, ce mai faci?

— Tu ce crezi că fac?

Vocea i se sparge, iar el se urăște pentru asta.

— Trebuie să plec, spune Jack. Mă așteaptă mama. Și, după o pauză, adaugă: Îmi pare rău pentru sora ta!

Se întoarce cu spatele, dar Nath îl prinde de braț.

— Serios?

N-a mai înșfăcat pe nimeni așa și se simte un dur făcând-o, ca un detectiv din filme.

— Știi, poliția vrea să stea de vorbă cu tine.

Lumea începe să se uite la ei – James și Marilyn au auzit glasul ridicat al fiului lor și privesc în jur –, dar lui nu-i pasă. Se apropie mai mult de Jack, aproape lipindu-și fața de a lui.

— Uite ce e, știu că a fost cu tine luna aceea.

Pentru prima dată, Jack ridică ochii spre chipul lui Nath: o fulgerare surprinsă a ochilor albaștri.

— Ți-a spus?

Nath se împinge în el, piept în piept. Sângele îi bubuie în tâmpla dreaptă.

— Nu era nevoie să-mi spună ea. Mă crezi idiot?

— Uite, Nath, murmură Jack, dacă Lydia ți-a spus că eu...

Dar se întrerupe brusc, când de ei se apropie părinții lui Nath și doamna Wolff. Nath se trage înapoi câțiva pași, împleticit, încruntându-se la Jack, la tatăl lui care i-a întrerupt și la ulm fiindcă nu e mai departe, undeva.

— Jack, răsună sec glasul doamnei Wolff, s-a întâmplat ceva?

— Nimic, răspunde el aruncând o privire spre Nath și apoi spre adulți. Doamnă Lee, doamnă Lee, îmi pare foarte rău pentru pierderea suferită!

— Îți mulțumim fiindcă ai venit, spune James și așteaptă până când cei doi Wolfi se îndepărtează pe alea șerpuită, înainte să-l înșface pe Nath de umăr. Ce-i cu tine? șuieră el. Îți arde de ceartă la înmormântarea surorii tale?

În spatele mamei lui, Jack furișează o privire rapidă în urmă și, când întâlnește ochii lui Nath, nu mai rămâne loc de îndoială: e speriat. Pe urmă cotește odată cu alea și dispare. Nath răsuflă adânc.

— Javra aia știe ceva despre Lydia.

— Nu e treaba ta să stârnești scandal. Lasă poliția să-și facă treaba!

— James, intervine Marilyn, nu țipa!

Își duce degetele la tâmplă, de parcă ar avea o durere de cap, și închide ochii. Spre oroarea lui Nath, un strop de sânge roșu-întunecat i se scurge pe obraz... ba nu, e doar o lacrimă înnegrită de rimel, care-i lasă o dâră cenușie pe piele. Hannah, cu inima ei de copil inundată de compasiune, ridică brațul s-o ia de mână, dar mama ei n-o observă. După o clipă, Hannah se mulțumește să-și ducă mâna la spate, cu pumnul încleștat.

James își caută cheile în buzunar.

— Le duc pe mama și pe sora ta acasă. Tu, după ce te răcorești, poți să vii pe jos.

În clipa în care cuvintele îi ies din gură, se crispează. Undeva în adâncul sufletului, ar vrea mai mult decât orice să-și liniștească băiatul, să-i așeze pe umăr o mână grea și mângâietoare, să-l strângă la piept, în ziua asta mai cu seamă. Dar deja are nevoie de toate forțele sale pentru a-și împiedica fața să se schimonosească, pentru a putea rămâne în picioare, să nu se prăbușească la pământ. Așa că se întoarce și apucă brațul lui Hannah. Ea, cel puțin, face ce i se spune.

Nath se așază la rădăcina ulmului și își privește părinții îndepărtându-se spre mașină, cu Hannah mergând în urma lor și întorcând ochii spre el, cu o expresie melancolică. Tata nu știe cum e Jack. Băiatul locuiește pe strada lor de unsprezece ani, de când au intrat amândoi în clasa întâi, iar pentru părinții lui Nath, el e doar un puști din vecini, cel neîngrijit, cu câinele și cu mașina aceea veche, la mâna a doua. În școală însă, toată lumea știe. La câteva săptămâni, mereu o altă fată. Și cu fiecare, povestea e aceeași. Jack nu curtează; nu ies la masă împreună, nu le oferă flori și nici cutii cu bomboane frumos ambalate. El doar duce fata cu mașina lui, la Point, la un cinema în aer liber ori în vreo parcare pe undeva și întinde un pled pe bancheta din spate. O săptămână sau două mai târziu, nu-i mai telefonează și trece la alta. Se știe că și-a făcut o specializare din deflorarea virginelor. La școală, fetele se mândresc cu asta, de parcă ar fi intrat într-un club exclusivist; îngrămădite la dulapurile lor, șușotesc printre chicoteli, împărtășindu-și toate detaliile murdare. Jack nu vorbește însă cu nimeni. Toată lumea știe că stă singur în cea mai mare parte a timpului: mama lui lucrează la spital în tura de noapte, șase nopți pe săptămână. El nu mănâncă la cantina școlii, nu merge la discotecă. În clasă, stă în ultimul rând, alegându-și fata pe care să o ia la plimbare. Iar în primăvara asta a ales-o pe Lydia.

Nath zăbovește în cimitir o oră, două, trei, uitându-se cum muncitorii depozitează scaunele pliante, strâng florile, adună ghemotoacele de hârtie de pe jos și batistele de unică folosință din iarbă. În minte întoarce pe toate fețele fiecui lucru pe care l-a auzit despre Jack, fiecare fapt, fiecare zvon. Cele două încep să se confunde, și când e gata să plece spre casă, clocotește deja pradă unei furii teribile. Încearcă să și-o închipuie pe Lydia cu Jack, încearcă plin de disperare să nu și-i imagineze împreună. Oare a rănit-o el în vreun fel? Nu știe. Știe doar că Jack e de vină pentru tot și își promite că va afla cum anume. Abia când groparii își iau lopețile și se apropie de mormântul deschis, se ridică și el în picioare și se îndepărtează.

Când ocolește pe malul lacului și cotește pe strada lor, zărește o mașină de poliție oprită în fața casei lui Jack. „Era și timpul!” își spune în sinea lui. Se furișează mai aproape de casă, aplecându-se sub nivelul ferestrelor. Dincolo de plasa pentru țânțari, ușa din față e deschisă, iar el urcă treptele în vârful picioarelor, pășind cu grijă pe marginea scândurilor tocite, ca să nu scârțâie. Despre sora lui vorbesc, își spune el cu fiecare treaptă urcată, așa că are tot dreptul să asculte. Ajuns sus, se apleacă spre ușa cu plasă. Nu poate vedea decât holul de la intrare, dar îl aude pe Jack în camera de zi, cum explică vorbind tare și rar, de parcă ar fi a doua sau a treia oară deja.

— Ea trecuse deja mai departe, la fizică. Mama ei ar fi vrut să rămână cu cei de anul întâi.

— Dar și tu erai în clasa aceea. Tu nu ești în an superior?

— V-am spus, replică Jack pe un ton nerăbdător. Am fost nevoit să fac cursul din nou. Am picat.

Acum se aude glasul mamei lui, dr. Wolff:

— A avut o notă de 9 la clasă în semestrul acesta. Ți-am zis că o să te descurci bine dacă înveți, Jack!

Afară, Nath clipește nedumerit. „Jack? Un 9?”

Urmează un foșnet, ca și când polițistul întoarce pagina unui notes. Apoi:

— Care era natura relației tale cu Lydia?

Numele surorii lui, rostit de polițist, are o sonoritate atât de clară și de oficială, de parcă ar fi doar o etichetă, iar Nath tresare auzindu-l. Și Jack pare să tresară, fiindcă în glasul lui răsună acum o notă acută, care nu fusese acolo înainte.

— Eram prieteni. Atâta tot.

— Mai multe persoane au declarat că v-au văzut împreună, după școală, în mașina ta.

— O învățam să conducă.

Nath și-ar dori să poată vedea fața lui Jack. Oare ei nu-și dau seama că minte? Dar polițistul pare să-l creadă.

— Când ai văzut-o ultima dată? Întreabă apoi.

— Luni după-amiază. Înainte să dispară.

— Ce ați făcut?

— Am stat în mașină și am fumat.

Urmează o pauză, în care polițistul notează răspunsul.

— Iar dumneavoastră ați fost la spital, doamnă Wolff?

— Doctor Wolff.

Omul legii tușește încet.

— Scuzați-mă! Doctor Wolff. Ați fost la serviciu?

— De obicei lucrez în tura de seară. În fiecare zi, mai puțin duminica.

— Lydia părea supărată, luni?

O altă pauză înainte ca Jack să răspundă.

— Lydia era întotdeauna supărată.

„Din cauza ta”, își spune Nath. Gâtul îi e atât de sugrumat, încât cuvintele nu se pot strecura afară.

Marginile ușii încep să se vâlurească și să se estompeze, ca un miraj în deșert. Își înfinge unghiile în palmă, tare, până când ușa își recapătă conturul clar.

— Ce anume o supăra?

— Orice, replică Jack și vocea lui e foarte joasă acum, aproape ca un oftat. Notele. Părinții ei. Faptul că fratele ei pleca la colegiu. Multe lucruri o supărau, adaugă el și acum chiar oftează, iar când reia, glasul îi e tensionat, gata să erupă: De unde să știu eu?

Nath se depărtează de ușă și coboară treptele fără zgomot. N-are nevoie să audă mai multe. Ajuns acasă, nu vrea să vadă pe nimeni, așa că urcă în camera lui, să cugete la tot ce a aflat.

Oricum, nici n-ar avea pe cine să vadă. Cât a stat el sub ulm, ai lui s-au risipit care-ncotro. În mașină, pe drum, Marilyn nu se uită nici măcar o dată spre James, concentrându-se pe degetele ei, rupându-și vreo pielețică, aranjându-și bareta genții. Îndată ce intră în casă, ea spune că vrea să se întindă în pat, iar Hannah dispăre în camera ei, fără un cuvânt. Pentru o clipă, James se gândește să se ducă după Marilyn, în dormitor. Jinduieste să se ghemuiască lângă ea, să-i simtă greutatea și căldura trupului acoperindu-l, protejându-l de orice altceva. Să se lipească de ea și s-o simtă lipindu-se de el, trupurile lor alinându-se unul pe altul. Dar ceva râcăie și râcăie mereu undeva într-un colț al minții lui și, în cele din urmă, James își ia din nou cheile de pe masă. Trebuie să se ducă să rezolve ceva la birou, urgent. Nu mai poate aștepta niciun minut.

Când polițiștii întrebaseră dacă voia o copie a raportului de autopsie, el le dăduse adresa de la birou. Și, ieri, un plic gros apăruse în cutia lui poștală, iar el hotărâse că a făcut o greșală; nu voia să vadă raportul. Niciodată. În același timp însă, nu se putuse decide să-l arunce. Îl îndesase în sertarul de jos al biroului, pe care-l încuiase apoi. Avea să fie acolo, își spusese atunci, dacă vreodată se va răzgândi. Dar nu se așteptase să se răzgândească.

E ora prânzului și biroul e aproape gol; numai Myrna, secretara departamentului, e prezentă,

schimbând banda mașinii ei de scris. Toate celelalte uși sunt închise și nicio lumină nu răzbate prin geamurile lor mate. James descuie sertarul, trage adânc aer în piept și desface plicul cu degetul.

N-a mai văzut niciodată un raport de autopsie și bănuiește că va găsi grafice și diagrame, dar începe ca o caracterizare pe care ar scrie-o un profesor despre unul dintre elevii săi: „Subiectul este o persoană de sex feminin, orientală, bine dezvoltată și corespunzător nutrită”. Mai departe spune lucruri pe care el le știe deja: că avea șaisprezece ani și un metru șaiszeci și cinci înălțime; că avea părul negru și ochii albaștri, îi spune însă și lucruri pe care nu le știa: circumferința craniană, lungimea fiecărui membru și că pe genunchiul stâng avea o cicatrice ca o semilună mică. Îi mai spune că nu avea alcool sau droguri în sânge, că nu există indicii de viol sau traumă sexuală, dar că nu s-a putut determina dacă decesul a survenit prin suicid, omucidere sau accident. Cauza morții a fost „asfixie prin înec”.

Și apoi continuă în ritm alert: „Cutia toracică este deschisă printr-o incizie în formă de Y”.

James află mai departe culoarea și dimensiunile fiecărui organ și greutatea creierului. Că o spumă albă urcase pe traheea ei și-i acoperise nările și gura ca o batistă de dantelă. Că alveolele pulmonare erau acoperite cu un strat de mucus fin ca zahărul. Că plămâniile aveau zone marmorate de roșu-închis și galben-cenușiu ca urmare a lipsei de aer; că la fel ca aluatul, purtau o urmă asemenea unei amprente; că atunci când fuseseră secționați cu scalpul, din ei se scursesese apă. Că în stomac se găsiseră fragmente de alge de pe fundul lacului, nisip și două sute de mililitri de apă pe care îi înghițise când se scufundase. Că partea dreaptă a inimii ei se dilatase, ca și când ar fi fost prea plină. Că întrucât plutise cu capul în jos în apă, scalpul și pielea de pe ceafă se înroșiseră până la umeri. Că din cauza temperaturii scăzute a apei, trupul nu se descompusese încă, dar că pielea de pe degete începea să se jupoaie, ca o mănușă.

Aparatul de aer condiționat din birou scoate un clic și un val de aer răcoros urcă dinspre podea. Trupul tot îi tremură, de parcă s-ar fi molipsit brusc de o răceală. Cu vârful piciorului, închide ventilul, însă nu-și poate opri tremurul mâinilor. Își strânge pumnii și își încleștează maxilarele, ca să-și oprească clănțănitul dinților. Pe genunchii lui, raportul autopsiei flutură de parcă ar fi viu.

Nu se poate imagina spunându-i lui Marilyn că asemenea lucruri s-au putut întâmpla unui trup pe care îl iubiseră. Nici nu vrea ca ea să știe despre ele. Mai bine să lase așa cum a conchis poliția: înec. Fără alte detalii care să se înfigă în ungherele minții ei. Aerul condiționat se oprește, iar liniștea se revarsă și umple încăperea, apoi întregul departament. Povara celor citite se așază asupra lui, strivindu-l în scaun. E prea grea. Nu-și poate ridica nici măcar capul.

— Domnule profesor Lee?

E Louisa care, în pragul ușii, poartă încă rochia neagră cu care a fost îmbrăcată la înmormântare, de dimineață.

— O, exclamă ea apoi. Îmi pare foarte rău! Nu credeam că veți veni, după...

Dar se oprește.

— Nu-i nimic.

Vocea lui pare fisurată, ca pielea veche și uscată. Louisa intră, lăsând ușa întredeschisă.

— Vă simțiți bine? îi privește ochii roșii, umerii căzuți, plicul de pe genunchi. Apoi se apropie de el și îi ia cu gesturi ușoare hârtiile din mână. N-ar trebui să fiți aici, adaugă și le așază pe birou.

James clatină din cap. Cu o mână, îi întinde raportul. Louisa se uită la teancul de hârtii și ezită. „Citește!” îi spune James – sau încearcă să-i spună, fiindcă niciun sunet nu-i iese de pe buze, însă ea îl aude, oricum. Încuviințează tăcută, se sprijină de marginea biroului și își pleacă privirea asupra hârtiilor. Expresia nu i se schimbă în timp ce citește, dar trupul ei devine tot mai nemișcat până când, la sfârșit, se ridică și-i ia mâna în mâna ei.

— Nu ar trebui să fiți aici, repeta ea.

Tonul nu a fost unul întrebător. Cu cealaltă mână, îl atinge ușor pe spate, iar el îi simte căldura prin cămașă. Pe urmă, Louisa spune:

— De ce nu veniți până la mine acasă? Vă pregătesc ceva de mâncare.

Iar el încuviințează din cap.

Apartamentul ei este la etajul al treilea al unui bloc fără lift, la numai șase străzi distanță de campus. În fața ușii marcate 3A, Louisa ezită, doar o clipă, apoi o descuie și intră amândoi, iar ea îl conduce direct în dormitor.

Totul la ea e altfel: curbura brațelor și a picioarelor, textura pielii. Chiar și gustul ei e altfel, ușor înțepător, ca lămâia, când îi atinge limba cu a lui. Când ea se așază în genunchi peste el ca să-i descheie cămașa, părul îi acoperă fața. James închide ochii și scoate un suspin lung, cutremurat. După aceea adoarme, cu Louisa încă deasupra lui. De când Lydia a fost *găsită* – e singurul cuvânt pe care poate suporta să-l folosească –, puținul somn pe care a reușit să-l prindă a fost agitat. În visele pe care le are, nimeni în afara lui nu-și amintește ce s-a întâmplat cu Lydia; doar el e dureros de conștient de asta și iar și iar trebuie să-i convingă pe Marilyn, pe Nath și pe tot felul de necunoscuți că fiica lui e moartă. „I-am văzut cadavrul. Unul dintre ochii ei albaștri nu mai era”. Acum, încă lipit de Louisa, cu pielea acoperită de sudoare, doarme adânc pentru prima dată după multe zile, un somn fără vise; pentru câteva momente binecuvântate, mintea lui e goală.

Acasă, în dormitorul lor, Marilyn își silește și ea mintea să se golească, dar nimic nu funcționează. Ore întregi, încercând să adoarmă, a tot numărat florile de pe fața de pernă: nu macii mari și roșii revărsați pe pânză, ci floricelele albastre de nu-mă-uita din fundal, dansatoarele din spatele divei. Le tot încurcă socoteala, întorcându-se iar de la optzeci și nouă la optzeci, îndoind o cută a pânzei și uitând pe care le-a numărat și pe care nu. Când ajunge la două sute, știe că-i e imposibil să adoarmă. Nu-și poate ține ochii închiși; chiar și clipitul o agită. Ori de câte ori încearcă să se liniștească, mintea ei revine la viață ca o jucărie cu arcul prea întins. Sus, nu se aude niciun sunet dinspre Hannah; jos, nu e nici urmă de Nath. Într-un târziu, exact când James adoarme în celălalt capăt al orașului, ea se ridică din pat și se duce acolo unde i-au fost gândurile tot timpul: în camera Lydiei.

Încă miroase ca ea. Nu doar aroma florală a parfumului ei sau mirosul curat al șamponului pe fața de pernă ori urmele de fum de țigară – „Karen fumează”, îi explicase Lydia când ea o adulmecase într-o zi, suspicioasă. „Mi se impregnează în haine, în cărți, în toate”. Nu, când Marilyn inspiră adânc, o simte pe Lydia însăși sub toate aceste straturi de suprafață, mirosul dulce-acrișor al pielii ei. Ar putea sta ore întregi aici, trăgând în piept aerul și reținându-l în cerul gurii ca pe buchetul unui vin bun. S-o absoarbă pe ea toată.

În camera aceasta, o durere adâncă o inundă, de parcă oasele în sine i-ar fi strivite. Și totuși, îi dă și o senzație plăcută. Totul aici îi amintește de ce ar fi putut deveni Lydia. Reproduseri ale *Omului vitruvian* al lui Da Vinci, un afiș cu Marie Curie ținând în mână o eprubetă – fiecă poster pe care i l-a dăruit ea încă de când Lydia era copil tronează și acum, cu mândrie, pe perete. Încă de când era mică Lydia își dorise să fie medic, așa cum visase și mama ei odinioară. Vara trecută urmașe chiar un curs de biologie la colegiu, ca să poată să treacă mai repede la fizică. Pe panoul de pe perete atârnav panglicile albastre de la concursurile de știință, un tabel periodic ilustrat și un stetoscop adevărat pe care i-l comandase Marilyn când Lydia împlinise treisprezece ani. Biblioteca e atât de plină de cărți încât unele sunt îndesate de-a latul, deasupra: *Scurtă istorie a medicinei*, citește ea, cu susul în jos. *Rosalind Franklin și ADN-ul*. Toate cărțile pe care i le-a dăruit ea în decursul anilor ca s-o inspire, să-i arate ce ar putea realiza și ea. Pretutindeni sunt dovezi ale talentului și ale ambiției fiicei ei. Un strat fin de praf a început deja să acopere totul. Mult timp, Lydia o alunga ori de câte ori venea să dea

cu aspiratorul și să deretice. „Sunt ocupată, mamă”, îi spunea, bătând cu vârful creionului în pagina cărții, iar Marilyn încuviința din cap, îi săruta creștetul și apoi închidea ușa în urma ei. Acum nu mai e nimeni care s-o alunge, și se uită la gheata fiicei ei, căzută pe o parte pe covor, se gândește cum și-a aruncat-o ea din picior, și o lasă acolo.

Undeva în camera asta – Marilyn e sigură – se află răspunsul la tot ce s-a întâmplat. Și acolo, pe raftul de jos al bibliotecii, vede șirul ordonat de jurnale personale, așezate în funcție de an. Ea îi dăduse primul jurnal de Crăciun, când Lydia avea cinci ani – unul cu floricele și marginile aurite, cu o cheiță mai ușoară decât o agrafă de birou. Fetița ei desfăcuse pachetul, apoi întorsese jurnalul pe toate părțile în mâini, iar și iar, atingând gaura mică a cheii, de parcă n-ar fi știut la ce folosește.

— Ca să-ți scrii toate secretele în el, îi spusese Marilyn zâmbind, iar Lydia surâsese privind în sus, la ea, și răspunsese:

— Dar eu nu am niciun secret, mama.

Atunci, Marilyn răsese. La urma urmei, ce secrete putea păstra o fiică de mama ei? Și totuși, în fiecare an îi dăruise Lydiei un alt jurnal. Acum se gândește la toate numerele acelea de telefon tăiate, la lista aceea lungă de fete care spusese că abia dacă o cunoșteau pe Lydia. Și la băieții de la școală. La bărbați necunoscuți care ar putea pândi în întuneric. Cu un deget, atinge ultimul jurnal: 1977. El îi va spune, crede ea, tot ce Lydia nu mai poate să spună. Cu cine se vedea. De ce îi mințise. De ce se dusesse la lac.

Cheia lipsește, dar Marilyn înfinge vârful unui pix în încuietore și lăcățelul firav cedează. Prima pagină pe care o vede, datată 10 aprilie, e goală. Se uită la 2 mai, noaptea în care Lydia a dispărut. Nimic. Nimic pe 1 mai, nimic în aprilie, nimic în martie. Toate paginile sunt goale. Ia la rând celelalte jurnale. 1976.1975.1974. Pagină după pagină de tăcere vizibilă, obstinată. Frunzărește înapoi până la primul jurnal, 1966; niciun cuvânt. Toți acei ani din viața fiicei ei neconsemnați. Nimic care să elucideze ceva.

În celălalt capăt al orașului, James se trezește într-o confuzie cețoasă. E aproape seară, iar în apartamentul Louisei s-a întunecat.

— Trebuie să plec, spune el, năucit când se gândește la ce a făcut, iar Louisa se înfășoară în cearșaf și se uită la el cum se îmbracă.

Sub privirea ei, degetele lui devin neîndemânatic; își încheie greșit nasturii de la cămașă nu o dată, ci de două ori, însă chiar și atunci când reușește, tot nu i se pare că e cum trebuie. Atârnă pe el ciudat, strângându-l la subraț și umflându-se pe burtă. Cum îți iei la revedere după așa ceva?

— Noapte bună, spune el în sfârșit, luându-și servieta, iar Louisa îi răspunde simplu:

— Noapte bună.

De parcă ar pleca de la birou, de parcă nimic nu s-ar fi întâmplat. Abia în mașină, când stomacul începe să-i chiorăie, își dă seama că n-a mâncat de prânz la Louisa acasă și că nici nu se așteptase vreun moment s-o facă.

Iar în timp ce James aprinde farurile și pornește motorul, stupefiat de câte s-au întâmplat într-o singură zi, fiul lui privește pe fereastra dormitorului, în penumbra crescândă a crepusculului, uitându-se la casa lui Jack, unde lumina de pe verandă tocmai s-a aprins, iar mașina de poliție a plecat de mult. Sus, la mansardă, Hannah se ghemuiește în pat, revăzând în minte fiece detaliu al zilei: petele albe de pe degetele tatălui, încleștate pe volan; micile mărgelile de transpirație de pe buza de sus a pastorului, ca niște boabe de rouă; bufnetul slab al sicriului când a atins pământul, în groapă. Silueta scundă a fratelui ei – zărită prin fereastra dinspre vest a camerei ei – ridicându-se încet de pe treptele din fața casei lui Jack și pornind spre casă, cu fruntea aplecată. Și abia auzitul scârțâit întrebător al ușii deschise de la camera mamei, căruia i-a răspuns clicul sec al ivărului din dormitorul Lydiei,

închizându-se. Stă acolo de patru ore. Hannah își strânge brațele în jurul propriului corp, imaginându-și cum își alină mama, iar brațele mamei o mângâie, la rândul lor.

Fără să știe că mezina ei ascultă atât de atentă, cu atâta dor în suflet, Marilyn își șterge lacrimile, așază jurnalele la loc pe raft și își face sieși o promisiune. Va afla ce s-a întâmplat cu Lydia. Va afla cine e responsabil. Va afla ce nu a mers cum trebuie.

Chiar înainte ca Marilyn să-i dăruiască Lydiei primul jurnal, universitatea organizase petrecerea anuală de Crăciun. Marilyn nu voise să meargă. Toată toamna fusese apăsată de o vagă nemulțumire. Nath intrase în clasa întâi, Lydia începuse grădinița, iar Hannah nici nu era încă în proiect. Pentru prima dată de când se căsătorise, Marilyn era lipsită de o ocupație. Avea douăzeci și nouă de ani, era încă tânără, încă zveltă. Încă elegantă, își spunea ea. Ar putea să se întoarcă la școală acum, în sfârșit, să-și termine studiile. Să facă tot ce plănuise înainte să vină copiii. Numai că acum nu-și mai amintea cum să scrie o lucrare, cum să ia notițe; părea ceva la fel de vag și de neclar ca un lucru făcut în vis. Cum să învețe când cina trebuia preparată, când Nath trebuia culcat seara, când Lydia voia să se joace? Răsfoise anunțurile de angajare din ziar, dar toate erau pentru chelnerițe, contabili și agenți publicitari. Nimic din ce știa ea să facă. Se gândea la mama ei, la viața pe care o visase pentru fiica ei, la viața pe care mama sperase s-o aibă ea însăși: soț, copii, casă, unica ei datorie fiind să țină totul în ordine. Și fără să fi vrut, asta obținuse. Mama ei nu și-ar fi putut dori nimic mai mult pentru ea. Dar gândul n-o însenina deloc.

James însă insistase să „facă act de prezență” la petrecerea de Crăciun; aștepta numirea în post în primăvară, iar „prezența” conta. Așa că o rugaseră pe Vivian Allen, de peste stradă, să stea cu Nath și Lydia, Marilyn își pusese o rochie de seară de culoarea piersicii și șiragul ei de perle, după care se îndreptaseră spre sala de sport decorată cu hârtie creponată, unde un brad de Crăciun fusese ridicat în mijloc. Pe urmă, după runda obligatorie de saluturi și de „ce mai faceți”, ea se retrăsese într-un colț, cu o ceașcă de punci în mână. Atunci dăduse peste Tom Lawson.

Tom îi adusese o felie de tort cu fructe și se prezentase – era profesor la departamentul de chimie și lucrase împreună cu James la teza unui student cu dublă licență, care scrisese despre utilizarea armelor chimice în Primul Război Mondial. Marilyn se oțelise în așteptarea inevitabilelor întrebări de tipul „Dar tu ce faci, Marilyn?”, însă discuția se limitase la obișnuitele nimicuri benigne: ce vârste aveau copiii, ce frumos era bradul de anul ăsta. Iar când el începuse să-i povestească despre cercetările la care lucra – ceva legat de pancreas și de insulina artificială –, ea îl întrerupsese ca să întrebe dacă nu cumva avea nevoie de un asistent de cercetare, drept pentru care el o privise uimit, pe deasupra farfuriei cu plăcintă cu carne de porc. Temându-se să nu pară nepregătită, Marilyn se lansase într-un șuvoi de explicații: făcuse chimia la Radcliffe, se pregătise pentru medicină, nu-și terminase studiile – încă –, dar acum, cu copiii deja mai mari...

De fapt, Tom fusese surprins de tonul cererii ei: avusese acea sonoritate murmurată și nerăbdătoare a unei propuneri. Marilyn se uitase în sus la el și zâmbise, iar gropițele din obraji îi dăduseră aerul vioi al unei fete.

— Te rog, insistase ea, punând o mână pe cotul lui. Mi-ar face mare plăcere să încep iar activitatea academică.

Tom Lawson surâsese larg.

— Cred că mi-ar prinde bine puțin ajutor. Adică, dacă soțul tău n-are nimic împotriva. Poate ne întâlnim să discutăm despre asta după Anul Nou, la începutul semestrului.

Iar Marilyn spusese că da, da, ar fi minunat.

James se arătase mai puțin entuziast. Știa el ce ar zice lumea: „El nu câștigă destul; soția lui a fost nevoită să se angajeze”. Anii trecuseră, dar el și-o amintea încă pe mama lui trezindu-se devreme în

fiecare dimineată și punându-și uniforma, iar într-o iarnă, când două săptămâni nu se dusesse la slujbă din cauza unei gripe, fuseseră nevoiți să închidă căldura și să se înfocolească în câte două pături. Își amintea cum seara mama își masa cu ulei mâinile bătătorite, încercând să își înmoaie pielea, iar tatăl lui ieșea din cameră, rușinat.

— Nu, îi spusese el lui Marilyn. Când voi obține postul, vom avea suficienți bani. Apoi îi luase mâna, îi desfăcuse degetele și-i sărutase palma moale, adăugând: Promite-mi că nu-ți mai faci niciodată griji în legătură cu munca.

Într-un târziu, ea acceptase. Dar păstrase numărul de telefon al lui Tom Lawson.

Apoi într-o zi din primăvară, când James – cu postul deja asigurat – era la muncă, iar copiii erau la școală, iar ea strângea a doua tranșă de rufe spălate, sunase telefonul. Era o asistentă de la spitalul St. Catherine din Virginia, care o anunța că mama ei decedase. Un accident vascular. Era 1 aprilie 1966, și primul lucru care îi venise ei în minte fusese „ce glumă oribilă și insipidă”.

Pe atunci nu mai vorbise cu mama ei de aproape opt ani, din ziua nunții. În tot acel timp, mama nu-i scrisese niciodată. Iar când se născuse Nath, iar apoi Lydia, Marilyn nu-i spusese și mamei ei, nu-i trimisese nici măcar o fotografie. Și ce ar fi putut să-i spună? Nu vorbise niciodată cu James despre ce zisese mama ei despre căsătoria lor în acea ultimă zi – că *nu e bine*. Refuzase chiar să se gândească la asta. Așa că seara, când James venise acasă, îl înștiințase simplu: „Mama a murit”. Apoi se întorsese la cuptor și adăugase: „Iar peluza trebuie tunsă”. James înțelese: nu avea să discute despre asta. La cină, când le spusese copiilor că bunica lor murise, Lydia își lăsase capul pe un umăr și o întrebă: „Ești tristă?” Marilyn aruncase o privire spre soțul ei și răspunsese: „Da. Da, sunt tristă”.

Fuseseră diverse lucruri de rezolvat, hârtii de semnat, de pregătit înmormântarea, așa că Marilyn îi lăsase pe copii cu James și plecase în Virginia – pe atunci renunțase de mult să se mai gândească la locul acela ca *acasă* – ca să pună în ordine lucrurile mamei ei. Pe măsură ce traversa, kilometru după kilometru, Ohio și apoi Virginia de Vest, întrebarea fiicei ei îi răsuna în minte. Iar răspunsul nu era deloc sigur.

Era oare tristă? Mai presus de orice altceva, fusese surprinsă: surprinsă de cât de familiară încă îi părea casa mamei ei. Chiar și după opt ani își amintea perfect cum să răsucescă cheia – în jos și spre stânga – ca să descuie ușa; își amintea plasa de țânțari care se închidea singură cu un mic șuier. Becul din hol se arsese și draperiile grele din camera de zi erau trase, dar picioarele ei se mișcau instinctiv, în ciuda întinericului; anii de repetiții o învățaseră să pășească dănțuit pe lângă fotoliu și otomană, spre masa de lângă sofa. Degetele ei prinseseră întrerupătorul lămpii de la prima încercare. Ar fi putut să fie casa ei.

Când lumina se aprinsese, văzuse aceeași mobilă ponosită cu care crescuse, același tapet liliachiu-deschis, ca de mătase. Aceeași vitrină plină cu păpușile mamei ei, ai căror ochi imobili îi stârneau același fior înghețat pe ceafă. Pe polița șemineului, aceleași fotografii cu ea copil. Toate – lucruri de care trebuia să se debaraseze. Era tristă, oare? Nu, după o zi întreagă de condus mașina, era doar obosită. „Pentru mulți, toate astea sunt copleșitoare”, îi spusese a doua zi dimineată angajatul de la pompele funebre. El îi dăduse numărul de telefon al unei firme specializate în pregătirea caselor pentru vânzare. „Hiene”, își spusese Marilyn în sinea ei. Ce muncă, să golești locuințele celor morți, să îndeși vieți întregi în coșuri de gunoi și să le lași în colțul străzii. „Vă mulțumesc”, spusese ea, ridicând bărbia. „Prefer să mă ocup eu de toate”.

Dar când încercase să trieze lucrurile mamei ei, nu găsisese niciunul pe care să vrea să-l păstreze. Inelul de aur al mamei ei, serviciul de porțelan pentru douăsprezece persoane, brățara din perle primită de la soțul ei: mementouri dintr-o zi de nuntă de rău augur. Puloverele ei cumiți și fustele-

creion, mânușile și pălăriile în cutiile lor: relicve ale unei existențe încorsetate pe care Marilyn o deplânsese întotdeauna. Mama ei își iubise colecția de păpuși, dar fețele lor erau lipsite de orice expresie, măști albe de porțelan sub peruci din păr de cal. Mici necunoscuți cu priviri înghețate. Marilyn căutase prin albumele de fotografii după o poză a ei cu mama și nu găsisese niciuna. Doar Marilyn cu codițe, la grădiniță, Marilyn în clasa a treia, cu un dinte căzut, Marilyn la o petrecere la școală, cu o coroniță de hârtie pe cap. Marilyn la liceu în fața unui pom de Crăciun, într-un prețios instantaneu Kodachrome. Trei albume cu fotografiile ei și nici măcar o poză cu mama. Ca și cum mama ei nici n-ar fi existat.

Era tristă, oare? Cum ar putea să-i fie dor de mama ei, când mama ei nu era nicăieri?

Și apoi, în bucătărie, găsisese cartea de bucate a mamei ei, cartea de bucate Betty Crocker cu cotorul crăpat și lipit la loc, de două ori, cu scotch. Pe prima pagină a capitolului despre fursecuri, pe margine, era o linie trasată ferm, așa cum ea însăși obișnuise să marcheze în colegiu un fragment important. Dar nu era o rețetă. „Să ai mereu fursecuri în cutia lor specială”, scria în paragraful acela. „Există oare un simbol mai fericit al unei case primitoare?” Asta era tot. Mama ei simțise nevoia să sublinieze frazele acelea. Marilyn se uitase la cutia de fursecuri în formă de văcuță, de pe masă, și încercase să-și imagineze cum arăta goală. Și cu cât se gândise mai mult la asta, cu atât devenise mai convinsă că nu-i văzuse niciodată interiorul gol.

Răsfoise cartea, căutând alte semne făcute cu creionul. La „Plăcinte” găsisese încă unul: „Dacă vrei să-i faci unui bărbat o plăcere, prepară-i o plăcintă. Dar fii sigură că e o plăcintă perfectă. Demn de compătimit este bărbatul care n-a fost niciodată întâmpinat acasă cu o plăcintă caldă”. Iar la secțiunea intitulată „Totul despre ouă”, era marcat: „Bărbatul cu care te vei căsători va ști bine cum îi place să mănânce ouăle. Și probabil că va fi pretențios în privința lor. De aceea, se cuvine ca o soție bună să știe cum să «îmblânzească, un ou în șase moduri elementare”. Și-o imaginase pe mama ei ducând vârful creionului la buze și apoi trăgând cu atenție o linie pe marginea paginii, ca să nu uite acel paragraf.

„Vei constata că priceperea ta în prepararea salatelor contribuie la atmosfera plăcută din casă”.

„Există ceva care îți dă o mai mare mulțumire de sine decât să coci pâine acasă?”

„Murăturile lui Betty! Gemul de piersici al mătușii Alice! Sosul de mentă al lui Mary! Există ceva care să-ți ofere o satisfacție mai mare decât un șir de borcane și sticle aliniate pe raftul din cămară?”

Marilyn se uitase la portretul lui Betty Crocker de pe ultima copertă a cărții de bucate, la firele argintii de la tâmple, la părul ridicat pe frunte, împins parcă de arcuirea sprâncenelor. Pentru o secundă, i se păruse că seamănă cu mama ei. „Există ceva care îți dă o mai mare mulțumire de sine?” În mod cert, mama ei ar fi răspuns „nu, nu, nu”. Simțise atunci o milă acută și dureroasă pentru mama ei, care își plănuse o existență aurită, cu parfum de vanilie, dar sfârșise singură, prinsă aidoma unei muște în această casă mică, goală și tristă, în această viață mică, goală și tristă, cu fiica ei plecată departe, fără o altă urmă a ei decât acele visuri marcate cu creionul. Era tristă, oare? Era furioasă. Furioasă pe micimea vieții duse de mama ei. „Asta”, își spusese ea clocotind și atingând cu mâna coperta cărții, „asta e tot ce trebuie să-mi amintesc despre ea. Și asta e tot ce vreau să păstrez”.

A doua zi dimineată, sunase la firma de curățenie pe care i-o recomandase angajatul de la pompele funebre. Cei doi bărbați care sosiseră puțin mai târziu purtau uniforme albastre, ca de gunoieri. Erau proaspăt bărbierii și politicoși; o priviseră cu simpatie în priviri, dar nu spusese nimic despre „pierderea suferită”. Cu eficiența unei firme de mutări, împachetaseră păpușile, vasele și hainele în cutii de carton. Ambalaseră mobilierul în folie protectoare și îl duseseră la camion. Oare unde se duceau, se mirase Marilyn ținând la piept cartea de bucate, unde se duceau saltelele, fotografiile, biblioteca goală acum? În același loc în care se duceau și oamenii când mureau, acolo

unde se ducea totul: departe, undeva, afară din viața ta.

Până la ora cinei, cei doi bărbați goliseră casa. Unul dintre ei își înclinase ușor cascheta spre Marilyn; celălalt înclinase politicos din cap. Apoi ieșiseră și, afară, motorul camionului pornise. Marilyn pășise dintr-o încăpere în alta, cu cartea sub braț, verificând să nu fi rămas ceva în urmă, dar cei doi lucraseră sârguincios. Vechea ei cameră abia dacă mai era de recunoscut fără fotografiile de pe pereți. Singurele semne ale timpului pe care-l petrecuse acolo erau găurile piunezelor în tapet, invizibile dacă nu știai unde să te uiți. Ar fi putut fi casa unui necunoscut oarecare. Prin perdelele trase nu reușise să vadă nimic, doar întunericul de afară și propriul ei chip reflectat în lumina lămpii din tavan. Înainte să plece, se oprise o clipă în camera de zi, unde în covor se zăreau urmele fantomatice ale scaunelor, și studiasse polița șemineului, devenită acum o dungă clară sub bucata de perete gol.

Când intrase pe autostradă, îndreptându-se spre Ohio și spre casă, încăperile acelea goale continuau să-i stăruie în minte. Înghițise cu greu nodul din gât, împingând gândul într-un ungher, și apăsase mai tare pedala de accelerație.

În Charlottesville, stropi de ploaie îi apăruseră pe geamurile mașinii. Pe la jumătatea drumului prin Virginia de Vest, ploaia se întetise, curgând șiroaie pe parbriz. Trăsese pe dreapta și oprise motorul, iar ștergătoarele de parbriz încremeniseră în toiul mișcării, două hașuri pe geamul ud. Era trecut de ora unu a dimineții și drumul era pustiu, fără lumini de poziție în față, fără lumini de faruri în spate – doar terenuri agricole întinzându-se de-a dreapta și de-a stânga. Stinsese și ea farurile și își rezemase capul de tetieră. Ce senzație plăcută i-ar da ploaia, ca un plâns care să-i scalde trupul!

Se gândise iar la casa golită, la bunurile de o viață ce urmau să ajungă la vreun talcioc sau la groapa de gunoi. Hainele mamei ei pe corpul unei necunoscute, inelul ei pe degetul unei străine. Numai cartea de bucate, aflată lângă ea la celălalt capăt al banchetei, supraviețuise. Acesta era unicul lucru care merita păstrat, continuase Marilyn să-și repete, singurul obiect din casă care mai păstra o urmă a ei.

Și atunci adevărul o izbise de parcă cineva îl rostise cu glas tare: mama ei era moartă, și singurul lucru pe care merita să și-l amintească despre ea acum, la final, era că gătise. Marilyn se gândise tulburată la propria ei viață, la orele petrecute preparând micul dejun, pregătind cina, făcând pachetele pentru prânz, în pungi curate de hârtie. Cum era posibil să petreci atâtea ore întinzând unt de arahide pe pâine? Cum era posibil să petreci atâtea ore gătind ouă? Prăjite pentru James. Fierți tari pentru Nath. Omletă pentru Lydia. „Se cuvine ca o soție bună să știe cum să «îmblânzească, un ou în șase moduri elementare”. Era tristă, oare? Da. Era tristă. Pentru ouă. Pentru toate.

Deschisese portiera și pășise pe asfalt. Zgomotul afară din mașină era asurzitor: un milion de pietricele lovind un milion de acoperișuri din tablă, un milion de radiouri pârâind între aceleași două posturi. Până când închisese portiera, ploaia o udase learcă. Își ridicase părul, aplecase capul și lăsase stropii să-i ude și cărlionții de dedesubt. Picurii îi șiroiseră pe pielea goală. Se sprijinise de capota răcoroasă a mașinii și își întinsese brațele în lături, pentru ca ploaia să-i biciuiască tot trupul.

„Niciodată”, își promisese atunci, „niciodată nu voi sfârși ca ea”.

Auzea, sub cap, apa răpăind pe oțel și i se păruse acum că suna ca un mic ropot de aplauze, un milion de palme bătând la unison. Deschisese gura și lăsase ploaia să-i cadă înăuntru, deschisese ochii și încercase să se uite drept în sus, în șiroaiele care curgeau.

Când intrase din nou în mașină, își scosese bluza și fusta, ciorapii și pantofii. În capătul opus al scaunului de alături, hainele formau o grămăjoară lângă cartea de bucate, ca un cocoloș de înghețată topită. Ploaia se domolise, iar pedala de accelerație cedase greu sub talpa ei goală, când pornise iar motorul, își zărise imaginea în retrovizor și, în loc să fie stânjenită de goliciunea și de

vulnerabilitatea ei, admirase licărul palid al pielii ei, în contrast cu albul sutienului.

„Niciodată”, își spusese din nou, „niciodată nu voi sfârși ca ea”.

Și demarase în noapte, spre casă, în timp ce părul ei plângea în mici râșoare ce-i șiroiau pe spate.

Acasă, James nu știa să îmblânzească ouăle în niciun fel. În fiecare dimineață le dăduse copiilor cereale la micul dejun și-i trimisese la școală cu câte treizeci de cenți la ei, pentru prânzul la cantină. „Când vine mama?” întreba Nath în fiecare seară, mototolind tava din folie de aluminiu de pe care mâncase în fața televizorului. Mama lui lipsea de aproape o săptămână, iar el jinduia iar la ouăle fierte tari. „Curând”, răspundea James. Marilyn nu-i lăsase numărul de telefon de la casa mamei ei și, oricum, postul acela avea să fie în scurt timp desființat. „Azi-mâine”, adăuga el. „Ce vreți să facem în weekend, hmm?”

La acel sfârșit de săptămână se duseseră la YMCA să învețe bras. Lydia încă nu știa să înoate, așa că James o lăsase vizavi, la doamna Allen, în după-amiaza aceea. Toată săptămâna așteptase să petreacă un timp cu fiul său. Plănuse chiar și cum să înceapă: „Ține brațele sub apă. Depărtează picioarele în mișcare. Așa”. Deși înotase în liceu, James nu câștigase niciun trofeu; se întorcea acasă singur, pe când ceilalți se înghesuiau în mașina unuia dintre ei și se duceau să serbeze reușita cu hamburgeri și milkshake. Acum credea că și Nath era făcut pentru înot: era scund, însă puternic și musculos. La cursul de înot de vara trecută învățase mișcările de craul și pluta; deja putea traversa bazinul înotând pe sub apă. În liceu, își închipuia James, Nath avea să fie vedeta echipei, culegătorul de medalii, omul de bază la ștafetă. El avea să devină cel ce-i va conduce pe colegii săi cu mașina după concursuri, la masă în oraș... sau acolo unde vor merge copiii în acel viitor îndepărtat al anilor 1970 ca să sărbătorească.

În sâmbăta aceea, când se duseseră la bazin, capătul cu apă mică era plin de copii care se jucau de-a Marco Polo; la capătul adânc, doi bătrâni despicau apa cu mișcări line. Deci nu era loc pentru lecția de bras, încă, iar James își îndemnase băiatul:

— Du-te și joacă-te cu ceilalți copii până când se mai golește bazinul.

— Chiar trebuie? întrebuse Nath, frământând între degete marginea prosopului.

Singurul copil pe care-l cunoștea acolo era Jack, care locuia pe strada lor de o lună. Deși încă nu ajunsese să-l urască, Nath simțise că nu vor putea fi prieteni. La șapte ani, Jack era înalt și suplu, pistriuat și îndrăzneț, și n-avea teamă de nimic. Neacordat la sensibilitățile terenului de joacă, James fusese brusc enervat de timiditatea și de reținerea fiului său. Tânărul încrezător din închipuirea lui se redusese dintr-odată la un băiețel sfios: slab, scund și atât de adus de spate, încât pieptul îi era concav. Și cu toate că nu voia să recunoască asta nici măcar în sinea sa, Nath – cu picioarele încrucișate, cu degetele de la unul trecute peste degetele celuilalt – îi amintea de el însuși la aceeași vârstă.

— Am venit aici să înotăm, îi spusese. Doamna Allen are grijă de Lydia pentru ca *tu* să poți să înveți bras, Nathan. Nu irosi timpul tuturor!

Îi smulsese prosopul dintre degete și-l îndreptase cu o mână fermă spre apă, stând lângă el până când intrase în bazin. Apoi se așezase pe banca goală de pe margine, dând la o parte labe și ochelari de scufundări. „Așa e bine pentru el”, își spusese în sinea lui. „Trebuie să învețe să-și facă prieteni”.

Nath schițase un cerc în jurul fetei care se juca leapșa cu ceilalți copii, țopăind pe vârful picioarelor ca să-și țină capul deasupra apei. Abia după câteva minute îl recunoscuse James pe Jack, și imediat simțise o împunsătură de admirație. Jack era un înotător bun, îngâmfat și sigur pe el în apă, șerpuind în jurul celorlalți, cu pielea lucioasă și răsuflarea tăiată. Trebuie să fi venit aici singur, își

spusese James; toată primăvara, Vivian Allen vorbise despre Janet Wolff și despre cum îl lăsa ea singură pe Jack acasă, când lucra la spital. „Am putea să-l ducem noi acasă”, își zisese James. „Poate că va rămâne să se joace la noi, până când vine mama lui de la serviciu”. Ar fi fost un prieten potrivit pentru Nath, un model bun de urmat. Și-i imaginase pe Nath și Jack inseparabili, dându-se în leagănul din curte, mergând cu bicicletele prin cartier. Când fusese el copil, se simțise prea stânjenit pentru a-și invita colegii acasă, se temuse că o vor recunoaște pe mama lui din sala de mese ori pe tatăl lui, care spăla coridoarele cu mopul. Și, oricum, el nici nu avusese curte. Poate că s-ar juca de-a pirații, Jack să fie căpitanul și Nath cărmaciul. Șeriful și ajutorul de șerif. Batman și Robin.

Când își îndreptase el atenția din nou spre bazin, îi venise rândul lui Nath să fie leapșa. Însă ceva nu era cum trebuie. Ceilalți copii se depărtaseră încet. Tăcuți, înăbușindu-și râsetele, ieșiseră din bazin și se opriseră pe margine. Nath, cu ochii închiși, băjbâia singur în mijlocul apei, învârtindu-se în cercuri mici, pipăindu-și calea prin apă cu mâinile. James îl auzea: „Marco. Marco”.

„Polo”, strigau ceilalți, alergând pe margine și bălăcindu-și mâinile în apă ca s-o facă să clipească, iar Nath fugea de la o latură a bazinului la alta, urmând zgomotele făcute de ei. „Marco. Marco”. Deja cu un scâncet în glas.

Nu era nimic personal, își spusese James. Cine știe de când se jucau; pur și simplu se plictiseră. Și se amuzau. N-avea nimic de-a face cu Nath.

Apoi o fetiță mai mare, de vreo unsprezece ani, poate, strigase: „Chinezoiu’ nu găsește China”, iar ceilalți râseseră. Un bolovan căzuse parcă pe pieptul lui James. În bazin, Nath se oprise, cu brațele întinse deasupra apei, nesigur ce anume să facă. O palmă i se deschisese și se închisese la loc, în tăcere.

Pe margine, și tatăl lui se simțise nesigur. Oare îi putea convinge pe copii să intre înapoi în apă? Dacă ar spune ceva, le-ar distra atenția. Ar putea să-l strige pe Nath. „E timpul să mergem acasă”, ar putea să spună. Iar Nath ar deschide ochii și ar vedea piscina goală în jurul lui. Mirosul de clor începuse să-i irite nărilor. O clipă mai târziu, în celălalt capăt al bazinului, un trup intra neauzit în apă. O siluetă se apropiase tăcută de Nath și un creștet nisipiu apăruse la suprafață: Jack. „Polo” strigase copilul, iar sunetul reverberase între pereți: Polo. Polo. Polo. Ușurat, Nath se repezise spre el, iar Jack rămăsese nemișcat, bătând apa, așteptând până ce Nath îl prinsese de umăr. Pentru o secundă, James zărise încântarea de pe chipul copilului său, de pe care tristețea frustrării se evaporase. Atunci Nath deschisese ochii și bucuria îi dispăruse. Îi văzuse pe ceilalți copii ghemuiți pe margine, râzând, și bazinul gol, cu excepția lui Jack, în fața lui. Iar Jack se întorsese spre el și rânjise. Pentru Nath, fusese clar: „Tu ești subiectul glumei!” îl împinsese pe Jack din calea lui, se cufundase în apă și, când ieșise la suprafață, la marginea bazinului, ieșise imediat, fără să stea să se mai scuture. Nici măcar nu-și ștersese apa din ochi, o lăsase să i se scurgă pe față în timp ce se îndrepta spre ușă, iar din cauza asta James nu-și dăduse seama dacă plânge.

În vestiar, Nath refuzase să spună măcar un cuvânt. Refuzase să se îmbrace și să se încălze, iar când James îi întinsese pantalonii pentru a treia oară, lovise ușa cu piciorul atât de tare, încât lăsase o urmă în metal. James aruncase o privire în spate și-l zărise pe Jack uitându-se spre ei, de lângă bazin. Se întrebase dacă băiatul avea să vorbească, să-și ceară scuze, poate, însă el nu făcuse altceva decât să se uite. Nath, care nu-l observase, ieșise cu pași hotărâți în hol, iar James strânsese repede lucrurile și lăsase ușa să se închidă singură în urma lor.

O parte din el ar fi vrut să-și ia fiul în brațe, să-i spună că înțelege. Chiar și după aproape treizeci de ani își mai amintea de ora de sport de la Lloyd, cum se încurcase odată în cămașă și, când reușise să se descurce, constatase că-i dispăruseră pantalonii de lângă el, de pe bancă. Toți ceilalți elevi se îmbrăcaseră deja și își închideau costumele de sport în dulapuri sau își legau șireturile la pantofi. El

se furișase înapoi în sală, ascunzându-și coapsele goale în dosul rucsacului, și-l căutase pe domnul Childs, profesorul de sport. Clopoțelul sunase deja, iar vestiarul se golise. După zece minute de căutări, copleșit de rușine să apară în fața domnului Childs în chiloți, își găsisse pantalonii sub o chiuvetă, cu crăcii legați în jurul tubului de scurgere, plini de praf la manșete. „Probabil că s-au amestecat cu lucrurile altcuiva”, spusese domnul Childs. „Grăbește-te la ore acum, Lee! Ești în întârziere”. James știuse însă că nu fusese o întâmplare. După acel moment, își crease un sistem: întâi pantalonii, apoi cămașa. Nu povestise nimănui episodul, dar nu-l uitase.

Așa că o parte din el ar fi vrut să-i spună lui Nath că înțelege; că știe ce înseamnă să fii tachinat și cum e să nu-ți găsești locul printre ceilalți. Dar cealaltă parte a lui voia să-și ia fiul de umeri, să-l zgâlțâie și să-l plesnească. Să-l modeleze în ceva diferit. Mai târziu, când Nath se dovedise prea slab pentru echipa de fotbal, prea scund pentru baschet, prea neîndemânic pentru baseball, când arătase că preferă să citească și să-și studieze atlasul sau să se uite prin telescop în loc să-și facă prieteni, James avea să se gândească la ziua aceea de la bazin, la prima dezamăgire legată de fiul său, la acea primă și foarte dureroasă fisură în visurile lui de tată.

În după-amiaza aceea însă, îl lăsase pe Nath să urce în fugă în camera lui și să închidă ușa trântind-o. La masa de seară, când ciocănisese la ușă ca să-l cheme la o friptură, Nath nu răspunsese, iar jos, în camera de zi, James o lăsase pe Lydia să se ghemuiască lângă el pe canapea și să se uite la *The Jackie Gleason Show*. Ce-ar fi putut spune că să-și aline fiul? „O să fie mai bine cu timpul?” Nu-i venea să-l mintă. Mai bine să dea totul uitării. Când Marilyn venise acasă, duminică dimineață devreme, Nath stătuse posac la masă, iar James se limitase să spună doar, cu o fluturare a lehamite din mână:

— Niște copii l-au necăjit ieri la piscină. Trebuie să învețe să înghită o glumă.

Nath se încruntase la tatăl lui, dar James, marcat de amintirea a tot ce nu spusese – „Chinezoiu nu găsește China” –, nu observase, așa cum nu remarcase nici Marilyn care, preocupată, așeza pe masă bolurile și cutia cu fulgi de porumb. La acest ultim afront, Nath rupsesse tăcerea.

— Vreau *un ou fiert tare*, insistase el.

Iar spre surprinderea tuturor, Marilyn izbucnise în plâns și până la urmă, supuși și fără să mai protesteze, mâncaseră cu toții cereale.

Tuturor le fusese clar însă că ceva anume se schimbasese la mama lor. Toată ziua fusese posacă și furioasă. La cină, deși așteptau cu toții pui prăjit sau carne de porc ori o altă friptură – o masă adevărată, în sfârșit, după atâtea cine la pachet încălzite în cuptor –, Marilyn desfăcuse o conservă cu supă de pui și tăieței și una de spaghete.

A doua zi dimineață, după ce copiii plecaseră la școală, Marilyn scosese o hârtie din sertarul comodei. Numărul de telefon al lui Tom Lawson încă era vizibil, scris cu negru pe fondul albastru-pal al foii cu antetul colegiului.

— Tom? începuse ea când el răspunsese. Dr. Lawson? Marilyn Lee sunt. Iar când el nu spusese nimic, adăugase: Soția lui James Lee. Ne-am întâlnit la petrecerea de Crăciun. Am vorbit despre posibilitatea de a lucra în laboratorul tău.

Urmașe o pauză. Apoi, spre uimirea ei, auzise un râs.

— Am angajat un student în an terminal cu câteva luni în urmă, replicase Tom Lawson. Habar n-aveam că ai vorbit serios... Cu soț, copii și toate celelalte.

Marilyn închisese fără să se mai sinchisească să mai spună ceva. Timp îndelungat rămăsese în bucătărie, lângă telefon, privind în gol pe fereastră. Afară nu mai părea să fie primăvară. Vântul sufla uscat și mușcător; ademenite de vremea caldă, narcisele își plecaseră capetele. Și pretutindeni în grădină zăceau culcate la pământ, cu tulpinile frânte, cu pâlniile lor galbene ofilite. Marilyn ștersese

masa și își trăsese în față revista de cuvinte încrucișate, încercând să uite amuzamentul din vocea lui Tom Lawson. Revista se lipise de lemnul umed când ea scrisese primul cuvânt în careu, iar pixul trecuse prin hârtie, lăsând un „A” albastru pe tăblia mesei.

Își luase cheile mașinii din cui și geanta de pe măsuța de la intrare. La început își spusese că iese doar ca să-și limpezească mintea. În ciuda frigului, lăsase geamul în jos la portieră și, în timp ce dădea ocol lacului, o dată, de două ori, vântul își croia drum pe sub părul ei, spre ceafă. „Cu soț, copii și toate celelalte”. Condusese fără să se gândească, străbătuse orașul, trecuse de campus, de băcănie și de patinoar și abia când ajunsese în parcare a spitalului își dăduse seama că acolo intenționase de fapt tot timpul să meargă.

Înăuntru, se așezase într-un colț al sălii de așteptare. Cineva zugrăvisese încăperea – pereții, tavanul, ușile – într-un albastru-deschis, liniștitor. Asistentele cu halate și bonete albe treceau în sus și-n jos aidoma unor nori pe cer, ținând în mâini seringi cu insulină, flacoane cu pastile și role de față. Cărucioarele cu masa de prânz străbăteau culoarele. Iar medicii... pășeau fără grabă prin toată acea agitație, ca niște avioane ce-și văd de drum în văzduh. Oriunde apăreau, capetele se întorceau spre ei: tați îngrijiți, mame isterice și fiice temătoare se ridicau la apropierea lor. Toți erau bărbați, remarcase Marilyn: dr. Kenger, dr. Gordon, dr. McLenahan, dr. Stone. Oare cum putuse să creadă că ar putea fi una dintre ei? Părea la fel de imposibil acum ca și încercarea de a se metamorfoza în tigru.

Și apoi, prin ușile duble de la camera de urgențe, pășise o siluetă subțire, brunetă, cu părul strâns la spate într-un coc cuminte. Pentru un moment, Marilyn nu-și dădu seama de unde o știe. „Dr. Wolff”, strigase o asistentă ridicând o mapă de pe birou, iar dr. Wolff traversase sala ca s-o ia, tocurile ei răpăind pe linoleum. Marilyn o văzuse pe Janet Wolff doar o dată sau de două ori de când aceasta se mutase în cartier, cu o lună în urmă, dar oricum n-ar fi recunoscut-o. Auzise că lucra la spital – Vivian Allen îi șoptise de peste gard ceva despre ture de noapte, despre băiatul ei lăsat să-și facă de cap – însă își închipuise că era vreo secretară sau vreo asistentă. Nicidecum femeia asta elegantă, deloc mai în vârstă decât ea, înaltă în pantalonii ei negri, cu halatul alb îmbrăcându-i lejer silueta zveltă. Nicidecum această doctor Wolff, cu stetoscopul atârnat la gât ca un colier din argint strălucitor, care palpa cu mâini experte încheietura lovită a unei femei și care strigase pe un ton limpede și încrezător spre celălalt capăt al sălii: „Dr. Gordon, vă rog, putem să vorbim puțin despre pacienta dumneavoastră?” Iar dr. Gordon își lăsase mapa jos și venise.

Nu era doar imaginația ei. Toată lumea repeta cuvintele, ca pe o mantră. Dr. Wolff. Dr. Wolff. Dr. Wolff. Asistentele, cu flacoane de penicilină în mână: „Dr. Wolff, o întrebare scurtă”. Brancardierii, în trecere: „Bună dimineata, dr. Wolff”. Și mai miraculos decât orice, toți ceilalți medici: „Dr. Wolff, pot să vă cer părerea, vă rog?” „Dr. Wolff, sunteți chemată în salonul doi”. Abia atunci se convinsese Marilyn cu adevărat.

Cum era posibil? Cum reușise? Gândul îi zburase la cartea de bucate a mamei ei: „Fă pe cineva fericit azi – coace o prăjitură! Coace o prăjitură, dă o petrecere! Coace o prăjitură pe care s-o duci la o petrecere! Coace o prăjitură doar pentru că azi ești veselă!” Și-o imaginase pe mama ei frecând untul cu zahărul, cernând făina, ungând o tavă. „Există ceva care să-ți ofere o satisfacție mai mare?” Și iat-o pe Janet Wolff străbătând sala de așteptare de la spital, cu halatul atât de alb încât strălucea.

Sigur că pentru ea fusese posibil: nu avea soț. Își lăsa băiatul să umble creanga. Fără soț, fără copii, poate că ar fi fost posibil. „Aș fi putut să fac și eu asta”, își spusese Marilyn și cuvintele se așezaseră la locul lor ca piesele de puzzle, șocând-o cu justetea lor. Ipoteticul prezent condițional-optativ, timpul gramatical al șanselor ratate. „Ba nu”, își zisese apoi, pe neașteptate. „Aș putea încă s-o fac”.

Și o clipă mai târziu, spre oroarea și rușinea ei, iat-o pe Janet Wolff oprindu-se lângă ea și aplecându-se plină de solitudine în fața scaunului ei.

— Marilyn? Marilyn, da? Doamna Lee?

Iar Marilyn răspunsese cu singurele cuvinte pe care le găsisese în minte:

— Dr. Wolff.

— Ce s-a întâmplat? întrebuse cealaltă. Sunteți bolnavă?

De aproape, fața ei părea surprinzător de tânără. Sub stratul de pudră, o vagă constelație de pistrui îi puncta nasul. Mâna ei, cu un gest amabil pe umărul lui Marilyn, era fermă și sigură. „Totul va fi bine”, părea să spună mâna aceea.

Marilyn clătinase din cap:

— Nu, nu, nu s-a întâmplat nimic. Apoi ridicase privirea spre Janet Wolff. Mulțumesc, adăugase.

Și chiar așa simțea.

A doua zi seara, după o cină cu ravioli de la pachet și supă de legume la conservă, pusese totul la cale în minte. Avea toate economiile mamei ei, suficient pentru câteva luni; când va vinde și casă, va avea mai mult, destul pentru câțiva ani cel puțin. Într-un an și-ar putea termina studiile. Asta va dovedi că încă mai putea s-o facă. Și că nu era prea târziu. După aceea, se va înscrie la facultatea de medicină. Doar cu opt ani mai târziu decât plănuise inițial.

După ce copiii pleaseră la școală, luase mașina și mersese o oră până la colegiul comunitar de lângă Toledo, unde se înscrișese la chimie organică, statistică avansată, anatomie – tot ce avusese de gând să facă în ultimele semestre. O zi mai târziu făcuse același drum și găsisese o cameră mobilată în apropierea campusului, semnând un contract de închiriere pentru întâi mai. Peste două săptămâni. În fiecare seară, când era singură, citea din nou din cartea de bucate, oțelindu-se cu viața mărunță și singuratică a mamei ei. „Tu nu vrei așa ceva”, își reamintea singură. „Viața ta va fi mai bogată de atât”. Lydia și Nath nu vor avea probleme, își repeta iar și iar. Nu accepta să creadă altceva. James va fi lângă ei. Uite ce bine se descurcaseră cât fusese ea în Virginia! Era încă posibil.

În întinericul tăcut, își împachetase vechile cărți de la colegiu în cutii de carton și le dusese în pod, gata de plecare. Pe măsură ce se apropia luna mai, Marilyn pregătea mese bogate și delicioase, una după alta: chifteluțe suedeze, vită Stroganoff, pui à la King – tot ce le plăcea mai mult lui James și copiilor, totul pornind de la ingredientele de bază, așa cum o învățase mama ei. Preparase un tort aniversar roz pentru Lydia și o lăsase să mănânce din el cât voise. În prima zi de mai, după cina de duminică, pusese resturile de la masă în casolete închise ermetic și le depozitase în frigider, apoi copsese rând după rând de fursecuri. „Parcă te-ai pregăti pentru o foamete”, îi spusese James, râzând, iar ea zâmbise – un zâmbet fals, același pe care i-l adresase mamei ei atâția ani. Ridici colțurile gurii spre urechi. Ții buzele închise. E uimitor cum nimeni nu-și dă seama.

În noaptea aceea, în pat, își petrecuse brațele în jurul lui James, îl sărutase pe gât, într-o parte, îl dezbrăcase încet, așa cum obișnuia în tinerețe. Încercase să memoreze curba spatelui său și adâncitura aceea de la bază, de parcă ar fi fost un peisaj pe care nu avea să-l mai vadă niciodată, și începuse să plângă – în tăcere inițial, apoi, pe măsură ce trupurile lor fremătau iar și iar, mai tare.

— Ce e? șoptise James, mângâindu-i obrazul. Ce s-a întâmplat?

Marilyn clătinase din cap și-l trăsese mai aproape, trupurile lor fiind umede și lipicioase.

— Nu-i nimic, spusese el, sărutând-o pe frunte. Mâine totul o să fie mai bine.

Dimineață, Marilyn se ghemuise sub pătură, ascultându-l pe James cum se îmbracă. Fermoarul tras când își încheiase pantalonii. Clicul curelei când o închisese. Chiar și cu ochii închiși putuse să-l vadă îndreptându-și gulerul, netezindu-și șuvița de păr care, după toți acești ani, încă îi mai dădea un aer de băiețandru. Nu deschisese ochii nici când venise s-o sărute de rămas-bun, fiindcă dacă l-ar fi

văzut, lacrimile i-ar fi răbufnit din nou.

În stația de autobuz, ceva mai târziu în dimineața aceea, îngenunchease pe trotuar și îi sărutase pe Nath și pe Lydia pe obraji, neîndrăznind să se uite în ochii lor.

— Să fiți cumiți, le spusese. Să vă purtați frumos! Vă iubesc.

După ce autobuzul dispăruse după un cot al lacului, se duse în camera fetei, apoi în cea a băiatului. Din dulapul Lydiei luase o singură agrafă, una de bachelită de culoarea cireșei, cu o floare albă, una dintr-o pereche pe care rareori o purta. Din cutia de trabucuri de sub patul lui Nath luase o bilă de sticlă, nu pe preferata lui – albastră cu punctișoare albe ca niște stele –, ci una dintre cele închise la culoare, cărora el le spunea petroluțe. De pe căptușeala paltonului lui James, cel vechi pe care-l purtase când era ea la colegiu, tăiasse nasturele de rezervă de sub rever. Câte o mică amintire de la fiecare, ascunse în buzunarul rochiei ei – un gest care avea să reapară la mezina ei ani mai târziu, cu toate că Marilyn n-a pomenit niciodată de acest mic furt, nici ei, nici altcuiva. Nu ceva de preț și îndrăgit; ceva care le va lipsi, dar nu prea mult. Nu era cazul să mai facă o altă ruptură, fie ea și una minusculă, în viețile lor. Apoi luase cutiile de carton din ascunzătoarea lor din pod și se așezase să-i scrie lui James o scrisoare. Dar cum să scrii așa ceva? Părea în neregulă să-i scrie pe hârtia ei de corespondență, ca unui străin; părea și mai greșit să-i scrie pe carnețelul din bucătărie, de parcă n-ar fi fost nimic mai important decât o listă de cumpărături. Într-un târziu scoase o coală albă din mașina de scris și se așezase la masa ei de toaletă, cu un pix în mână.

Îmi dau seama că nu sunt fericită cu viața pe care o trăiesc. Am avut dintotdeauna o altfel de viață în minte, și lucrurile au ieșit cu totul diferit. Marilyn trăsesse aer adânc în piept, dureros. Am păstrat mult timp în mine aceste sentimente, dar acum, după ce am fost din nou acasă la mama, m-am gândit la ea și mi-am dat seama că nu le mai pot ignora. Știu că vă veți descurca fără mine. Se oprise, încercând să se convingă pe sine că așa era. Sper să poți înțelege de ce a trebuit să plec. Sper să mă poți ierta.

Marilyn stătuse apoi mult timp cu pixul în mână, neștiind cum să încheie. Într-un târziu rupse hârtia și aruncase bucățile în coșul de gunoi. Mai bine, hotărâse ea, să plece și gata. Să dispară din viețile lor ca și când nici n-ar fi fost acolo vreodată.

Pentru Nath și Lydia, care în acea după-amiază se pomeniseră singuri în stația de autobuz, fără nimeni care să-i aștepte, și care intraseră tot singuri în casa goală, cu ușa neînchisă, exact așa păruse. Tatăl lor, care venise acasă două ore mai târziu și-i găsisse ghemuiți pe scările de la intrare, de parcă le-ar fi fost frică să stea singuri în casă, îi asaltase cu întrebări.

— Cum adică a *dispărut*? îl întreba pe Nath, care nu putea decât să repete „a dispărut” – singurele cuvinte pe care le mai găsea.

Lydia rămăsese tăcută tot restul serii aceleia confuze, în care tatăl lor sunase la poliție și apoi pe la toți vecinii, dar uitase de masa de seară și de ora de culcare, în vreme ce polițiștii scriau de zor în carnetele lor, până când și ea, și Nath adormiseră pe podeaua din camera de zi. Se trezise apoi în miezul nopții în patul ei, acolo unde o culcase tata, cu pantofii încă în picioare, și pipăise în jur după jurnalul pe care i-l dăduse mama de Crăciun. În sfârșit se întâmplase ceva important, ceva ce ar fi trebuit scris. Dar nu știa cum să explice tot ce se întâmplase, cum se schimbaseră totul într-o singură zi, cum o persoană pe care o iubea atât de mult putuse să fie acolo la un anumit moment și apoi, o clipă mai târziu, să... dispară.

Hannah nu știe nimic despre vara aceea și despre dispariția de atunci a mamei ei. Niciodată, de când a venit ea pe lume, familia ei n-a vorbit despre acel moment – și chiar dacă ar fi făcut-o, tot nu s-ar fi schimbat nimic. Acum e furioasă pe sora ei fiindcă a dispărut, nedumerită că Lydia i-a lăsat pe toți și s-a dus; dacă ar fi știut de acel moment din trecut, ar fi fost acum și mai furioasă, și mai nedumerită: „Cum ai putut”, s-ar fi întrebat ea, „cum ai putut când tu ai știut cum e?” Așa însă, imaginându-și-o pe sora ei cum se afundă în apa lacului, nu se poate întreba decât: „Cum?” și „Cum a fost?”

În noaptea asta o să afle. S-a făcut din nou ora două noaptea, după cum arată ceasul ei fluorescent; tot timpul până atunci a stat în pat răbdătoare, urmărind cifrele cum se schimbă. Astăzi, 1 iunie, ar fi trebuit să fie ultima zi de școală; mâine Nath ar fi trebuit să urce pe podium în roba lui albastră, cu toca de absolvent pe cap, ca să-și ia diploma. Dar ei nu vor merge la ceremonia de absolvire a lui Nath; niciunul dintre ei nu s-a mai dus la școală de când... Minte ei înăbușă restul gândului.

Pășește în vârful picioarelor pe treapta a șasea, cea care scârțâie; sare peste rozeta din mijloc a covorului din hol, cu scândura trosnitoare de dedesubt, și aterizează în pragul ușii, neauzită ca o pisică. Deși, sus, Marilyn și Nath nu dorm, așteptând să le vină somnul, nimeni n-o aude: trupul ei cunoaște toate secretele silențiozității. În întuneric, degetele ei trag ivărul înapoi, apucă lanțul de siguranță și îl desprind fără niciun zgomot. Asta e un truc nou; înainte de înmormântare nu aveau lanț.

Exersează deja de trei săptămâni, umblând la încuietore ori de câte ori mama ei nu se uită. Acum se strecoară pe lângă tocul ușii și pășește, desculță, pe peluză, acolo unde probabil că pășise și Lydia în ultima ei noapte de viață. Deasupra ei, luna plutește printre ramurile copacilor, iar curtea, aleea și casele celelalte se conturează treptat în întuneric. Asta trebuie să fi văzut și sora ei în noaptea aceea: strălucirea lunii reflectată în ferestrele doamnei Allen, cutiile poștale ușor înclinate, licărirea slabă a becului stradal din colț, acolo unde drumul principal cotește în jurul lacului.

La marginea peluzei, Hannah se oprește, cu vârfurile degetelor pe trotuar și călcâiele încă pe iarbă, și își imaginează silueta slăbuță înaintând în penumbră. Nu păruse speriată. Așa că Hannah se îndreaptă și ea drept spre mijlocul drumului, acolo unde ar fi linia continuă, dacă strada lor ar fi atât de circulată încât să aibă nevoie de una. Prin ferestrele întunecate se întrezăresc marginile palide ale perdelelor. Nu sunt lumini aprinse nicăieri pe stradă – doar cea din fața ușii doamnei Allen, pe care o lasă aprinsă tot timpul, chiar și ziua. Când era ea mai mică, își închipuia că oamenii mari stau treji până târziu în fiecare noapte, până la două sau poate chiar trei. Adaugă acum și asta pe lista lucrurilor despre care a aflat că sunt neadevărate.

La colț se oprește, însă nu vede decât întuneric și-n stânga, și-n dreapta; nu trece nicio mașină. Ochii ei s-au obișnuit deja cu bezna, așa că traversează strada principală în fugă și ajunge pe malul plin de iarbă al lacului. Numai panta de sub tălpi îi spune că se apropie. Trece pe lângă un pâlc de mesteceni, care își țin cu toții crengile țepene ridicate, de parcă s-ar preda. Apoi, pe neașteptate, picioarele ei găsesc apa. Și în ciuda huruitului slab al unui avion undeva sus, o aude: un clipocit vag pe gleznelor ei, moale ca sunetul limbii în propria-i gură. Dacă se uită foarte atent, zărește un licăr abia sesizat, ca de satin. În lipsa lui, nici n-ar ști că aceea e apă.

„E splendid amplasată”, le spusese agentul imobiliar lui James și Marilyn, când se mutaseră în Middlewood. Hannah a auzit deseori povestea asta. „La cinci minute de băcănie și de bancă. Și dacă

stați să vă gândiți, lacul e aproape în pragul casei”. Apoi se uitase la pânțelele rotunjit al lui Marilyn. „Veți putea înota cu copiii toată vara. E ca și când ați avea plaja voastră”. Încântat, James acceptase. Toată viața ei, Hannah iubise lacul. Acum însă, e un loc nou.

Docul, tocit de ani de folosire, are în lumina lunii aceeași nuanță cenușiu-argintie de peste zi. În capăt, un bec slab, în vârful unui stâlp, își revarsă lumina asupra unui mic cerc de apă. Va urca și ea în barcă, așa cum trebuie să fi făcut Lydia. Va vâsli până în mijlocul lacului, unde sfârșise sora ei, și se va uita în adânc. Poate așa va înțelege.

Dar barca nu mai e acolo. Dovedind o precauție întârziată, primăria o luase.

Hannah își coboară călcâiele în pământ și și-o închipuie pe sora ei îngenunchind ca să dezlege sfoara, apoi împingând barca departe de mal, atât de departe încât nu mai poți deosebi apa de întunericul din jur. Într-un târziu se așază pe ponton, legănându-se încet și privind în sus, spre cerul nopții. A ajuns atât de aproape de ultima noapte a surorii ei pe cât a putut.

Dacă asta ar fi o altă vară, lacul ar fi încă un loc minunat. Nath și Lydia și-ar pune costumele de baie și ar întinde prosoapele pe iarbă. Cu trupul lucind de ulei de bebeluși, Lydia s-ar tolăni la soare. Dacă ar avea mult noroc, lui Hannah i s-ar da voie să-și întindă și ea un strop de ulei pe brațe și să lege băierile de la sutienul Lydiei, după ce s-a bronzat pe spate. Nath ar face sărituri în apă de pe ponton, improșcând stropi fini care ar străluci pe pielea lor ca niște perle. În zilele foarte bune – deși foarte, foarte rare – ar veni și părinții lor. Tata și-ar exersa mișcările de bras și de craul australian, iar dacă ar fi bine dispus, ar lua-o și pe ea și ar ține-o ca să bată apa cu picioarele. De la umbra unei uriașe pălării de soare, mama ar ridica privirea din paginile revistei ei *New Yorker* când Hannah s-ar întoarce din apă la prosopul ei și ar lăsa-o să se ghemuiască în tăcere lângă umărul ei, ca să vadă și ea caricaturile din revistă. Asemenea lucruri se întâmplau doar la lac.

În vara asta nu vor merge deloc la lac; de fapt, nu vor mai merge niciodată. Știe asta fără să fi fost nevoie să întrebe. Tata și-a petrecut ultimele trei săptămâni la birou, deși cei de la universitate s-au oferit să pună pe altcineva să încheie cursurile în locul lui. Mama a petrecut ore după ore în camera Lydiei uitându-se, uitându-se la toate, dar fără să atingă nimic. Nath umblă prin casă ca o fiară în cușcă, deschizând dulapuri și închizându-le la loc, luând o carte după alta și aruncându-le apoi din mână. Hannah nu rostește nicio vorbă. Astea sunt reguli noi, pe care nimeni nu le-a formulat, dar pe care ea le știe deja: Nu vorbi despre Lydia. Nu vorbi despre lac. Nu pune întrebări.

Stă nemișcată un timp îndelungat, imaginându-și-o pe sora ei pe fundul lacului. Fața ei ar fi îndreptată în sus, așa, studiind apa de deasupra. Brațele ei ar fi întinse, uite așa, ca și când ar îmbrățișa lumea întregă. Ar asculta, ar asculta, așteptând ca ei să vină și s-o găsească. „Noi n-am știut”, își spune Hannah. „Dar am fi venit”.

Nimic n-o ajută însă. Tot nu reușește să înțeleagă.

Înapoi acasă, urcă în vârful picioarelor în camera Lydiei și închide ușa. Apoi ridică marginea cuverturii și trage afară cutiuța de catifea ascunsă sub pat. La adăpostul păturii Lydiei, o deschide și ia din ea un medalion din argint. Tata i l-a dat de ziua ei, dar Lydia l-a pus sub pat, lăsând praful să se aștearnă pe catifeaua cutiei.

Lănțișorul e rupt acum, dar oricum, Hannah i-a promis surorii ei că n-o să și-l pună niciodată la gât, iar ea nu-și încalcă promisiunile făcute celor pe care îi iubește. Chiar dacă ei nu mai sunt vii. Dar își prefiră lănțișorul printre degete ca pe niște mătâni. Patul miroase a sora ei dormind, un miros cald și picant, și acrișor – ca de animal sălbatic – care se simțea doar când Lydia dormea adânc. Aproape că poate simți urma trupului surorii ei în saltea, cuprinzând-o ca o îmbrățișare. Dimineată, când lumina soarelui pătrunde pe fereastră, strânge patul la loc, pune medalionul înapoi în cutiuță și se întoarce în camera ei. Fără a se gândi la asta, știe că va repeta ritualul în noaptea care vine și în

următoarea, și iar în următoarea, netezind pătura când se va trezi, pășind cu atenție printre pantofii și hainele împrăștiate pe jos, în drum spre ușă.

La micul dejun, Nath coboară, își aude părinții certându-se și se oprește în hol, lângă ușa bucătăriei.

— Descuiată toată noaptea, spune mama, iar ție nici nu-ți pasă!

— Nu era descuiată. Ivărul era pus.

Din tonul ușor tensionat al glasului lui James, își dă seama că discuția durează de ceva vreme.

— Ar fi putut să intre cineva. Am pus lanțul acela cu un scop.

Nath se apropie tiptil până în prag, dar părinții lui – Marilyn aplecată deasupra chiuvetei, James gheboșat în scaunul lui – nu ridică privirea. De cealaltă parte a mesei, Hannah se chinuiește cu laptele și pâinea prăjită din fața ei. „Îmi pare rău”, spune în sinea ei, cât se poate de tare. „Am uitat de lanț. Îmi pare rău, îmi pare rău”. Părinții ei nu observă. De fapt, se poartă ca și când ea nici n-ar fi acolo.

Urmează o tăcere îndelungă. Apoi James întreabă:

— Chiar îți închipui că un lanț la ușă ar fi schimbat ceva?

Marilyn trânteste ceașca pe blatul mesei.

— N-ar fi plecat de una singură. Știu că n-ar fi plecat. Să se furișeze afară în toiul nopții? Lydia mea? Niciodată! exclamă răsucind ceașca în ambele mâini. Cineva a dus-o acolo. Vreun nebun.

James oftează – un oftat adânc, tremurător, de parcă s-ar chinui să ridice o greutate mare. În ultimele trei săptămâni, Marilyn a tot spus asemenea lucruri. În dimineața de după înmormântare, el se trezise imediat după răsărit și totul năvălise iar spre el – sicriul lucios, pielea Louisei lipită de a lui, geamătul mic și slab pe care l-a scos când s-a așezat peste ea – și deodată se simțise murdar, de parcă s-ar fi tăvălit prin noroi. Dăduse drumul la duș, la apă fierbinte, atât de fierbinte încât nu putea să stea locului sub ea și se tot răsucea, de parcă ar fi fost pus la frigare, oferind jetului clocotit mereu și mereu o altă bucată de piele. Dar nu ajutase la nimic. Iar când ieșise din baie, un zgreptănat slab îl atrăsese până la baza scărilor, unde Marilyn monta lanțul de siguranță la ușă.

Ar fi vrut să spună ceva ce îi tot crescuse în minte în ultimele zile: că nu puteau ignora sau alunga ceea ce i se întâmplase Lydiei. Dar expresia de pe chipul lui Marilyn îl oprise: tristă, speriată, dar și furioasă, de parcă ar fi avut el vreo vină. Pentru o clipă îi păruse o altă femeie, o necunoscută. Înghițise cu greu nodul din gât și își dusese mâna la guler, încheindu-i ultimul nasture.

— Bun, spusese apoi. Mă duc la școală. La cursul de vară.

Când se aplecase s-o sărute, ea se trăsese înapoi, de parcă atingerea lui ar fi ars-o. Pe verandă, băiatul cu ziaarele lăsase un exemplar. „Familie din zonă își înmormântează fiica”.

Încă îl mai are încuiat în sertarul de sus al biroului. „Fiind una dintre cei doi orientali de la liceul din Middlewood – celălalt fiind fratele ei, Nathan –, Lee ieșea în evidență printre colegii ei. Și totuși, puțini par s-o fi cunoscut bine”. În fiecare zi de atunci apăruseră alte articole; orice deces e o știre de senzație într-un oraș mic, dar moartea unei adolescente e o mină de aur jurnalistică. „Poliția caută încă indicii în cazul fetei decedate. Sinuciderea este o posibilitate luată în calcul, susțin anchetatorii”. De fiecare dată când vede unul, împătorește ziarul, ca și când ar împacheta ceva putred, înainte ca Marilyn sau copiii să-l poată vedea. Doar în siguranța biroului desface ziarul și-l citește cu atenție. Apoi îl adaugă la teancul în creștere din sertarul încuiat.

Acum, își pleacă privirea.

— Nu cred că asta s-a întâmplat.

Marilyn se înfurie.

— Ce vrei să spui?

Înainte ca el să poată răspunde, se aude soneria. E poliția, și când cei doi ofițeri intră în bucătărie, Nath și Hannah răsuflă la unison. În sfârșit, părinții lor vor înceta cearta.

— Am vrut doar să vă comunicăm ultimele noutăți, începe cel mai vârstnic – ofițerul Fiske, din câte își amintește Nath.

Polițistul scoate un carnet din buzunar și își ridică ochelarii pe nas cu un deget butucănos.

— La secție, toată lumea regretă cu adevărat pierderea dumneavoastră. Vrem doar să aflăm ce anume s-a întâmplat.

— Desigur, domnule ofițer, murmură James.

— Am vorbit cu persoanele de pe lista pe care ați făcut-o, continuă ofițerul Fiske, citind din carnet: Karen Adler, Pam Saunders, Shelley Brierley... Toate au spus că abia dacă o cunoșteau.

Hannah vede cum roșeața se întinde pe fața tatălui ei, ca o erupție.

— Am discutat și cu unii dintre profesorii și colegii de clasă ai Lydiei. Din câte ne-am dat seama, nu avea mulți prieteni. Ați spune că Lydia era o fată singuratică? Întreabă ofițerul Fiske ridicând ochii din carnet.

— Singuratică?

James privește spre soția lui și apoi – pentru prima dată în dimineața aceea – spre Nath. „Fiind una dintre cei doi orientali de la liceul din Middlewood – celălalt fiind fratele ei, Nathan –, Lee ieșea în evidență printre colegii ei”. Cunoaște bine senzația: toate chipurile acelea, albe ca burta peștelui, tăcute și holbându-se. Încercase să-și spună că Lydia era altfel, că toate prietenele ei o făcuseră să se simtă una de-a lor.

— Singuratică, repetă el, încet. Petrecea mult timp singură.

— Era foarte ocupată, intervine Marilyn. Lucra foarte mult pentru școală. Avea multe teme de făcut. Mult de învățat.

Și se uită serioasă de la un polițist la celălalt, de parcă s-ar fi temut că ei n-o cred.

— Era foarte inteligentă, adaugă apoi.

— Vi s-a părut tristă în ultimul timp, în ultimele săptămâni? Întreabă cel mai tânăr dintre agenți. A dat vreodată vreun semn că ar fi intenționat să-și facă rău singură? Sau...

Marilyn nici nu așteaptă ca el să-și termine întrebarea.

— Lydia era foarte fericită. Iubea școala. Ar fi putut să facă orice. N-ar fi urcat niciodată singură în barca aceea.

Mâinile încep să-i tremure, iar ea apucă iar ceașca, încercând să le țină nemișcate, și o strânge atât de tare, încât Hannah crede că ar putea s-o sfărâme în bucăți.

— De ce nu-l căutați pe cel care a dus-o acolo?

— Nu există dovezi că ar mai fi fost cineva cu ea în barcă, spune ofițerul Fiske. Sau pe ponton.

— De unde știți? Lydia mea n-ar fi urcat niciodată singură într-o barcă, insistă Marilyn, și ceaiul se revarsă peste buza ceștii. Niciodată nu știi în ziua de azi cine pândește după colț.

— Marilyn... intervine James.

— Citiți ziarele. Sunt psihopați peste tot în ziua de azi, răpind oameni, împușcându-i. Violându-i. De ce e nevoie pentru ca poliția să înceapă să-i urmărească *pe ei*?

— Marilyn, repetă James mai tare.

— Verificăm toate posibilitățile, răspunde ofițerul Fiske pe un ton blând.

— Știm că așa e, spune James. Faceți tot ce se poate. Vă mulțumim. Nu putem cere mai mult de atât, încheie el, cu o privire către soția lui.

Marilyn deschide iar gura, apoi o închide fără un cuvânt.

Cei doi polițiști se uită unul la celălalt. Cel mai tânăr vorbește:

— Am vrea să-i punem lui Nath alte câteva întrebări, dacă se poate. Singur.

Cinci chipuri se întorc spre el, iar Nath roșește.

— Mie?

— Doar câteva verificări, răspunde Fiske, punând o mână pe umărul lui. Am putea ieși pe verandă?

După ce polițistul închide ușa în urma lor, Nath se sprijină de balustradă. Sub palmele lui, câteva petice de vopsea se desprind și cad pe podea. A tot întors în minte ideea de a chema el însuși poliția, de a le spune despre Jack și despre faptul că el ar putea fi vinovatul. Într-un alt oraș sau în alt timp, poliția i-ar fi împărtășit deja suspiciunile. Sau dacă Lydia ar fi fost altfel: o Shelley Brierley, o Pam Saunders sau o Karen Adler, o adolescentă normală, o fată pe care și ei s-o înțeleagă. Poliția l-ar fi cercetat pe Jack mai îndeaproape, ar fi pus cap la cap un șir de mărunte reclamații: profesori nemulțumiți de mâzgălirea băncilor sau de remarcile lui insolente, alți frați enervați de libertățile pe care el și le lua cu surorile lor. Ar fi ascultat acuzele lui Nath – „după școală, în fiecare zi toată primăvara” – și ar fi ajuns la concluzii similare. O fată și un băiat, împreună atâta timp, singuri – nu era chiar atât de greu de înțeles, la urma urmei, de ce Nath îl privea pe Jack cu atâta înverșunare. Și ei, la fel ca Nath, ar fi identificat indicii suspecte în tot ce spusese sau făcuse Jack vreodată.

Dar n-o vor face. Fiindcă asta complică povestea, iar povestea – așa cum se conturează ea din spusele profesorilor și ale copiilor de la școală – este evidentă. Rezerva Lydiei, lipsa ei de prieteni. Notele care scăzuseră drastic în ultima vreme. Și, de fapt, *ciudățenia* familiei ei. O familie fără prieteni, o familie de inadaptați. Totul e atât de clar, strălucește atât de limpede, încât în ochii poliției, Jack e împins undeva în penumbră. O fată ca ea și un băiat ca el, care poate avea – și care are – orice fată își dorește? Lor le e imposibil să-și imagineze ceea ce Nath știe că e adevărat, ca să nu mai zicem de ceea ce își închipuie el însuși. Celor din subordinea lui, ofițerul Fiske le spune deseori: „Când auziți tropot de copite, gândiți-vă întâi la cai, nu la zebre”. Nath, ar spune ei, e doar isteric. Aude zebre pretutindeni. Acum, față în față cu cei doi polițiști, Nath își dă seama că nu are rost nici măcar să pomenească numele lui Jack: ei au decis deja cine trebuie blamat.

Ofițerul Fiske se reazemă și el de balustradă.

— Voiam doar să vorbim puțin, Nath, în particular. Poate îți vine în minte ceva ce ai uitat mai înainte. Uneori frații și surorile știu unii despre alții lucruri despre care părinții n-au idee, nu crezi?

Nath încearcă să se arate de acord, dar nu reușește să scoată niciun sunet, așa că încuviințează din cap. Astăzi, își amintește el brusc, ar fi trebuit să fie ceremonia lui de absolvire.

— Lydia avea cumva obiceiul să se furișeze afară din casă singură? întrebă Fiske. Nu trebuie să-ți faci griji. Tu nu ai nicio problemă. Spune-ne doar ce știi.

Polițistul continuă să repete „doar”, de parcă ar spera să i se facă o mică favoare, un fleac. Vorbește cu noi! Spune-ne secretele ei! Spune-ne totul! Nath începe să tremure. Și e convins că oamenii legii observă.

— S-a mai furișat vreodată afară singură, noaptea? întrebă polițistul mai tânăr.

Nath înghite greu și se străduiește să se liniștească.

— Nu, răspunde el răgușit. Nu, niciodată.

Polițiștii schimbă o privire între ei. Cel tânăr se așază pe balustradă, lângă Nath, ca un coleg rezemându-se de dulap la școală, ca și când ar fi prieteni. Asta e rolul lui, își dă Nath seama. Să se poarte ca un amic, să-l convingă să vorbească. Pantofii lui sunt atât de lustruiți, încât reflectă razele soarelui – o pată cețoasă de lumină pe fiecare vârf.

— Lydia se înțelegea bine de obicei cu părinții voștri?

Polițistul își schimbă poziția și balustrada scârțâie.

„Poate că ar trebui să intri și tu în niște cluburi, draga mea, să întâlnești oameni noi. Ai vrea să faci un curs de vară? Ar putea fi distractiv”.

— Cu părinții noștri? rostește Nath și abia dacă-și recunoaște glasul. Sigur că da.

— L-ai văzut vreodată pe unul dintre ei lovind-o?

— S-o lovească?

Pe Lydia, atât de cocoloșită, atât de prețuită, ca o floare rară! Prezentă permanent în mintea mamei ei, chiar și atunci când citește, îndoind colțurile paginilor despre care crede că i-ar plăcea și Lydiei. Cea pe care tata o săruta prima în fiecare seară, când se întorcea acasă.

— Părinții mei n-ar fi lovit-o niciodată. *O iubeau!*

— Ea a spus vreodată că ar vrea să-și facă rău singură?

Balustrada verandei începe să-și piardă contururile. Iar tot ce poate face el este să clatine din cap tare. Nu. Nu. Nu.

— Părea necăjită în seara dinaintea dispariției?

Nath încearcă să se gândească. Voise să-i povestească despre colegiu, despre verdele luxuriant al frunzelor pe fondul roșu al cărămizilor, despre cât de plăcut va fi acolo. Despre cum, pentru prima dată în viața lui, stătuse cu spatele drept și cum, privită din perspectiva aceea, lumea păruse mai mare, mai vastă, mai luminoasă. Numai că ea fusese tăcută tot timpul la masă, iar după aceea se dusesse direct în camera ei. El crezuse că e obosită. Și se gândise: „O să-i povestesc mâine”.

Și deodată, spre propria-i oroare, începe să plângă: lacrimi ude, dezordonate, care îi șiroiesc pe lângă nas și se scurg în gulerul cămășii.

Polițiștii întorc privirile, iar ofițerul Fiske își închide carnetul și caută o batistă în buzunar.

— Păstrează-o, îi spune, întinzându-i-o, după care îl strânge de umăr o dată, tare, și amândoi dispar.

În casă, Marilyn îl întreabă pe James:

— Deci acum trebuie să-ți cer ție permisiunea ca să vorbesc în prezența altora?

— Nu asta am vrut să zic, replică James, punându-și coatele pe masă și sprijinindu-și fruntea în palme. Numai că nu poți să lansezi acuzații aiurea. Nu poți să jignești poliția.

— Cine a jignit? N-am făcut decât să pun niște întrebări. Marilyn lasă ceașca să cadă în chiuvetă și dă drumul la apă. Un nor de spumă de detergent urcă în gura de scurgere. Verifică toate posibilitățile! exclamă ea mai departe. Nici măcar n-a ascultat când am zis că ar fi putut fi un necunoscut.

— Fiindcă te porți isteric. Auzi o știre și-ți intră în cap tot felul de idei. Las-o așa, spune James, care încă nu și-a ridicat fruntea din palme. Marilyn, las-o așa și *gata!*

În scurta tăcere care urmează, Hannah se strecoară sub masă și se ghemuiește acolo, strângându-și genunchii la piept. Fața de masă aruncă pe linoleum o umbră în formă de semilună. Cât timp va rămâne în interiorul ei, își spune ea, îndoindu-și degetele de la picioare ca să le aducă mai aproape de corp, părinții vor uita că ea e acolo. Niciodată nu i-a mai auzit certându-se până acum. Uneori se mai ciorovăiesc despre cine a uitat să pună la loc capacul pastei de dinți ori despre cine a lăsat lumina aprinsă în bucătărie toată noaptea, dar după aceea mama pune mâna pe brațul tatei, sau tata o sărută pe mama pe obraz, și totul e bine din nou. De data asta, totul e altfel.

— Deci nu sunt decât o nevestă isterică? reia Marilyn, și glasul ei e înghețat și tăios, ca muchia unui cuțit ascuțit, iar sub masă Hannah își ține răsuflarea. Ei bine, cineva e răspunzător. Și dacă va trebui să aflu eu ce s-a întâmplat cu ea, voi afla, continuă ea și freacă tăblia mesei cu prosopul de vase, pe care îl aruncă apoi din mână. Credeam că și tu vrei să afli. Dar uite ce spui! „Sigur că da,

domnule polițist. Vă mulțumim, domnule polițist. Nu vă putem cere mai multe, domnule polițist”. Să știi că pot și eu să gândesc pentru mine. Spre deosebire de alții, eu nu mă ploconesc în fața poliției!

Orbită de furie, Marilyn nu se mai gândește la ceea ce tocmai a spus. Pentru James însă, cuvântul tâșnește din gura soției lui și i se înfige lui în piept, adânc. Din acele trei silabe – *ploconesc* – se revarsă orientali cu tichii țuguiate, aplecați de mijloc, chinezi cu părul în codiță și palmele împreunate în față. Cu ochi oblici mijiți și servili. Făcând plecăciuni și ignorați. Bănuia de mult că toată lumea îl percepe așa – Stanley Hewitt, polițistii, vânzătoarea de la băcănie. Dar nu crezuse că *toată lumea* asta o includea și pe Marilyn.

Își trânteste pe masă șervetul mototolit și își împinge scaunul în spate, cu un hârșâit.

— Am oră de la zece.

De sub marginea feței de masă, Hannah privește picioarele în ciorapi ale tatălui ei – o gaură mică stă să apară la un călcâi – îndepărtându-se către scările spre garaj. Urmează o pauză cât timp el încalță pantofii, apoi, o clipă mai târziu, ușa garajului se deschide cu un huruit. Când motorul se aude pornind, Marilyn ia ceașca din chiuvetă și o azvârle pe podea. Cioburile de porțelan se împrăștie pe linoleum. Hannah stă complet nemișcată în vreme ce mama fuge sus și trânteste ușa dormitorului în urma ei, iar tata iese cu spatele pe alee, cu un mic șuier mecanic, și apoi demarează în trombă. Numai atunci când totul e perfect tăcut și liniștit îndrăznește să se târască afară de sub fața de masă și să adune fragmentele de porțelan din balta de apă cu detergent de vase.

Ușa din față scârțâie și Nath reapare în bucătărie, cu nasul și ochii roșii. Hannah își dă seama că a plâns, dar se prefăce că nu observă și stă cu capul în jos, strângând cioburile în palmă, unul câte unul.

— Ce s-a întâmplat?

— Mama și tata s-au certat.

Pune ceașca spartă în coșul de gunoi și își șterge mâinile ude pe pantalonii de casă. Apa, hotărăște ea, o să se usuce singură.

— S-au certat? Pentru ce?

Hannah coboară vocea până la nivelul unei șoapte.

— Nu știu.

Deși nu se aude niciun sunet de la etaj, din dormitorul părinților, ea e neliniștită.

— Hai să mergem afară!

În fața casei, fără a vorbi despre asta, se îndreaptă amândoi în aceeași direcție: spre lac. Tot timpul pe drum, Hannah cercetează strada cu atenție, de parcă tatăl lor ar mai putea fi încă prin preajmă, cu supărarea trecută, gata să vină acasă. Dar nu vede nimic, decât câteva mașini parcate.

Instinctele ei sunt însă corecte. După ce a ieșit de pe aleea lor, și James a luat-o spre lac și a dat un tur în jurul lui, o dată, de două ori, cuvintele lui Marilyn răsunându-i în minte. „Te ploconești în fața poliției”. Le aude iar și iar, aude dezgustul aproape palpabil din glasul ei, ce părere jalnică are despre el. Și n-o poate învinovăți. Cum ar fi putut fi Lydia fericită? „Lee ieșea în evidență printre colegii ei. Puțini par s-o fi cunoscut bine. Sinuciderea este o posibilitate luată în calcul”. Trece de pontonul de pe care trebuie să se fi urcat Lydia în barcă. Și apoi de străduța lor care se înfundă. Și ajunge iar la ponton. Undeva în centrul acestui cerc, singură și fără prieteni, fiica lui trebuie să se fi aruncat în apă, disperată. „Lydia era foarte fericită”, spusese Marilyn. „Cineva e răspunzător”. Cineva, se gândește James, și un spin ascuțit își sapă calea în jos, pe gâtlejul lui. Nu mai poate suporta să vadă iar lacul. Și brusc își dă seama unde vrea să fie.

A repetat de atâtea ori în minte ce să-i spună Louisei, încât în dimineața asta s-a trezit cu vorbele pe buze. „A fost o greșeală. Îmi iubesc soția. Ce s-a întâmplat nu trebuie să se mai repete niciodată”. Acum însă, când deschide ușa, de pe buzele lui iese altceva:

— Te rog!

Iar Louisa, încetișor, cu generozitate, deschide brațele.

În patul ei, nu-și poate opri gândurile – la Lydia, la titlurile din ziare, la apa lacului. La cine este *răspunzător*. Se concentrează pe curbura spatelui Louisei, pe mătasea palidă a coapselor și pe valul întunecat al părului ei, care-i mângâie fața iar și iar, și iar. După aceea, își înfășoară brațele în jurul lui, din spate, de parcă ar fi un copil, și-i spune „Rămâi”. Iar el rămâne.

Marilyn pășește în sus și-n jos prin camera Lydiei, clocotind de furie. Este evident ce crede poliția, din toate aluziile acelea: „Nu există dovezi că ar mai fi fost cineva cu ea în barcă. Ați spune că Lydia era o fată singuratică?” La fel de evident este și că James e de acord cu ei. Dar nu e posibil ca fiica ei să fi fost atât de nefericită. Lydia ei, mereu zâmbitoare, mereu dornică să placă? „Sigur, mamă. Cu plăcere, mamă”. Să spui că ar fi putut să-și facă singură așa ceva... Nu, i-a iubit prea mult pentru asta. În fiecare seară, înainte de a urca să se culce, o căuta pe Marilyn oriunde se afla – în bucătărie, în birou, la mașina de spălat – și o privea drept în față: „Te iubesc, mamă. Ne vedem mâine”. Chiar și în acea ultimă seară o spusese – „mâine” –, iar Marilyn o strânsese ușor și îi dăduse o palmuță pe umăr, îndemnând-o: „Fuguța sus acum, că-i târziu!” Amintindu-și, Marilyn se lasă greu jos, pe covor. Dacă ar fi știut, ar fi ținut-o lângă ea puțin mai mult. Ar fi sărutat-o. Și-ar fi luat fiica în brațe și nu i-ar mai fi dat drumul niciodată.

•

Sacul de școală al Lydiei zace într-o parte, rezemat de birou, acolo unde l-au lăsat polițiștii după ce l-au percheziționat, iar Marilyn îl trage pe genunchi. Miroase a gumă de șters, a creion, a gumă de mestecat cu mentă – mirosuri prețioase, de școlăriță. În brațele ei, cărțile și caietele se mișcă sub pânză ca niște oase sub piele. Marilyn strânge sacul la piept, își trece curelele lui pe după umeri, lăsând ca greutatea lui s-o îmbrățișeze.

Apoi, în buzunarul din față, cu fermoarul doar pe jumătate închis, zărește ceva: un licăr de roșu și alb. Ascunsă sub penar și sub teancul de fișe, o fantă se cascadează în căptușeala sacului. O despăcătură suficient de mică pentru ca polițiștii, grăbiți, s-o ignore și menită să treacă neobservată chiar și de un ochi mai atent: al mamei. Marilyn își strecoară mâna înăuntru și scoate un pachet deschis de țigări Marlboro. Iar sub el găsește altceva: o cutie, și ea deschisă, de prezervative.

Le dă drumul ambelor din mână de parcă ar fi niște șerpi și împinge sacul de pe genunchii ei, cu un bufnet. Trebuie să fie ale altcuiva, își spune ea; nu pot fi ale Lydiei. Lydia ei nu fuma. Cât despre prezervative...

Dar în sinea ei, Marilyn nu se poate convinge. În acea primă după-amiază poliția întrebase: „Fiica dumneavoastră are un iubit?” Iar ea răspunsese fără nicio ezitare: „Abia dacă are șaisprezece ani!” Acum se uită în jos, la cele două cutii prinse în hamacul rochiei ei, și contururile vieții Lydiei, atât de clare și de net trasate înainte, încep să devină cețoase. Amețită, își reazemă capul de marginea biroului. Va afla ea tot ce nu știe acum. Va continua să caute până ce va înțelege cum s-a putut întâmpla așa ceva, până ce-și va înțelege fiica pe deplin.

•

Pe malul lacului, Nath și Hannah se așază pe iarbă și se uită peste apă tăcuți, sperând la aceeași iluminare. Într-o zi normală de vară, ar fi cel puțin vreo șase copii bălăcindu-se în apă ori sărind de pe ponton, însă azi lacul e pustiu. Poate copiilor le e frică acum să mai înoate, își spune Nath. Ce se întâmplă oare cu trupurile în apă? Se dizolvă, ca pastilele? Nu știe, și în timp ce contemplă în minte posibilitățile, e bucuros că tatăl lui n-a lăsat pe nimeni altcineva să vadă corpul Lydiei.

Privește în gol peste oglinda apei, lăsând timpul să treacă. Abia când Hannah se ridică și face semn cu mâna cuiva iese și el din transă și atenția i se focalizează treptat asupra străzii: în blugi și cu

un tricou albastru decolorat, Jack se întoarce acasă de la ceremonia de absolvire, cu roba atârnată lejer pe antebraț – de parcă ar fi doar o zi oarecare. Nath nu l-a mai văzut de la înmormântare, cu toate că trage cu ochiul spre casa lui de câte două-trei ori pe zi. Când Jack îl observă la rândul lui, expresia i se schimbă. Întoarce capul, repede, de parcă s-ar preface că nu i-a văzut, și grăbește pasul. Nath se ridică în picioare.

— Unde te duci?

— Să vorbesc cu Jack.

De fapt, nu e sigur ce vrea să facă. Nu s-a bătut niciodată până acum – e slab și mai scund decât majoritatea băieților din clasa lui –, dar are viziuni vagi cu el înșfăcându-l pe Jack de pieptul tricoului și proptindu-l într-un zid, și cu Jack recunoscându-și dintr-odată vinovăția. „A fost vina mea: am ademenit-o, am convins-o, am ispitit-o, am dezamăgit-o”. Hannah se repede spre el și-l prinde de încheietura mâinii.

— Nu!

— Din cauza lui s-a întâmplat! Ea n-a ieșit niciodată noaptea înainte să fi apărut *el*.

Hannah îl smucește de braț, trăgându-l înapoi jos, în genunchi, iar Jack, aproape alergând acum, cu roba albastră fluturându-i în urmă, ajunge pe strada lor. Le aruncă o privire în spate, peste umăr, și nu există niciun dubiu: frică se citește în aplecarea umerilor lui, frică în ochii care se îndreaptă fugăr spre Nath și apoi se îndepărtează. O clipă mai târziu, trece de colț și dispăre din vedere. Peste câteva secunde, Nath știe asta, va urca scările de pe veranda casei lui, va deschide ușa și va fi la adăpost. Încearcă să se smulgă din strânsoarea ei, dar unghiile lui Hannah i se înfig în piele. N-ar fi crezut că o copilă poate să fie atât de puternică.

— Dă-te de pe mine...!

Se rostogolesc amândoi în iarbă și într-un târziu îi dă drumul. Nath se ridică în șezut, gâfâind. Deja, își spune el, Jack e în casă, în siguranță. Chiar dacă ar suna la sonerie și ar bătea în ușă, tot nu i-ar deschide.

— Ce naiba te-a apucat?

Cu o mână, Hannah își culege o frunză moartă din păr.

— Nu te bate cu el! Te rog!

— Ești țicnită, izbucnește Nath și își freacă încheietura, acolo unde degetele ei au scrijelit cinci urme roșii; una dintre ele a început să sângereze. Dumnezeu! Nu voiam decât să vorbesc cu el.

— De ce ești atât de furios pe el?

Nath oftează.

— Ai văzut cât de ciudat a fost la înmormântare. Și acum. De parcă e ceva și se teme să nu aflu eu. Știu, continuă el și coboară vocea, știu că are un amestec în chestia asta. O simt, adaugă și își frământă pieptul cu pumnul, imediat sub gât, și gânduri pe care nu le-a rostit niciodată își croiesc drum spre suprafață: Știi, Lydia a căzut odată în lac, când eram mici.

Degetele încep să-i tremure, de parcă ar fi spus ceva interzis.

— Eu nu-mi amintesc, replică Hannah.

— Tu nu te născuseși încă. Eu aveam abia șapte ani.

Spre surprinderea lui, Hannah se lasă în jos, lângă el. Încet, își pune mâna pe brațul lui, acolo unde l-a zgâriat, și își lipește capul de al lui. Niciodată n-a mai îndrăznit să stea atât de aproape de Nath; și el, și Lydia, și părinții o dau imediat la o parte sau o gonesc. „Hannah, am treabă. Sunt prins cu ceva. Lasă-mă în pace!” De data asta – și își ține răsuflarea – Nath o lasă să stea. Deși nu spune nimic, tăcerea ei îi dă de înțeles că îl ascultă.

Vara în care Lydia căzuse în lac, vara în care dispăruse Marilyn: toți încercaseră s-o uite. Nu vorbiseră despre ea; niciodată n-o menționaseră. Dar plutise asupra lor, ca un miros rău. Îi îmbibase atât de puternic, încât niciodată n-o mai putuseră scutura.

În fiecare dimineață, James suna la poliție. Mai aveau nevoie de alte fotografii cu Marilyn? Le mai putea oferi alte informații? Existau și alți oameni pe care să-i sune? Pe la mijlocul lui mai, când Marilyn lipsea deja de două săptămâni, ofițerul care se ocupa de caz îi spusese pe un ton blând:

— Domnule Lee, apreciem tot ajutorul pe care ni l-ați dat. Am pus mașina sub urmărire. Totuși, nu pot să promit că vom găsi ceva. Soția dumneavoastră și-a luat hainele cu ea. Și-a făcut valizele. Și-a luat cheile.

Încă de atunci, ofițerul Fiske detesta să ofere speranțe deșarte.

— Mereu se întâmplă asemenea lucruri. Uneori oamenii sunt pur și simplu prea diferiți.

Nu rostise cuvinte ca „mixt”, „interracial” sau „nepotrivire”, dar nici nu fusese nevoie. James auzise cuvintele oricum, și avea să și-l amintească pe ofițerul Fiske foarte bine, chiar și zece ani mai târziu.

Copiilor le spusese doar:

— Poliția o caută. O vor găsi. Mama va veni acasă în curând.

Lydia și Nath își aminteau puțin altfel: săptămânile treceau și mama lor tot *dispărută* era. La școală, în pauze, ceilalți copii șușoteau, profesorii le aruncau priviri compătimitoare, așa că fusese o ușurare când cursurile se încheiaseră, în sfârșit. După aceea tatăl lor rămânea în biroul lui și îi lăsa să se uite la televizor toată ziua, de la desene animate cu *Mighty Mouse* și *Underdog* dimineața, până la emisiuni-concurs de seara târziu, ca *I've Got a Secret*. Când Lydia l-a întrebat, odată, ce făcea mereu în birou, el oftase și răspunsese: „Ei, mă-nvârt și eu pe acolo”. Și-l imaginase pe tatăl ei încălțat cu papuci de casă cu talpă de cauciuc și rotindu-se de colo-colo prin încăpere: scârț, scârț, scârț. „Înseamnă că citește cărți și tot așa, prostănaco”, îi spusese însă Nath, iar papucii de casă se transformaseră în pantofii maro obișnuiți ai tatălui ei, cu șireturile roase.

Ceea ce făcea James de fapt în fiecare dimineață era să scoată un plic din buzunarul de la piept. După ce polițiștii plecaseră, în acea primă seară, cu un mic instantaneu al lui Marilyn și asigurându-i că vor face tot ce le stă în puteri, după ce dusese copiii sus și-i băgase în pat, cu hainele de zi pe ei, observase bucățile de hârtie ruptă în coșul de gunoi din dormitor. Le scosese una câte una dintre dischetele demachiante, ziarele vechi și șervețelele cu urme de ruj ale soției lui. Le pusese una lângă alta pe masa din bucătărie, potrivit marginile rupte una pe alta. *Am avut dintotdeauna o altfel de viață în minte, și lucrurile au ieșit cu totul diferit*. Jumătatea de jos a hârtiei era goală, însă el nu se oprise până când nu reușise să pună fiecare fragment la locul potrivit. Nici măcar nu se semnase.

Citise biletul iar și iar, privind fix tabla de lemn a mesei care se întrezărea printre fâșiile de alb, până când, afară, cerul devenise din bleumarin cenușiu. Atunci pusese fâșiile într-un plic. În fiecare zi – deși își promitea mereu că *asta* va fi ultima dată – îi așeza pe Nath și pe Lydia în fața televizorului, încuia ușa biroului și scotea din nou bucățile de hârtie. Recitea biletul în timp ce copiii treceau de la desene animate la seriale romantice și la emisiuni-concurs, în timp ce ei ședeau tolăniți și se uitau, fără a zâmbi, la *Ce vrăji a mai făcut nevasta mea*, la *Let's Make a Deal* și la *To Tell the Truth*, în timp ce – în ciuda celor mai istețe poante ale lui Johnny Carson^[13] – ei adormeau pe

canapea.

Când se căsătoriseră, el și Marilyn conveniseră să dea uitării trecutul. Aveau să înceapă o nouă viață împreună, amândoi, fără să se mai uite în urmă. Odată ce Marilyn plecase, el încalcăse pactul acela iar și iar. De fiecare dată când recitea biletul, gândul îi zbură la mama ei, care niciodată nu-i spusese lui pe nume, referindu-se la el indirect, către Marilyn, cu formula „logodnicul tău”. Mama ei, a cărei voce o auzise în ziua nunții lor răsunând în sala de marmură a judecătoriei de pace ca un anunț la difuzor, atât de tare încât întorsese majoritatea capetelor: „Nu e bine, Marilyn. Știi că nu e bine”. Mama ei, care dorise ca Marilyn să se mărite cu cineva *ca ea*. Care nu le telefonase niciodată după nuntă. Toate astea trebuie să-i fi revenit și soției lui în minte în vreme ce mâncase așezată la masa mamei ei și dormise în patul ei: ce greșală făcuse căsătorindu-se cu el. Câtă dreptate avusese mama ei tot timpul. *Am păstrat mult timp în mine aceste sentimente, dar acum, după ce am fost din nou acasă la mama, m-am gândit la ea și mi-am dat seama că nu le mai pot ignora.* La grădiniță, James învățase cum să oprească durerea unei vânătăi: o apeși cu degetul mare mereu și mereu. Prima dată durea atât de rău, încât îți dădeau lacrimile. A doua oară durerea era puțin mai ușoară. A zecea oară abia dacă o mai simțeai. Așa că acum citea biletul iar și iar. Își readucea în minte tot ce putea: Marilyn îngenunchind să-i lege șiretul lui Nath; Marilyn ridicându-i lui gulerul, ca să-i aranjeze colțurile. Marilyn așa cum fusese în acea primă zi în biroul lui: zveltă și serioasă, și atât de intensă încât el nici nu îndrăznise să se uite în ochii ei.

Dar durerea nu încetase. Lacrimile nu se opriseră.

Când auzea seara târziu, la televizor, semnalul de încheiere a emisiei, urmat de intonarea imnului național, puneă fâșiile de hârtie înapoi în plic și ascundea plicul în buzunarul cămășii. Apoi intra în vârful picioarelor în camera de zi, unde copiii erau ghemuiți unul lângă altul pe jos, lângă canapea, iluminați de mira de pe ecran. Indianul din partea ei de sus se încrunta când James îi ducea în dormitor, întâi pe Lydia, apoi pe Nath. Și pe urmă, fiindcă fără Marilyn patul îi părea prea gol, ca o câmpie aridă, se întorcea în camera de zi, se înfășură în bătrânul pled croșetat de pe canapea și studia cercurile de pe ecran până când dispăreau și ele, la întreruperea emisiei. Iar a doua zi în zori, totul începea din nou.

În fiecare dimineață, trezindu-se în paturile lor, Nath și Lydia se întrebau pentru o clipă dacă nu cumva universul se îndreptase singur: poate că vor intra în bucătărie și o vor găsi pe mama la aragaz, așteptându-i cu dragoste și sărutări, și ouă fierte tari. Niciunul dintre ei nu pomenise vreodată de această cea mai dulce speranță, dar în fiecare dimineață, când se întâlneau în bucătărie și nu găseau pe nimeni altcineva decât pe tata în pijamaua lui mototolită, așezând pe masă două farfurii goale, se uitau unul la altul și știau. Tot *dispărută*.

Încercau să-și facă de lucru, făcând schimb de bezele din cereale, ca să lungească micul dejun cât mai mult posibil: una roz pentru una portocalie, două galbene în schimbul uneia verde. La prânz, tata le pregătea sandvișuri, dar niciodată nu-i reușeau – nu aveau suficient unt de arahide sau jeleu, ori erau tăiate pe lat, nu în formă de triunghi, așa cum făcea mama. Deodată, plini de tact, Lydia și Nath nu spuneau nimic, nici măcar la cină, când aveau iar unt de arahide și jeleu.

Nu ieșeau din casă decât ca să meargă la băcănie.

— Te rugăm, implorase Nath într-o zi pe drumul de întoarcere, în vreme ce lacul scânteia dincolo de geamurile mașinii. Te rugăm, putem și noi să înotăm? Doar o oră! Doar cinci minute! Doar zece secunde!

Cu privirea în retrovizor, James nu încetinise.

— Știi că Lydia nu înoată, spusese el. Și azi nu sunt dispus să mă joc de-a salvamarul. Cotise pe strada lor, iar Nath se întinsese pe bancheta din spate și-o ciupise pe Lydia de braț.

— Bebelușo! șuierase el. Nu putem să înotăm din cauza *ta!*

Peste stradă, doamna Allen lucra în grădină, iar când deschiseseră portiera, le făcuse semn cu mâna să se apropie.

— James, nu v-am mai văzut de o vreme.

Ținea în mână o greblă cu dinți ascuțiți și purta mănuși roz cu mov, dar când se rezemase de poarta grădinii, și le scosese, iar Lydia observase urme de murdărie sub unghiile ei.

— Ce mai face Marilyn? întrebasese femeia. E plecată de ceva vreme, nu? Sper că totul e-n regulă.

Ochii îi erau mobili și străluceau, de parcă – își zisese Nath – s-ar fi așteptat să primească un cadou.

— Rămânem pe metereze, răspunsese James.

— Cât timp va lipsi?

El privise în jos, spre copii, și ezitase.

— Pe termen nedefinit, replicase apoi. Lângă el, Nath bătea cu vârful pantofului în poarta doamnei Allen.

— Nu mai face așa, Nath, fiindcă o să lași o urmă!

Doamna Allen se uitase la ei, dar copiii își întorseseră privirile, amândoi deodată. Avea buzele prea subțiri și dinții prea albi. Lydia pășise cu călcâiul pe un guguloi de gumă de mestecat, iar pantoful i se lipise de asfalt de parcă ar fi călcat în clei. Chiar dacă i s-ar fi dat voie, își spusese ea, tot n-ar fi putut să fugă.

— Voi să fiți cuminți, și mama va veni acasă repede, nu-i așa? li se adresase doamna Allen și apoi își îndreptase zâmbetul cu buze subțiri spre James, care nu-i susținuse privirea.

— Cred că ni se tolesc cumpărăturile, spusese el, deși Nath și Lydia știau că în sacoșă nu era nimic altceva decât o cutie de lapte, două borcane de unt de arahide și o pâine. Mi-a părut bine să te văd, Vivian.

Își îndesase sacoșa sub braț, își luase copiii de câte o mână și se întorsese să plece, iar guma de sub călcâiul Lydiei se întinsese și se rupsesse, lăsând o urmă lungă, ca o rămă, pe asfalt.

La masa de seară, Nath îl întrebasese:

— Ce înseamnă „pe termen nedefinit”?

Tata ridicase brusc privirea în tavan, de parcă băiatul i-ar fi arătat o găză și el ar fi vrut s-o vadă înainte să-și ia zborul. Lydia își simțise ochii înfierbântați, ca și când s-ar fi uitat în cuptorul încins, iar Nath, cuprins de remușcări, își împinsese sandvișul cu încheietura degetului, improșcând unt de arahide pe fața de masă, dar tata nu observase.

— Vreau să uitați tot ce-a spus doamna Allen, rostise el într-un târziu. E o femeie proastă, care n-o cunoaște deloc pe mama. Vreau să vă prefaceți că nici măcar n-ați vorbit cu ea.

Îi bătuse ușor cu palma pe mâini și încercase să zâmbească.

— Nu e vina nimănui, adăugase apoi. Și mai ales nu e vina voastră.

Lydia și Nath știau amândoi că mințise și înțeleseseră că așa aveau să stea lucrurile mult timp de atunci înainte.

Vremea devenise tot mai caldă și sufocantă. În fiecare dimineață, Nath număra zilele de când dispăruse mama. Douăzeci și șapte. Douăzeci și opt. Douăzeci și nouă. Se săturase să tot stea înăuntru, în aerul închis, se săturase de televizor, se săturase de sora lui, care din ce în ce mai mult se zgâia la ecran cu ochi goi, în tăcere. Ce mai era de spus, de altfel? Lipsa mamei îi rodea la fel de tăcut, cu o durere surdă, care se întindea. Într-o dimineață pe la începutul lui iunie, când Lydia moțâia în timpul unei pauze de publicitate, Nath se furișase în vârful picioarelor spre ușa de la intrare. Tata le spusese să nu iasă din casă, dar treptele verandei, hotărâse el atunci, erau tot casa.

În celălalt capăt al străzii, Jack era cocoțat pe balustrada verandei lui, cu bărbia proptită pe genunchii îndoiiți. Din ziua aceea, la bazin, Nath nu mai vorbise cu el, nici măcar nu-l mai salutase. Când coborau amândoi din autobuzul școlii, Nath strângea în mâini bretelele rucsacului, mergând spre casă cu pași cât mai repezi. În pauze, dacă îl vedea venind spre el, fugea în capătul celălalt al curții. Începuse să devină un obicei această detestare a lui Jack. De data asta însă, când Jack întorsese capul, îl observase și pornise spre el, iar Nath rămăsese locului. Să vorbească cu cineva, chiar și cu Jack, tot era mai bine decât să îndure tăcerea mai departe.

— Vrei una? întrebuse celălalt când ajunsese în fața lui.

În palma lui întinsă se aflau șase bomboane roșii, în formă de pește, cât degetul lui mare. Cap la coadă, coadă la cap, luceau ca niște pietre prețioase. Jack zâmbise, chiar și vârfurile urechilor ridicându-i-se în aer.

— Le-am luat de la reduceri. Zece cenți scafa.

Nath fusese copleșit pe dată de un dor aprins: după rafturile cu creioane, lipici și foarfeci, după cutiile cu bile elastice, buze din ceară și șobolani de cauciuc, după batoanele de ciocolată în poleială aliniată pe tejghea și după borcanul mare, de lângă casa de marcat, cu bomboane roșii, a căror aromă de cireșe se risipea în aer când ridicai capacul.

Jack mușcase capul unuia dintre pești și întinsese palma din nou.

— Sunt bune.

Privite de aproape, genele lui aveau aceeași nuanță nisipie ca a părului, cu vârfurile aurii în lumina soarelui. Nath dusese la gură una dintre bomboane și lăsase dulceața ei să se reverse în timp ce număra pistruii de pe obrazul lui Jack: nouă.

— N-o să ai probleme, spusese Jack pe neașteptate, și se aplecase spre Nath, de parcă i-ar fi încredințat un secret. Mama zice că orice copil *are nevoie* de un singur părinte. Zice că dacă lui tata nu-i pasă de mine suficient ca să vină să mă vadă, e pierderea lui, nu a mea.

Nath își simțise limba grea și țeapănă în gură, ca o bucată de carne. Dintr-odată, nu mai putea să înghită. Un fir de salivă dulce îi alunecase pe gât, înecându-l, iar el scuipase în iarbă bomboana pe jumătate mâncată.

— Să taci! șuierase el. Tu... tu să taci!

Scuipase încă o dată, ca să fie totul clar, încercând să dea afară gustul de cireașă, apoi se ridicase în picioare și se repezise în casă, trântind ușa în urma lui atât de tare, încât plasa de țânțari se zgâlțâise. Afară, Jack mai zăbovise în capătul scărilor, uitându-se la peștii din pumn. Mai târziu, Nath nu-și mai adusese aminte ce spusese el exact de-l înfuriase atât de rău. Îi rămăsese în minte doar furia resimțită, care continuase să mocnească de parcă ar fi fost dintotdeauna acolo.

Apoi, peste câteva zile, apăruse cea mai delicioasă sursă de distracție – cel puțin pentru Nath. Într-o dimineață deschisese televizorul, dar nu mai dădeau desene animate. Pe ecran era Walter Cronkite, așezat la pupitrul său de parcă ar fi prezentat știrile de seară, numai că era abia opt dimineața, iar pupitrul se afla în aer liber, unde vântul de la Cape Kennedy îi flutura părul și hârtiile din față. În spatele lui, pe platforma de lansare se zărea o rachetă în poziție verticală; în partea de jos a ecranului, un cronometru marca numărătoarea inversă. Era lansarea misiunii spațiale *Gemini 9*. Dacă Nath ar fi știut cuvântul, l-ar fi folosit acum: supraréalist. Când racheta țâșnise în sus, într-un vălătuc de fum galben, venise atât de aproape de televizor, încât atinsese sticla cu vârful nasului. Contorul de la baza ecranului afișa numere imposibile: unsprezece mii de kilometri pe oră, douăsprezece mii, treisprezece mii. Niciodată nu-și închipuise că un obiect ar putea zbura atât de sus.

Toată dimineața ascultase știrile, savurând fiecare cuvânt nou ca pe o bomboană exotică: *Rendez-vous. Hartă orbitală*. Ghemuită pe canapea, Lydia adormise în vreme ce, după-amiaza întregă, Nath

repetase: *Gemini. Gemini. Ge-mi-ni*. Ca o formulă magică. Mult timp după ce racheta se făcuse nevăzută în înaltul cerului, camerele rămăseseră focalizate în direcția ei, pe dâra albă din ce în ce mai palidă care rămăsese în urmă. Pentru prima dată în răstimp de o lună, uitase timp de o clipă de mama lui. De acolo de sus – o sută patruzeci de metri înălțime, o sută cincizeci, o sută șaizeci, scria pe ecran – totul pe pământ ar fi invizibil. Mame care dispăruseră, tați care nu te iubeau, copii care-și băteau joc de tine – toate s-ar reduce la niște punctișoare și s-ar face nevăzute. Acolo sus... nimic altceva, decât stele.

Timp de o zi și jumătate după aceea, în ciuda insistențelor Lydiei, Nath refuzase să comute pe canalele care difuzau reluări ale serialelor ei preferate, *I Love Lucy* sau *Father Knows Best*. Începuse să se refere la astronauți – Tom Stafford și Gene Cernan – spunându-le pe numele mic, ca și când ar fi fost prieteni. La prima transmisiune din spațiu, Lydia nu distinsese decât o bolboroseală hârâită, de parcă glasurile astronauților ar fi fost trecute prin mașina de tocat. Nath însă nu avusese nicio problemă să înțeleagă toate cuvintele: Gene, cu răsuflarea tăiată, șoptind „Ei, cu siguranță e frumos aici!” NASA nu avea semnal TV de la astronauții de pe orbită, așa că postul difuza o simulare: un actor legat cu fire, un decor pe o scenă din Missouri. Dar când silueta în costum spațial ieșise din capsulă și plutise grațios, fără niciun efort – cu picioarele în sus, spre cer, fără să fie legată *de nimic* –, Nath uitase că nu e real. Uitase totul. Uitase să mai și respire.

La prânz, în timp ce-și mâncau sandvișurile cu unt de arahide, spusesese:

— Astronauții consumă *cocktail de creveți, tocăniță de vită și tort cu ananas*.

La cină, declarase:

— Gene e cel mai tânăr om care a călătorit vreodată în spațiu, iar amândoi vor face cea mai lungă ieșire din capsulă dintotdeauna.

Dimineață, când tata le turnase în boluri cerealele pe care Nath era prea entuziasmat ca să le mănânce, spusesese:

— Astronauții poartă *pantaloni din fier*, ca să le protejeze picioarele de propulsoare.

James, care ar fi trebuit să fie pasionat de astronauți – la urma urmelor, ce erau ei altceva decât niște cowboy moderni, aventurându-se până la ultima frontieră a spațiului? –, nu știa nimic din toate astea. Pierdut în propriile-i gânduri, cu biletul rupt al lui Marilyn la piept, percepea noua obsesie a fiului său prin celălalt capăt al telescopului. Acolo, departe, în cer, astronauții erau doar niște mici fărâme. Doi omuleți într-o cutie de sardine făcându-și de lucru cu șuruburi și piulițe, în vreme ce aici, pe Pământ, oamenii dispăreau, mureau chiar, iar alții se zbăteau să mai rămână în viață măcar o zi. Atât de frivol, atât de ridicol: actori costumați, manevrați cu sârme ca marionetele, prefăcându-se bravi. Dansând cu picioarele în sus. Ca hipnotizat, Nath stătea cu ochii în ecran toată ziua, cu un zâmbet senin, iar James simțea resentimentele ca o arsură în stomac.

Duminică seara, Nath exclamase:

— Tati, îți vine să crezi că oamenii chiar pot să se ducă pe Lună și *totuși să se întoarcă pe Pământ*?

James îl plesnise imediat, atât de tare, încât copilului îi clănțanisera dinții.

— Taci odată cu toate prostiile astea! se răstise el. Cum te poți gândi la asemenea lucruri, când...

Niciodată nu-și mai lovise copilul înainte, și niciodată nu avea s-o mai facă. Dar ceva între ei se frânsese deja. Ținându-și obrazul în palmă, Nath fugise din cameră, urmat rapid de Lydia, iar James, rămas singur cu imaginea ochilor șocați, înroșiți ai fiului său, izbise televizorul și-l azvârlise pe podea, într-o explozie de cioburi și scânteii. Și cu toate că-i luase pe copii, luni, într-o excursie la magazinul universal Decker's ca să cumpere altul, niciodată nu se va mai gândi la astronauți și la spațiul cosmic fără să se crispeze, ca și când și-ar fi ferit ochii de cioburile de sticlă.

Nath, pe de altă parte, luase din raft *Enciclopedia Britannica* și începuse să citească: *Gravitație. Rachetă. Propulsie*. Luase ziarele și căutase articole despre astronauți și despre următoarea lor misiune. Pe furiș, le decupa și le păstra într-un dosar, citindu-le iar când se trezea noaptea, după ce o visase pe mama. La adăpostul păturii, scotea o lanternă de sub pernă și recitea articolele pe rând, memorând fiecă detaliu. Învățase numele tuturor misiunilor lansate: *Freedom. Aurora. Sigma*. Recita numele astronauților: Carpenter, Cooper, Grissom, Glenn. Când ajungea la capătul listei, reușea să adoarmă din nou.

Lydia nu avea nimic care să-i țină mintea departe de gaura în formă de mamă apărută în lumea ei, iar cu Nath așa absorbit de *andocări, amerizări și apogee*, remarcase ceva: casa mirosea altfel fără mama ei înăuntru. Și odată ce constatase asta, nu se putea să n-o constate mereu. Noaptea avea vise oribile: pe ea se târau păianjeni, era legată între șerpi, se îneca în ceașca de ceai. Uneori, când se trezea în întuneric, auzea arcurile canapelei de jos trosnind când tata se întorcea de pe o parte pe alta, iar și iar. În nopțile acelea nu mai izbutea să adoarmă la loc, iar zilele care urmau deveneau vâscoase și cleioase, ca un sirop.

Un singur lucru din casă îi mai amintea de mama ei: cartea de bucate mare și roșie. Când tata se închidea în birou, iar Nath se adâncea cu privirea în enciclopedie, ea se ducea în bucătărie și lua volumul de pe masă. La cinci ani, putea deja să citească – deși nici pe departe atât de bine ca Nath – și deslușea rețetele cu glas tare: Prăjitură Bucurie cu ciocolată. Pâine cu măslina. Sos pe bază de ceapă. De fiecare dată când deschidea cartea de bucate, femeia de pe copertă semăna puțin mai mult cu mama ei – zâmbetul, gulerul răsfrânt, felul în care se uita, nu direct la tine, ci peste umărul tău, dincolo de tine. După ce se întorsese din Virginia, mama citise în fiecare zi din cartea aceea: după-amiaza, când Lydia venea de la grădiniță; seara, înainte ca Lydia să meargă la culcare. Uneori, dimineața era tot acolo pe masă, de parcă mama o citise toată noaptea. Cartea de bucate – Lydia știa asta – era favorita mamei, care o răsfoia cu adorația unui credincios în fața Bibliei.

În a treia zi din iulie, când mama lipsea deja de două luni, Lydia se ghemuise din nou în locul ei preferat, sub masa din bucătărie, cu cartea de bucate. În dimineața aceea, când Nath îl întrebase pe tata despre hamburgeri, artificii și biscuiți cu cremă pentru a doua zi^[14], James spusese doar „Vom vedea”, iar ei știuseră că asta înseamnă nu. Fără mama, nu vor avea grătar în curte, nici limonadă, nici ieșiri pe malul lacului ca să vadă artificii. Nu vor avea altceva decât unt de arahide cu jeleu și casa cu perdelele trase bine peste ferestre. Lydia răsfoise cartea, uitându-se la pozele cu plăcinte, căsuțe din turtă dulce și cotlete fripte. Și acolo, pe o pagină, o văzuse: o linie trasată pe margine. Silabisise cuvintele cu glas tare.

Cărei mame nu-i place să gătească împreună cu fetița ei?

Și dedesubt:

Și cărei fetițe nu-i place să învețe alături de mama ei?

Pagina era plină de mici adâncituri, de parcă ar fi stat afară, în ploaie, iar Lydia le mângâiasse cu degetele ca pe o scriere în Braille. Nu înțelesese ce anume erau, până când o lacrimă căzuse, spărgându-se pe hârtie. Când o ștersese, în urma ei rămăsese o mică umflătură.

Apoi o alta se formase, și alta. Probabil că și mama plânsese pe pagina asta.

Nu e vina voastră, spusese tata, însă ea știa că era. Făcuseră ei ceva rău, ea și Nath; o înfuriaseră ei într-un fel. Nu erau așa cum și-i dorise ea.

Dacă mama se va mai întoarce vreodată acasă și-i va spune să-și bea tot laptele, se gândise ea în timp ce pagina din fața ei se înțețoșea, îl va bea pe tot. Se va spăla pe dinți fără să i se amintească și nu va mai plânge când doctorul îi va face injecții. Se va duce la culcare în secunda în care mama va stinge lumina. Nu se va mai îmbolnăvi niciodată. Va face tot ce-i va spune mama. Tot ce va dori ea.

Depart, în Toledo, Marilyn nu auzise promisiunea mută pe care i-o făcuse fiica ei. În a treia zi de iulie, când Lydia ședea ghemuită sub masă, ea se concentra pe un nou manual: *Chimie organică avansată*. Examenul de mijloc de semestru era peste două zile, iar ea învățase toată dimineața. Cu caietul de notițe în mână, se simțea iar ca o studentă; chiar și semnătura îi devenise mai fluidă și mai rotunjită, așa cum fusese înainte de a se mărita, înainte ca scrisul să-i devină rigid și înghesuit. Toți colegii ei de la curs erau puști de colegiu, unii străduindu-se sârguincios să meargă înainte, alții încercând fără tragere de inimă să ajungă la zi cu examenele picate și cursurile la care lipsiseră. Spre surprinderea ei, n-o tratau altfel decât se tratau între ei; erau liniștiți, politicoși, concentrați. În răcoarea sălii de lectură, desenau toți structurile moleculare, etichetându-le *etil*, *metil*, *propil*, *butil*; la sfârșitul orelor își comparau notițele, și ale ei erau exact ca ale lor: mici hieroglife frumos desenate, reprezentând hexagoane și linii. Dovadă – își spunea ea – că sunt la fel de isteată ca toți ceilalți. Că locul meu e aici.

Și totuși, deseori, când deschidea o carte, mintea ei o lua razna. Ecuțiile se amestecau și se reamestecau, mesaje ascunse sărindu-i parcă în față. NaOH devenea Nath, cu fețișoara lui lătită și plină de reproș. Într-o dimineață, uitându-se la tabelul periodic, în loc de heliu îi venise în minte simbolul acestuia, He^[15], și figura lui James îi apăruse în minte. În alte zile mesajele erau mai subtile: o greșeală dintr-un manual – „acizii comuni, egg^[16] azotic, acetic...” – o făcuse să izbucnească în lacrimi, gândindu-se la ouăle fierte tari, omletă și prăjite. În acele momente, ducea mâna la buzunar și pipăia agrafa, bila de sticlă și nasturele. Le răsucea între degete iar și iar, până când mintea i se liniștea.

Câteodată însă, chiar și aceste talismane își pierdeau puterea. La două săptămâni după ce plecase de acasă, se trezise în patul ei dublu, închiriat, cu o durere ascuțită în tot corpul. Dintr-odată, fusese copleșită de incredibila anormalitate a aceluia moment, în care ea era aici, atât de departe de ei. Într-un târziu, punându-și o pătură pe spate, se duse în vârful picioarelor până la telefonul din bucătărie. Era ora șase și patruzeci și unu de minute dimineața, dar nu fusese nevoie ca tonul de apel să sune de două ori. „Alo?” se auzise glasul lui James, urmat de o pauză lungă. „Alo?” Ea nu spusese nimic, neîndrăznind să vorbească, lăsând doar vocea lui să-i cuprindă inima. Păruse răgușit – doar paraziți pe fir, își zisese Marilyn, deși nu credea nici ea așa ceva. În final apăsase furca telefonului cu degetul și o ținuse așa mult timp, înainte de a pune receptorul la loc. Toată ziua ascultase apoi vocea rămasă în mintea ei, ca un cântec de leagăn familiar și îndrăgit.

De atunci, sunase acasă la fiecare câteva zile, când dorul devenea prea greu de suportat. Indiferent ce oră era, James ridica receptorul și ea se îngrijora, închipuindu-și-l adormit la masa din bucătărie sau în biroul lui, lângă derivația de acolo. O dată însă, nu răspunsese nimeni – rămași fără mâncare, James și copiii fuseseră nevoiți să se ducă, în sfârșit, la băcănie; Marilyn se panicase, imaginându-și incendii, cutremure ori meteoriți căzuți, și sunase iar și iar, la fiecare cinci minute, apoi din două în două minute, până când, în sfârșit, auzise glasul lui James. Altă dată, când telefonase pe la mijlocul dimineții, James adormise la biroul său, extenuat, și răspunsese Nath. „Familia Lee” spusese el conștiincios, exact așa cum îl învățase, iar Marilyn voise să-l întrebe „Ți-e bine? Ești cuminte?”, însă dorul o sugrumase, și cuvintele nu ieșiseră. Spre mirarea ei, Nath nu închisese când auzise doar tăcere la celălalt capăt al firului. Îngenunchease pe scaunul din bucătărie, pe care se urcase ca să ajungă la telefon, și ascultase mai departe. După o clipă, Lydia se apropiase cu pași ușori, se cățăraseră pe scaun și se lăsase pe vine lângă Nath. Cu receptorul între ei, așteptaseră două minute, trei, patru, de parcă în zgomotul de fond al liniei ar fi putut auzi tot ce simțea și ce spera mama lor. Ei închiseseră primii, și după clicul receptorului, Marilyn legănase telefonul la piept mult timp, cu mâini

tremurânde.

Nath și Lydia nu-i pomeniseră tatălui nimic despre acest episod, iar James nu reclamase niciodată apelurile la poliție, începuse deja să suspecteze că oamenii legii nu erau foarte interesați să-l ajute, și undeva în adâncul sufletului, acolo unde zăcea încolăcită vechea lui temere, credea că le înțelege motivul: nu era decât o problemă de timp până ce o femeie ca Marilyn avea să părăsească un bărbat ca el. Ofițerul Fiske continua să fie foarte amabil, însă pe James asta îl irita și mai mult; politețea făcea situația și mai greu de suportat. În ceea ce o privea, de fiecare dată când lăsa receptorul din mână, Marilyn își spunea că e ultima dată, că nu va mai suna, că avea dovada că familia ei era bine, că ea însăși începuse o viață nouă. Își spunea singură aceste lucruri cu atâta convingere, încât o credea pe deplin, până data viitoare, când se pomenea formând iar numărul.

Își spunea că totul e posibil acum, în această viață nouă. Trăia cu cereale, sandvișuri și spaghete de la pizzeria de pe strada pe care locuia: habar nu avusese că poți să trăiești fără să ai măcar o singură cratiță. Încă opt cursuri, socotea ea, și își va lua diploma. În afară de asta, încerca să uite orice altceva. Rostogolea între degete bila lui Nath în timp ce scria pentru broșurile școlii. Închidea și deschidea agrafa Lydiei – unu-doi, unu-doi – în vreme ce lua notițe pe marginea manualelor. Se concentra atât de puternic, încât o durea capul.

În a treia zi de iulie, Marilyn întorsese pagina manualului și o ceață neagră îi acoperise vederea. Capul îi devenise greu ca un pepene, dezechilibrând-o, iar genunchii îi cedaseră și ea se prăbușise la podea. Într-o clipă, vederea îi revenise la normal, apoi și mintea. Descoperise un pahar cu apă răsturnat, curgând de pe masă, notițele ei împrăștiate pe pardoseală, bluza de pe ea umedă. Abia când reușise să-și descifreze scrisul de mână se ridicase de pe jos.

Nu mai leșinase niciodată până atunci, nu i se făcuse nici măcar rău, nici chiar în cele mai fierbinți zile de vară. Acum se simțea obosită, aproape prea obosită ca să mai poată sta în picioare. Rezemându-se de pernele canapelei, își spusese: „Poate m-am îmbolnăvit, poate am luat vreun virus de la cineva”. Apoi un alt gând îi venise în minte, și trupul îi înghețase. Era a treia, era sigură de asta; doar numărase zilele până la examen. Asta însemna că avea aproape... socotise pe degete perfect revigorată, de parcă o stropise cineva cu apă rece – avea aproape trei săptămâni întârziere. Nu. Se gândise încă o dată. Dinainte de a pleca de acasă, acum aproape nouă săptămâni. Nu-și dăduse seama că trecuse atât de mult timp.

Își ștersese palmele pe blugi și încercase să-și păstreze calmul. La urma urmei, mai fusese în întârziere și înainte. Când fusese stresată sau bolnavă, ca și când corpul ei nu putea fi suficient de atent ca să țină totul în funcțiune, ca și când ceva trebuia trecut pe pauză. Poate că, lucrând atât de intens, trupul ei nu reușea să țină pasul. „Ți-e doar foame”, își spusese ea. Nu mâncase nimic toată ziua și era aproape ora două a după-amiezii. Dulapul era gol, dar se va duce la magazin. Își va cumpăra ceva și va mânca și se va simți mult mai bine. Pe urmă se va întoarce la învățat.

Până la urmă, Marilyn nu mai dăduse examenul acela, în magazin, pusese în cărucior brânză, paste, muștar și apă minerală. Luase apoi o pâine de pe raft. „Nu-i nimic”, se liniștise ea din nou. „Te simți bine”. Cu punga de cumpărături sub braț și cu baxul de șase sticle în mână, se îndreptase spre mașină și deodată, fără niciun avertisment, parcare începuse să se rotească în jurul ei. Genunchii și coatele izbiseră asfaltul. Punga de hârtie se rostogolise la pământ. Sticlele de apă se făcuseră țandări, într-o explozie de cioburi și acid.

Marilyn se ridicase încet. Cumpărăturile zăceau pe jos, în jurul ei, pâinea ajunsese într-o băltoacă, iar borcanul de muștar se rostogolea încet spre o furgonetă verde. Pe glezne i se scurgea cola. Se tăiasse într-un ciob: o despicătură adâncă îi brăzda mijlocul palmei, dreaptă ca o riglă. N-o durea deloc, întorsese mâna când într-o parte, când în alta, lăsând lumina să cadă pe straturile de piele care

amintea de cele de gresie; roz-deschis, ca pepenele, cu puncte albe ca zăpada. Iar dedesubt, un răușor roșu-aprins se forma.

Căutase o batistă în geantă, dusesse un colț al țesăturii la palmă și deodată tăietura secase, iar batista se îmbibase în stacojiu. Frumusețea mâinii ei o uluise: puritatea culorilor, claritatea punctelor albe și liniile subțiri ale mușchiului. Ar fi vrut s-o atingă, s-o lingă. Să se guste pe sine însăși. Apoi tăietura începuse s-o usture, sângele îi umpluse palma, iar ea realizase că trebuia să meargă la spital.

Camera de urgențe fusese aproape pustie. A doua zi avea să fie plină de accidentații de 4 Iulie: toxiinfecții alimentare de la salata de ouă stricate, arsuri de la grătare, sprâncene pârlite de la artificiiile scăpate de sub control. În acea după-amiază însă, Marilyn se dusesse la recepție și își arătase mâna, iar în numai câteva minute era întinsă pe un pat de spital, cu o blondă micuță în halat alb luându-i pulsul și examinându-i palma. Iar când tânăra blondă spusese „Hai să te coasem” și luase o doză de anesteziac dintr-un dulap, Marilyn bâiguise:

— Dar nu un medic ar trebui să facă asta?

Tânăra răsese.

— Sunt doctor Greene, spusese, și văzând-o că se uită la ea nedumerită, adăugase: Vrei să-ți arăt legitimația de serviciu?

În vreme ce doctorița blondă îi închidea marginile tăieturii cu cargut negru, Marilyn simțise că încep s-o doară mâinile. Strânsese din dinți, dar durerea se ridicase spre încheieturi, spre umeri și-i coborâse pe șira spinării. Nu cusătura era de vină, ci dezamăgirea: la fel ca toți ceilalți, auzise cuvântul „doctor” și se gândise imediat – așa cum avea să se gândească mereu – că e un bărbat. Marginile pleoapelor începuseră s-o usture, iar când dr. Greene legase ultimul nod, îi zâmbise și o întrebase cum se simte, trântise un: „Cred că sunt însărcinată” și izbucnise în plâns.

După aceea, totul se întâmplase foarte repede. Analize de făcut, sânge de luat. Marilyn nu-și amintea foarte clar cum anume funcționau, dar știa că aveau de-a face cu iepurii.

— O, nu mai folosim iepuri, răsese doctorița cea tânără, înfigând acul în pielea moale a brațului ei. Acum folosim broaște. E mult mai ușor și mai rapid. Nu-i așa că știința modernă e minunată?

Cineva îi adusese lui Marilyn un scaun tapițat și un pled pe care să și-l pună pe umeri; altcineva o întrebase de numărul de telefon al soțului ei, iar ea, confuză, îl recitase ca în transă. Tăietura din palmă era închisă, suturile negre unind marginile cărnii. Trecuseră ore, dar ei i se păruseră minute până când apăruse James, cu un aer de radioasă surprindere, ținând-o de mâna sănătoasă în timp ce tânăra doctoriță spunea:

— Vă sunăm marți ca să vă comunicăm rezultatele, dar se pare că veți naște în ianuarie.

Și apoi, înainte ca ea să poată deschide gura, ieșise pe holul lung, vopsit în alb, și dispăruse.

— Marilyn, șoptise James după plecarea medicului, pe un ton care transforma numele ei într-o întrebare, una la care ea nu putea încă să răspundă. Ne-a fost atât de dor de tine!

Marilyn își dusesse mâna nerănită la pântec și o ținuse acolo mult timp. Nu putea merge la cursuri așa, însărcinată. Nu putea să înceapă școala medicală. Tot ce putea să facă era să meargă acasă. Și odată ce va ajunge acolo, va vedea chipurile copiilor, va veni și noul bebeluș și – recunoscuse ea față de sine însăși, cu o durere mai mare decât cea a mâinii tăiate – nu va mai avea niciodată puterea să-i părăsească din nou. Iată-l aici pe James, îngenunchat pe pardoseală lângă scaun, de parcă s-ar fi rugat. Iată aici vechea ei viață, caldă și moale și sufocantă, trăgând-o la pieptul ei. Nouă săptămâni. Marele ei plan durase nouă săptămâni. Tot ce visase pentru ea însăși pierise, ca o păclă fină alungată de adierea vântului. Nu-și mai amintea acum de ce crezuse că ar fi posibil.

„Asta e”, își spusese ea. „Renunță! Asta îți este sortit. Acceptă!”

— Am fost atât de proastă, rostise cu glas tare. Am făcut o greșală îngrozitoare.

Și se sprijinise de James, trăgând în piept mirosul greu și dulceag al gâtului lui. Mirosea ca acasă.
— Iartă-mă, șoptise apoi.

James o condusese la mașină – la mașina lui – ținând-o cu un braț de talie, și o ajutase să se așeze pe scaunul din față, ca pe un copil. A doua zi avea să ia un taxi din Middlewood spre Toledo și să facă drumul de o oră înapoi cu mașina ei, fericit să știe că, la întoarcere, își va găsi soția acasă. Deocamdată însă, condusese cu grijă, respectând cu scrupulozitate limita de viteză, întinzând mâna la fiecare câțiva kilometri să bată ușor genunchiul lui Marilyn, ca pentru a se asigura că era încă acolo. „Ți-e prea frig? Ți-e prea cald? Ți-e sete?” o întreba iar și iar. „Nu sunt o handicapată”, ar fi vrut ea să-i spună, însă mintea și limba parcă i se mișcau cu încetinitorul: erau deja acasă, el se dusese deja să-i pregătească o băutură rece și o pernă, să-și pună la spate. Era atât de fericit, se gândea ea; uite cum sălta la fiecare pas, uite cum îi așeza pătura cu atâta atenție în jurul picioarelor. Când el se întorsese, nu-l întrebese decât unde sunt copiii, iar James răspunsese că-i lăsase vizavi, la Vivian Allen, să nu-și facă griji, că va rezolva el totul.

Marilyn se rezemase de pernele canapelei și se trezise în piuitul soneriei de la intrare. Era aproape ora cinei; James adusese copiii de la doamna Allen, iar în pragul ușii stătea un curier cu un teanc de cutii cu pizza. Până când își alungase ea somnul din priviri, el îi dăduse deja băiatului un bacșiș, luase cutiile și închisese ușa. Îl urmase, somnolentă, în bucătărie, unde el așezase pizza exact în mijlocul mesei, între Nath și Lydia.

— Mama e acasă, le spusese apoi, de parcă ei n-ar fi putut s-o vadă stând acolo în prag, în spatele lui.

Marilyn își dusese o mână la păr și-l simțise ciufulit. I se desfăcuse coada împletită; era în picioarele goale; bucătăria era supraîncălzită, excesiv de luminată. Se simțea ca un copil care dormise prea mult și care coborâse alene, târziu pentru toate. Lydia și Nath se uitau precauți la ea peste masă, ca și când ar fi putut să facă în orice moment ceva neașteptat, să țipe, de pildă, sau să explodeze. Nath strânsese din buze, de parcă ar fi avut în gură ceva acru, iar Marilyn voise să-l mângâie pe cap și să-i spună că nu asta intenționase ea, că nu așa își dorise ea să se întâmple. Le simțea întrebările în priviri.

— Sunt acasă, repetase ea, încuviințând din cap, iar ei se repeziseră atunci s-o îmbrățișeze, cald și greu, izbindu-se de picioarele ei, îngropându-și fețele în fusta ei.

O lacrimă se scursese pe obrazul lui Nath, una șiroise pe lângă nasul Lydiei, ajungându-i la buze. Pe Marilyn mâna o ardea și îi pulsa, de parcă ar fi ținut în palmă o mică vatră încinsă.

— Ați fost cuminți cât am lipsit? îi întrebuse, ghemuindu-se pe linoleum, lângă ei. V-ați purtat frumos?

Pentru Lydia, întoarcerea mamei ei fusese un adevărat miracol. Făcuse o promisiune, iar mama o auzise și venise acasă. Și avea să se țină de cuvânt. În după-amiaza aceea, când tata închisese telefonul și rostise cuvintele acelea uluitoare – „Mama vine acasă” –, Lydia luase o hotărâre: mama nu va trebui să mai vadă niciodată cartea aceea de bucate tristă. La doamna Allen își făcuse un plan, iar când tata îi adusese înapoi acasă – „Sst, fără o vorbă; mama doarme” – luase cartea.

— Mama, rostise ea cu fața lipită de șoldul lui Marilyn. Cât ai fost plecată... cartea ta de bucate... înghițise greu și continuase: Am pierdut-o.

— Serios?

Spre uimirea ei, Marilyn nu fusese supărată. Ci mândră. Și-o imaginase pe fiica ei aruncând cartea în iarbă, călcând-o în picioare, în noroi, cu pantofii ei Mary Jane, și îndepărtându-se apoi. Sau aruncând-o în lac. Ori dându-i foc. Spre propria ei surprindere, zâmbise.

— Așa ai făcut? o întrebase, cuprinzându-și fetița cu brațul, iar Lydia ezitase și în cele din urmă

înclinase din cap.

Era un semn, își spusese Marilyn. Pentru ea, era prea târziu. Dar nu era prea târziu pentru Lydia. Marilyn nu va fi ca mama ei, împingându-și fetița spre un soț și o familie, spre o viață petrecută în siguranță, în spatele unui lacăt încuiat. Avea s-o ajute pe Lydia să-și atingă întregul potențial. Avea să-și petreacă restul anilor îndrumând-o, protejând-o, așa cum ai grijă de un trandafir prețios: ajutându-l să crească, proptindu-l cu araci, răsucindu-i fiecare tulpiniță spre perfecțiune. În pântecul ei, Hannah începuse să se agite și să dea din piciorușe, dar mama ei n-o putea simți încă. Își îngropase fața în părul Lydiei și făcuse fâgăduințe tăcute. Să nu-i spună niciodată să stea dreaptă, să-și găsească un soț, să aibă o gospodărie. Niciodată să nu-i sugereze că existau profesii, ori vieți, ori lumi nepotrivite pentru ea; niciodată să n-o lase să audă *doctor* și să se gândească doar la un *bărbat*. S-o încurajeze, pentru tot restul vieții, să facă mai mult decât făcuse mama ei.

— Bine, spusese ea, dându-i drumul într-un târziu. Cui îi e foame?

James scotea deja farfuriile din dulap, așezând șervețele pe masă și ridicând capacul primei cutii, într-o revărsare de abur cu aromă de carne. Marilyn pusese câte o felie de pizza cu pepperoni pe fiecare farfurie, iar Nath începuse să mănânce, cu un suspin adânc, satisfăcut. Mama era acasă, iar mâine vor avea iar ouă fierte tari la masa de dimineață, hamburgeri și hotdogi la cină, cu budincă de căpșune la desert. De cealaltă parte a mesei, Lydia se uita tăcută la felia ei, la firele lungi și subțiri de brânză care o legau încă de cutie.

Nath avusese dreptate doar pe jumătate: a doua zi avuseseră hamburgeri și hotdogi, dar nu ouă și nu budincă. James fripsese el însuși carnea, arzând-o puțin, dar, hotărâtă să celebreze momentul, restul familiei o mâncase oricum. De fapt, Marilyn refuzase să mai gătească după ce se întorsese acasă, în fiecare dimineață punând gofre congelate în prăjitorul de pâine, în fiecare seară încălzind o plăcintă cu carne congelată sau desfăcând o cutie cu spaghete gata preparate. Avea alte lucruri la care să se gândească. „Matematică, își spusese în acea zi de 4 Iulie; fata asta a mea va avea nevoie de matematică”. „Deci câte chifle sunt în pungă?” întreba, iar Lydia punea degetul pe fiecare, numărând. „Câți hotdogi sunt pe grătar? Câți vor rămâne fără chiflă?” La fiecare răspuns corect, mama o mângâia pe păr și o strângea lângă ea.

Toată ziua, Lydia socotise. Dacă toți mâncau câte un hotdog, câți vor mai rămâne pentru mâine? Dacă ea și Nath vor primi câte șase artificii fiecare, câte vor avea împreună? Până când se lăsase întunericul și artificiiile înfloriseră pe cer, numărase zece sărutări de la mama, cinci mângâieri și trei de „fetița mea deșteaptă”. De fiecare dată când răspundea la o întrebare, o gropiță se ivea în obrazul mamei, ca o mică urmă de deget.

— Alta, se ruga ea de fiecare dată când Marilyn se oprea. Mama, pune-mi altă întrebare!

— Dacă asta vrei cu adevărat, răspundea Marilyn, iar Lydia încuviința.

— Mâine, îi spusese mama apoi, mâine îți voi cumpăra o carte și vom citi din ea amândouă.

În loc de o carte, Marilyn cumpărase un teanc: *Știința aerului. Ce e clima. Chimia distractivă*. Seara, după ce îl învelea pe Nath, se așeza pe marginea patului în care dormea Lydia și lua primul volum din teanc. Fetița se cuibărea lângă ea, ascultându-i ritmul înfundat al inimii. Când mama inspira, inspira și ea. Când mama expira, expira și Lydia. Glasul mamei părea să vină chiar din capul ei.

— Aerul se află pretutindeni, citea mama. Aerul e peste tot în jurul tău. Deși nu-l poți vedea, este mereu acolo. Oriunde te duci, aerul există și el.

Lydia se ghemuia mai tare în brațele mamei, și când ajungeau la ultima pagină, era aproape adormită. „Mai citește-mi una”, murmură ea, iar când, entuziasmată, Marilyn șoptea „Mâine, da?”, Lydia aproba dând din cap atât de tare, încât îi țiuiau urechile.

Cel mai important cuvânt: *mâine*. Lydia îl prețuia în fiecare zi. Mâine vom merge la muzeu să vedem oasele de dinozaur. Mâine vom învăța despre copaci. Mâine vom studia luna. În fiecare seară, o nouă promisiune smulsă mamei: că va fi tot acolo a doua zi dimineață.

Iar în schimb, Lydia își respecta promisiunea: făcea tot ce-i cerea mama. Învățase să scrie semnul plus, ca un „t” mic și neterminat. Număra pe degete în fiecare dimineață, făcând adunări pe cutia cu cereale. Patru plus doi. Trei plus trei. Șapte plus zece. De fiecare dată când mama se oprea, ea cerea mai mult, iar pentru asta mama radia, de parcă Lydia ar fi aprins o luminiță. Stătea în picioare pe taburetul de lângă chiuvetă, înfășurată în șorțul care o acoperea de la gât până la glezne, și presăra praf de copt într-un pahar cu oțet. „Asta e o reacție chimică”, îi explica mama, iar ea înclina din cap în timp ce spuma bolborosea pe gura de scurgere. Se juca de-a magazinul cu mama, cumpărând cu bani: doi bănuți o îmbrățișare, patru bănuți un sărut. Când Nath trântea pe masă o monedă mai mare, spunând „Pun pariu că pe asta nu poți s-o faci”, mama îl gonea de lângă ele.

În sinea ei, Lydia simțea deja tot ce avea să urmeze. Într-o zi, cărțile nu vor mai avea poze. Problemele vor deveni mai lungi și mai grele. Vor fi fracții, zecimale, exponenți. Jocurile vor fi mai dificile. La friptură, mama va spune: „Lydia, mă gândesc la un număr. Dacă-l înmulțești cu doi și adaugi unu, obții șapte”. Ea număra înapoi, până când găsea răspunsul corect, iar mama zâmbea și aducea la masă desertul. Într-o zi, mama îi va da un stetoscop adevărat. Își va deschide cea doi nasturi de sus ai bluzei, își va lipi aparatul de piele, iar Lydia îi va auzi direct inima. „Medicii îl folosesc”, îi va spune. Momentul acela era departe, micuț în viitor, dar Lydia știa deja că va veni. Cunoașterea plutea în jurul ei, agățându-se de ea, zi de zi devenind mai groasă. Oriunde se ducea, ea era acolo. Dar de fiecare dată când mama întreba, Lydia răspundea „da, da, da”.

•

Două săptămâni mai târziu, Marilyn și James se duseseră la Toledo, să recupereze restul de haine și de cărți.

— Pot să mă duc și singură, insistase Marilyn.

Pe atunci, agrafa, bila și nasturele zăceau deja uitate în buzunarul rochiei din dulap. De fapt, rochia îi devenise prea strâmtă și, nu peste mult timp, Marilyn avea s-o dea săracilor, cu micile ei talismane uitate în ea. Și totuși, ochii îi lăcrimau la gândul că-și va goli apartamentul, că-și va pune iar cărțile în cutii și că va arunca la gunoi caietele scrise doar pe jumătate. Avea nevoie de intimitate pentru această mică ceremonie funerară.

— Serios, nu trebuie să vii cu mine, îl asigurase, dar James insistase.

— Nu vreau să ridici nimic greu în starea ta. O rog pe Vivian Allen să treacă pe aici și să stea cu copiii după-amiază.

Îndată ce el și Marilyn plecaseră, doamna Allen dăduse drumul la televizor, la un serial romantic, și se așezase pe canapea. Lydia se ghemuise cu genunchii la piept sub masa din bucătărie, fără cartea de bucate; Nath culegea scame de pe covor, încruntat. Mama îl trezea dimineața și îl învelea seara la culcare, dar Lydia îi umplea toate spațiile între aceste două momente. Știa și el răspunsul la toate întrebările ei, dar de câte ori încerca să-l spună, ea îl țâțâia să tacă, în timp ce sora lui număra pe degete. La muzeu, ar fi vrut să vadă stelele la planetariu, dar petrecuseră toată ziua uitându-se la schelete, la modelul sistemului digestiv – oriunde voia Lydia. În dimineața aceea Nath coborâse în bucătărie devreme, ținând în mână dosarul lui cu articole din ziar, iar mama, încă în halatul de baie, îi oferise un surâs somnoros peste buza ceștii. Era prima dată când îl *privea* cu adevărat de când se întorsese acasă, și ceva tremurase în pieptul lui, ca o pasăre mică.

— Poți să-mi faci un ou fiert tare? întrebasese, iar ea, ca un miracol, răspunsese:

— Sigur.

Pentru o clipă, Nath îi iertase totul. Hotărâse să-i arate pozele cu astronauți pe care le strânsese, lista lui cu datele lansărilor, totul. Ea avea să înțeleagă. Și va fi impresionată.

Dar apoi, înainte să poată rosti un cuvânt, Lydia coborâse treptele, iar atenția mamei îl părăsise, poposind asupra ei. Nath se bosumflase într-un colț, trăgând de marginile dosarului, dar nimeni nu-l băgase în seamă până când apăruse tata în bucătărie.

— Încă îți mai zboară mintea la astronauții aceia? întrebuse el, luând un măr din fructiera de pe masă.

Râsese de propria-i glumă și mușcase din fruct, iar Nath auzise, din celălalt capăt al bucătăriei, trosnetul cojii străpunse de dinți. Mama însă, care o asculta pe Lydia povestind ce visase, nu auzise. Uitase complet de oul lui. Păsăruica din pieptul lui Nath murise și se umflase înăuntru, așa că el abia mai izbutea să respire.

De pe canapea, doamna Allen slobozise un sforăit sacadat. Un firisor de salivă i se scurgea pe bărbie. Nath ieșise din casă, lăsând ușa întredeschisă, și sărise de pe verandă. Pământul îl izbise în tălpi ca un șoc electric. Deasupra, cerul se întindea cenușiu ca oțelul.

— Unde te duci? întrebuse Lydia de lângă tocul ușii.

— Nu-i treaba ta, răspunsese el și se întrebuse dacă doamna Allen auzise, dacă va veni după el să-l cheme înapoi, dar nu venise.

Fără să se uite, știa că Lydia îl privește, și se îndepărtase drept spre mijlocul străzii, provocând-o să-l urmeze. Și peste o clipă, îl urmase.

Mersese după el tot drumul până la lac și până în capătul pontonului. Locuințele de dincolo de lac păreau niște case de păpuși, mici și perfecte. În ele, mamele fierbeau ouă, coceau prăjituri sau preparau carne cu legume, ori poate că tații ațâțau jarul pentru grătar și întorceau cârnații cu furculița, pentru ca grătarul să lase urme paralele perfecte pe toată suprafața lor. Mamele acelea nu plecaseră niciodată, lăsându-și copiii în urmă. Tații aceia nu-și loviseră niciodată fiii, nu spărseseră televizorul și nu râsaseră de băieții lor.

— Te duci să înoți? întrebuse Lydia scoțându-și șosetele și îndesându-le câte una în fiecare pantof, după care se așezase lângă el pe buza pontonului, cu picioarele atârinate deasupra apei.

Cineva lăsase pe nisip o păpușă Barbie, dezbrăcată și mânjită de noroi, fără un braț. Nath i-l smulse și pe celălalt și-l aruncă în apă. Apoi și un picior, care ieși mai greu. Lydia începuse să se fâțâie, agitată.

— Mai bine am merge acasă.

— Imediat, răspunsese el și răsucise capul păpușii cu fața la spate.

— O să dăm de necaz, insistase Lydia, punându-și o șosetă.

Celălalt picior al păpușii nu voia să iasă, iar Nath se întorsese către sora lui. Se simțea nesigur, dezechilibrat, de parcă lumea se înclinase într-o parte. Nu știa cum anume s-a întâmplat, dar totul era strâmb, ca un balansoar prea greu într-o parte. Totul în viața lor – mama, tata, chiar și el însuși – începuse să alunece deodată spre Lydia. La fel ca gravitația, nu aveai cum să-i rezști. Totul orbita în jurul ei.

Mai târziu, Nath nu avea să poată deosebi ce spusese de ceea ce gândise și de ceea ce simțise doar. N-avea să fie niciodată sigur că spusese într-adevăr ceva. Tot ce va ști cu certitudine va fi asta: o împinsese pe Lydia în apă.

Ori de câte ori își va aminti momentul, va simți că durase o veșnicie: un fulger de separare deplină când Lydia dispăruse dincolo de suprafață. Ghemuit pe ponton, avusese o viziune a viitorului: fără ea, va fi complet singur. În secunda următoare, știuse că asta nu va schimba nimic. Simțea încă pământul înclinându-i-se sub picioare. Chiar și fără Lydia, lumea tot nu se va îndrepta. El

și părinții lui, și viețile lor, vor gravita în spațiul lăsat gol de ea. Vor fi aspirați în vidul rămas în urmă.

Mai mult decât atât, în clipa în care o atinsese, știuse că înțelesese totul pe dos. Când palmele lui se lipiseră de umerii ei, când apa se închisese peste capul ei, Lydia simțise o ușurare atât de mare, încât suspinase adânc, înecător. Se împleticise atât de iute, căzuse atât de grăbită, încât și ea, și Nath știuseră: știuseră că și ea simțise acea atracție pe care începuse s-o exercite, și că n-o voia; că greutatea întregii ei lumi înclinându-se spre ea era prea mult.

În realitate, trecuseră doar câteva secunde înainte ca Nath să sară în apă. Se scufundase, înhățase brațul Lydiei, o trăsese la suprafață și dăduse din picioare cu furie.

Înoată, găfâise el. Înoată! *Înoată!*

Se îndreptaseră spre marginea lacului, înaintând încet spre capătul cu apă mai mică, până când picioarele lor atinseseră fundul nisipos și urcaseră pe mal. Nath își ștersese mâlul din ochi. Lydia vomitase o gură de apă în iarbă. Timp de un minut, două, trei, zăcuseră cu fața în jos, chinându-se să-și recapete suflul. Apoi Nath se ridicase și, spre surprinderea lui, Lydia se întinsese să-l ia de mână. „Să nu-mi dai drumul”, spunea gestul ei și, năucit de gratitudine, el își lăsase degetele în palma ei.

Se duseseră acasă în tăcere, lăsând urme ude pe trotuar. Cu excepția sforăitului doamnei Allen, nu se auzea nimic, decât apa picurând din hainele lor pe linoleum. Lipsiseră doar douăzeci de minute, însă parcă trecuseră epoci întregi. În liniște, urcaseră pe vârfuri la etaj, își ascunseseră hainele ude în coșul de rufe și îmbrăcaseră unele uscate, iar când se întorseseră părinții lor, cu valize și cutii de cărți, niciunul dintre ei nu spusese nimic. Când mama se plânsese de bălțicelele de pe podea, Nath mințise că vărsase un pahar cu apă. Înainte de culcare, se spălaseră pe dinți împreună la chiuvetă, scuișând pe rând și urându-și noapte bună de parcă ar fi fost o seară ca oricare alta. Ceea ce se întâmplase era ceva prea copleșitor pentru a vorbi despre asta. Era ca un peisaj pe care nu-l puteau distinge totodată; era precum cerul noaptea, care se întindea departe, prea departe ca să-i poată zări marginile. Și întotdeauna avea să fie prea copleșitor. El o împinsese în apă. Și apoi tot el o scosese. Toată viața ei, Lydia avea să-și amintească un lucru. Și toată viața lui, Nath avea să-și amintească altul.

•

Școala elementară din Middlewood organizase picnicul anual de bun venit în ultimul weekend din august. Mama stătea cu o mână pe pântec, acolo unde Hannah devenea mai grea cu fiecare zi, tata o ducea pe Lydia pe umeri, străbătând parcare. După prânz erau concursuri: cine putea arunca mingea de baseball cât mai departe, cine putea azvârli mai mulți săculeți cu boabe de fasole într-un bidon de cafea, cine putea ghici câte bomboane sunt într-un borcan de două kilograme. Nath și James se înscriuseră la cursa cu ouă pentru fii și tați, fiecare ținând în echilibru un ou într-o linguriță, ca pe o ofrandă. Aproape că ajunseseră la linia de sosire, când Nath se împiedicase și scăpase oul. Miles Fuller și tatăl lui încheiaseră cursa pe primul lor, iar doamna Hugard, directoarea, le decernase panglica albastră.

— E în regulă! spusese James, și pentru o clipă Nath se simțise mai bine. Pe urmă însă, tata adăugase: Ei, dacă s-ar fi făcut un concurs pentru cine citește toată ziua...

Toată luna îi spusese asemenea lucruri, care păreau glume, dar nu erau. De fiecare dată când se auzea, James își mușca limba, dar mereu era prea târziu. Nu înțelegea de ce-i vorbea așa fiului său, fiindcă dacă ar fi înțeles, ar fi însemnat să realizeze și ceva mult mai dureros: că Nath îi amintea din ce în ce mai mult de el însuși, de tot ce voise să uite din propria-i copilărie. Știa doar că devenise un reflex, unul care-l lăsa mereu rușinat și plin de remușcări, așa că întorcea privirea. Nath se uitase la oul său spart, cu gălbenușul scurgându-se printre firele de iarbă și albușul îmbibându-se în sol. Lydia

îi oferise un zâmbet firav, iar el îngropase coaja în pământ, îndesând-o cu vârful tenisului. Când tata se întorsese cu spatele, Nath scuiase pe jos.

Și apoi venise cursa în trei picioare. Un profesor îi legase cu o batistă glezna de cea a Lydiei și se apropiaseră amândoi, țopăind, de linia de start, unde alți copii erau legați de părinții lor, de frați sau de surori ori de colegi. Abia începuseră să alerge, când Lydia călcase pe marginea tenisului lui Nath și se împleticise. El ridicase un braț în aer pentru a se echilibra și se clătinase. Încercase să-și potrivească pasul după cel al surorii lui, dar când ea ducea piciorul înainte, el îl trăgea pe al lui înapoi. Batista era legată atât de strâns, încât își simțeau gleznelor amortindu-le. Nu se slăbea deloc, înjugându-i laolaltă ca pe două vite nepotrivite, și nu se desfăcea nici măcar când ei se smuciseră în direcții opuse și căzuseră cu fața în jos în iarba moale și umedă.

Zece ani mai târziu, tot nu se desfăcuse. Anii trecuseră. Băieții plecaseră la război; omul ajunsese pe Lună; președinții își preluau mandatele, demisionau și plecau. În toată țara, în Detroit, în Washington și în New York, mulțimile se agitau în stradă, furioase pentru orice. Peste tot în lume, națiunile se fisurau și se fracturau: Vietnamul de Nord, Berlinul de Est, Bangladeshul. Pretutindeni lucrurile se destrămau. Dar pentru familia Lee, nodul acela rezista și se strângea mai tare, ca și când Lydia îi ținea pe toți la un loc.

În fiecare zi, James se întorcea acasă de la colegiu – unde preda semestru după semestru același curs despre cowboy, putând să-l recite pe tot pe de rost – răsucind în minte necazurile zilei: cum două fetițe care jucau șotron într-un colț îl văzuseră frânând în fața unui indicator de oprire și aruncaseră cu pietricele spre mașina lui; cum îl întrebase Stan Hewitt care era deosebirea între rulourile de primăvară și rulourile cu ou; cum doamna Allen strâmbase din nas când el trecuse pe lângă ea. Abia când ajungea acasă și o vedea pe Lydia i se disipa acea pâclă amară. Pentru ea, își spunea în sinea lui, totul va fi altfel. Ea va avea prieteni cărora să le spună „Nu fi idiot, Stan, de unde naiba să știe ea?!” Ea va fi încrezătoare și sigură pe sine; va zice „Bună, Vivian” și se va uita drept către vecini, cu ochii ei mari și albaștri. Cu fiecare zi, acest gând devenea mai prețios.

În fiecare zi, în vreme ce decongeala o plăcintă sau o bucată de carne pentru friptură – fiindcă tot refuza să gătească, iar familia acceptase acest lucru ca preț al prezenței ei acasă Marilyn își făcea planuri. Cărți pe care le va cumpăra pentru Lydia. Proiecte pentru concursurile științifice. Cursuri de vară. „Numai dacă ești interesată”, îi spunea Lydiei de fiecare dată. Și chiar așa gândea, însă nu-și dădea seama că-și ține răsuflarea în așteptarea răspunsului. Iar Lydia era interesată. „Da”, răspundea de fiecare dată. „Da. Da”. Iar mama ei răsufla din nou. În ziar – pe care Marilyn îl citea din scoarță-n scoarță, articol cu articol, între două rânduri de rufe puse la spălat – întrezărea licăriri de speranță. Universitatea Yale începuse să accepte și fete. Apoi Harvard. Țara învăța cuvinte noi: *acțiuni nediscriminatorii; legea pentru egalitatea în drepturi*. În mintea ei, Marilyn torcea viitorul Lydiei într-un fir lung, de aur – viitor despre care era sigură că și fiica ei și-l dorea: Lydia în pantofi cu toc și halat alb, cu stetoscopul la gât; Lydia aplecată asupra mesei de operații, înconjurată de un grup de bărbați uimiți de dexteritatea ei. Zi după zi, totul părea și mai posibil.

În fiecare zi, la cină, Nath ședea tăcut în timp ce tata o descosea pe Lydia despre prietenele ei, iar mama îi vorbea despre cursuri. Când își întorceau privirile, conștiincioși, și asupra lui, el rămânea mut, fiindcă tata – încă siderat de amintirea televizorului distrus și a palmei pe obraz – nu voia nici măcar să audă despre spațiul cosmic. Iar Nath numai despre asta citea și la asta se gândea. În momentele libere, buchisea la fiecare carte din biblioteca școlii. *Zbor spațial. Astrodinamică. Vezi și: combustie; propulsie; sateliți*. După câteva fraze bâlbâite, reflectoarele se întorceau spre Lydia, iar Nath se retrăgea în camera lui, la revistele de aeronautică pe care le ascundea sub pat de parcă ar fi fost pornografice. Nu-l deranja această stare de eclipsă permanentă: în fiecare seară, Lydia ciocănea la ușa lui, tăcută și într-o stare jalnică. El înțelegea tot ce nu rostea ea – ceea ce se reducea, în esență, la „Să nu-mi dai drumul!” Când ea pleca – să muncească la teme pentru acasă ori la vreun proiect științific –, el își îndrepta telescopul spre cer, căutând stele îndepărtate, locuri pierdute în spațiu, către care poate că se va avânta singur într-o zi.

Iar Lydia – centrul deloc benevol al universului lor – ținea lumea să nu se destrame, în fiecare zi.

Absorbea visurile părinților ei, amuțind împotrivirea care creștea în ea. Anii treceau. Johnson, Nixon și Ford s-au succedat și au plecat pe rând. Lydia devenea mai zveltă; Nath, mai înalt. Cute apăruseră în jurul ochilor mamei; tata încărunțise la tâmplă. Lydia știa ce doresc ei cu atâta disperare, chiar și când n-o spuneau de-a dreptul. De fiecare dată părea ceva atât de mărunț, doar un nimic în schimbul fericirii lor. Așa că aprofundase algebra vara. Se îmbrăcase în rochie și se dusesse la balul bobocilor. Se înscrișese la cursul de biologie la colegiu, luna, miercurea și vinerea, toată vara. „Da. Da. Da”.

(Dar Hannah? Îi aranjaseră o cămăruță în dormitorul de la mansardă, acolo unde erau ținute lucrurile nedorite, și chiar când crescuse mai mare, din când în când fiecare dintre ei mai uita pentru scurt timp că și ea exista – ca atunci când, așezând patru farfurii pe masă într-o seară, Marilyn nu-și dăduse seama de omisiune decât atunci când Hannah coborâse la cină. Iar ca și când își înțelesese bine locul în univers, fetița se transformase dintr-un bebeluș tăcut într-un copil mereu în expectativă: un copil care se retrăgea în colțuri și unghere, care se chircea în dulapuri, în spatele canapelelor, sub fețele de masă, mereu ferită de ochii celorlalți și de mintea lor, pentru a se asigura că terenul familiei nu se modifică.)

La un deceniu după anul acela teribil, totul se întorsese cu susul în jos. Pentru restul lumii, 1976 era un an și el întors pe dos, culminând cu o iarnă neobișnuit de rece și cu titluri bizare în ziar: *Ningela Miami*. Lydia avea cincisprezece ani și jumătate, iar vacanța de iarnă tocmai începuse. Peste cinci luni avea să fie moartă. În acel decembrie, singură în camera ei, își deschisese rucsacul de școală și scosese testul la fizică, cu procentul de cincizeci și cinci scris cu roșu în partea de sus.

Cursul de biologie fusese destul de dificil, dar învățând pe dinafară cuvinte ca *regn*, *încrengătură* și *clasă*, trecuse de primele teste. Apoi, când materia devenise mai grea, avusese noroc: băiatul care stătea în dreapta ei învăța bine, avea un scris mare și nu-și acoperea niciodată răspunsurile. „Fiica mea”, îi spusese Marilyn în toamna aceea doamnei Wolff – doamnei *doctor* Wolff –, „este un geniu. A obținut nota maximă la un curs *de colegiu*, într-o clasă numai cu băieți!” Așa că Lydia nu fusese nevoită să-i mărturisească mamei că nu înțelegea ciclul Krebs și că nu știa să explice mitoza. Când Marilyn înrămasese rezultatul primit de la colegiu, Lydia îl atârname pe perete și se prefăcuse că zâmbește.

După biologie, mama venise cu alte sugestii.

— În toamna asta, te înscriem la cursurile de știință pentru avansați. După biologia de colegiu, sunt sigură că fizica de liceu o să fie floare la ureche.

Știind că era subiectul preferat al mamei, Lydia acceptase.

— Te vei întâlni cu elevi mai mari, îi spusese tata, și-ți vei face prieteni noi.

Îi făcuse cu ochiul, amintindu-și cum la Lloyd, *mai mare* însemna *mai bun*. Dar elevii de liceu vorbeau între ei, comparând traducerile în franceză pe care urmau să le predea săptămâna viitoare sau memorând versuri din Shakespeare pentru testul de după-amiază; cu Lydia erau doar politicoși, cu amabilitatea distantă a localnicilor față de o străină. Iar la problemele despre mașini care se ciocnesc, proiectile lansate, camioane frânând sau gheață fără fricțiune, răspunsurile erau o necunoscută. Curse de mașini pe piste înclinate, *montagnes russes* cu loopinguri, penduluri și greutate – le citea și le răscoltea iar și iar. Și cu cât se gândea mai mult la ele, cu atât mai lipsite de sens i se păreau. Cum de *nu* se răsturnau mașinile de curse? Cum de *nu* cădeau mașinuțele de pe *montagnes russes*? Când se străduia să înțeleagă cum, gravitația se ițea și trăgea mașinile în jos ca pe niște panglici în vânt. În fiecare seară când se așeza cu cartea în față, ecuațiile – pline de „k”, de „M” și de theta – îi păreau încurcate ca un mărăciniș. Deasupra biroului, de pe afișul pe care i-l dăduse mama, Einstein scotea limba la ea.

La fiecare test, procentajul obținut era mai mic decât la cel dinainte, șirul amintind de o bizară

prognoză meteo: nouăzeci în septembrie, optzeci și ceva în octombrie, puțin peste șaptezeci în noiembrie, șazeci înainte de Crăciun. La testul anterior luase șazeci și doi – tehnic notă de trecere, dar cu greu acceptabilă. După ore, rupsesse lucrarea în bucățele cât o monedă și le aruncase în toaleta de la etajul al treilea înainte să plece spre casă. Iar acum, avea în față acest cincizeci și cinci care, la fel ca o lumină puternică, o silea să strângă din pleoape, cu toate că domnul Kelly nu scrisese nota 6 în partea de sus a foii. Lydia ținuse lucrarea în dulapul de la școală timp de două săptămâni sub un teanc de manuale, de parcă greutatea combinată a algebrei, istoriei și geografiei ar fi putut s-o anihileze. Domnul Kelly tot întrebase despre ea, lăsând de înțeles că ar putea să-i sune el pe părinți la nevoie, iar în cele din urmă Lydia promisese că aduce lucrarea după Crăciun, semnată de mama ei.

Toată viața auzise inima mamei bătând în același ritm unic: *medic, medic, medic*. Atât de mult își dorea acest lucru, încât nici nu mai era nevoie s-o spună, fiindcă dorința era mereu acolo. Lydia nici nu-și putea închipui un alt viitor, o altă viață. Era ca și când ar fi încercat să-și imagineze o lume în care soarele se învârtea în jurul lunii sau în care aerul nu exista. Pentru o clipă se gândise să falsifice semnătura mamei, dar scrisul ei era prea rotunjit, prea bulbucă, ca al unei fetițe. N-ar fi păcălit pe nimeni.

Iar cu o săptămână în urmă ceva și mai terifiant se întâmplase. Lydia scoase de sub saltea un plic mic, alb. O parte a minții ei spera că, cine știe cum, conținutul lui se schimbasese; că în aceste opt zile care trecuseră cuvintele se erodaseră, astfel că le va putea spulbera, suflându-le ca pe funingine, lăsând în loc doar o inofensivă pagină goală. Dar când suflă, un singur puf grăbit, hârtia tremură. Iar literele rămăseră tot acolo. *Stimate domnule Lee, Vă mulțumim pentru participarea la noul nostru program de admitere timpurie și ne bucurăm să vă urăm bun-venit în anul de studiu Harvard 1981.*

În ultimele săptămâni Nath verificase în fiecare după-amiază corespondența primită, înainte de a-i da bună ziua mamei, uneori înainte chiar de a se descălța. Lydia îi simțea dorința de a fugi atât de intensă, încât orice altceva își pierdea relevanța. Săptămâna trecută, la micul dejun, Marilyn rezemase tema pentru acasă la matematică a Lydiei de cutia cu cereale.

— Am verificat-o aseară, după ce te-ai culcat tu, îi spusese. Ai greșit la numărul douăzeci și trei, scumpa mea.

Cu cinci ani în urmă, cu un an, chiar și cu numai șase luni în urmă, Lydia ar fi zărit înțelegere în privirea fratelui ei. „Știu, știu”. Confirmare și consolare într-o singură clipire. De data aceasta însă, cufundat într-o carte de la bibliotecă, Nath nu observase degetele încleștate ale Lydiei și roșeața care-i încercuise imediat ochii. Visând la propriul său viitor, nu mai auzise toate lucrurile pe care ea nu le spusese.

El fusese singurul care o ascultase, timp de atâția ani. De când mama dispăruse și se întorsese, Lydia nu mai avusese prieteni. În fiecare pauză în acel prim semestru stătuse într-o parte, retrasă, uitându-se la ceasul First Federal din depărtare. La fiecare minut care trecea, închidea ochii și își imagina ce-o fi făcând mama – cum ștergea masa, cum umplea ceainicul, cum curăța o portocală –, de parcă greutatea tuturor acestor detalii ar fi putut s-o păstreze acolo, acasă. Mai târziu se întrebase dacă acest comportament o făcuse să-și rateze șansa, ori dacă măcar avusese vreo șansă. Într-o zi, deschisese ochii și o văzuse pe Stacey Sherwin stând în fața ei: Stacey Sherwin cu părul ei auriu lung până la talie, înconjurată de fete chicotind. La grădinița din Middlewood, Stacey fusese regina neîncoronată, deja versată în exercitarea puterii. Cu câteva zile înainte declarase: „Jeannine Collins pute ca lăturile”, și Jeannine Collins se desprinsese din grup smulgându-și ochelarii de pe fața înlăcrimată, în vreme ce restul fetelor din gașca lui Stacey începuseră să se hlizească. De la o distanță sigură, Lydia privise totul uimită. O singură dată, în prima zi de grădiniță, vorbise Stacey cu ea în mod direct: „Chinezii sărbătoresc Ziua Recunoștinței?” și „Chinezii au buric?”

— Mergem toate la mine acasă după ore, spusesse însă în ziua aceea Stacey și, cu o uitătură rapidă spre Lydia, adăugase: Poți să vii și tu.

Suspiciunile se insinuaseră imediat în mintea Lydiei. Oare chiar să fi fost ea aleasă de Stacey Sherwin? Stacey continuase să privească în jos și să-și răsucescă pe deget o șuviță de păr, iar Lydia se uitase fix la ea, ca și când ar fi putut vedea până în mintea ei. Era oare timidă sau șireată? Nu-și dădea seama. Și apoi se gândise la mama ei, la chipul ei privind pe fereastra de la bucătărie, așteptând-o să ajungă acasă.

— Nu pot, spusesse în cele din urmă. Mama mi-a zis să vin direct acasă.

Stacey ridicase din umeri și se îndepărtase, cu celelalte fete în urma ei, într-o izbucnire neașteptată de râsete, iar Lydia nu-și dăduse seama dacă ea fusese exclusă de la o glumă bună ori dacă ea însăși fusese subiectul glumei.

Oare fuseseră drăguțe cu ea sau o luaseră în râs? N-avea să știe niciodată. Va spune nu invitațiilor la petreceri aniversare, la patinaj pe role, la înot în centrul de recreere, la orice. În fiecare după-amiază dădea fuga acasă, disperată să vadă fața mamei, s-o facă să zâmbească. În clasa a doua, celelalte fete deja renunțaseră s-o mai invite. Iar Lydia își spusesse că nu-i pasă: mama era tot acolo și asta era tot ceea ce conta. În anii care au urmat, avea s-o privească pe Stacey Sherwin – cu părul ei auriu împletit, apoi îndreptat cu fierul și în cele din urmă tuns în scări – salutându-și prietenii, atrăgându-i spre ea așa cum un stras prinde și reține lumina. Avea s-o privească pe Jenn Pittman strecurându-i un bilețel lui Pam Saunders și pe Pam desfăcându-l sub bancă și chicotind. Avea s-o privească pe Shelley Brierley împărțind un pachet de gumă de mestecat, inspirând aroma dulce de mentă în timp ce lamele în folie treceau dintr-o mână în alta pe lângă ea.

Doar Nath făcuse ca totul să fie suportabil, tot timpul. În fiecare zi, încă de la grădiniță, îi păstra un loc – la bufet, un scaun la masă cu el; în autobuz își așeza cărțile pe bancheta de vinilin verde de lângă el. Dacă ea ajungea prima, îi păstra la rândul ei un loc. Datorită lui Nath, niciodată nu fusese nevoită să meargă acasă singură, în vreme ce toți ceilalți sporovăiau câte doi; niciodată nu fusese nevoită să întrebe, cu glas mic: „Pot să stau și eu aici?”, riscând să fie refuzată. Niciodată nu vorbeau despre acest lucru, dar amândoi îl înțeleseră ca pe o promisiune: el avea să se asigure că întotdeauna va exista un loc și pentru ea. Iar ea va putea spune de fiecare dată: „Cineva vine și la mine. Nu sunt singură”.

Iar acum Nath pleca. Alte scrisori erau deja pe drum. *Peste câteva zile vă vom trimite documentația informativă și formularele pe care trebuie să le completați dacă acceptați oferta noastră.* Și totuși, pentru o clipă, Lydia își dădu voie să viseze: să extragă următoarea scrisoare din teancul de corespondență, și apoi pe următoarea, și iar pe următoarea, ascunzându-le între saltea și arcurile patului, unde Nath să nu le poată găsi, astfel încât să nu aibă altă alegere decât să rămână.

jos, Nath căută în teancul de plicuri: o broșură de la băcănie, o factură electrică. Scrisoare, nu. În toamna aceea, când consilierul de orientare profesională îl întrebase ce planuri de viitor are, Nath șoptise, de parcă i-ar fi destăinuit un secret murdar:

— Spațiul. Spațiul cosmic.

Doamna Hendrich închisese și deschisese pixul într-un un-doi rapid, de parcă ar fi fost pe punctul de a izbucni în râs. Trecuseră aproape cinci ani de la ultimul zbor spre lună și, întrecuți de sovietici, americanii își îndreptaseră atenția altundeva. Dar doamna Hendrich îi spusesse că are două posibilități: să devină pilot sau cercetător. Și deschisese un dosar cu situația lui școlară: media 8 la educație fizică, media 10 la trigonometrie, matematică, biologie, fizică. Deși el ar fi visat la MIT, la Carnegie Mellon sau la Caltech^[17] – căroră le scrisese chiar pentru a-i trimite broșuri –, știa că exista un singur loc cu care tatăl lui ar fi fost de acord: Harvard. Pentru James, orice altceva însemna

un eșec. Odată ce va ajunge la colegiu, își spunea Nath, va studia fizica avansată, știința materialelor, aerodinamica. Da, colegiul avea să fie o trambulină spre un milion de locuri în care nu fusese încă niciodată, un popas pe lună înainte de a se avânta în spațiu. Și va lăsa totul și pe toți în urmă, iar acest *toți* – deși nu voia să recunoască asta nici măcar pentru sine – o includea și pe Lydia.

Ea avea cincisprezece ani acum, era mai înaltă decât el și la școală, când își strângea părul și își dădea cu ruj, arăta deja matură. Acasă, părea aceeași fetiță speriată de cinci ani care se agățase de mâna lui când se chinuseră împreună să iasă din apă, pe malul lacului. Când stătea lângă el, parfumul acela de copil – chiar și numele îi era copilăresc, Baby Soft – emana din pielea ei. Tot timpul din vara aceea Nath simțise că încă exista ceva care îi lega gleznele de ale ei și îl destabiliza, încercându-l cu greutatea ei. Timp de zece ani acel ceva nu slăbise, iar acum începuse să-l roadă. În toți anii aceia, singurul în afara ei care-i înțelegea pe părinți, el îi absorbise suferințele, oferindu-i o compasiune tăcută, o strângere de umăr sau un zâmbet crispat. Îi spunea lucruri de genul „Mama se laudă mereu cu tine în fața doamnei Wolff. Când am luat eu zece la chimie, nici măcar n-a observat”. Sau „Îți amintești când nu m-am dus la balul din clasa a noua? Tata a zis «Ei, dacă pe tine nu te vrea nicio fată...»”.

O susținuse amintindu-i mereu că prea multă dragoste e mai bună decât prea puțină. Pe atunci, Nath nu-și dădea voie să se gândească la altceva decât la „Când o să mă duc la colegiu...” Niciodată nu sfârșea fraza, dar în viitorul său imaginat, zbura departe, neîngrădit.

Mai era puțin până la Crăciun acum și încă nu primise nicio scrisoare de la Harvard. Nath intră în camera de zi fără să aprindă lumina, găsindu-și drumul după strălucirea becuțelor colorate din brad. În fiecare ochi de geam al ferestrei se oglindea un mic pom de Crăciun. Va trebui să dactilografieze alte eseuri și să aștepte o a doua, o a treia sau o a patra variantă, sau poate că va trebui să rămână acasă pentru totdeauna. Glasul tatălui său se auzi din bucătărie:

— Cred că o să-i placă. Imediat ce am văzut-o, m-am gândit la ea.

Nu era nevoie de niciun nume – în familia lor, „ea” era întotdeauna Lydia. Luminițele din brad licăreau și, în ritm cu ele, camera de zi apărea și dispărea din nou. Nath închidea ochii când becuțele se aprindeau și îi deschidea când se stingeau, astfel că nu vedea decât un întuneric neîntrerupt în jur. Și apoi auzi soneria de la ușă.

Era Jack – încă deloc suspect în mintea lui Nath, dar un tip pe care de mult timp nu-l plăcea și în care nu avea încredere. Deși era foarte frig afară, purta doar un hanorac cu glugă, cu fermoarul pe jumătate ridicat, peste un tricou pe care nu reușea să-l distingă bine. Blugii îi erau zdrențuiți la manșete și umezi de la zăpadă. Scoase o mână din buzunarul hanoracului și o întinse spre el, iar pentru o clipă, Nath se întrebă dacă ar trebui să i-o strângă. Apoi văzu plicul între degetele lui Jack.

— A venit la noi acasă. Imediat ce-am ajuns, l-am și găsit, spuse el, și, arătând cu un deget spre sigla roșie din colț, adăugă: Se pare deci că te duci la Harvard.

Plicul era gros și greu, parcă îndesat cu vești bune.

— O să vedem, răspunse Nath. Ar putea fi o respingere, nu?

Jack nu zâmbi.

— Sigur, zise el. Mă rog!

Și fără să-și ia la revedere, se întoarse acasă, lăsând un șir de urme pe zăpada din curtea familiei Lee.

Nath închise ușa și aprinse lumina în camera de zi, cântărind plicul în ambele mâini. Dintr-odată, i se făcu insuportabil de cald. Rupse plicul dintr-o mișcare și trase scrisoarea afară, boțindu-i marginile. *Stimate domnule Lee, Permiteți-ne să vă felicităm încă o dată pentru acceptarea dumneavoastră timpurie în anul de studiu 1981.* Își simți toate articulațiile relaxându-se de ușurare.

— Cine era?

Hannah, care ascultase din hol, își strecură capul pe lângă tocul ușii.

— O scrisoare... răspunse Nath înghițind greu... de la Harvard.

Chiar și numele îi vibra pe limbă. Încercă să citească restul, dar nu-și putea focaliza privirea. Vă *felicităm. Încă o dată*. Probabil că prima se rătăcise la poștă, dar acum nu mai conta. *Acceptarea dumneavoastră*. Renunță să mai încerce să citească și râse spre Hannah, care se apropie în vârful picioarelor și se rezemă de canapea.

— Am intrat.

— La Harvard? întrebă James, venind din bucătărie.

Nath încuviință tăcut.

— Scrisoarea a ajuns la familia Wolff, spuse apoi, întinzând-o spre tatăl lui.

Dar James abia dacă îi aruncă o privire. Se uita la fiul lui și de data asta nu era încruntat, iar Nath își dădu seama că devenise înalt cât tatăl lui și că se puteau privi acum în ochi.

— Nu-i rău, spuse James.

Zâmbi, parcă pe jumătate rușinat, și puse o mână pe umărul lui Nath, iar el o simți, caldă și grea, prin cămașă.

— Marilyn! Ia ghicește!

Tocurile mamei lui răpăiră pe podea, apropiindu-se dinspre bucătărie.

— Nath! exclamă ea, sărutându-l apăsător pe obraz. Nath, serios? Doamne, adăugă apoi, luându-i scrisoarea din mână Anul de studiu 1981! Nu te simți deodată bătrân, James?

Nath n-o mai asculta. În minte își repeta mereu: „Se întâmplă. Am reușit, am intrat, plec!”

În capul scărilor, Lydia privea mâna tatălui ei apăsată pe umărul lui Nath. Nu-și mai amintea când îi zâmbise el așa ultima dată. Mama ținea scrisoarea în lumină, de parcă ar fi fost un document prețios. Hannah, cu coatele sprijinite pe brațul canapelei, își legăna picioarele, încântată. Fratele ei stătea tăcut, uluit și mulțumit, anul 1981 strălucind în ochii lui ca o minunată stea îndepărtată, și ceva se clătină în Lydia, prăbușindu-i-se pe piept cu un bufnet. Ca și când l-ar fi auzit, își ridicară toți privirile spre ea și în clipa în care Nath deschise gura să strige vestea cea bună, Lydia spuse:

— Mamă, rămân corigentă la fizică. Sunt obligată să-ți spun.

•

În seara aceea, când Nath se spăla pe dinți, ușa de la baie se deschise și în prag apăru Lydia, sprijinindu-se de clanță. Fața ei era palidă, aproape cenușie, și pentru un moment îi păru rău pentru ea. La cină, mama trecuse de la întrebări disperate – cum de se întâmplase așa ceva, nu-și dăduse seama? – la atenționări seci: „Închipuie-ți că ajungi la maturitate și nu-ți poți găsi o slujbă. Închipuie-ți!” Lydia nu replicase și, în fața tăcerii ei, Marilyn continuase să repete același avertisment sumbru iar și iar. „Crezi că o să-ți găsești un soț și gata, o să te măriți? Asta e tot ce ai de gând să faci în viață?” Se străduise din toate puterile să nu plângă acolo, la masă. După o jumătate de oră, James dăduse să spună „Marilyn...”, dar ea se încruntase atât de furibundă, încât el tăcuse, mărgininu-se să înmoaie bucățele de carne în sosul de ceapă tăiat. Toți uitaseră de Harvard, de scrisoarea lui Nath, de Nath însuși.

După cină, Lydia se apropiase de el în camera de zi. Scrisoarea de la Harvard se afla pe măsuta de cafea, iar ea atinsese sigla pe care scria VERITAS.

— Felicitări, ti urase moale. Știam că vei fi admis.

Nath era prea furios ca să-i vorbească și stătuse cu privirea fixă în ecranul televizorului, unde Donny și Marie cântau într-o perfectă armonie, iar înainte ca melodia să se sfârșească, Lydia fugise sus, în camera ei, și trântise ușa în urmă.

Acum stătea în prag, cenușie la față și cu picioarele goale pe gresia băii.

Nath știa ce aștepta de la el: s-o aline, să se umilească, să aducă pe tapet un moment pe care el prefera să-l uite. Ceva care să o ajute să se simtă mai bine. „Mamei îi va trece. Totul va fi bine. Îți aduci aminte când...?” Dar el nu voia să-și amintească de toate clipele în care tata își îndreptase toată afecțiunea către Lydia, iar pe el îl fixase cu dezamăgire în priviri, de toate clipele în care mama o lăudase pe Lydia, dar se uitase peste, pe lângă și prin el, de parcă ar fi fost făcut din aer. Voia să-și savureze scrisoarea îndelung așteptată, făgăduința că în sfârșit va pleca și că o lume nouă îl aștepta, curată și albă precum creta.

Scurpă tare în chiuvetă fără să se uite la ea, dirijând ultimele resturi de spumă cu degetele spre scurgere.

— Nath, șopti Lydia când el se întoarse să plece, iar el își dădu seama din tremurul glasului ei că plânsese și că era pe punctul să înceapă din nou.

— Noapte bună, spuse și închise ușa în urma lui.

A doua zi dimineață, Marilyn prinse în piuneze pe peretele bucătăriei, în fața Lydiei, testul cu nota de corigență. În următoarele trei zile, de la micul dejun până la cină, trântise manualul de fizică pe masă, în dreptul fiicei ei, așezându-se lângă ea. Tot ce-i trebuia Lydiei, își spunea Marilyn, e puțină încurajare. Moment și inerție, energie cinetică și energie potențială – toate îi stăruiau încă în ungherele memoriei. „Pentru fiecare acțiune, există o reacțiune egală și de sens opus”, citea Marilyn peste umărul Lydiei. Refăcuse testul cu ea iar și iar, până când Lydia reușise să rezolve corect toate problemele.

Ceea ce Lydia nu-i spusese mamei ei era că, deja la a treia repetare, pur și simplu memorase răspunsurile corecte. Toată ziua, aplecată la masă asupra manualului de fizică, așteptase ca tata să intervină: „Suficient, Marilyn! E vacanța de Crăciun, ce Dumnezeu!” Dar el nu spusese nimic. Lydia refuzase să mai vorbească cu Nath din *seara aceea* – așa cum o numea în mintea ei – și bănuia în mod corect că și el era furios pe ea; evita să intre în bucătărie, cu excepția orelor de masă. Chiar și Hannah ar fi putut fi o alinare – un soi de tampon mic și tăcut –, dar ca de obicei, nu era de zărit pe nicăieri. De fapt, Hannah încremenise sub masa din hol, unde să nu fie văzută din bucătărie, și asculta scârțâitul creionului Lydiei pe hârtie, își strângea genunchii la piept și îi trimitea gânduri mângâietoare, de răbdare, dar sora ei nu le auzea. Până în dimineața de Crăciun, Lydia era deja furioasă pe toți și nu se luminează nici măcar când observă că Marilyn luase în sfârșit testul de pe perete.

Chiar și ideea de a sta în jurul bradului părea întinată acum. James ridica pachet după pachet frumos ambalat și le înmâna pe rând, însă Lydia aștepta cu teamă cadoul de la Marilyn. De obicei, mama îi dădea cărți – cărți pe care, deși niciuna dintre ele nu realiza acest lucru, Marilyn le-ar fi vrut pentru ea însăși și pe care, după Crăciun, chiar le împrumuta deseori de pe raftul din camera fiicei ei. Pentru Lydia, ele erau întotdeauna grele indiferent la ce vârstă le-ar fi primit – nu atât cadouri, cât mai degrabă aluzii subtile. Anul trecut fusese *Atlasul în culori al anatomiei umane*, atât de mare încât nu încăpea pe raft în picioare; cu un an în urmă primise un volum gros, intitulat *Femei de știință celebre*. Femeile celebre o plictisiseră. Poveștile lor erau toate la fel: li se spusese că nu se poate, dar ele hotărâseră să arate că se poate. Fiindcă într-adevăr voiseră asta? se întrebase ea. Sau doar fiindcă li se spusese să nu încerce? Iar anatomia îi făcuse greață – bărbați și femei cu pielea jupuită, apoi cu mușchii îndepărtați, până ce nu mai erau decât schelete goale. Răsfoise câteva dintre planșele color, trântise cartea pe masă și se foise în scaun, de parcă și-ar fi putut scutura senzația aceea, ca un câine care își scutură apa din blană.

Văzând ochii surorii lui înroșiți și clipind des, Nath simțea o împunsătură de milă dincolo de furie. Citise de unsprezece ori scrisoarea de la Harvard și se convinsese în sfârșit că era reală: chiar îl acceptaseră. Peste nouă luni va fi plecat de aici, și acest fapt atenua oarecum tot ce se întâmplase. Și ce dacă părinților le păsa mai mult de eșecul Lydiei decât de reușita lui? El pleca. Iar când el va fi la colegiu, Lydia va trebui să rămână acasă. Gândul, într-un final transpus în cuvinte, era dulce-amar. Când tata îi întinse un cadou învelit în hârtie roșie, Nath furișă spre Lydia un zâmbet timid, pe care ea se prefăcu că nu-l vede. După trei zile descurajante, nu era încă gata să-l ierte, dar gestul îi încălzi sufletul, ca o înghițitură de ceai într-o zi rece de iarnă.

Dacă n-ar fi ridicat privirea în tavan în momentul acela, poate că Lydia și-ar fi iertat fratele. Dar ceva îi atrăsese atenția – o pată albă deasupra capului – și o amintire neînsemnată prinse contur în mintea ei.

Erau destul de mici. Mama se duse cu Hannah la doctor, iar ea și Nath, singuri acasă, văzuseră un păianjen uriaș târându-se deasupra ferestrei. Nath se cățărăse pe canapea și-l strivise cu pantoful tatălui, lăsând pe tavan o urmă neagră și amprenta unei jumătăți de talpă.

— Să spui că tu ai făcut-o, o implorase Nath, însă ea avusese o idee mai bună.

Adusese sticluta cu pastă corectoare de lângă mașina de scris a tatălui și acoperise cu ea fiecare urmă, una câte una. Părinții nu observaseră niciodată punctișoarele albe pe bejul tavanului și, luni de zile după aceea, ea și Nath obișnuiau să ridice privirea și să-și surâdă complice.

Acum, uitându-se cu atenție, Lydia încă mai putea zări conturul slab al pantofului și pata lățită, unde fusese păianjenul. Atunci formaseră o echipă. Rămăseseră uniți, împreună, chiar și în această mică și neînsemnată aventură. Niciodată nu se așteptase să vină o vreme când lucrurile nu aveau să mai stea așa. Lumina dimineții se revărsa pe perete, în jocuri de umbre și petice lucitoare. Miji ochii, încercând să distingă albul de nealb.

— Lydia?

Toți ceilalți își făceau de lucru, desfăcând cadouri: în celălalt capăt al camerei, Nath puneă un film în aparatul de fotografiat nou; un pandantiv cu rubin pe un lăntișor de aur scilipea pe rochia mamei. În fața ei, tatăl îi întindea un pachet, mic, compact, cu muchii drepte, ca o cutiuță de bijuterii.

— Din partea mea. L-am ales eu însumi, zâmbi el larg.

De obicei, James lăsa cumpărăturile de Crăciun în seama lui Marilyn, iar ea scria pe fiecare „Cu dragoste, mama și tata”. Dar acest cadou îl alesese el singur, și abia aștepta să-l ofere.

Un cadou pe care l-a ales chiar el, își spuse Lydia, trebuie să fie ceva special. Și imediat îl iertă pentru că n-a intervenit pe lângă mama. Sub folia protectoare se afla ceva delicat și prețios. Își imaginează un lăntișor din aur așa cum purtau unele fete la școală, fără a și-l scoate vreodată de la gât, cruciulițe de aur pe care le primiseră la ceremonia confirmării sau mici medalioane odihnindu-li-se pe piele. Așa ar fi și un lăntișor de la tata. Ar compensa cărțile primite de la mama și tot ce se întâmplase în ultimele trei zile. Ar fi un mic memento care să-i spună „Te iubesc. Ești perfectă exact așa cum ești”.

Își strecură un deget pe sub folie și o carte pătrată, negru cu auriu, îi căzu în poală. *Secretele succesului. Cum să vă faceți prieteni și să deveniți influent. O dungă de un galben strălucitor brăzda coperta în două. Tehnici fundamentale în manipularea oamenilor. Șase modalități de a-i determina pe ceilalți să te placă.* Iar sus, cu litere mari, roșii, scria: *Cu cât obții mai mult din această carte, cu atât vei obține mai mult de la viață!* James radia.

— Mi-am zis că ți-ar prinde bine, spuse el. Ar trebui să... să te ajute să-ți faci prieteni. Să fii populară.

Degetele lui mângâiau titlul de pe copertă.

Lydia își simți inima în piept ca un ciob de gheață, lunecând undeva unde n-o mai putea ajunge.

— Eu am prieteni, tati, replică, deși știa că e o minciună.

Tata afișă un zâmbet.

— Sigur că ai. Dar mi-am spus că... știi tu, acum ai crescut, iar în liceu... relațiile cu ceilalți sunt foarte importante. O să te învăț eu cum să te înțelegi bine cu toată lumea, adăugă el, privind când la ea, când la carte. A apărut prin anii treizeci. Se pare că e cea mai bună pe tema asta.

Lydia înghițise cu greu.

— E grozav. Mulțumesc, tati.

Nu existau speranțe privind celelalte cadouri de pe genunchii ei, dar le deschise oricum. O eșarfă Orlon pufoasă de la Nath. Un album cu Simon and Garfunkel de la Hannah. Cărți de la mama, ca de obicei: *Femei pioniere în știință. Fiziologie elementară*.

— Câteva titluri despre care mi-am zis că te-ar interesa, preciză Marilyn, dacă tot te-ai descurcat atât de bine la biologie.

Și bău din ceai cu o sorbitură care o răcâi pe Lydia pe ceafă. Când sub brad nu mai rămase nimic decât un ghem din hârtii de ambalaj și resturi de panglici, Lydia își așază darurile unul peste altul, cu cartea de la James deasupra. O umbră se așternu asupra ei: tata, oprindu-se lângă ea.

— Nu-ți place cartea?

— Ba sigur că-mi place.

— M-am gândit că ți-ar fi de ajutor. Deși probabil că tu știi deja cam totul pe acest subiect, spuse el, și o ciupi ușor de obraz. Cum să-ți faci prieteni. Aș fi vrut...

Dar se opri, înghițindu-și restul cuvintelor: „Aș fi vrut s-o am și eu când eram de vârsta ta”. Poate, își zise el, totul ar fi fost altfel; dacă el ar fi știut cum să *manipuleze oamenii*, cum să-i facă să-l placă, poate că s-ar fi integrat la Lloyd, poate că mama lui Marilyn l-ar fi îndrăgit, poate că ar fi fost angajat la Harvard. Ar fi obținut și el *mai mult de la viață*.

— Am crezut că o să-ți placă, încheie el, jalnic.

Deși tata nu pomenise niciodată despre anii lui de școală, deși nu-i povestise nimic despre căsătoria cu Marilyn sau despre mutarea lor în Middlewood, Lydia îi simțea durerea întreagă, adâncă și pătrunzătoare ca strigătul unei sirene de ceață. Mai mult decât pentru orice, tata se agita pentru ca ea să se facă plăcută. Să se integreze. Deschise cartea la primul capitol. *Principiul întâi. Nu critica, nu condamna și nu te plânge*.

— Îmi place, declară apoi. Mulțumesc, tati.

James sesiză încordarea din glasul ei, dar nu-i dădu atenție. Sigur că e necăjită, își zise el, primind un cadou de care nu are nevoie. La urma urmei, Lydia avea deja destui prieteni; aproape în fiecare seară vorbea la telefon cu câte cineva, după ce-și termina temele. Ce prostie din partea lui să-i cumpere o asemenea carte! Și își propuse să găsească ceva mai bun pentru următorul cadou.

Adevărul era însă acesta: la treisprezece ani, la îndemnul tatălui ei, Lydia îi telefonase lui Pam Saunders. Nici măcar nu-i știa numărul, așa că fusese nevoită să-l caute în cartea de telefoane, care-i ședea în poală în vreme ce ea forma cifrele. Pe lângă aparatul din bucătărie și cel din biroul lui James, singurul telefon din casă era cel de pe palier, într-o mică nișă lângă fereastră la jumătatea scării, unde mama ținea câteva pernuțe decorative și o violetă pe jumătate ofilită. Toți cei care treceau pe jos, pe lângă scară, puteau auzi. Lydia așteptase ca tatăl ei să intre în camera de zi înainte de a forma ultima cifră a numărului.

— Pam? Lydia sunt.

Pauză. Aproape că auzise fruntea lui Pam cutându-se.

— Lydia?

— Lydia Lee. De la școală.

— Oh. Și, după o altă pauză: Bună!

Lydia își răsucise pe deget firul telefonului, încercând să găsească ceva de spus.

— Deci, ce părere ai despre testul de azi, de la geografie?

— A fost în regulă, cred, răspunsese Pam și pocnise un balon de gumă, cu un mic „tsc” sonor. Nu pot să sufăr școala.

— Nici eu, replicase Lydia.

Pentru prima dată, își dăduse seama că era adevărat, iar faptul că rostise cuvintele cu glas tare îi dăduse curaj.

— Hei, n-ai vrea să mergem cu rolele sâmbătă? o întrebase apoi. Sunt sigură că ne-ar duce tata cu mașina.

O imagine neașteptată – ea și Pam lunecând pe role, chicotind vesele – îi trecu fulgerător prin minte. Iar în spatele lor, pe margine, ce încântat ar fi tata!

— Sâmbătă?

Urmașe o tăcere acută, uimită.

— Ah, regret, nu pot. Poate altă dată? În fundal se auzise murmur de glasuri, apoi: Hei, trebuie să-nchid. Sora mea vrea telefonul. Pa, Lydia.

Și răsunase clicul liniei întrerupte.

Surprinsă de rapiditatea cu care închisese Pam, Lydia încă ședea cu receptorul la ureche când James ieșise în capătul scărilor. Văzând-o la telefon, chipul i se luminase, ca norii care se răsfiră după un vânt puternic. Și Lydia îl văzuse așa cum trebuie să fi arătat când era mai tânăr, cu mult înainte de a se naște ea: plin de speranțe copilărești, posibilitățile întrezărite aprinzându-i stele în priviri. Tata îi zâmbise și, pășind pe vârfuri cu o precauție exagerată, intrase în camera de zi.

Ținând încă receptorul lângă obraz, Lydiei abia dacă-i venise să creadă cât de ușor fusese să aducă pe chipul tatălui acea expresie de bucurie. Păruse o nimica toată. Și își amintise de acest lucru data următoare când luase telefonul și-l dusesse la ureche, murmurând „Mmm, aha, da... chiar așa a făcut?” până când tatăl ei traversase holul, se oprise o clipă, zâmbise și se îndepărtase. Pe măsură ce timpul trecea, se gândea la fetele pe care le privea de la distanță și își imagina ce le-ar spune dacă ar fi cu adevărat prietene: „Shelley, te-ai uitat aseară la *Starsky și Hutch*? Doamna, Pam, poți să crezi ce ne-a dat la engleză... zece pagini?! Oare doamna Gregson își închipuie că n-avem ceva mai bun de făcut? Stacey, cu tunsoarea asta nouă arăți *exact* ca Farrah Fawcett, mi-aș dori ca și părul meu să stea așa”. Pentru un timp, rămăsese o nimica toată, tonul din receptor sunându-i în ureche aidoma unui prieten.

Acum, cu cartea în mână, nu i se mai părea o nimica toată.

După micul dejun, Lydia se așeză cu picioarele încrucișate, în colț lângă brad, și deschise cartea din nou. *Învață să ascuți, încurajează-i pe ceilalți să vorbească despre ei înșiși*. Dădu câteva pagini. *Amintește-ți că oamenii cu care vorbești sunt de o sută de ori mai interesați de ei înșiși, de dorințele și de problemele lor, decât de tine și de problemele tale*.

În celălalt capăt al camerei, Nath își duse la ochi aparatul de fotografiat, îndreptându-l spre Lydia, focalizând și defocalizând imaginea. Se scuza astfel fiindcă o tratase cu tăcere, fiindcă îi închisese ușa în nas, când tot ce dorise ea fusese să nu rămână singură. Lydia știa asta, însă nu era dispusă să facă pace. Peste câteva luni el va pleca, iar ea va rămâne singură să-și facă prieteni, să devină influentă și să fie o pionieră în știință. Înainte ca el să poată face fotografia, ea își plecă din nou privirea în carte, cu fața ascunsă sub păr. *Un zâmbet transmite „Îmi plac. Mă faci fericit. Mă bucur să te văd”*. *De aceea câinii sunt atât de îndrăgiți. Sunt atât de bucuroși când ne văd, încât aproape*

că-și ies din piele. Căini, își spuse Lydia. Încercă să se imagineze ca pe un câțel, ceva docil și prietenos, un golden retriever cu un zâmbet blănos și coada franjurată, dar nu se simți nici prietenoasă, nici blondă și de rasă pură. Se simțea nesociabilă și suspicioasă, ca potaia familiei Wolff, o corcitură pregătită pentru ostilități.

— Lyds! o strigă Nath, nedispus să renunțe. Lydia! Lydiaaaa!

Prin perdeaua părului, ea văzu obiectivul aparatului, ca un microscop uriaș ațintit asupra ei.

— Zâmbește!

Nu-ți vine să zâmbești? Și ce dacă? Forțează-te! Prefă-te că ești deja fericită, și asta te va ajuta chiar să fii.

Lydia își dădu părul peste umăr, cu o mișcare lentă. Apoi se uită drept în ochiul negru al aparatului, refuzând să zâmbească, refuzând chiar și cea mai vagă curbura a buzelor, inclusiv după ce auzi sunetul declanșatorului.

•

Când școala începu din nou, Lydia se simți ușurată să plece de acasă, cu toate că prima cu care avea să dea piept era ora de fizică. Pusese testul picat, semnat de mama ei, cu fața în jos pe biroul domnului Kelly. Profesorul era la tablă, trasând o diagramă. *Partea a II-a. Electricitatea și magnetismul*, scrisese el în partea de sus. Lydia se așeză la locul ei și își rezemă obrazul de tăblia băncii. Cineva scrijelise în lemn, cu acul unei piuneze, un *DU-TE DRACU'* cât o monedă mică. Apăsă deasupra degetul mare și, când îl ridică, pe piele văzu imprimat *DRACU'*.

— Cum a fost vacanța?

Era Jack. Se tolănise pe locul de lângă ea, cu un braț întins pe spătar, de parcă ar fi fost umărul unei fete. Lydia abia dacă-l cunoștea, deși locuia în colțul străzii lor, și nu mai vorbise cu el de mulți ani. Părul lui se mai închisese, căpătând culoarea nisipului de pe plajă; pistruii pe care și-i amintea din copilărie păliseră, dar erau tot acolo. Știa însă că Nath nu-l plăcea deloc, că nu-l plăcuse niciodată, și doar din acest motiv se bucură să-l vadă.

— Ce faci aici?

El aruncă o privire spre tablă.

— Electricitate și magnetism.

Lydia roși.

— Păi, ăsta-i un curs pentru gimnaziu, spuse ea.

Jack scoase din rucsac un pix fără capac și își puse un picior pe genunchiul celuilalt.

— Știai, Miss Lee, că fără fizică nu poți să treci mai departe? Iar cum eu am rămas corigent în semestrul doi anul trecut, uite că fac cursul din nou. Ultima mea șansă, adăugă el și începu să-și deseneze cu pixul conturul tălpii.

Lydia își îndreptă spatele.

— Ai rămas *corigent*?

— Am rămas *corigent*. Am luat numai cincizeci și doi la sută. Sub-sub-medie. Știu că e ceva greu de înțeles, Miss Lee! Pentru tine, care niciodată n-ai luat o notă proastă.

Lydia încremeni.

— De fapt, replică ea, și eu rămân corigentă la fizică.

Jack nu întoarse capul, dar ea îl văzu ridicând o sprânceană.

Apoi, spre surprinderea ei, se aplecă și mâzgăli un mic zero pe genunchiul blugilor ei.

— Semnul secret al frăției noastre, spuse el când clopoțelul sună sfârșitul orei și ochii lui de un albastru-cenușiu adânc îi întâlniră pe ai ei. Bine ai venit în clubul nostru, Miss Lee!

Tot timpul apoi în dimineța aceea, Lydia trăsă conturul zeroului cu vârful degetului, urmărindu-l pe Jack cu coada ochiului. Era concentrat pe ceva ce ea nu putea vedea, ignorând perorația profesorului, creioanele care zbârnâiau pe hârtie în jurul lui și bâzâitul lămpilor fluorescente de deasupra capului. Cu degetul mare răpăia încet pe bancă. „Oare vrea Jack Wolff să fim prieteni?” se întrebă ea. „Nath ar fi în stare să-l ucidă. Pe el sau pe mine”. Dar după acea primă zi, Jack nu-i mai adresă niciun cuvânt. În unele zile venea târziu la școală și stătea cu capul pe bancă toată ziua; alteori nu venea deloc. Zeroul se ștersese la spălat. Lydia stătea cu privirea plecată în notițele ei. Copia tot ce scria domnul Kelly pe tablă, dând paginile manualului înainte și-napoi atât de des, încât colțurile începuseră să li se franjureze.

Apoi, într-o zi de la sfârșitul lui ianuarie, la masa de seară, mama îi întinse salata și bolul cu sos pentru hamburgeri și se uită la ea plină de speranță, înclinând din cap când într-o parte, când în cealaltă, ca un iepure care-și ciulește urechile ca să prindă semnalul. În cele din urmă, întrebă:

— Lydia, cum e la cursul de fizică?

— E bine, răspuse ea, înfigând furculița într-un morcov. Mai bine. E tot mai bine.

— Cât de bine? ceru să știe mama ei, cu un ton acut în voce.

Lydia mestecă morcovul până ce nu mai rămase nimic din el.

— Încă n-am dat niciun test. Dar mă descurc la teme.

Asta era o minciună doar pe jumătate. Primul test al semestrului era săptămâna următoare. Între timp, se chinuia cu exercițiile pentru acasă, copiind răspunsurile problemelor care aveau rezolvarea la finalul manualului și încercând să le ghicească pe celelalte.

Mama se încruntă și luă din farfurie o macaroană.

— Întrebă-l pe profesor dacă poți să lucrezi ceva în plus. Doar nu vrei ca nota asta să te tragă în jos. Cu tot potențialul pe care-l ai...

Lydia străpuse o felie de roșie cu furculița. Numai tonul visător din glasul mamei o opri să nu tipe.

— Știu, mama.

Furișă o privire spre Nath, sperând să schimbe el subiectul, dar Nath avea alte lucruri în minte și n-o observă.

— Lydia, ce mai face Shelley? întrebă James.

Ea nu răspuse imediat. Vara trecută, îndemnată de tatăl ei, o invitase pe Shelley acasă o dată, să petreacă o vreme împreună. Ea păruse mai interesată să flirteze însă cu Nath, încercând să-l convingă să se joace de-a v-ați ascunselea în curte și întrebându-l ce crede, dacă Lynda Carter sau Lindsay Wagner era mai drăguță. De atunci nu mai vorbiseră.

— Shelley e bine, răspuse ea. E secretara consiliului elevilor.

— Poate ai putea să te implic și tu, îi sugeră James, fluturându-și furculița spre ea cu aerul cuiva care emite un aforism.

Sunt sigur că s-ar bucura de ajutorul tău. Și ce mai fac Pam și Karen?

Lydia se uită în farfurie, la salata răscolită și la bucata de carne cu brânză de lângă ea. Ultima dată vorbise cu Karen acum mai bine de un an, când tata le adusese acasă cu mașina de la un matineu cu *Zbor deasupra unui cuib de cuci*. Inițial se bucurase că, de data aceea, planurile ei nu fuseseră o minciună. Karen abia ce se mutase în oraș, iar Lydia, încurajată de acest lucru, îi propusese să meargă la un film. „Da, sigur, de ce nu?” răspunsese ea.

Și apoi, tot drumul, tata se străduise să le arate cât de *tare* era el: „Cinci frați și surori, Karen? Exact ca în *The Brady Bunch!*^[18] Te uiți la serialul ăsta?” „Tată!” îl atenționase Lydia. Dar el îi dăduse mai departe, întrebând-o pe Karen care mai erau noile discuri la modă și fredonând un vers

sau două din melodia *Waterloo*, lansată deja de doi ani. Karen răspunsese cu „Da”, „Nu” și „Nu știu”, jucându-se cu pietricica cercelului ei. Lydia ar fi vrut să se topească și să intre în pernele banchetei, așa încât materialul să blocheze orice sunete. Se gândise să spună ceva despre film, dar nu se putea gândi la nimic. În minte nu-i veneau decât ochii goi ai lui Jack Nicholson când perna îi fusese apăsată pe față, ca să-l sufocă. Apoi tăcerea se așternuse în mașină până când ajunseseră în fața casei lui Karen.

Lunea următoare, în pauza de prânz, Lydia se oprise lângă masa lui Karen și încercase să zâmbească. „Îmi pare rău pentru tata”, spusese apoi. „Doamne, cât de jenant poate să fie!”

Karen desprinsese folia de pe paharul cu iurt, o linsese și ridicase din umeri. „E-n regulă”, replicase ea. „De fapt, a fost chiar simpatic. Adică, e evident că încearcă doar să te ajute să te adaptezi”.

Acum Lydia se încruntă la tatăl ei, care îi zâmbea vesel, de parcă era mândru să știe atâtea despre *prietenele* ei, încât își amintea și numele lor. Ca un câine, își zise ea, care așteaptă să fie mângâiat pe cap.

— Sunt foarte bine, îi răspunde la întrebare. Amândouă sunt foarte bine.

De pe cealaltă latură a mesei, Marilyn interveni cu o voce scăzută:

— N-o mai bate la cap, James! Las-o să mănânce!

Iar tata replică, puțin mai tare decât ea:

— Nu eu o sâcâi cu temele pentru acasă.

Hannah împunse cu furculița o bucățică de hamburger de pe farfurie. Lydia prinse privirea lui Nath. „Te rog”, îl imploră în sinea ei. „Spune ceva!”

Nath trase adânc aer în piept. Toată seara așteptase să aducă în discuție un anumit subiect.

— Tata? Trebuie să semnezi niște formulare.

— Formulare? Pentru ce?

— Pentru Harvard, răspunde Nath și puse furculița pe masă. Cererea mea pentru cameră în cămin și alta pentru o vizită în campus. Aș putea să mă duc în aprilie, într-un weekend. Un student de acolo mă va găzdui.

Acum, că începuse, cuvintele i se rostogoleau din gură pe nerăsuflete.

— Am strâns bani suficienți pentru biletul de autobuz și nu voi lipsi de la școală decât câteva zile. Am doar nevoie de permisiunea ta.

„Să lipsească de la școală câteva zile!” își zise Lydia. Părinții nu vor accepta niciodată. Dar spre surprinderea ei, încuviințară amândoi.

— E o idee bună, spuse Marilyn.

— O să vezi cum e viața în campus pentru anul viitor, când chiar te vei duce acolo, adăugă James. Dar drumul cu autobuzul e teribil de lung. Cred că pentru o ocazie specială ca asta ne putem permite un bilet de avion.

Nath zâmbi larg către sora lui, într-un triumf dublu: „Ți i-am luat de pe cap. Și au spus da”. Lydia, făcând șanțulețe cu vârful cuțitului în sosul de brânză, nu se putea gândi decât la un lucru: „Abia așteaptă să plece”.

— Știi cine mai merge cu mine la cursul de fizică acum? întrebă ea brusc. Jack Wolff, de la noi de pe stradă.

Ronțâi un fir de salată și evaluează reacția familiei. Pentru părinți, numele trecu neauzit. Mama spuse:

— Lyddie, asta-mi amintește că aș putea să te ajut să-ți recapitulezi materia sâmbătă, dacă vrei.

Tata interveni:

— N-am văzut-o pe Karen în ultima vreme. De ce nu vă duceți voi două la un film din când în când? Vă iau eu cu mașina.

Dar fruntea lui Nath, de cealaltă parte a mesei, zvâcni în sus de parcă ar fi bubuit un foc de armă. Lydia zâmbi spre farfuria ei. Și în clipa aceea hotărî că ea și Jack vor fi prieteni.

La început, păru-se imposibil. Jack nu mai venise la ora de fizică de aproape o săptămână, iar ea își făcuse de lucru pe lângă mașina lui, după școală, zile de-a rândul înainte să-l poată prinde singur. În prima zi ieși din clădire cu o blondă din clasele mici, pe care ea n-o cunoștea, iar Lydia se ascunsese după un tufiș și privise printre ramuri. Jack își strecurase mâna în buzunarul fetei, apoi în haina ei, iar când ea se prefăcuse jignită, o ridicase pe umăr amenințând că o aruncă în zăpadă, în vreme ce ea țipa, chicotea și îl bătea cu pumnii în spate. Apoi Jack o lăsase jos și deschisese portiera Broscuței lui, blonda urcase, și plecaseră amândoi, lăsând în urmă un nor de gaze de eșapament, iar Lydia știuse că nu se mai întorc. Zăpada îi ajungea până la jumătatea gambei; toată iarna fuseseră temperaturi foarte scăzute. La aproape două sute de kilometri spre nord, lacul Erie înghețase; în Buffalo zăpada înghițise acoperișurile caselor și firele de curent electric. Acasă, Nath, care stătuse singur în autobuz pentru prima dată de când își amintea, o întrebă „Ce s-a întâmplat cu tine?”, iar ea urcase la etaj fără să-i răspundă.

În a treia zi, Jack ieși din clădire singur, iar Lydia trase aer în piept și fugi spre bordură. Ca de obicei, el nu purta nici palton, nici mănuși. Două degete goale și roșii țineau o țigară.

— Vrei să mă duci și pe mine acasă? întrebă ea.

Jack lovi cu piciorul roata din față, ca să dea jos un strat de zăpadă.

— Miss Lee... N-ar trebui să fii în autobuzul școlar?

Ea ridică din umeri, strângându-și mai bine fularul la gât.

— L-am pierdut.

— Nu mă duc direct acasă.

— Nu mă deranjează. E prea frig ca să merg pe jos.

Jack se scotoci în buzunar, după chei.

— Ești sigură că fratele tău e de acord să ieși cu un tip ca mine? întrebă el, ridicând o sprânceană.

— Nu e el paznicul meu.

Rostise cuvintele mai tare decât intenționase, iar Jack râse într-un norișor de fum și urcă la volan. Roșie la față, Lydia aproape că se întorsese să plece, când el se întinse și deschise portiera din partea pasagerului.

Acum, că era în mașină, nu mai știa ce să spună. Jack porni motorul, iar vitezometrul și indicatorul de benzină prinseră viață. Alte indicatoare nu mai erau pe bord. Lydia se gândi la mașinile părinților ei: o sumedenie de cadrane și beculețe de avertizare, ca să-ți spună dacă uleiul era insuficient, dacă motorul era prea fierbinte, dacă mergeai cu frâna de mână trasă ori cu capacul de la portbagaj deschis. Asta însemna că nu aveau încredere în tine. Că trebuia să te supravegheze tot timpul, să-ți reamintească ce să faci și ce nu.

Lydia nu mai fusese niciodată singură cu un băiat înainte – mama îi interzisese și, oricum, ea nu încercase vreodată – și își dădu seama că nu mai vorbise cu adevărat cu Jack până atunci. Avea doar o idee vagă despre lucrurile care se petreceau pe bancheta din spate. Cu colțul ochiului, studie profilul lui Jack, perii fini – mai închiși la culoare decât părul nisipiu – care îi urcau până la perciuni și îi coborau pe pielea moale a gâtului, ca o urmă de cărbune care trebuia ștersă.

— Deci, spuse ea.

Degetele îi zvâcneau, așa că le ascunse în buzunarul paltonului.

— Pot să trag și eu o țigară?

Jack râse.

— Ești o caraghioasă! Tu nu fumezi.

Îi oferi însă pachetul, iar ea luă o țigară. Crezuse că e grea și solidă, ca un creion, dar era ușoară, ca aerul. Fără a-și lua ochii de la drum, Jack azvârli bricheta spre ea.

— Deci ai hotărât că azi n-ai nevoie de fratele tău, ca să te însoțească acasă.

Lydia nu putea ignora disprețul din vocea lui și nu știa dacă râde de ea, de Nath sau de amândoi.

— Nu sunt un copil, replică ea, aprinzând țigara și ducând-o la buze.

Fumul îi arse plămâni, îi dădu senzația că i se învârte capul și apoi, deodată, se simți limpede și alertă. E ca atunci când te tai la deget, își spuse ea: durerea și sângele îți amintesc că ești în viață. Sufală aerul, un mic ciclon învârtejindu-i-se printre dinți, și-i întinse bricheta. Jack dădu din mână.

— Pune-o-n torpedou.

Lydia deschise capacul și o cutiuță albastră căzu din interior, aterizându-i la picioare. Îngheță, iar el izbucni în râs.

— Ce s-a-ntâmplat? N-ai mai văzut Troieni^[19] până acum, Miss Lee?

Cu fața arzându-i, Lydia adună prezervativele de pe jos și le puse înapoi în cutie.

— Sigur că am văzut, replică punând cutia la loc în torpedou împreună cu bricheta, după care încercă să schimbe subiectul: Deci ce părere ai de testul la fizică de azi?

Jack pufni.

— Credeam că nu-ți pasă de fizică.

— Tot în pericol de corigență ești?

— Dar tu?

Lydia ezită. Trase un fum lung, imitându-l pe Jack, și dădu capul pe spate când expiră.

— Nu-mi pasă de fizică. Nu dau pe ea niciun șobolan mort.

— Rahat! exclamă el. Atunci cum de-ți vine să plângi de câte ori primim înapoi lucrările corectate?

Nu-și dăduse seama că era atât de evident, și o roșeață fierbinte îi urcă în obraji, întinzându-i-se pe gât în jos. Sub ea, bancheta scârțâi și un arc o împunse în picior, ca încheietura unui deget.

— Micuța Miss Lee fumând, zise Jack, plescăind din limbă. N-o să se supere fratele tău când o să afle?

— Nu atât cât o să se supere când o să afle că am urcat în mașina ta, zâmbi Lydia.

El însă păru să nu observe. Coborî fereastra și un val de aer rece năvăli înăuntru când azvârli țigara afară, cu un bobârnac.

— Atât de tare mă urăște, nu?

— Să fim serioși, spuse Lydia. Toată lumea știe ce se întâmplă în mașina asta.

Brusc, Jack trase pe dreapta și opri. Abia ajunseseră la lac, iar privirea lui era rece și încremenită, ca apa înghețată din spate.

— Atunci, poate că ar fi mai bine să cobori. Doar nu vrei ca unul ca mine să te corupă. Să-ți distrugă șansele de a ajunge la Harvard, ca fratele tău.

„Chiar că trebuie să-l urască pe Nath”, își zise ea. „Tot atât cât îl urăște și el”. Și-i imagină pe amândoi în clasă, atâția ani – Nath stând pe un rând în față, cu caietul pe bancă, masându-și cu o mână cuta dintre sprâncene, așa cum făcea când se gândea la ceva intens. Perfect concentrat, absent față de orice altceva, cu răspunsul acolo, pe vârful limbii. Iar Jack? Jack ședea probabil tolănit într-un colț în spate, cu cămașa scoasă din pantaloni, cu un picior întins pe culoarul dintre bănci. Fără să-i pese de ce gândea cineva. Nu-i de mirare că nu se puteau suferi.

— Eu nu-s ca el, să știi, spuse ea.

Jack o studie preț de câteva clipe, de parcă ar fi încercat să-și dea seama cât era de adevărat. Sub bancheta din spate, motorul huruia pe loc. Scrumul de la capătul țigării devenea tot mai lung, ca un vierme cenușiu, dar ea nu spuse nimic, mărgininu-se să sufle un norișor de ceață în aerul rece, și se forță să întâlnească privirea lui Jack.

— Cum de ai ochii albaștri? întrebă el într-un târziu. Chinezoaică fiind și așa mai departe.

— Mama e americană.

— Credeam că ochii căprui câștigă întotdeauna.

Jack își sprijini o mână de tetiera ei și se aplecă să o studieze cu atenție, ca un bijutier în fața unei pietre prețioase. La această evaluare a lui, Lydia simți furnicături în ceafă, se întoarse și scutură scrumul în scrumieră.

— Probabil că nu totdeauna.

— N-am mai văzut niciodată un chinez cu ochi albaștri.

De aproape, putea zări constelația de pistrui de pe gâtul lui, mai șterși acum, dar tot acolo. La fel ca fratele ei cu mult timp în urmă, îi numără: nouă.

— Știi că ești singura fată din școală care nu e albă?

— Da? Nu mi-am dat seama.

Asta era o minciună. Chiar și cu ochii ei albaștri, tot nu putea pretinde că se pierde în masa celorlalți.

— Tu și Nath sunteți practic singurii chinezi din tot Middlewoodul. Pariez că așa e.

— Probabil.

Jack se rezemă iar de spătar și începu să frece o mică ciobitură în plasticul volanului. Apoi, după o clipă, întrebă:

— Cum e?

— Cum e ce?

Lydia ezită. Uneori, aproape că uitai; uitai că nu arăți ca toți ceilalți. În clasă, la farmacie sau la supermarket ascultai anunțurile la difuzor sau scăpai pe jos o rolă de film ori luai un cofraj cu ouă și te simțeai la fel ca un anonim din mulțime. Uneori nu te gândeai deloc la asta. Dar alteori o observai pe fata de vizavi uitându-se, pe farmacist uitându-se, pe casieră uitându-se, și te vedeai pe tine însuși reflectat în ochii lor: distonant. Prinzând privirile ca un cârlig. Și de fiecare dată când te vedeai din afară, așa cum te văd alții, îți aduceai iar aminte. Ai văzut-o în firma de la Peking Express – un tip din carton cu pălărie țuguiață, ochi oblici, dinți ieșiți în afară și bețișoare în mână. Ai văzut-o la copii din parc, care își îngustează ochii trăgându-i cu degetele spre tâmpile – „chinezoaico... japonezo... uită-te la asta...” și la băieții mai mari, care mormăie „ching, chong, ching, chong, ching” când trec pe lângă tine pe stradă, suficient de tare cât să auzi și tu. Ai văzut-o când chelnerițele și polițiștii și șoferii de autobuz îți vorbesc lent, folosind cuvinte simple, de parcă tu nu ai înțelege. Ai văzut-o în fotografii, al tău e singurul cap brunet din grup, ca și când ai fi fost decupată de altundeva și lipită acolo. Și te întrebi: „Stai, ce caută ea aici?” Dar pe urmă îți amintești că ea ești de fapt tu. Așa că ții capul plecat și te gândești la școală, la spațiul cosmic sau la viitor și încerci să uiți. Și uiți, până când se întâmplă din nou.

— Habar n-am, răspunse ea în cele din urmă. Oamenii decid că ești într-un fel sau în altul înainte să apuce să te cunoască. Și privindu-l, continuă pe un ton brusc acid: Cam cum ai făcut tu cu mine. Toți cred că știu totul despre tine. Numai că tu nu ești niciodată cine cred ei că ești.

Jack rămase tăcut vreme îndelungată, uitându-se la castelul din mijlocul volanului. Acum nu vor mai fi niciodată prieteni. El îl ura pe Nath și, după tot ce-i spusese azi, o va urî și pe ea. O va da

afară din mașină și va demara. Dar, spre surprinderea ei, Jack scoase pachetul de țigări din buzunar și i-l întinse. O ofertă de pace.

Lydia nu se întrebă unde vor merge. Nu se gândi la scuza pe care va trebui s-o găsească pentru mama, scuza care, însoțită de un zâmbet inspirat, va fi acoperirea ei pentru toate după-amiezile petrecute cu Jack: că a rămas la școală după ore ca să învețe suplimentar la fizică. Nu se gândi nici măcar la figura neliniștită și șocată a lui Nath când va afla unde a fost. Și privind peste oglinda lacului, nu putea să știe că peste trei luni va ajunge pe fundul lui. Pentru moment, se mărgini să ia țigara întinsă și, când Jack aprinse bricheta, îi duse capătul la flacăra.

James cunoaște prea bine tipul acesta de uitare. De la Academia Lloyd la Harvard și apoi la Middlewood, o simțise în fiecare zi – acea acalmie de scurtă durată urmată de ghiontul dur în coaste care îți amintea că locul nu-ți era acolo, îi părea un fel de confort mincinos, ca un animal de la zoo ghemuit în cușca lui, ignorând ochii din jur, pretinzând pentru sine însuși că încă mai aleargă în libertate. Acum, la o lună după înmormântarea Lydiei, prețuiește acele momente de uitare.

Alții își găsesc poate refugiul într-un pahar de whisky, într-o sticlă de vodcă sau într-un un bax de bere. Lui James nu i-a plăcut însă niciodată gustul alcoolului și a constatat că nici nu-i amorteste simțurile; îl face doar roșu la față, un roșu închis, de parcă ar fi fost bătut la sânge, iar mintea îi aleargă frenetic. Face drumuri lungi cu mașina, străbătând orașul în sus și-n jos, rămânând pe autostradă până aproape de Cleveland înainte de a o lua înapoi. Cumpără somnifere de la farmacie, însă chiar și în visele pe care le are, Lydia e moartă. Iar și iar, ajunge în singurul loc în care își poate opri gândurile: patul Louisei.

Îi spune lui Marilyn că se duce la cursuri sau la o întâlnire cu studenții; la sfârșit de săptămână, zice că are lucrări de corectat. Toate sunt minciuni. Decanul i-a anulat cursul de peste vară în săptămâna de după moartea Lydiei. „Ia-ți puțin timp pentru tine, James”, i-a spus, atingându-l ușor pe umăr. Așa face cu toți cei care au nevoie de alinare: studenți înfuriați de notele mici primite, profesori iritați de finanțările pe care nu le-au primit. Treaba lui e să facă în așa fel încât pierderile să pară mai neînsemnate. Dar studenții nu-și transformă niciodată notele de șase în opt, și nici fondurile noi nu se materializează. Niciodată nu primești ce vrei; înveți doar să mergi mai departe fără. Și ultimul lucru pe care îl vrea James este timp pentru el însuși; cel petrecut acasă e insuportabil, în fiecare clipă se așteaptă ca Lydia să apară în prag sau ca parchetul din camera ei să scârțâie. Într-o dimineață a auzit pași la ea în dormitor și, înainte să se poată opri, a luat-o la fugă pe scări, cu răsuflarea tăiată – doar ca s-o găsească pe Marilyn mergând în sus și-n jos prin dreptul biroului, închizând și deschizând sertare. „Ieși de aici”, voise să strige, de parcă ar fi fost un spațiu sacru. Acum, în fiecare dimineață își ia servieta, ca și când s-ar duce la cursuri, urcă în mașină și se duce până la colegiu. Chiar și în biroul lui de acolo e hipnotizat parcă de fotografia de familie din care Lydia – abia împlinise cincisprezece ani atunci – îl privește, gata să sară prin sticla ramei și să-l lase pe toți în urma ei. Până după-amiază, ajunge în apartamentul Louisei, năpustindu-se în brațele ei, apoi între coapsele ei unde, ca o binecuvântare, mintea i se blochează.

Dar după ce pleacă de la ea își amintește din nou și de fiecare dată e mai furios decât înainte. Într-o seară, întorcându-se la mașină, culege de pe jos o sticlă goală și o azvârle cu toată puterea în clădirea în care e apartamentul Louisei. În alte seri rezistă tentației de a intra cu mașina într-un copac. Nath și Hannah încearcă să nu-i stea în cale, iar cu Marilyn abia dacă a mai schimbat două cuvinte în săptămâni întregi. Deja se apropie ziua de 4 Iulie, iar când trece pe lângă lac, constată că cineva a decorat pontonul cu stegulețe și baloane roșii și albe. Frânează brusc la marginea drumului și le smulge pe toate, spărgând fiecare balon sub călcâi. Când totul a ajuns în adâncul apei, iar pontonul a rămas gol și solemn, se duce acasă, încă tremurând.

Vederea lui Nath scotocind în frigider îl înnebunește iar.

— Consumi curent degeaba! îi spune.

Nath închide ușa, iar supunerea lui grăbită îl înfurie și mai rău.

— Chiar trebuie să-mi stai în drum tot timpul?

— Scuze, răspunde Nath, care ține într-o mână un șervețel și în cealaltă un ou fiert. Nu te așteptam acasă.

Odată coborât din mașină și din aerul ei cu miros de ulei de motor și de gaze de eșapament, James își dă seama că poate simți parfumul Louisei pe pielea lui, moscat și dulce aromat. Se întreabă dacă îl sesizează cumva și Nath.

— Cum adică nu mă așteptai acasă? Nu am dreptul să intru în bucătăria mea după o zi grea de muncă? Unde e mama? întreabă apoi, lăsându-și geanta jos.

— În camera Lydiei. A stat acolo toată ziua.

Sub privirea fiului său, James simte o furnicătură între omoplați, de parcă băiatul l-ar învinovăți pe el.

— Pentru informarea ta, cursul meu de vară implică o responsabilitate mare. Și am conferințe. Ședințe.

Obrajii i se înroșesc la amintirea după-amiezii – Louisa îngenunchind în fața scaunului său, desfăcându-i lent fermoarul... iar asta îl scoate din sărite. Nath se uită la el fix, cu buzele ușor țuguiate, de parcă ar vrea să formuleze o întrebare, dar nu poate trece de prima literă... și deodată James e plin de mânie. Fiindcă de când e tată, James a crezut că Lydia seamănă cu mama ei – frumoasă, cu ochi albaștri, sigură pe sine – și că Nath este ca el însuși: brunet, cu vorbă ezitantă, împiedicându-se în propriile-i cuvinte. De cele mai multe ori, uită că Lydia și Nath seamănă între ei. Iar acum, pe chipul fiului său întrezărește o străfulgerare a chipului ei, cu ochii mari și tăcuți, iar durerea pe care o resimte îl face să devină crud.

— Nu faci decât să stai acasă toată ziua! Ai și tu măcar un prieten?

Tata spune de mulți ani lucruri de genul ăsta, însă acum Nath simte că se rupe ceva, ceva ca un fir prea întins.

— Nu am. Eu nu-s ca tine. N-am conferințe. N-am... ședințe. Miroși a parfum, adaugă el, încrețind nasul. De la ședințe, probabil.

James îl apucă de umăr, atât de tare, încât îi trosnesc încheieturile degetelor.

— Să nu-mi vorbești mie în felul ăsta! Să nu mă iei la întrebări! Nu știi nimic despre viața mea.

Și apoi, înainte să-și dea seama, cuvintele se formează ca de la sine, îi țâșnesc din gură ca un scuipat:

— Așa cum n-ai știut nimic despre viața surorii tale!

Expresia lui Nath nu se schimbă, dar fața îi încremenește, ca o mască. James ar vrea să-și ia cuvintele înapoi, prinzându-le din aer ca pe niște molii, însă ele s-au târât deja în urechile lui Nath – vede asta în ochii lui, care au devenit lucioși și duri ca sticla. Vrea să întindă o mână și să-și atingă fiul – mâna lui, umărul, orice – și să-i spună că n-a vorbit serios. Că nimic din toate astea nu e din vina lui. Dar în clipa aceea Nath lovește cu pumnul în tabla mesei, atât de tare că melamină veche, uzată, crapă. Iese în fugă din încăpere, pașii lui bubuind pe scări, iar James își lasă geanta să cadă pe podea și se împleticește lovindu-se de masă. Degetele lui ating ceva rece și ud: resturile strivite ale oului fiert, cu fragmentele de coajă înfipite adânc în materialul alb și moale.

Toată noaptea se gândește la asta, la chipul împietrit al fiului său, iar a doua zi se trezește devreme. Ia ziarul de pe verandă și vede data, scrisă cu litere negre, în colț: 3 iulie. Exact două luni de când a dispărut Lydia. I se pare imposibil ca în urmă cu numai două luni să fi stat în biroul lui, corectând lucrări și că fusese stânjenit când culesese o gărgăriță din părul Louisei. Până acum două luni, 3 iulie era o zi veselă, prețuită în secret de zece ani – ziua întoarcerii miraculoase a lui Marilyn. Cum s-a schimbat totul!

În bucătărie, James scoate elasticul și desface ziarul. Și acolo, sub îndoitură, vede un titlu scris cu litere mici: *Profesorii și colegii își amintesc de tânăra plecată dintre ei*. Articolele despre Lydia au devenit mai rare și mai scurte. În curând nu va mai fi niciunul și toți vor uita de ea. James strânge ziarul la piept. Este o zi înmormântată, dar el lasă lumina stinsă, de parcă întunecimea ar mai atenua cuvintele pe care vrea să le citească. Din partea lui Karen Adler: *Părea singuratică. Nu-și petrecea timpul cu nimeni*. De la Pam Saunders: *Nu avea mulți prieteni și nici măcar un iubit. Nu cred că băieții îi dădeau atenție*. Iar mai jos: *Profesorul de fizică al Lydiei Lee, Donald Kelly, își amintește că era o fată singuratică într-o clasă de elevi mai mari, și adaugă că „Munca mult, dar firește că ieșea în evidență”*.

Alături de articol, ca un subtitlu: *Copiii din familii mixte au deseori dificultăți în a-și găsi locul*.

Apoi sună telefonul. De fiecare dată, primul lui gând e „Au găsit-o”. Și în acea clipă, o parte mică din el însuși strigă că totul e o confuzie, un caz de identitate încurcată, un vis urât. Dar pe urmă restul ființei lui, care știe mai bine, îl trage în jos cu un bufnet oribil: „Ai văzut-o! „Și își amintește iar, cu o claritate îngrozitoare, mâinile umflate, fața palidă, ca de ceară.

De aceea glasul lui, ori de câte ori răspunde la telefon, tremură.

— Domnule Lee? Sunt Fiske. Sper că nu v-am sunat prea devreme. Cum vă simțiți în această dimineață?

— Bine.

Toată lumea îl întreabă asta, și răspunsul a devenit deja o minciună automată.

— Ei bine, domnule Lee, continuă ofițerul, iar James știe că are o veste rea; nimeni nu-ți spune pe nume atât de des, decât dacă încearcă să fie drăguț cu tine. V-am telefonat ca să vă spun că am decis să închidem investigația. Clasăm cazul ca sinucidere.

James trebuie să-și repete singur cuvintele înainte să poată înțelege.

— Sinucidere?

Polițistul reia după o scurtă pauză:

— Nimic în activitatea poliției nu este vreodată *cert*, domnule Lee. Aș vrea să poată fi. Dar nu e ca-n filme... lucrurile sunt rareori perfect clare, spune el și, cum nu-i place să dea vești rele, se refugiază în jargonul oficial: Circumstanțele sugerează că sinuciderea este, de departe, cel mai probabil scenariu. Nu există dovezi privind implicarea cuiva. Fata era singuratică. Notele îi erau în scădere. A ieșit pe lac, deși nu știa să înoate.

James își pleacă fruntea, iar ofițerul Fiske continuă. Vocea îi e mai blândă acum, ca a unui tată care își consolează băiețelul.

— Știm că nu vă este ușor, nici dumneavoastră și nici familiei, domnule Lee. Sperăm ca această veste să vă ajute să mergeți mai departe.

— Mulțumesc.

James așeză receptorul în furcă. În spatele lui, Marilyn se oprește în prag, cu o mână pe tocul ușii.

— Cine era?

După felul în care își strânge rochia în pumn, în dreptul pieptului, James știe că deja a auzit totul. Marilyn apasă întrerupătorul și, în lumina bruscă, el se simte deodată expus și vulnerabil.

— Nu pot închide cazul, spune ea. Cel care a făcut-o e încă liber.

— Cel care a făcut-o? Poliția crede... Nu cred că a mai fost cineva implicat.

— Ei n-o cunosc. Cineva trebuie s-o fi dus acolo. S-o fi ademenit.

Marilyn ezită, în minte venindu-i țigările și prezervativele, dar furia alungă imaginea lor și îi transformă vocea în țipăt:

— Nu s-ar fi dus acolo de una singură! Crezi cumva că nu-mi cunosc propria fiică?

James nu răspunde. Singurul lucru la care se poate gândi e: „Dacă nu ne-am fi mutat aici! Dacă n-ar fi văzut niciodată lacul!” Tăcerea dintre ei se îngroașă, ca gheața, iar Marilyn tremură.

— Tu îi crezi, nu-i așa? Tu crezi că ea a făcut asta.

Nu se poate sili să rostească cuvântul *sinucidere*; doar gândul la el o face să turbeze iar. Lydia nu le-ar face așa ceva alor ei. Mamei ei. Cum poate James să creadă una ca asta?

— Vor doar să închidă cazul. E mai ușor să renunțe decât să muncească serios. Glasul lui Marilyn tremură, iar ea își încheștează pumnii, de parcă alungând tremurul lor l-ar liniști și pe cel dinlăuntrul ei. Dacă ar fi fost o fată albă, ar fi continuat să caute.

Un bolovan se prăvălește în pieptul lui James. În toți anii lor împreună, albă fusese doar culoarea hârtiei, a zăpezii, a zahărului. Chinezesc – dacă cuvântul e menționat vreodată – e jocul de Go, un tip de gastronomie, un cuvânt care pe James nu-l interesează. Unul care nu merită discutat mai mult decât faptul că cerul e sus sau că Pământul se rotește în jurul Soarelui. Crezuse cu naivitate că – spre deosebire de mama lui Marilyn, spre deosebire de toți ceilalți – pentru ei asta nu conta. Dar acum, când Marilyn rostește fraza – „Dacă ar fi fost o fată albă” are dovada de care s-a temut tot timpul. Că în sinea ei, în toți anii ăștia, ea a etichetat fiece lucru. *Alb* și *nealb*. Iar asta contează mai mult decât orice.

— Dacă ar fi fost o fată albă, spune el, nimic din toate astea nu s-ar fi întâmplat.

Clocotind încă din cauza poliției, Marilyn nu înțelege, iar această neînțelegere o înfurie și mai rău.

— Ce vrei să zici?

În lumina din bucătărie, încheieturile ei sunt palide și subțiri, buzele strânse, fața înghețată. James își amintește: cu mult timp în urmă, când erau tineri și cel mai rău lucru pe care și-l puteau imagina era să nu fie împreună, el se aplecase o dată s-o atingă, iar degetele lui lăsaseră o dâră de piele de găină pe umărul ei. Fiece firisor de păr de pe brațul ei se ridicase, electricizat. Momentul acela și conexiunea de atunci par mici și îndepărtate acum, ceva ce s-a întâmplat într-o altă viață.

— Știi bine ce vreau să zic. Dacă ar fi fost o fată albă... Cuvintele sunt amare și uscate ca iasca pe limba lui. Dacă ar fi fost o fată albă. Dacă eu aș fi fost alb. S-ar fi integrat.

Fiindcă mutatul în altă parte n-ar fi fost niciodată suficient, iar James înțelege asta acum. Oriunde altundeva, totul ar fi fost la fel. *Copiii din familii mixte au deseori dificultăți în a-și găsi locul*. Greșeala s-a produs mai devreme, e mai profundă, fundamentală: s-a produs în dimineața în care s-au căsătorit, când judecătorul de pace s-a uitat spre Marilyn, iar ea a spus „da”. Sau mai înainte încă, în acea primă după-amiază pe care au petrecut-o împreună, când el a stat lângă patul ei, gol și timid, iar ea și-a împletit picioarele în jurul lui și l-a tras spre ea. Și chiar mai devreme: în acea primă zi, când s-a aplecat peste birou și l-a sărutat, tăindu-i răsuflarea ca o lovitură bruscă în stomac. Un milion de mici șanse de a schimba viitorul. Niciodată ei doi n-ar fi trebuit să se căsătorească. Niciodată el n-ar fi trebuit s-o atingă. Ea s-ar fi răsucit pe călcâie, ar fi ieșit din biroul lui și ar fi plecat. Înțelege acum cu o claritate acută: nimic din toate astea n-ar fi trebuit să se întâmple. O greșeală.

— Până la urmă, mama ta a avut dreptate, spune el. Ar fi trebuit să te măriți cu cineva ca tine.

Înainte ca Marilyn să poată rosti ceva – înainte să-și dea seama dacă e furioasă, tristă sau jignită, înainte să înțeleagă cu adevărat cuvintele lui James –, el a plecat deja.

De data asta, nu se mai sinchisește să se oprească la colegiu. Se duce direct la Louisa, tăind toate semafoarele și ajungând la ea cu răsuflarea tăiată, de parcă ar fi alergat tot drumul până acolo.

— Ce s-a întâmplat? Întreabă ea când deschide ușa, mirosind încă a duș, îmbrăcată, însă cu părul ud, cu peria de cap în mână. Nu te așteptam atât de devreme.

E abia nouă fără un sfert, iar James aude întrebările care reverberează dincolo de mirarea ei: A

venit ca să stea? Cum rămâne cu soția lui? Iar el nu știe răspunsurile. Acum, că în sfârșit a împins cuvintele acelea afară, se simte ciudat de ușor. Încăperea se clatină și se rotește, iar el se trânteste pe canapea.

— Trebuie să mănânci ceva, decide Louisa, care se duce în bucătărie și revine cu o casoletă. Poftim!

Cu gesturi mici, desface capacul și împinge casoleta spre el. Înăuntru sunt trei chifle albe ca zăpada, cu părțile de sus franjurate ca niște boboci de bujor gata să înflorească, lăsând să se întrezărească înăuntru o scânteiere roșie-întunecată. Mirosul dulceag de carne friptă urcă până la el.

— Le-am făcut ieri, spune ea. Știi ce sunt?

Mama lui gătea așa ceva, demult, în micul lor apartament cenușiu. Frigea carnea de porc, boțea aluatul în jurul ei și așeza chiflele în vasul din bambus pe care-l adusese cu ea tocmai din China. Preferatele tatălui lui. *Char siu bau*.

Louisa surâde, și abia atunci își dă James seama că a vorbit cu glas tare. N-a mai rostit un cuvânt în chineză de patruzeci de ani, și e uluit de felul în care limba lui mai știe să se plieze pe forma lor familiară. N-a mai mâncat o astfel de chiflă de când era copil. Mama i le pune în pachetul de școală până când i-a cerut el la un moment dat să înceteze, că preferă să mănânce și el ce mănâncă ceilalți copii.

— Haide, îl îndeamnă Louisa. Gustă!

Încet, ia o chiflă din casoletă. E mai ușoară decât își amintește, ca un norișor, și moale sub degetele lui. Uitase că poate exista ceva atât de fraged. Rupe chifla în două, dând la iveală bucățelele licioase de carne și sos, o inimă tainică și roșie. Când o duce la gură, e ca un sărut: dulce și sărat, și cald.

Nu mai așteaptă ca ea să-și înfășoare brațele în jurul lui, de parcă ar fi un copil mic și ezitant, sau să-l îndemne spre dormitor. O împinge pe podea și își duce mâna la șliț, ridicându-i fusta și trăgându-o deasupra lui acolo, în camera de zi. Louisa geme, arcuindu-și spatele, iar el bâjbâie cu nasturii bluzei ei, smulgând-o de pe ea, desfăcându-i sutienul și cuprinzându-i sânii, rotunzi și grei, în palme. În vreme ce ea se frământă deasupra lui, James se concentrează pe chipul ei, pe părul întunecat care i se revarsă în gură, pe ochii de un căprui adânc care se închid când răsuflarea îi devine mai rapidă și zvâcnelile corpului mai intense. Asta e genul de femeie, își spune el, de care ar fi trebuit să se îndrăgostească. O femeie care arată exact așa. O femeie exact ca el.

— Tu ești tipul de fată cu care ar fi trebuit să mă însor, îi șoptește el pe urmă.

E genul de afirmație pe care fiecare bărbat i-o spune amantei lui, dar pentru James ea se constituie într-o revelație. Pe jumătate adormită în curbura brațului lui, Louisa nu-l aude, însă cuvintele se strecoară în urechea ei, inspirându-i acele visuri încâlcite pe care orice „cealaltă femeie” le are. „O va părăsi pe ea... se va însura cu mine... eu îl voi face fericit... nu va mai exista o altă femeie”.

•

Acasă, când Nath și Hannah coboară la parter, Marilyn stă nemișcată la masa din bucătărie. Deși a trecut de ora zece, e încă înfășurată în halatul de baie, strâns atât de tare în jurul ei încât nici nu i se vede gâtul, iar ei știu că urmează o veste rea încă înainte să audă cuvântul sugrumat *sinucidere*.

— Asta a fost? întrebă Nath cu lentoare în glas, și îndreptându-se spre scări fără a se uita măcar spre copiii ei, Marilyn spune doar:

— Așa zic ei.

Timp de o jumătate de oră, Nath își amestecă resturile de cereale de pe fundul bolului, în timp ce Hannah îl privește cu nervozitate. În fiecare zi a stat cu ochii pe casa familiei Wolff, căutându-l pe Jack, încercând să-l prindă – deși nu știe clar pentru ce. O dată chiar a urcat treptele verandei și s-a

uitat pe geam înăuntru, dar niciodată acolo nu e nimeni acasă. Volkswagenul lui Jack n-a mai apărut pe stradă de zile întregi.

Într-un târziu, Nath împinge bolul pe masă și întinde mâna după telefon.

— Ieși de aici, îi cere lui Hannah. Vreau să dau un telefon.

Pe la jumătatea scării, Hannah se oprește, ascultând clicurile lente în timp ce fratele ei formează numărul.

— Domnule ofițer Fiske, spune el după o clipă, sunt Nathan Lee. Vă sun în legătură cu sora mea.

Glasul îi coboară pe urmă, și până la Hannah nu mai răzbat decât fragmente disparate: „Ar trebui să reexaminați. Am încercat să vorbesc cu el. Se poartă evaziv”. Spre sfârșit, doar un cuvânt mai e audibil: „Jack. Jack”. De parcă Nath n-ar putea să rostească numele fără să-l scuie.

După ce pune receptorul jos, atât de tare încât zbârnâie, se închide în camera lui. Ei îl cred isteric, însă el știe că e ceva putred acolo, că există o legătură cu Jack, o piesă lipsă a mozaicului. Dacă poliția nu-l crede, nu-l vor crede nici părinții. Oricum, tata aproape că nu mai stă pe acasă zilele astea, iar mama s-a încuiat iar în camera Lydiei; prin perete o aude pășind de colo-colo, ca o pisică la pândă. Hannah bate la ușa lui, iar el pune un disc și dă volumul mai tare, până când nu mai poate auzi răpăitul degetelor ei și nici pașii mamei. Mai târziu, niciunul dintre ei nu-și va aminti cum a trecut ziua – doar o pâclă amortită, lăsată în umbră de ceea ce se va întâmpla a doua zi.

Când vine seara, Hannah întredeschide ușa dormitorului ei și se uită în hol. O geană de lumină răzbate pe sub ușa lui Nath și o alta pe sub cea de la camera Lydiei. Toată după-amiaza Nath a ascultat discul iar și iar, până ce în final l-a lăsat să se oprească, iar acum o liniște vâscoasă, ca o ceață, se insinuează pe hol. Coborând treptele în vârful picioarelor, Hannah constată că totul în casă e învăluit în întuneric; tata încă n-a venit. Robinetul din bucătărie picură: *pic, pic, pic*. Știe că ar trebui să-l închidă, dar atunci casa ar fi tăcută, iar în clipa asta așa ceva ar fi de nesuportat. Înapoi în camera ei, își imaginează robinetul picurând singur în bucătărie. Și cu fiecare *pic*, un alt bob de apă se va forma pe oțelul lustruit al chiuvetei.

Ar vrea să se așeze în patul surorii ei și să doarmă, dar cu mama acolo nu poate, și ca să se consoleze, Hannah dă roată camerei, verificându-și comorile, scoțând-o pe fiecare din ascunzătoarea ei și examinând-o. Îndesată între saltea și plasa de arcuri: cea mai mică linguriță din setul de ceai al mamei, în spatele cărților de pe raft: vechiul portofel al tatei, cu pielea subțiată ca un șervețel. Un creion al lui Nath, cu urmele dinților lui lăsând la iveală lemnul de sub vopseaua galbenă. Astea sunt eșecurile ei. Succesele s-au dus toate: inelul pe care ținea tata cheile de la birou; cel mai bun ruj al mamei, *Rose Petal Frost*; inelul în culori schimbătoare pe care Lydia obișnuia să-l poarte pe degetul mare. Toate au fost cerute înapoi, căutate și luate din mâinile ei. „Astea nu sunt jucării”, spusese tata. „Ești prea mică pentru rujuri”, spusese mama. Lydia fusese mai dură: „Nu te atinge de lucrurile mele”. Hannah își dusesse mâinile la spate, savurând papara, încuviințând solemn din cap în vreme ce memora imaginea lor stând acolo, lângă patul ei. După ce plecaseră, ea repetase în șoaptă fiecare frază, redesenându-le pe toate în locul gol în care stătuseră ei.

Tot ce i-a rămas sunt lucruri nedorite, lucruri ne iubite, însă nu le pune înapoi. Ca să le împace fiindcă nu sunt vrute, le numără cu grijă, de două ori, curăță o pată de pe linguriță, închide și deschide compartimentul pentru mărunțiș al portofelului. Pe unele dintre ele le are de mulți ani. Nimeni nu le-a remarcat vreodată lipsa. S-au scurs în tăcere, fără măcar un *pic* ca al apei.

Știe că Nath e convins, orice i-ar spune poliția, că Jack a dus-o pe Lydia la lac, că are el o legătură cu asta, că e vina lui. În mintea lui Nath, Jack a târât-o în barcă, Jack a împins-o în apă, urmele degetelor lui au rămas imprimare pe gâtul ei. Dar Nath se înșală cu privire la Jack.

Și uite cum de știe ea asta. Vara trecută, ea, Nath și Lydia au fost împreună la lac. Era foarte cald,

iar Nath intrase în apă să înoate. În costum de baie, Lydia se bronză întinsă pe un prosop în dungi, pe iarbă, umbrindu-și ochii cu o mână. Hannah enumera în gând numeroasele nume de alint ale surorii ei. Lyd. Lyds. Lyddie. Scumpa mea. Drăguțo. Îngeraș. Ei nu-i spusese nimeni altfel decât Hannah. Pe cer nu era niciun nor, iar în lumina soarelui apa părea aproape albă, ca o baltă de lapte. Lângă ea, Lydia oftase scurt și își așezase mai bine umerii pe prosop. Mirosea a ulei de bebeluș, și pielea îi lucea.

Cu ochii mișiți, uitându-se după Nath, Hannah trecea în revistă posibilitățile. „Hannah Banana” – ar putea să-i spună așa. Sau altfel, ceva care să aibă legătură cu numele ei, ceva care să sune ciudat, dar care pentru ei să aibă o nuanță caldă și personală. „Ieduț”, se gândise ea. Ori „Bobiță”. Atunci apăruse Jack, cu ochelarii de soare ridicați în creștet, deși lumina era orbitoare.

— Ai grijă, îi spusese el Lydiei. Dacă stai cu brațul așa, o să-ți rămână o dungă albă pe față.

Ea răsese, apoi își luase mâna de la ochi și se ridicase în șezut.

— Nath nu-i aici? întrebă Jack așezându-se alături de ele, iar Lydia făcuse un semn spre apă.

Jack își scosese țigările din buzunar și aprinsese una, iar o clipă mai târziu, pe neașteptate, Nath se ivise lângă ei, încruntat. Picuri de apă îi punctau pieptul și îi curgeau din păr pe umeri.

— Ce cauți aici? se răstise el la Jack, care strivise chiștocul în iarbă și își pusese ochelarii la ochi înainte să ridice privirea.

— Mă bucur de soare. Mi-am zis să înot puțin.

Glasul lui părea calm, însă de unde stătea ea, Hannah îi vedea ochii, pe sub lentilele oglindite, cum se îndreptaseră scurt spre Nath și apoi se feriseră. Fără să mai spună ceva, Nath se trântise pe iarbă, între Jack și Lydia, strângând în pumn prosopul său încă nefolosit. Firele de iarbă se lipiseră de costumul lui de baie și de gambele ude, ca niște dâre de vopsea verde.

— O să te arzi, o atenționase el pe Lydia. Mai bine pune-ți tricoul.

— Mi-e bine, replicase ea, umbrindu-și iar ochii cu brațul.

— Deja ai început să te înroșești, insistase Nath, stând cu spatele la Jack, ca și cum acesta nici n-ar fi fost acolo. Aici. Și aici, adăugase apoi, punând un deget pe umărul surorii lui, apoi pe claviculă.

— Mi-e bine, repetase ea, împingându-i degetul cu mâna liberă și întinzându-se iar pe prosop. Ești mai rău ca mama. Nu te mai agita atâta! Lasă-mă-n pace!

Ceva îi atrăsese atenția în acel moment, și Hannah nu auzise răspunsul lui Nath. Un strop de apă se scurgea din părul lui, ca un șoricel timid, șiroind în jos pe ceafă. Coborâse lent printre omoplați și, ajuns acolo unde spatele lui se curba, căzuse vertical, de parcă plonjase de pe o stâncă, spărgându-se pe dosul mâinii lui Jack. Așa cum stătea cu spatele la el, Nath nu observase, și nici Lydia, care privea printre degete. Numai Hannah, cu brațele petrecute în jurul genunchilor, așezată puțin în urma lor, îl văzuse căzând. Și în urechile ei bubuise tare, ca o lovitură de tun. Și Jack tresărise. Se uitase la picurul de apă fără să se miște, de parcă ar fi fost o insectă rară și ar fi riscat să-și ia zborul. Apoi, fără să se uite la vreunul dintre ei, își ridicase mâna la gură și atinsese stropul de apă cu limba, ca și când ar fi fost miere.

Se întâmplase atât de repede, încât dacă ar fi fost altcineva, Hannah ar fi crezut că doar își imaginase. Nimeni altcineva nu observase. Nath ședea tot cu spatele; Lydia închisese ochii din cauza soarelui. Dar clipa aceea fulgerase pentru Hannah cu o claritate orbitoare. Anii de dor și jind îi accentuaseră senzitivitatea, așa cum un câine înfometat simte chiar și cel mai vag iz de mâncare. Nu avea cum să se înșele. O recunoscuse imediat: dragoste, acea adorație neîmpărtășită care se avântă și nu se retrage; o dragoste atentă, mută, căreia nu-i pasă că nu e reciprocă și care continuă neabătută. Era un sentiment prea familiar ca să o surprindă. Ceva în interiorul ei se întinsese și se înfășurase în jurul lui Jack, ca un șal cald, însă el nu observase. Privirea lui se îndreptase spre celălalt capăt al lacului, ca și când nimic nu s-ar fi întâmplat. Hannah își întinsese piciorul și își lipise talpa goală de

talpa lui Jack, deget pe deget, și abia atunci se uitase el la ea, în jos.

— Hei, puștoaico, spusese, ciufulindu-i părul cu o mână.

Își simțise toată pielea capului furnicând-o și crezuse că firele de păr i se vor ridica în toate direcțiile, ca de la electricitatea statică. Auzindu-i glasul, Nath se întorsese.

— Hannah, spusese el, iar ea, fără să știe de ce, se ridicase în picioare. Să mergem, adăugase el apoi spre Lydia, împingând-o ușor cu piciorul.

Ea oftase, dar își strânsese prosopul și sticluta cu ulei de bebeluș.

— Nu te apropia de sora mea, îi spusese el apoi lui Jack, foarte încet.

Lydia, care se îndepărta deja, scuturând iarba de pe prosop, nu auzise, dar Hannah prinsese cuvintele. Păruse că Nath se referise la sora lui mai mică, la Hannah, însă ea știa că pe Lydia o avusese în vedere. Când se opriseră la colț, așteptând o mașină să treacă, ea se uitase înapoi, peste umăr – o otheadă prea rapidă pentru ca Nath s-o sesizeze. Jack îi privea îndepărtându-se. Oricine ar fi crezut că se uită după Lydia, care își drapase acum prosopul în jurul șoldurilor, ca pe un sarong. Hannah îi trimisese un surâs mic, însă el nu-i zâmbise la rîndul lui, iar ea n-ar fi putut spune dacă nu-l văzuse sau dacă surâsul ei, mic și singur, nu fusese destul.

Acum se gândește la fața lui Jack, așa cum se uita el în jos la propriile-i mâini, de parcă ceva important se întâmplase cu ele. Nu. Nath se înșală. Mâinile acelea n-ar fi putut răni pe nimeni. Hannah e sigură de asta.

•

Pe patul Lydiei, Marilyn își strânge genunchii la piept ca o fetiță, încercând să acopere distanța dintre ce a spus James și ceea ce gândește și ceea ce a vrut de fapt să spună. „Până la urmă, mama ta a avut dreptate. Ar fi trebuit să te măriți cu cineva ca tine”. Cu atâta amărăciune în glas, încât ea aproape că se sufocase. Cuvintele îi par familiare și ea le murmură, încercând să le plaseze undeva. Apoi își amintește. În ziua nunții lor, în sala judecătorei: mama o avertizase cu privire la copiii pe care-i vor avea, cum nu-și vor găsi locul nicăieri. „O să-ți pară rău”, îi spusese ea, ca și când ei ar fi fost mărginiți, idioți și deja condamnați, iar din hol, James trebuie să fi auzit totul. Marilyn îi spusese atunci doar „Ei, mama crede că ar fi trebuit să mă mărit cu cineva ca mine”, apoi alungase gândul și incidentul, ca praful de pe podele. Dar cuvintele rămăseseră în sufletul lui James. Cum se vor fi încolăcit ele în jurul inimii lui, tot mai strâns an după an, pătrunzându-i în carne! Își plecase capul ca un ucigaș, ca și când sângele lui ar fi fost otrăvit, ca și când ar fi regretat că fiica lor se născuse.

Când se va întoarce acasă, gândește ea acum, mută de durere, îi va spune: „M-aș mărita cu tine de încă o sută de ori, dacă așa am avea-o din nou pe Lydia. De o mie de ori. Nu te poți învinovăți tu pentru ce s-a întâmplat”.

Numai că James nu se întoarce acasă. Nu la masa de seară. Nu la căderea întunericului. Nici la ora unu, când barurile se închid. Toată noaptea Marilyn stă trează, rezemată de pernele proptite de tăblia patului, așteptând să audă mașina lui pe alee, pașii lui pe scări. La ora trei, când el încă n-a venit, hotărăște să se ducă la biroul lui. Tot drumul până la campus și-l imaginează ghemuit în scaunul ergonomie pe role, strivit de tristețe, cu obrazul moale lipit de lemnul dur al biroului. Când îl va vedea, îl va convinge că nu e vina lui. Și îl va aduce acasă. Dar când ajunge în parcare, o găsește pustie. Dă ocol clădirii de trei ori, verificând toate locurile în care parchează el de obicei, apoi pe ale celorlalți profesori și pe urmă întreaga parcare. Nici urmă de el, pe nicăieri.

Dimineața, când copiii coboară în bucătărie, Marilyn stă la masă, cu spatele țeapăn și cu ochii încețoșați.

— Unde e tati? întreabă Hannah, iar tăcerea mamei e un răspuns suficient.

E ziua de 4 Iulie; toate magazinele sunt închise. James nu are prieteni la colegiu; nu e apropiat de

niciun vecin; iar pe decan îl detestă. Să fi avut vreun accident? Să sune oare la poliție? Nath își freacă un deget de crăpătura din lemnul mesei și își amintește de parfumul de pe pielea tatălui său, de obrazii lui înroșiți, de furia lui bruscă și intensă. „Nu-i sunt dator cu nimic”, își spune, însă chiar și așa are senzația că se avântă în gol de pe o faleză înaltă când înghite cu greu și spune, într-un târziu:

— Mamă? Cred că știu unde e.

La început, Marilyn nu va crede. Așa ceva nu-i stă în fire lui James. Și în plus, el nu cunoaște pe nimeni. Nu are nicio prietenă. Nu sunt femei în departamentul de istorie de la Middlewood, iar în tot colegiul există doar câteva profesoare. Unde să întâlnească James pe altcineva? Și apoi un gând teribil îi vine în minte.

Ia cartea de telefon și răsfoiește până la litera C, până când găsește singurul Chen din Middlewood: *L. Chen, 4th Street nr. 105, apartamentul 3A*. Un număr de telefon. Întinde mâna spre telefon, dar se oprește: ce să spună? „Alo, știi cumva unde e soțul meu?” Fără să închidă cartea, își ia cheile din cui.

— Stați aici, le cere ea. Amândoi! Mă întorc în jumătate de oră.

4th Street e aproape de colegiu, o zonă împânzită de studenți, și nici măcar când intră pe ea, privind spre numerele clădirilor, Marilyn nu are niciun plan. Poate, își spune, Nath se înșală, poate că ea se face de râs. Se simte ca o vioară supraacordată, cu o coardă întinsă prea mult, așa încât și cea mai fină vibrație o face să tremure. Și apoi, în față la numărul 97, vede mașina lui James, parcată sub un arțar pricăjit. Patru frunze uscate au căzut pe parbrizul ei.

Acum simte un calm straniu. Oprește mașina, intră la numărul 105, urcă până la etajul al treilea și, cu pumnul ferm, bate la 3A. E aproape unsprezece și când ușa se deschide și apare Louisa într-un capot albastru-pal, Marilyn surâde.

— Bună. Louisa, nu-i așa? Louisa Chen? Sunt Marilyn Lee. Soția lui James Lee, adaugă apoi, când cealaltă nu răspunde.

— O, da, replică Louisa și privirea îi fuge într-o parte. Îmi pare rău, încă nu m-am îmbrăcat...

— Observ, spune Marilyn și pune o mână pe ușa, ținând-o deschisă cu palma. Nu-ți voi răpi decât o clipă. Vezi tu, îl caut pe soțul meu. Nu a venit acasă noaptea trecută.

— O? Louisa înghite cu greu, iar Marilyn se preface că nu observă. Ce neplăcut! Trebuie să fii foarte îngrijorată.

— Da, sunt. Foarte îngrijorată.

Nu-și ia privirea de pe chipul Louisei.

S-au întâlnit doar de două ori înainte, la petrecerea de Crăciun de la colegiu și apoi la înmormântare, iar acum Marilyn o studiază cu atenție. Păr lung, negru, ochi lăsați la colțuri, cu gene lungi, gură mică, de păpușă. O fătuică timidă. La polul opus față de mine, își spune ea, crispându-se.

— Ai idee unde ar putea fi?

Louisa se înroșește, iar lui Marilyn aproape că îi pare rău pentru ea, atât e de transparentă.

— De ce așa ști eu?

— Ești asistenta lui, nu-i așa? Lucrați împreună în fiecare zi. Vorbește deseori despre tine, acasă, adaugă ea după o pauză.

— Da?

Confuzia, mirarea și plăcerea se amestecă pe chipul Louisei, și Marilyn își dă seama exact ce-i trece fetei prin minte. „Louisa... atât de isteasă. De talentată. Atât de frumoasă”. Și își spune: „O, Louisa, ce tânără ești!”

— Păi, răspunde fata în cele din urmă. La birou l-ai căutat?

— Mai devreme nu era acolo. Poate că o fi acum, adaugă Marilyn și pune mâna pe clanță. Pot să

dau un telefon de la tine?

Zâmbetul Louisei se evaporă.

— Îmi pare rău. Telefonul meu este defect.

Și privește cu disperare la Marilyn, de parcă dorindu-și, ar putea s-o determine să renunțe și să plece. Marilyn așteaptă, lăsând-o să se frământa. Mâinile nu-i mai tremură. Iar în sinea ei o furie tăcută mocnește.

— Îți mulțumesc oricum, spune ea în cele din urmă. Mi-ai fost de mare ajutor.

Își lasă privirea să treacă dincolo de Louisa, spre mica felie din camera de zi pe care o zărește prin ușa întredeschisă, iar Louisa se uită agitată peste umăr, parcă temându-se că James ar putea ieși din dormitor pe neașteptate.

— Dacă îl vezi, continuă Marilyn ridicând vocea, spune-i soțului meu că ne întâlnim acasă.

Louisa înghite din nou, greu.

— Îi spun, promite ea și, în sfârșit, Marilyn o lasă să închidă ușa.

Cu câteva luni în urmă, o altă idilă ilicită se țesuse. În ciuda dezaprobării vădite a lui Nath, Lydia își petrecuse toate după-amiezile din primăvara aceea împreună cu Jack, în mașina lui: plimbându-se de colo-colo prin oraș ori oprind Volkswagenul în apropierea colegiului, pe lângă un loc de joacă sau în vreo parcare pustie.

În ciuda convingerii lui Nath și spre satisfacția orgolioasă a Lydiei, în ciuda șușotelilor ocazionale, când o zărea cineva urcând în mașina lui Jack – „Ea e, așa-i? Nu se poate! Ea? Imposibil!” –, în ciuda propriilor așteptări ale Lydiei, adevărul era mult mai puțin scandalos. În vreme ce elevii se grăbeau spre clase, copiii de grădiniță se cățarau pe tobogan și popicarii se îndreptau agale spre o partidă scurtă după serviciu, se întâmpla un lucru la care Lydia nu s-ar fi așteptat niciodată: ea și Jack vorbeau. Șezând și fumând amândoi în mașină, cu picioarele proptite de bord, ea îi povestea despre părinții ei: cum în clasa a doua desenase ea inima după o poză din enciclopedie, scriind numele fiecărui ventricul cu marker magic, iar mama prinsese desenul pe peretele dormitorului, de parcă ar fi fost o capodoperă; cum la zece ani mama o învățase să ia pulsul; cum la doisprezece mama o convinsese să nu se ducă la petrecerea aniversară a lui Cat Malone, singura la care fusese vreodată invitată, și să rămână acasă ca să-și termine proiectul pentru concursul de științe; cum tata insistase ca ea să meargă la balul bobocilor și-i cumpărase o rochie, iar ea petrecuse toată seara stând în cel mai întunecat colț al sălii, numărând minutele până când avea să poată pleca acasă – cât de târziu era suficient de târziu? Opt și jumătate? Nouă? La început încercase să nu pomenească de Nath, știind cât îl ura Jack. Dar nu putea vorbi despre ea fără să amintească de el și, spre surprinderea ei, Jack îi puneă întrebări. De ce voia Nath să se facă astronaut? Acasă era la fel de tăcut ca la școală? Așa că îi povestise cum, după aselenizare, zile la rând sărise încolo și-ncoace prin curte, prefăcându-se că e Neil Armstrong; cum în clasa a șasea, o convinsese pe bibliotecară să-l lase să împrumute cărți de la secția pentru adulți și adusese acasă manuale de fizică, aerodinamică și mecanica zborului; cum ceruse un telescop când împlinise paisprezece ani și primise în schimb un radio cu ceas; cum strânsese bani din alocația lui și își cumpărase el unul; cum uneori, la masa de seară, Nath nu vorbea deloc despre ce făcuse în ziua aceea, fiindcă părinții nu-l întrebau niciodată. Jack asimila totul, aprinzând următoarea țigară imediat ce arunca chiștocul pe geamul mașinii, întinzându-i și ei pachetul când ea rămânea fără. Săptămână după săptămână își înăbușise sentimentul de vinovăție pentru că îl zugrăvea pe Nath în culori și mai jalnice – fiindcă subiectul o ținea în mașina lui Jack în fiecă după-amiază și fiecă după-amiază pe care o petrecea în mașina lui îl enerva pe Nath și mai rău.

Apoi, la mijlocul lui aprilie, Jack începuse s-o învețe să conducă, fiindcă la sfârșitul lunii avea să împlinească șaisprezece ani.

— Gândește-te la ambreiaj și la accelerație ca la doi parteneri, îi spunea el. Când unul urcă, celălalt coboară.

Sub îndrumarea lui, Lydia elibera ambreiajul încet și atingea accelerația cu vârful piciorului, iar mașina înainta lin în parcare pustie a patinoarului de pe Route 17. Apoi motorul i se oprea, și inerția îi presa umerii în spătarul scaunului. Chiar și după o săptămână de exersat, violența aceluia moment încă o lua prin surprindere – felul în care mașina zvâcnea și încremenea tăcută, de parcă ar fi avut un atac de cord.

— Mai încercă o dată, o îndemnă Jack, sprijinindu-și talpa pe bord și apăsând bricheta. Ușor și lin. Apasă ambreiajul, eliberează accelerația.

O mașină de poliție intră în parcare pe la capătul opus, făcu un viraj în U și se întoarse cu botul spre stradă. „Nu ne caută pe noi”, își spuse Lydia. Route 17, la marginea orașului, era un drum recunoscut pentru echipajele de poliție la pândă după vitezomani. Și totuși, mașina aceea alb cu negru îi tot atrăgea privirile. Răsuci cheia și reporni mașina, dar motorul se înecă încă o dată, aproape imediat.

— Mai încercă o dată, repetă Jack, scoțând din buzunar un pachet de Marlboro. Te grăbești prea mult.

Nu-și dăduse seama de asta până atunci, dar era adevărat. Chiar și cele două săptămâni până la ziua ei, când își va putea lua permisul provizoriu, i se păreau o eternitate. Când va avea voie să conducă, se gândea ea, se va putea duce oriunde. Va putea merge în celălalt capăt al orașului, va putea traversa statul Ohio, va putea să ajungă până în California, dacă va vrea. Chiar și cu Nath plecat – deși mintea ei refuza să privească ideea în față –, tot nu va fi prizonieră singură în casă cu părinții ei; va putea să evadeze oricând va dori. Gândul îi dădea furnicături în picioare, de parcă ar fi avut chef să alerge.

„Încet”, își spuse în sine ea, trăgând adânc aer în piept. Ca doi parteneri. Unul urcă, celălalt coboară. James îi promisese s-o învețe să conducă sedanul familiei îndată ce va avea permisul provizoriu, însă ea nu voia să învețe în mașina lor. Era înceată și docilă, ca o iapă bătrâioară. Și bâzâia încet, aidoma unei supraveghetore atente, dacă nu-ți prindeai centura de siguranță. „După ce-ți vei lua permisul”, îi spusese tata, „vei avea voie să iei mașina în serile de vineri, ca să ieși cu prietenii”. „Dacă vei continua să iei note bune”, adăuga mama de fiecare dată când era prin preajmă.

Lydia apăsă ambreiajul până la podea, porni din nou motorul și întinse mâna spre schimbătorul de viteze. Era aproape cinci și jumătate, iar mama o aștepta acasă nu peste mult timp. Când încercă să dea drumul ambreiajului, piciorul îi alunecă de pe pedală. Mașina zvâcni și motorul se opri. Privirea polițistului se întoarse spre ei și apoi reveni la drum. Jack clătină din cap.

— Putem să mai încercăm mâine, spuse el.

Bricheta scânteie când o scoase din locașul de pe bord și apăsă țigara în centru, capătul ei sfârâind negru pe metalul încins, apoi portocaliu, de parcă ar fi sângerat. I-o dădu Lydiei și, după ce făcură schimb de locuri, își aprinse una și pentru el.

— Aproape că ai reușit, adăugă Jack, întorcând mașina spre ieșirea din parcare.

Lydia știa că e o minciună, dar încuviință din cap.

— Mda, replică ea cu glas răgușit. Data viitoare.

Când ieșiră pe Route 17, suflă un fuior lung de fum spre mașina de poliție.

— Deci o să-i spui fratelui tău că ne petrecem timpul împreună și că nu sunt un tip chiar atât de rău? întrebă Jack când se apropiară de casă.

Lydia zâmbi. Bănuia că el încă mai ieșea cu alte fete – în unele zile nici el și nici Volkswagenul lui nu se vedeau pe nicăieri –, dar cu ea era întotdeauna foarte politicos; nici măcar de mână n-o ținuse vreodată. Și ce dacă erau doar prieteni? În majoritatea zilelor ea era cea care urca în mașina lui, și Lydia știa că Nath remarcase acest lucru. La masa de seară, când ea inventa pentru mama ei povești despre note și despre „pregătirea suplimentară”, ori pentru tata despre noul permanent al lui Shelley ori despre obsesia lui Pam pentru David Cassidy, Nath o privea pe jumătate furios, pe jumătate speriat, de parcă ar fi vrut să-i spună ceva, dar habar n-avea cum. Ea știa ce crede el, și-l lăsa să creadă mai departe. În unele seri intra în camera lui, se așeza pe pervazul ferestrei și aprindea o țigară, provocându-l parcă să spună ceva.

— Nu m-ar crede niciodată, replică Lydia acum.

Coborî din mașină cu o stradă mai înainte, iar Jack coti și intră pe aleea lui în vreme ce ea se îndreptă agale spre casă, ca și cum ar fi făcut tot drumul pe jos, singură. Măine, își spuse, va pune mașina în viteză întâi și vor traversa parcare, tăind sub roți dungile albe. Pe pedale, picioarele ei se vor simți confortabil și vor apăsa încet. În scurt timp va ieși pe autostradă, trecând în viteză a treia, apoi într-a patra, rulând rapid de capul ei.

Dar lucrurile decurseră altfel. Acasă, în camera ei, dădu drumul pick-up-ului, pe platanul căruia era deja albumul pe care i-l dăruise Hannah de Crăciun și pe care, spre surprinderea ei, îl asculta iar și iar. Așeză acul la doi centimetri de margine, cam acolo unde începea piesa ei preferată, dar nu nimeri și glasul lui Paul Simon se revărsă deodată în încăpere: *Hei, lasă-ți sinceritatea să strălucească, să strălucească...*

Un-ciocănit slab răzbătea dincolo de muzică, și Lydia răsuci la maximum butonul de volum. O clipă mai târziu, cu degetele înroșite, Marilyn deschise ușa.

— Lydia! *Lydia!*

Când fiica ei nu se întoarse, întinse mâna și ridică brațul pick-up-ului, iar liniștea inundă camera, discul continuând să se rotească în gol pe platan.

— Așa-i mai bine. Cum poți să gândești cu muzica atât de tare?

— Nu mă deranjează.

— Ți-ai terminat deja temele?

Niciun răspuns. Marilyn strânse din buze.

— Știi, n-ar trebui să ascuți muzică dacă n-ai terminat încă de învățat.

Lydia își zgândări o peliță de la deget.

— Învăț după cină.

— Mai bine ai începe de pe acum, nu crezi? Ca să fii sigură că ai timp să termini și să lucrezi cum trebuie? Scumpa mea, continuă Marilyn după o clipă și trăsăturile i se împlânzără, știu că liceul nu ți se pare important. Dar el e baza întregului tău viitor.

Se așeză pe brațul scaunului și mângâie părul fiicei ei. Era imperios s-o facă să înțeleagă, însă nu știa cum. Un tremur se insinuase în vocea ei, dar Lydia nu observă.

— Crede-mă, insistă ea. Te rog! Nu-ți lăsa viața să se irosească.

„O, Doamne!” exclamă Lydia în sinea ei. „Iar o ia de la capăt!” Clipi încruntată și își fixă privirea spre colțul biroului, unde se afla încă, plin de praf, articolul decupat de mama ei din ziar cu luni în urmă.

— Uită-te la mine!

Marilyn luă în palmă bărbia fiicei ei și se gândi la toate lucrurile pe care mama ei nu i le spusese, lucruri pe care toată viața dorise să le audă. „Ai întreaga viață înainte. Poți să faci tot ce-ți dorești”. Rămase tăcută o vreme, privind peste umărul Lydiei la raftul plin de cărți, la stetoscopul pus deasupra, la mozaicul ordonat al sistemului periodic.

— Când eu voi fi moartă, asta e tot ce aș vrea să-ți amintești.

Voise să spună „Te iubesc. Te iubesc”. Dar cuvintele pe care le rostise o lăsară pe Lydia fără răsufare: „Când eu voi fi moartă”. Toată vara aceea de demult crezuse că mama ei chiar era moartă, și toate acele luni și săptămâni lăsasera în pieptul ei o durere persistentă, ca o rană pulsând. Și atunci promisese: tot ce va dori mama. Orice. Atât timp cât mama va rămâne.

— Știu, mama, răspuse ea. Știu. Mă apuc acum.

Și își scoase caietul din rucsac.

— Bravo, fata mea!

Marilyn o sărută în creștet, acolo unde părul ei se despărțea în două, iar Lydia inspirase în sfârșit: șampon, detergent, mentă. Un miros pe care îl știa de o viață, un miros care, de fiecare dată când îl simțea, își dădea seama că-i lipsise. Cuprinse cu brațele talia lui Marilyn, trăgând-o aproape, atât de aproape încât să-i simtă bătăile inimii pe obraz.

— Destul cu asta, spuse Marilyn într-un târziu, bătând-o în joacă la fund. Treci la treabă! Cina e gata în jumătate de oră.

Tot timpul la masă, conversația cu mama se zvârcoli înăuntrul Lydiei. Dar se întări singură cu un gând: mai târziu îi va spune totul lui Nath și atunci se va simți mai bine. Se scuză de la masă rapid, lăsând farfuria pe jumătate plină.

— Trebuie să-mi termin tema la fizică, spuse, știind că mama nu se va opune.

Și apoi, în timp ce urca scările, trecând pe lângă măsuța din hol unde lăsase tata corespondența înainte de cină, un plic îi atrase atenția: cu emblema de la Harvard într-un colț și sub ea cuvintele *Biroul de admiteri*. îl deschise cu un deget.

Stimate domnule Lee, Vă așteptăm să ne vizitați în campusul nostru în perioada 29 aprilie-2 mai și am desemnat un student care să vă găzduiască.

Știuse că așa se va întâmpla, dar până acum nu i se păruse ceva real. A doua zi după aniversarea ei. Fără a se gândi, rupse scrisoarea și plicul în două. În clipa aceea, Nath ieși din bucătărie.

— Mi s-a părut că te aud, spuse el. Poți să-mi împrumuți...?

Zări sigla roșie de pe plicul rupt și bucățile de hârtie din mâna ei și încremeni. Lydia se înroși la față.

— Nu e nimic important. N-am...

Dar depășise o limită, și amândoi știau asta.

— Dă-o-ncoace! zise el și îi smulse scrisoarea din mână. E a mea. Dumnezeu! Ce crezi că faci?!

— Doar am...

Dar nu găsi nicio modalitate de a-și sfârși fraza.

Nath potrivea marginile una pe cealaltă, de parcă ar fi putut să facă scrisoarea la loc.

— E despre vizita mea. Ce naiba a fost în capul tău? Că dacă n-o primesc, nu mă pot duce?

Rostit atât de sec, părea ceva prostesc și jalnic, iar lacrimi apărură în colțul ochilor Lydiei, dar Nath nu se sinchisi. Era ca și când Lydia i-ar fi furat ceva.

— Să-ți intre bine în cap: mă duc. Mă duc în weekendul acela. Și o să plec în septembrie, adăugă el, ducându-se spre scări. Dumnezeu! Abia aștept să plec din casa asta!

O clipă mai târziu, auzi ușa de la camera lui trântindu-se și, cu toate că știa că nu-i va deschide — și habar n-avea ce i-ar spune dacă ar deschide —, Lydia ciocăni. Iar și iar, și iar.

A doua zi după-amiază, în mașina lui Jack, înecă motorul încă o dată și încă o dată, până când el îi spuse că mai bine ar renunța pe ziua respectivă.

— Știu cum trebuie să fac, replică ea. Numai că nu pot.

Mâna i se strânse ca o gheară pe schimbătorul de viteze.

„Parteneri”, își repetă în gând. Ambreiajul și accelerația erau parteneri. Și deodată își dădu seama că nu era adevărat. Dacă unul cobora, celălalt trebuia să se ridice. Așa funcționa totul. Nota ei la fizică urcase până la un 7, dar cea de la istorie scăzuse la 6. Mâine trebuia să predea lucrarea la engleză — două mii de cuvinte despre Faulkner —, însă ea nici măcar nu-și găsea cartea. Poate că nici nu există așa ceva, parteneri, își zise ea. Din tot ce învățase la școală, un principiu îi veni în minte: *Pentru fiecare forță de acțiune există o forță de reacțiune egală și de sens opus*. Una urcă, cealaltă coboară. Unul câștigă, celălalt pierde. Unul scapă, celălalt rămâne captiv pentru totdeauna.

Gândul o bântui zile de-a rândul. Deși Nath — calmat după incidentul cu scrisoarea — vorbea cu ea

din nou, Lydia nu suporta să pomenească despre ceea ce făcuse, nici măcar ca să-și ceară scuze.

În fiecare seară după cină, în ciuda cicălelilor apăsate ale mamei, rămânea închisă în camera ei, în loc să iasă pe hol, în căutarea compasiunii. Cu o seară înainte de ziua ei, James bătu la ușă.

— De două săptămâni pari cam necăjită, spuse el și-i întinse o cutiuță din catifea albastră, cât un pachet de cărți de joc. Mi-am zis că un cadou puțin în avans te va înveseli.

Îi luase cam mult timp să găsească acest cadou și era mândru de el. Ajunsese chiar s-o întrebe pe Louisa ce i-ar plăcea unei adolescente să primească, și de data asta era sigur că Lydia va fi încântată.

În cutiuță se afla o inimioară din argint pe un lăntișor.

— E foarte frumoasă, spuse Lydia, surprinsă.

În sfârșit, primise un cadou care chiar asta era – nu o carte, nu o aluzie –, un lucru pe care și-l dorea ea, nu unul pe care-l voiau ei pentru ea. Era colierul la care visase de Crăciun. Lăntișorul îi luneca printre degete ca un firioșor de apă, atât de mlădios, încât părea viu.

James îi atinse gropița din obraz cu un deget pe care îl răsuci apoi – o veche glumă a lui.

— Se deschide, adăugă el.

Lydia deschise medalionul și îngheță. Înăuntru erau două fotografii cât unghia ei: una a lui James și cealaltă a ei, gătită pentru balul din clasa a noua, din anul trecut. Tot drumul până acasă îi tot spusese ce bine se distrase. În fotografie, tata zâmbea larg, cu drag, plin de speranță. În cealaltă, ea privea într-o parte, serioasă, înciudată, morocănoasă.

— Știu că a fost un an greu și că mama așteaptă multe de la tine. Dar să nu uiți: școala nu înseamnă totul. Nu e la fel de importantă ca prietenia sau ca dragostea.

Deja putea zări o cută vagă croindu-și drum între sprâncenele Lydiei și cercuri negre formându-i-se sub ochi de la învățatul până noaptea târziu. Ar fi vrut să netezească acea cută cu degetele sale, să șteargă umbrele ca pe un strat de praf.

— De fiecare dată când vei privi medalionul, să-ți amintești ce contează cu adevărat. De fiecare dată când te vei uita la el, aș vrea să zâmbești. Promiți?

Bâjbâi cu închizătoarea lăntișorului, încercând s-o desfacă.

— Am vrut să-ți iau ceva din aur, dar o sursă de încredere mi-a spus că anul ăsta toată lumea poartă argint.

Lydia își trecu un deget pe căptușeala de catifea a cutiuței. Tata era atât de preocupat de ce făcea *toată lumea*: „Mă bucur mult că te duci la dans – toată lumea merge la dans. Îți stă foarte bine cu părul așa, Lyddie – toată lumea poartă părul lung zilele astea, nu ți se pare?” Și ori de câte ori o vedea zâmbind: „Ar trebui să zâmbești mai des – toată lumea se bucură când vede o fată zâmbind”. Ca și cum o rochie, părul lung și un zâmbet ar putea ascunde tot ce era altfel la ea. Dacă mama ar lăsa-o și pe ea să iasă așa cum făceau celelalte fete, probabil că n-ar mai conta felul în care arată; la urma urmei, Jackie Harper avea un ochi albastru și altul verde, și fusese votată anul trecut cea mai populară fată din școală. Sau dacă ar arăta ca toți ceilalți, poate că nu ar mai conta că trebuie să învețe tot timpul, că nu poate ieși din casă în weekend până ce nu și-a terminat toate temele, că nu are voie să iasă cu niciun băiat, oricum. Ori o alternativă, ori cealaltă ar putea fi trecută cu vederea. Dar să fie trasă în ambele părți... nicio rochie, nicio carte și niciun medalion n-ar fi avut cum s-o ajute.

— Gata, spuse James, reușind în sfârșit să deschidă cheița.

Îi puse lăntișorul la gât și îl închise, iar metalul desenă o linie rece, ca un inel de gheață, în jurul gâtului ei.

— Ce părere ai? Îți place?

Lydia înțelesese: medalionul trebuia să-i amintească ei de tot ce voia el pentru ea – ca o sforcică prinsă de deget, numai că asta îi era legată la gât.

— E splendid, șopti ea, iar James îi luă vocea gătuită drept mulțumire adâncă.

— Promite-mi, îi ceru el, că o să te înțelegi bine cu toată lumea. Niciodată nu poți să ai prea mulți prieteni.

Iar Lydia închise ochii și încuviință.

A doua zi, în cinstea aniversării ei, purtă lăncișorul, așa cum îi sugerase tata.

— Imediat după școală, o să te duc să-ți iei permisul provizoriu și înainte de cină vom face prima lecție de condus.

— Iar după cină, interveni mama, o să mâncăm tort. Și am și eu niște cadouri speciale pentru sărbătorită.

Ceea ce însemna cărți, își spuse Lydia. În seara aceea, Nath avea să-și facă bagajele. Toată ziua încercase să se consoleze: „Peste șase ore voi avea permisul provizoriu. În două săptămâni voi putea să plec cu mașina”.

La ora trei tata opri în fața școlii, dar când Lydia își luă rucsacul și se apropie de mașină, văzu că pe locul pasagerului stătea deja cineva: o chinezoaică – o fată abia, cu părul lung și negru.

— Mă bucur să te întâlnesc în sfârșit, îi spuse fata când Lydia urcă pe bancheta din spate. Eu sunt Louisa, asistenta tatălui tău.

James opri ca să lase să treacă un grup de băieți mai mici care traversau strada.

— Louisa are programată o întâlnire, și cum tot veneam în zona asta, m-am oferit să o duc cu mașina.

— N-ar fi trebuit să accept, replică Louisa. Ar fi trebuit să anulez. Nu pot să-l sufăr pe dentist!

Trecând prin fața mașinii, unul dintre băieți rânji la ei, trăgându-și cu degetele colțurile ochilor. Ceilalți izbucniră în râs, iar Lydia se făcu mică în scaun. Probabil, îi trecu ei prin minte, băieții își închipuie că Louisa e mama ei. Foindu-se pe banchetă, se întrebă dacă și tata era stânjenit, dar în față, James și Louisa nu observaseră nimic.

— Pariem pe zece dolari că n-ai nicio carie? întrebă James.

— Pe cinci, răspunse tânăra. Sunt o biată absolventă fără bani, nu un profesor bogat.

Și-l bătu pe braț în joacă, iar Lydia resimți un șoc văzând expresia de tandrețe de pe chipul ei. Așa se uita mama la el seara târziu, când el era absorbit de vreo carte, iar ea se rezema de fotoliul lui drăgăstoasă, înainte de a-l îndemna să meargă la culcare. Mâna Louisei zăbovi pe brațul lui, și Lydia continuă să-i privească fix pe tata și pe fata asta așezați comod în față ca doi oameni căsătoriți – un tablou încadrat de ecranul luminat al parbrizului – și deodată își zise: „Fata asta se culcă cu tata”.

Niciodată până atunci nu-i trecuse prin minte că tata era un bărbat care avea propriile dorințe. La fel ca toți adolescenții, prefera – în ciuda propriei ei existențe – să și-i imagineze pe părinți ca fiind întruchiparea eternă a castității. Dar era ceva în felul în care tata și Louisa se atingeau reciproc și în tachinările lor lejere, ceva ce îi șoca sensibilitățile inocente. Pentru ea, scânteia palidă dintre ei era o vâlvătaie atât de încinsă, încât obrazii i se înroșiră. Erau amanți. Era sigură de asta. Mâna Louisei era încă pe brațul lui, iar el nu se mișca, de parcă atingerea n-ar fi fost câtuși de puțin neobișnuită. De fapt, James nici măcar nu observase; Marilyn își puneă deseori mâna pe el așa, iar senzația îi era prea familiară ca să-i mai atragă atenția. Pentru Lydia însă, felul în care tata se uita drept în față, cu privirea atentă la drum, era o confirmare suficientă.

— Am auzit că e ziua ta azi, spuse Louisa, răsucindu-se spre bancheta din spate. Împlinești șaisprezece ani. Sunt sigură că va fi pentru tine un an cu totul special.

Lydia nu răspunse, iar ea încercă încă o dată:

— Îți place medalionul? Eu am dat o mână de ajutor la alegerea lui. Tata m-a întrebat ce cred că ți-ar plăcea.

Lydia își trecu două degete pe sub lăntișor, încercând să-și stăpânească pornirea de a-l smulge de la gât.

— De unde să știi tu ce-mi place mie? Nici măcar nu mă cunoști!

Louisa clipi repede.

— Am și eu câteva idei. Adică, tatăl tău mi-a povestit atâtea despre tine!

Lydia o privi drept în ochi.

— Serios! Despre tine n-a vorbit niciodată.

— Haide, Lyddie, interveni James, m-ai auzit vorbind despre Louisa. Cât de deșteaptă e... Cum nu-i lasă pe studenți să treacă fără să știe...

Și îi zâmbi apoi Louisei, iar Lydiei i se încețoșă privirea.

— Tati, tu unde ai mers cu mașina după ce ți-ai luat permisul? întrebă ea brusc.

În retrovizor, James făcu ochii mari, mirat.

— La școală, la antrenamentul de înot și la concursuri, răspunse el. Și uneori la plimbare.

— Dar nu la întâlniri.

— Nu, replică James și vocea îi tremură ușor, ca a unui adolescent. Nu, nu la întâlniri.

Lydia se simți mică, rea și înțepătoare, ca un știft.

— Fiindcă tu nu mergeai la întâlniri. Așa e?

Tăcere.

— De ce nu mergeai? Nu voia nimeni să iasă cu tine?

De data asta James rămase cu ochii la drum, iar mâinile i se încleștară pe volan, cu coatele înțepenite.

— Ei, asta-i! exclamă Louisa. Nu cred așa ceva în ruptul capului.

Își lipi iar brațul de cotul lui James și de data asta îl ținu acolo până când ajunseră la dentist, până când James opri mașina și-i spuse, spre indignarea Lydiei:

— Ne vedem mâine.

Deși fiica lui clocotea pe bancheta din spate, el nu-și dădu seama că era ceva în neregulă. Când ajunseră la biroul de permise, o sărută pe obraz și se așeză pe un scaun.

— O să te descurci bine, o asigură. Mă găsești aici când termini.

Gândindu-se cât de bucuroasă va fi ea cu permisul în mână, uitase complet de ceea ce se petrecuse în mașină. Încă fierbând din cauza secretului pe care credea că l-a descoperit, Lydia se îndepărtă fără un cuvânt.

În sala de test, o femeie îi înmână broșura de examen și un creion, după care îi spuse să se așeze unde găsea un loc liber. Lydia se îndreptă spre colțul din spate al sălii, pășind peste rucsacuri și genți, și peste picioarele băiatului de pe penultimul rând. Tot ce-i spusese tata de când se știa îi reveni în minte cu o tonalitate nouă: „Niciodată nu poți avea prea mulți prieteni.” Se gândi la mama stând acasă, spălând rufe, rezolvând cuvinte încrucișate, în timp ce tata... Era furioasă pe el și furioasă pe mama fiindcă lăsase să se întâmple așa ceva. Furioasă pe toată lumea.

În acel moment Lydia își dădu seama că în sală se făcuse liniște. Toți erau aplecați asupra testelor. Se uită la ceas, dar cadranul lui nu-i spuse nimic: nici când începuseră ceilalți, nici când se încheia testul – doar ora, trei și patruzeci și unu. Secundarul ticăi de la unsprezece la douăsprezece, iar minutarul, ca un ac lung din fier, făcu un salt. Trei patruzeci și doi. Deschise broșura. *Ce culoare are indicatorul de stop? Umplu cerculețul de la răspunsul B: Roșu. Ce trebuie să faci dacă auzi un vehicul de urgență venind indiferent din ce direcție?* Din grabă, vârful creionului depăși circumferința cercului, într-o mângăleală oblică. Câteva rânduri mai în față, o fată cu părul strâns în codițe se ridică, iar femeia din capătul sălii îi făcu semn să treacă în încăperea alăturată. O clipă mai

târziu o urmă băiatul așezat lângă ea. Lydia își coborî din nou privirea la broșura ei. Douăzeci de întrebări. Încă optsprezece la care să răspundă.

Dacă mașina începe să patineze, trebuie să... Aici toate răspunsurile păreau plauzibile. Trecu mai departe. *Când sunt drumurile mai alunecoase? Ce distanță trebuie să lași între tine și vehiculul din față în condiții normale de trafic?* În dreapta ei, un bărbat cu mustață închise broșura și lăsă creionul jos. Răspunsul C, ghici Lydia. A.D. Pe pagina următoare găsi o listă de fraze pe care nu știa să le completeze. *Când rulezi pe autostradă în spatele unui autocamion, trebuie să...* *Ca să iei o curbă în siguranță, trebuie să...* *Când mergi în marșarier, trebuie să...* își repeta în gând fiecare întrebare, dar mintea îi rămăsese blocată pe ultimele cuvinte, ca un disc stricat: *trebuie să trebuie să trebuie sa.*

Apoi cineva o atinse ușor pe umăr și femeia din capătul sălii îi spuse:

— Îmi pare rău, draga mea, timpul s-a scurs.

Lydia își ținu capul plecat deasupra băncii, de parcă vorbele auzite n-ar fi fost adevărate dacă nu ar fi văzut fața femeii. O pată întunecată se formase în mijlocul hârtiei și abia după câteva clipe își dădu seama că era urma unei lacrimi – a ei. O șterse cu mâna, apoi își șterse și obrazul. Toți ceilalți ieșiseră.

— Nu-i nimic, îi spuse femeia. E suficient dacă ai paisprezece răspunsuri corecte.

Dar Lydia știa că bifase doar cinci cerculețe.

În încăperea alăturată, unde un bărbat introducea foile de test în dispozitivul de verificare, așteptă lovindu-și ritmic degetul cu vârful creionului.

— Optsprezece corecte, îi spuse bărbatul fetei din fața ei. Du-te cu hârtia la birou, iar ei îți vor face o fotografie și-ți vor printa permisul. Felicitări!

Fata Țopăi veselă ieșind pe ușă, iar Lydia avu poftă să o plesnească. Urmă un scurt moment de tăcere când bărbatul se uită la formularul ei, iar ea își fixă privirea pe pata de noroi de pe gheata lui.

— Ei, spuse omul. Nu-ți face griji! Mulți pică testul prima dată.

Când el întoarse foaia cu fața în sus, Lydia văzu iar cele cinci cerculețe negre, ca niște negi, și restul foii albă și goală. Și nu mai așteptă scorul. Când dispozitivul trase foaia în măruntaiele lui, ea trecu pe lângă el, întorcându-se în sala de așteptare.

La birou se formase o coadă lungă, pentru fotografii; tipul cu mustață își număra bancnotele din portofel, iar fata care Țopăise își jupuia oja de pe unghii. Tânăra cu codițe și băiatul plecaseră deja. Așezat pe bancă, James o aștepta.

— Deci? spuse el, văzându-i mâinile goale. Unde e?

— Am picat, replică ea.

Cele două femei așezate lângă el ridicară privirea spre ea, ferindu-și apoi ochii rapid. Tata clipi o dată, de două ori, de parcă n-ar fi auzit bine.

— E-n regulă, scumpa mea. Poți să încerci din nou săptămâna viitoare.

Sub norul umilirii și al dezamăgirii, Lydia nu-și mai aminti – sau poate că nu-i mai păsa – că putea susține testul încă o dată. Mâine dimineață Nath va pleca la Boston. Iar ea nu se putea gândi acum decât la un singur lucru: „Voi rămâne aici pentru totdeauna. Niciodată n-am să pot scăpa”.

James își puse un braț în jurul fiicei lui, însă ea îl simți pe umăr greu ca o pătură, așa că se scutură să-l dea la o parte.

— Putem merge acasă acum?

•

— Imediat ce intră Lydia, spuse Marilyn, strigă: „Surpriză!” Pe urmă mâncăm și abia apoi îi dăm cadourile.

Nath era în camera lui, pregătindu-se de plecare, și Marilyn, singură cu mezină ei, făcea planuri cu glas tare, vorbind mai mult pentru sine. Încântată să aibă doar pentru ea atenția mamei, fie doar și pentru simplul motiv că toți ceilalți lipseau, Hannah încuviință din cap cu un aer înțelept. În șoaptă, neauzit, exersă – „Surpriză!” „Surpriză!” – și o urmări pe mama scriind pe tort, cu albastru, numele Lydiei. Trebuia să arate ca un permis de conducere, un dreptunghi cu glazură albă și cu fotografia ei într-un colț, acolo unde s-ar fi aflat și cea reală. Înăuntru avea cremă de ciocolată. Fiindcă era o aniversare extra-specială, Marilyn preparase ea singură tortul – de la cutie, ce-i drept, dar ea amestecase ingredientele, cu o mână rotind mixerul în aluat și cu cealaltă ținând nemișcat bolul vechi din aluminiu. O lăsase pe Hannah să aleagă tubul de glazură, iar acum stoarse din el ultimele picături, scriind LYD, și întinse mâna în pungă, după altul.

Un tort atât de special, își spuse Hannah, va avea și un gust extra-special. Mai bun decât cel simplu, cu vanilie sau cu ciocolată. Pe cutie apărea poza unei femei în fața unei felii de tort, însoțită de cuvintele „Tu adaugi dragostea”. Dragostea, decise Hannah, trebuia să fie dulce, ca parfumul mamei, și moale ca bezeaua. Tăcută, întinse un deget, lăsând o adâncitură în suprafața perfect netedă a tortului.

— Hannah! se răsti Marilyn și-i împinse mâna la o parte.

Când mama netezi suprafața cu spatula, Hannah duse la gură degetul cu glazură. Era atât de dulce, încât ochii îi lăcrimară, și prinzând un moment în care Marilyn se uita în altă parte, își șterse degetul pe dosul feței de masă. Era limpede, după cuta mică dintre sprâncenele mamei, că încă era supărată, și Hannah ar fi vrut să-și lipească tâmpla de șoldul ei; atunci mama ar înțelege că n-a vrut să strice tortul.

Dar când se aplecă spre ea, Marilyn puse tubul de glazură pe masă, la mijlocul unei litere, și ridică privirea, cu urechile ciulite.

— Nu se poate să fi venit deja!

Sub picioare, Hannah simți podeaua vibrând când ușa garajului se deschise.

— Îl chem pe Nath.

Dar până când coborâră ei, tata și Lydia intraseră deja în hol, iar momentul pentru „Surpriză” trecuse. Marilyn cuprinse în palme chipul fiicei ei și o sărută pe obraji, apăsat, lăsând în urmă o pată roșie de ruj, ca o rană.

— V-ați întors devreme, spuse ea. La mulți ani! Și felicitări! Apoi, întinzând mâna: Deci? Să-l vedem!

— Am picat, răspunse Lydia, privind încruntată când spre mama, când spre Nath, provocându-i parcă să se arate supărați.

Marilyn încremeni cu privirea la ea.

— Cum adică ai picat? Întrebă cu o mirare sinceră în glas, ca și când nu mai auzise cuvântul niciodată, iar Lydia îl repetă, mai tare:

— *Ampicat.*

Era ca și când, își spuse Hannah, ar fi fost furioasă pe mama, furioasă pe ei toți. Nu putea să fie doar din cauza testului. Chipul ei era calm, ca de piatră, dar Hannah zări tremurul vag – al umerilor lăsați, al maxilarului încleștat. De parcă ar fi fost pe punctul de a se sfârâma în bucăți. Ar fi vrut să-și înfășoare brațele strâns în jurul surorii ei, s-o țină să nu se frângă, dar știa că Lydia ar împinge-o de lângă ea. Nimeni altcineva nu mai observă însă. Nath, Marilyn și James se uitară de la unul la altul, neștiind ce să spună.

— Ei, rosti mama în cele din urmă. O să înveți regulile de trafic și o să încerci din nou când o să fii pregătită. Nu e sfârșitul lumii, adăugă ea, răsucind o șuviță de păr pe după urechea Lydiei. E-n

regulă. Doar n-ai picat la un examen la școală, nu?

În orice altă zi, replica ei ar fi înfuriat-o pe Lydia la culme. Dar astăzi – după medalion, după băieții din fața mașinii, după test, după Louisa – nu mai era loc în ființa ei pentru furie. Ceva înăuntru se înclinase și crăpase.

— Sigur, mamă, spuse ea.

Se uită la Marilyn, la toți ceilalți din familie, și zâmbi, iar Hannah aproape că se ascunse în spatele lui Nath. Zâmbetul fusese prea larg, prea luminos, roșu cu albul dinților, și fals. Iar pe chipul surorii ei, fusese înfiorător; o făcuse pe Lydia să pară o altă persoană, o necunoscută. Nici de data aceasta, ceilalți nu observară. Umerii lui Nath reveniră la poziția lor firească; James răsufală; Marilyn își șterse mâinile umede pe șorț.

— Masa nu e gata încă, spuse ea. Ce-ar fi să te duci sus, să faci un duș și să te relaxezi? Mâncăm imediat cum termin.

— Grozav, replică Lydia, și de data asta Hannah chiar își întoarse fața și rămase așa până când auzi pașii surorii ei pe scări.

— Ce s-a întâmplat? șopti Marilyn către James, care clătină din cap.

Hannah însă știa. Lydia nu învățase. Cu două săptămâni în urmă, înainte ca sora ei să se întoarcă de la școală, ea îi cercetase camera, în căutare de comori. Luase cu ea cartea de pe fundul dulapului și dedesubt găsisese broșura cu reguli și reglementări. Când va începe să învețe, își spusese ea, Lydia va descoperi că nu mai avea cartea. Și va veni s-o caute. La fiecare două-trei zile se mai ducea să verifice, dar broșura era tot acolo, nemișcată din loc. Ieri fusese acoperită pe jumătate de o pereche de pantofi bej cu talpă groasă și de cei mai buni pantaloni ai Lydiei. Iar cartea era încă ascunsă la etaj, sub perna lui Hannah.

Sus, în camera ei, Lydia trase de lănișorul de la gât, care refuza însă să se rupă. Îi desfăcu închizătoarea, îl azvârli în cutia lui, de parcă ar fi fost un animal sălbatic, și împinse cutia adânc sub pat. Dacă o va întreba tata unde e, va spune că îl păstra pentru ocazii speciale. Va spune că nu voia să-l piardă – nu-ți face griji, tati, o să-l port data viitoare. În imaginea din oglindă, o dungă roșie, subțire, îi încercuia gâtul.

Până când coborî la masă, o oră mai târziu, dunga dispăruse, dar sentimentul care o însoțise era tot acolo. Se îmbrăcase ca pentru o petrecere, cu părul uscat, strălucitor și îndreptat cu placa cea mare, cu buzele acoperite de luciu în culoarea dulceții. Văzând-o, James își aminti deodată de Marilyn prima dată când se cunoscuseră.

— Uite ce drăguță ești! exclamă el, iar Lydia se forță să surâdă.

Se așază la masă cu spatele drept, cu același zâmbet fals, ca o păpușă în vitrină, dar numai Hannah îi sesiză falsitatea. O durea spatele uitându-se la ea, o durea fiecă bucațică de corp, și se cocoșă în scaun până când aproape că alunecă sub masă. Imediat ce terminară de mâncat, Lydia își tamponă buzele cu șervetul și se ridică.

— Stai! strigă Marilyn. Avem tort!

Se duse în bucătărie și peste o clipă se întoarse cu tortul pe o tavă, cu lumânările aprinse. Fotografia Lydiei dispăruse, glazura fusese refăcută, alb complet, doar cu numele scris. Ascuns sub albul neted, își zise Hannah, era pretinsul permis de conducere, urarea „Felicitări” și cele trei litere cu albastru, LYD. Deși nu le putea vedea, erau acolo dedesubt, acoperite, dar mângălite, ilizibile și hidoase. În plus, se vor simți și la gust. Tata făcea fotografie după fotografie, dar Hannah nu zâmbea. Spre deosebire de Lydia, încă nu învățase să se prefacă. Așa că închise ochii pe jumătate, așa cum făcea la părțile înfricoșătoare din filme, ca să poată vedea doar puțin din ceea ce urma să se întâmple.

Adică asta: Lydia așteptă ca ei să termine de cântat. Când ajunseră la ultimul vers, James ridică aparatul foto când ea se aplecă deasupra tortului, cu buzele ținute ca pentru un sărut. Fața ei perfect fardată zâmbea încolo și-ncoace, de la unul la altul, pe rând. Mama. Tata. Nath. Hannah nu știa tot ce credea Lydia că înțelege – medalionul, Louisa, „tot ce vreau să vă amintiți” –, dar știa că se schimbase ceva înăuntrul surorii ei, că se afla într-un echilibru fragil, pe un vârf înalt de stâncă. Așa că stătea complet nemișcată, ca și când un singur gest ar fi putut-o arunca pe Lydia în prăpastie. Iar sora ei stinse lumânările cu un singur puf grăbit.

Lydia se înșelase cu privire la Louisa, desigur. Pe atunci, de ziua fiicei lui, James ar fi izbucnit în râs la auzul ideii; gândul că ar putea exista altcineva decât Marilyn în patul lui, în viața lui, era de neconceput. Dar pe atunci și viața fără Lydia fusese de neconceput. Acum însă, ambele lucruri de neconceput au devenit reale.

Când Louisa închide ușa apartamentului și se întoarce în dormitor, James își încheie deja nasturii la cămașă.

— Pleci?

În sinea ei, se agață încă de posibilitatea ca vizita lui Marilyn să fie doar o coincidență, dar se păcălește singură și știe asta.

James își îndeasă cămașa în pantaloni și își strânge cureaua.

— Trebuie, răspunde el și amândoi știu că și asta e adevărat. Ori acum, ori mai târziu, adaugă apoi.

Nu știe la ce să se aștepte când ajunge acasă. Plânsete? Nervi? O tigiă aruncată în capul lui? Încă nu știe nici ce-i va spune lui Marilyn.

— Ne vedem mai târziu, rostește către Louisa, iar ea îl sărută pe obraz – și asta e singurul lucru de care e sigur.

Când intră în casă, imediat după ora amiezii, nu găsește nici plânsete, nici nervi – doar tăcere. Nath și Hannah stau unul lângă altul pe canapeaua din camera de zi, privindu-l precauți când trece prin fața lor. Parcă ar urmări un condamnat îndreptându-se spre eșafod, și exact așa se simte James în timp ce urcă scara spre camera fiicei lui, unde Marilyn e așezată la biroul Lydiei, cu un calm straniu. Multă vreme nu spune nimic, iar el se silește să se liniștească, să-și țină mâinile nemișcate până când, într-un târziu, ea vorbește.

— De când?

Afară, Nath și Hannah se ghemuiesc pe treapta de sus a scării într-un acord tăcut, ținându-și respirația, ascultând vocile care răzbat pe hol.

— De la... înmormântare.

— De la înmormântare. Încă studiind covorul, Marilyn își strânge buzele într-o linie subțire și continuă: E foarte tânără. Câți ani are? Douăzeci și doi? Douăzeci și trei?

— Marilyn... încetează!

Dar Marilyn nu încetează.

— Pare drăguță. Docilă... iar asta e o schimbare, presupun. Nu știu de ce mă mir. Cred că ai depășit de mult momentul unei schimbări. Ar fi o soțioară tare drăguță.

Spre surprinderea lui, James roșește.

— Nimeni nu vorbește despre...

— Încă nu. Dar eu știu ce vrea ea. O căsătorie. Un soț. Cunosc eu genul.

Marilyn se întrerupe o clipă, amintindu-și de ea însăși tânără, de șoapta mândră a mamei ei: „o sumedenie de bărbați grozavi la Harvard”.

— Mama și-a petrecut viața întreagă încercând să mă transforme în așa ceva, spune ea apoi.

Auzind de mama ei, James înlemnește, de parcă s-ar fi transformat în gheață.

— Ah, da. Biata ta mamă! Iar tu te-ai măritat cu mine, râde el scurt, sugrumat. Ce dezamăgire!

— Chiar sunt dezamăgită, ripostează Marilyn. Credeam că tu ești altfel.

De fapt voise să spună: „Credeam că ești mai bun decât alți bărbați. Credeam că vrei ceva mai mult de atât”. Dar gândindu-se încă la mama ei, James aude altceva.

— Te-ai plictisit de atâta altfel, nu-i așa? Întreabă el. Fiindcă sunt prea altfel. Mama ta și-a dat seama imediat. Tu ai impresia că e grozav să ieși în evidență. Dar uită-te la tine! Uită-te la tine!

Măsoară din priviri părul lui Marilyn, în nuanța mierii; tenul ei, chiar mai palid decât de obicei, după o lună petrecută în casă; ochii aceia de culoarea cerului pe care îi iubește de atâta vreme, mai întâi la soție și apoi la copilul lui. Și lucruri pe care nu le-a spus, pe care nici măcar nu le-a insinuat vreodată în fața lui Marilyn, se revarsă acum din el.

— Tu n-ai stat niciodată într-o încăpere în care nimeni nu arată ca tine. Niciodată n-ai văzut pe cineva bătându-și joc de fața ta. Niciodată n-ai fost tratată ca o nepoftită.

Are impresia că vomită, violent, și își șterge gura cu dosul mâinii.

— Habar n-ai ce înseamnă să fii altfel!

Pentru o clipă, James pare tânăr, singur și vulnerabil, ca băiatul timid pe care l-a cunoscut cu atâta timp în urmă, și jumătate din Marilyn vrea să-l ia în brațe, să-l strângă la piept. Iar cealaltă jumătate vrea să-l lovească cu pumnii. Își mușcă buza, lăsând cele două jumătăți să lupte între ele.

— În anul doi, în laborator, băieții se strecurau în spatele meu și încercau să-mi ridice fusta, spune ea în cele din urmă. O dată au venit mai devreme și s-au ușurat în toate paharele mele de laborator. Când m-am plâns, profesorul m-a luat pe după umeri și mi-a zis... Amintirea o îneacă, aidoma unui zaț. „Nu te supăra, draga mea! Viața e prea scurtă, iar tu ești prea drăguță”. Și știi ce? Nu mi-a păsat. Știam bine ce vreau. Să fiu medic.

Se încruntă la James, de parcă el ar fi contrazis-o. Și spune mai departe:

— Dar pe urmă, din fericire, mi-a venit mintea la cap. Am renunțat să mai încerc să fiu altfel. Am făcut ce făceau toate celelalte fete. M-am măritat. Am renunțat la tot. O amărăciune groasă i se insinuează pe limbă, când continuă: Fă ce fac toți ceilalți! Asta îi spuneai mereu Lydiei. Fă-ți prieteni! Integrează-te! Dar eu nu voiam ca ea să fie la fel ca toți ceilalți. Voiam să fie excepțională.

Din ochi îi sar scânteii acum.

Pe scară, Hannah își ține răsuflarea. Îi e teamă să clinească ceva, fie și vârful unui deget. Poate că dacă stă perfect nemișcată, părinții ei vor tăcea. Dacă ea ține lumea încremenită, totul va fi bine.

— Ei bine, vorbește Marilyn mai departe, acum poți să te însori cu fata aia. Ea pare genul serios. Iar tu știi ce înseamnă asta – și ridică mâna stângă, pe care verigheta lucește palid. O fată ca ea vrea tot tacâmul. Casă cu grădină, gărduleț vopsit. Și doi virgulă trei copii.

Lasă să-i scape un răs dur, ascuțit, înfricoșător ca un lătrat, iar pe palier, Hannah își ascunde fața în brațul lui Nath.

— Bănuiesc că va fi mai mult decât fericită să renunțe la viața de student pentru toate astea. Sper doar să nu ajungă s-o regrete.

La auzul cuvântului – „regret” – ceva în James se inflamează. Un damf iute, mușcător, ca de fire supraîncinse, îi înțepă nările.

— Așa cum regreti tu?

Tăcere bruscă, înmărmurită. Deși Hannah încă stă cu fața îngropată în umărul lui Nath, o vede pe mama ca aievea: chipul înghețat, ochii încercuiți cu roșu. Dacă va plânge, își spune ea, nu vor fi lacrimi. Vor fi stropi mici de sânge.

— Ieși afară, spune Marilyn în cele din urmă. Ieși din casa asta!

James își pipăie buzunarul în căutarea cheilor, apoi își dă seama că le ține încă în mână; nici măcar nu le-a lăsat pe masă. De parcă ar fi știut, în sinea lui, că nu va rămâne aici.

— Hai să ne prefacem, răspunde el, că nu m-ai întâlnit niciodată. Că ea nu s-a născut. Că nimic din toate astea nu s-a întâmplat.

Și cu asta, a plecat.

•

Pe palier, nu mai e timp de fugă: Hannah și Nath nici n-au apucat să se ridice când tatăl lor iese în hol. La vederea copiilor, James se oprește scurt. E clar că au auzit totul. În ultimele două luni, ori de câte ori îl privește pe unul dintre ei, vede o părțică din sora lor dispărută – în felul în care Nath înclină capul, în pala lungă de păr care ascunde jumătate din fața lui Hannah – și atunci iese brusc din încăpere, fără să înțeleagă totuși de ce. Acum, sub privirile amândurora, trece mai departe, neîndrăznind să se uite în ochii lor. Hannah se lipește de zid, lăsându-l pe tata să treacă, dar Nath îl privește drept în față, tăcut, cu o expresie pe care James nu izbutește s-o analizeze. Zgomotul mașinii lui ieșind de pe alee și îndepărtându-se în viteză are un aer de finalitate; și toți îl aud. Liniștea se așterne asupra casei ca o cenușă.

În clipa aceea Nath sare în picioare. „Stai!” ar vrea Hannah să-i strige, dar știe că el nu se va opri. Fratele ei o împinge din drum. Cheile mamei atârnă în cârligul lor din bucătărie, iar el le ia și coboară spre garaj.

— Așteaptă! strigă Hannah, de data aceasta cu glas tare.

Nu e sigură dacă se duce după tata sau dacă fuge și el, dar știe că tot ce a pus el la cale e cumplit.

— Nath! Așteaptă! Nu pleca!

Dar el nu așteaptă. Iese din garaj în marșarier, ștergând tufa de liliac de lângă ușă, și dispare și el.

Sus, Marilyn n-a auzit nimic. Închide ușa în camera Lydiei, și o liniște groasă și grea se înfășoară în jurul ei, ca o pătură înăbușitoare. Cu un deget, mângâie cărțile Lydiei, dosarele ordonate în șir indian, fiecare marcat cu data și materia. Un strat dens de praf acoperă acum totul – teancul de jurnale goale, panglicile de la concursurile de știință, afișul cu Einstein, prins în piuneze, copertele fiecărui dosar, cotoarele tuturor cărților. Se închipuie golind camera Lydiei obiect cu obiect. Găurile și urmele decolorate care vor rămâne pe tapet după ce va da jos posterele și tablourile; covorul strivit sub piesele de mobilier, ale cărui fire nu se vor mai ridica niciodată. La fel ca locuința mamei ei, după ce fusese luat totul din ea.

Se gândește la mama ei venind acasă singură în toți acei ani, într-o casă pustie, cu dormitorul păstrat exact așa cum fusese, cu așternuturi curate, pentru fiica ei care nu se va mai întoarce niciodată, pentru soțul plecat de mult, dormind acum în dormitorul vreunei alte femei. Ai iubit atât de intens, ai sperat atât de mult și ai sfârșit cu nimic. Copii care nu mai au nevoie de tine. Un soț care nu te-a mai vrut. Nimic n-a mai rămas, decât tu, singură, și un loc gol.

Cu o mână, îl trage pe Einstein de pe perete și îl rupe în două. Apoi ia și tabelul periodic, inutil acum. Smulge piesele auriculare ale stetoscopului Lydiei; sfâșie panglicile din satin ale premiilor. Una câte una, răstoarnă cărțile de pe raft. *Atlasul în culori al anatomiei umane. Femei pioniere în știință.* Cu fiecare, răsuflarea îi devine tot mai intensă. *Cum funcționează corpul uman. Experimente de chimie pentru copii. Povestea medicinei.* Și-o amintește pe fiecare. E ca și când ar da timpul înapoi, coborând pe firul întregii vieți a Lydiei. O avalanșă se revarsă la picioarele ei. Jos, ghemuită sub masa din hol, Hannah aude bufnetele, ca niște pietre aruncate una după alta pe podea.

Ultima, înghesuită în colțul îndepărtat al raftului: prima carte pe care a cumpărat-o ea pentru Lydia. Subțire ca o broșură, se clatină singură pe poliță și apoi cade. *Aerul se află pretutindeni în jurul tău, scrie pe pagina deschisă. Deși nu-l poți vedea, este peste tot.* Marilyn vrea să ardă cărțile care acoperă covorul, să jupoaie tapetul de pe pereți. Tot ce-i amintește de Lydia și de ceea ce ar fi putut să fie. Vrea să zdrobească raftul însuși, să-l facă surcele. Gol, se clatină instabil, obosit parcă,

și cu un brânci îl doboară la pământ.

Și acolo, în adâncitura de sub raftul cel mai de jos, o carte. Groasă. Roșie. Cu cotorul lipit cu scotch. Chiar înainte să vadă poza de pe copertă, știe ce e. Dar o răsuțește totuși, cu mâini deodată tremurătoare, încă uimită să vadă chipul lui Betty Crocker uitându-se la ea implauzibil, imposibil.

„Cartea ta de bucate”, spusese Lydia. „Am pierdut-o”. Marilyn fusese entuziasmată, o privise ca pe o prevestire: fiica ei îi citise gândurile. Fiica ei nu va fi niciodată mărginită la o bucătărie. Fiica ei voia mai mult. Totul fusese o minciună. Răsfoiește paginile pe care nu le-a mai văzut de ani, urmărind cu degetul sublinierile mamei ei, netezind filele pătate pe care plânsese atâtea nopți, singură în bucătărie. Cumva, Lydia știuse; știuse că această carte o apăsase pe mama ei ca o piatră foarte, foarte grea. Și n-o distrusese. O ascunsese în toți acești ani; îngrămădisese carte peste carte deasupra ei, acoperind-o, pentru ca mama să nu mai fie nevoită s-o vadă niciodată.

Lydia, la cinci ani, ridicându-se pe vârfuri ca să vadă spuma de oțet și praf de copt în chiuvetă. Lydia luând de pe raft o carte grea și spunând: „Arată-mi din nou, arată-mi alta”.

Lydia lipind stetoscopul, abia simțit, de pieptul mamei. Lacrimi se adună în ochii lui Marilyn. Nu știința o iubise Lydia.

Și apoi, ca și când lacrimile ar fi fost telescoape, începe să vadă totul mai clar: pozele și posterele sfâșiate, maldărul de cărți, raftul căzut la picioarele ei. Tot ce a vrut ea pentru Lydia, tot ce Lydia n-a vrut niciodată, dar a îmbrățișat oricum. Un fior rece o cuprinde. Poate – iar gândul o îneacă – poate că asta a tras-o pe Lydia sub apă în cele din urmă.

Ușa se întredeschide, și Marilyn ridică încet capul, de parcă cine știe cum, în mod imposibil, ar putea fi Lydia. Și pentru o secundă imposibilul se petrece: fantoma încețoșată a Lydiei fetiță, cu păr negru și ochi mari. Ezitând în ușă, agățându-se de clanță. Te rog, imploră Marilyn. În aceste două cuvinte se află tot ce nu poate rosti ea, nici măcar pentru sine. Te rog, întoarce-te, te rog, lasă-mă să iau totul de la capăt, te rog să rămâi! Te rog!

Apoi clipește și silueta capătă contur: Hannah, palidă și tremurând, cu fața udă de lacrimi.

— Mama, șoptește ea.

Fără să se gândească, Marilyn deschide brațele, iar Hannah se năpustește la pieptul ei.

În celălalt capăt al orașului, la magazinul de băuturi, Nath pune pe teighea sticla de whisky. O singură dată în viață a gustat alcool până acum: la Harvard, studentul care l-a găzduit i-a oferit o bere. El a băut patru, atras mai mult de idee decât de gust – care i se părea că aduce a urină acidulată –, și toată seara după aceea încăperea se legănase ușor pe axul ei. Acum vrea ca lumea să se rotească în voie și s-o ia razna.

Bărbatul de la teighea îi studiază fața, apoi se uită la sticla de whisky. Degetele lui Nath tresaltă. La optsprezece ani, are voie să cumpere doar bere cu conținut redus de alcool, chestia aia apoasă pe care o sug colegii lui la petreceri. Dar 3,2 la sută alcool nu e suficient de tare pentru ceea ce-i trebuie lui acum. Vânzătorul îl privește din nou, iar Nath se pregătește: „Du-te acasă, băiete, ești prea mic pentru așa ceva”. În loc de asta, omul întreabă:

— Fata care a murit era sora ta?

Nath simte că îl ustură gâtul, ca o rană. Dă din cap că da, uitându-se la raftul de dincolo de teighea, unde țigările stau în grămezi ordonate, alb și roșu.

Vânzătorul ia de pe raft o a doua sticlă de whisky și o pune în pungă, alături de prima. Împinge punga spre Nath, împreună cu bancnota de zece dolari pe care el a lăsat-o pe teighea.

— Noroc să ai! îi urează, după care se întoarce cu spatele.

Cel mai liniștit loc pe care îl știe Nath e la marginea orașului, aproape de granița comitatului.

Oprește mașina la marginea drumului și scoate una dintre sticle. O înghițitură de whisky, apoi alta alunecă în jos arzătoare, iar el și le imaginează pârjolind tot ce e roșu și dureros și nevindecat în interiorul lui. E aproape ora unu și, până când goleşte el prima sticlă, o singură mașină a trecut, un Studebaker verde-închis, cu o bătrână la volan. Alcoolul nu lucrează așa cum sperase el că o să lucreze. Crezuse că o să-i ștergă totul din minte, ca tabla ștersă de burete, însă lumea devenea și mai clară cu fiecare înghițitură, amestându-l cu detaliile ei: stropii de noroi de pe oglinda din partea șoferului; ultima cifră a odometrului, încremenită între 5 și 6; cusătura banchetei, care abia a început să se destrame. O frunză uscată, prinsă între parbriz și ștergător, flutură în adierea vântului. În vreme ce dă gata a doua sticlă, în minte îi vine brusc fața tatălui său când a ieșit pe ușă: felul în care nici măcar nu l-a privit, de parcă ar fi fost concentrat pe ceva aflat departe, la orizont, sau mult, mult înapoi în trecut. Ceva ce nici el și nici Hannah nu puteau vedea, ceva ce ei nu puteau atinge nici dacă ar fi vrut. Aerul din mașină devine vâscos, umplându-i plămâni ca un smoc de vată. Nath coboară fereastra. Și apoi, când vântul rece pătrunde înăuntru, se apleacă într-o parte și vomită ambele sticle de whisky pe bordură.

În mașina lui, și James chibzuieste la momentul acela de pe scări. După ce a ieșit de pe alee, a condus fără să se gândească, apăsând doar pedala de accelerație, luând-o pe orice drum pe care o putea împinge până jos. Așa ajunge să constate că nu se îndreaptă spre apartamentul Louisei, ci spre celălalt capăt al orașului, trecând de campus, ieșind pe autostradă, mărinv viteza până la nouăzeci, o sută, o sută zece. Abia când un indicator – „Toledo 25 kilometri” – îi fulgeră în fața ochilor, mare și verde, își dă seama cât de departe a mers.

Ce bine se potrivește, își spune el. Toledo. Îi trece prin minte ideea că există în viață o simetrie perfectă. Cu zece ani înainte, aici a fugit Marilyn, lăsând totul în urmă. Acum e rândul lui. Inspiră adânc și apasă pedala mai tare. A spus-o în cele din urmă, a rostit lucrul acela de care se temuse cel mai mult și pe care ea își dorise atât de tare să-l audă: „Să ne prefacem că nu m-ai întâlnit niciodată. Că nimic din toate astea nu s-a întâmplat”. A reparat în felul acesta cea mai mare greșală din viața ei.

Numai că – și nu poate să nege asta, oricât ar încerca – Marilyn n-a părut deloc mulțumită. A tresărit, de parcă ar fi scuipat-o în față. Și-a mușcat buzele o dată, de două ori, ca și când ar fi înghițit o sămânță umflată, dureroasă. Mașina virează spre marginea drumului, și pietrișul scârțâie sub roțile ei.

Ea a plecat prima, își reamintește James, rotind volanul ca să întoarcă mașina pe șosea. Asta a vrut tot timpul. Și totuși, chiar în timp ce gândește acest lucru, știe că nu e adevărat. Linia galbenă de pe mijloc șerpuieste, șerpuieste mereu. Pentru James, după ani de priviri fixe ale celorlalți, de parcă ar fi fost un animal la zoo, după ani de insulte în stradă – „chinezoiiule, gălbejitule, du-te acasă” – care i-au ars urechile, cuvântul *altfel* a fost întotdeauna un stigmat pe frunte, înfierat acolo, între ochi. Cuvântul ăsta i-a mânjit întreaga viață; și-a lăsat amprenta murdară pe orice. Dar *altfel* însemnase altceva pentru Marilyn.

Marilyn: tânără și neînfricată într-o clasă de băieți. Scurgând urina din recipientele ei, astupându-și urechile cu visurile care-i umpleau mintea. O bluză albă într-o mare de bluzoane albastre. Cât își dorise ea să fie *altfel*: în viața ei, în sine însăși. E ca și când cineva ar fi luat cuvântul, l-ar fi întors pe dos și l-ar fi așezat apoi la loc. Marilyn, punându-și visurile la naftalină pentru fiica lor, cu dezamăgirea ascunsă îndărătul zâmbetelor. De trei ori captivă în casă, pe o stradă fără ieșire, într-un orașel de provincie, cu mâinile ei moi, lipsite de bătăături, dar fără ocupație. Rotițele complexe ale minții ei ticăind tăcute, fără adresă, cu gândurile lovindu-i-se de ferestrele închise ca o albină

captivă. Iar acum, singură în camera fiicei lor, înconjurată de relicvele vieții ei, fără naftalină în aer, doar cu praf. A trecut atât de mult timp de când nu s-a mai gândit la soția lui ca la o ființă cu dorințe proprii.

Mai târziu, și pentru tot restul vieții lui, James se va chinui să găsească cuvinte pentru acest sentiment și niciodată nu va reuși să spună, fie doar și pentru el însuși, ce înseamnă cu adevărat. În această clipă nu se poate gândi decât la un singur lucru: cum a fost posibil, se întreabă el, să fi greșit atât de mult.

•

În Middlewood, Nath habar nu are de când zace acolo, prăvălit pe bancheta din față a mașinii. Tot ce știe e că cineva deschide portiera. Cineva îl strigă pe nume. O mână îl prinde de umăr, caldă, blândă și puternică, și nu-i mai dă drumul.

Pentru Nath, orbecăind într-o stupoare adâncă și confuză, vocea seamănă cu a tatălui său, deși tata nu i-a rostit niciodată numele atât de mângâietor și nici nu l-a atins cu o asemenea delicatețe. În clipa dinainte de a deschide ochii, chiar e tata, și la fel e când lumea iese din ceață și el vede lumina soarelui, o mașină de poliție și pe ofițerul Fiske ghemuit alături, în portiera deschisă. Ofițerul Fiske e cel care îi desprinde sticla goală de whisky dintre degete și-l ajută să-și ridice capul, dar în sufletul lui tata e cel care îi spune, cu așa o tandrețe în glas încât Nath începe să plângă, „Fiule, e timpul să mergi acasă”.

În aprilie, acasă era ultimul loc în care și-ar fi dorit Nath să fie. Toată luna – în săptămânile dinaintea vizitei în campus – și-a strâns cărți și haine într-un maldăr tot mai înalt. În fiecare seară înainte să se culce, scotea scrisoarea de sub pernă și o citea din nou, savurându-i detaliile: un student în an mic din Albany, Andrew Bynner, *avansat deja în astrofizica*, avea să-l însoțească prin campus, angajându-l în conversații practice și intelectuale în sala de mese, găzduindu-l peste weekendul prelungit. De vineri până luni, își spunea el, uitându-se la biletele de avion: nouăzeci și șase de ore. Când dăduse valiza jos de pe dulap, după cina de ziua Lydiei, deja își sortase lucrurile pe care avea să le ia cu el de cele pe care le lăsa în urmă.

Chiar și cu ușa închisă, Lydia îl auzea: clicul clapelor valizei deschizându-se, apoi bufnetul capacului lovind podeaua. Familia lor nu călătorea niciodată. Odată, când Hannah era încă un bebeluș, vizitaseră Gettysburg și Philadelphia. Tata planificase tot drumul pe atlasul rutier – un șir de locuri atât de îmbibate în tradiția americană, încât aceasta se revărsa pretutindeni: în numele benzinărilor – Valley Forge Diesel – și în preparatele casei când se opreau undeva pentru prânz – *Creveți Gettystown*, *Mușchiuleț de porc William Penn*. Și la fiecare restaurant chelnerițele se holbau la tata, apoi la mama, la ea, la Nath și la Hannah, iar Lydia înțelese, chiar și copil fiind, că nu aveau să mai revină în acele locuri niciodată. De atunci, tata își luase cursuri de vară în fiecare an, parcă pentru a evita – așa cum bănuise ea pe drept – chestiunea vacanțelor în familie.

În camera lui Nath, un sertar se închise cu un pocnet. Lydia se întinse pe spate în pat, sprijinindu-și călcâiele pe afișul cu Einstein. Gustul dulce greșos al glazurii încă îi persista în gură; în stomac, tortul aniversar se răzvrătea. La sfârșitul verii, își spuse ea, Nath nu-și va împacheta o singură valiză, ci un geamantan și o grămadă de cutii, toate cărțile și hainele lui, tot ce avea. Telescopul va dispărea din colț; teancul de reviste de aeronautică va dispărea din dulap. Un strat de praf va mărgini rafturile goale, lângă lemnul curat din spate, acolo unde vor fi fost înainte cărțile. Fiece sertar, când îl va deschide ea, va fi gol. Chiar și așternuturile de pe patul lui vor dispărea.

Nath deschise ușa.

— Care-i mai bună?

Ținea ridicate două cămași, câte un umerăș în fiecare mână, astfel că îl flancau ca o draperie. În stânga, una albastru-deschis, cea mai bună cămașă elegantă a lui, cea pe care o purtase la serbarea de sfârșit de an, în primăvara trecută. În dreapta, una cu imprimeu pe care n-o mai văzuse niciodată, cu eticheta de preț încă agățată de manșetă.

— De unde o ai pe aia?

— Mi-am cumpărat-o, răspunse Nath zâmbind.

De când se știa, ori de câte ori avea nevoie de haine noi, mama îl ducea la magazinul universal Decker, iar el accepta tot ce alegea ea, numai ca să plece mai repede acasă. Săptămâna trecută, numărându-și cele nouăzeci și șase de ore, se dusesese singur la mall pentru prima dată în viață și își cumpăraseră cămașa aceea, alegând de pe raft modelul în culori vii. I se păruse că-și cumpără o piele nouă, iar acum sora lui avea aceeași impresie.

— Puțin cam prea fantezistă pentru mers la cursuri, replică Lydia, fără a-și coborî picioarele de pe perete. Sau așa se așteaptă să te îmbraci la Harvard?

Nath lăsă umerășele în jos.

— O să fie o chermeză pentru viitorii studenți veniți în vizită. Iar cel care-mi va fi gazdă mi-a scris că el și colegii lui de cameră dau o petrecere în weekendul acela. Ca să sărbătorească sfârșitul semestrului.

Își puse cămașa cu imprimeu în față, cu gulerul sub bărbie.

— Poate că ar trebui s-o probez, decise el.

Și dispăru în baie, iar Lydia auzi hârșăitul umerășului pe bara de la duș. O chermeză: muzică, dans, bere. Flirturi. Numere de telefon și adrese mâzgălite în grabă pe petice de hârtie. „Să-mi scrii! Sună-mă! Ne mai vedem”. Încet, picioarele îi lunecară în jos, oprindu-i-se pe pernă. O chermeză. La care studenții cei noi erau amestecați între ei, combinați și transformați în ceva nou.

Nath reapăru în prag, în cămașa cu imprimeu, încheindu-și nasturele de sus.

— Ce părere ai?

Lydia își mușcă buza. Dungile albastre pe alb îi veneau bine; îl făceau să pară mai subțire, mai înalt și mai bronzat. Deși erau din plastic, nasturii luceau ca niște perle. Deja Nath părea o altă persoană, una pe care o cunoscuse și ea cu mult timp în urmă. Deja îi era dor de el.

— Cealaltă-i mai bună, spuse ea. Te duci la colegiu, nu la Studio 54^[20].

Știa însă că Nath se hotărâse.

Mai târziu în aceeași zi, cu puțin înainte de miezul nopții, se furișase în camera lui. Toată seara voise să-i spună despre tata și Louisa, despre ce văzuse în mașină în după-amiaza aceea, despre ceea ce știa că se întâmplă. Dar Nath fusese prea preocupat, iar încercarea de a-i capta atenția era totuna cu strădania de a prinde fumul cu degetele. Asta era ultima ei șansă. Dimineață el va pleca.

În camera lui, numai lampa de pe birou era aprinsă, iar îmbrăcat în vechea lui pijama dungată, Nath stătea în genunchi în fața ferestrei. Pentru o clipă Lydia crezu că se roagă și, stânjenită să-l surprindă într-un moment atât de intim – de parcă l-ar fi văzut gol –, dădu să închidă ușa. Dar la auzul pașilor ei, Nath se întoarse și, zărindu-i zâmbetul la fel de luminos ca luna care abia se ivise la orizont, își dădu seama că se înșelase. Fereastra era deschisă. Nu se ruga, ci visa cu ochii deschiși – ceea ce, avea ea să înțeleagă mai târziu, era aproape același lucru.

— Nath...

Șuvoiul vorbelor pe care ar fi vrut să i le spună se involbura în mintea ei: „Am văzut. Bănuiesc. Am nevoie”. Era un lucru prea mare pentru a-l fărâmița în grăunțele mărunte ale cuvintelor. Nath însă nu părea să observe.

— Uită-te și tu, șopti el cu așa o uimire în glas încât Lydia îngenunche lângă el și privi afară.

Deasupra lor, cerul era de un negru adânc, ca un lac de cerneală, presărat cu stele. Nu semănau deloc cu stelele din cărțile ei de știință, încețoșate și difuze, ca niște stropi de salivă. Erau perfect clare, fiecare distinctă ca un punct în frază, pistruind cerul cu lumină. Lăsându-și capul pe spate, nu mai zărea nici casele, nici lacul sau becurile de pe stradă; tot ce vedea era cerul, atât de vast și de întunecat încât ar fi putut s-o strivească. Parcă ajunsese pe o altă planetă. Ba nu, parcă plutea în spațiu... singură. Căută constelațiile pe care le văzuse în posterele lui Nath: Orion, Casiopeea, Ursa Mare. Diagramele acelea îi păreau copilărești acum, cu liniile lor drepte și culorile primare, cu formele schematice. Aici, stelele scânteiau ca paietele. „Așa arată infinitul”, își spuse ea. Limpezimea lor era coplesitoare, ca mici înțepături în inimă.

— Nu-i așa că e uluitor? murmură Nath, în întuneric.

Deja se afla parcă la ani-lumină depărtare.

— Da, își auzi Lydia glasul, o șoptă abia sesizabilă. Uluitor!

•

A doua zi dimineață, în vreme ce Nath își punea periuța de dinți în suportul ei, Lydia se opri în

pragul ușii. Peste zece minute tata avea să-l conducă la aeroportul din Cleveland, de unde avionul TWA îl va duce la New York și apoi la Boston. Era ora patru și jumătate dimineața.

— Promite-mi că mă suni să-mi spui cum merg lucrurile.

— Sigur, replică Nath.

Întinse benzile elastice deasupra hainelor împăturite, formând un X, și coborî capacul valizei.

— Promiți?

— Promit, răspuse el închizând clapele cu un deget și ridicând valiza de mâner. Mă așteaptă tata. Ne vedem luni.

Și cu asta, plecă.

Mult mai târziu, când coborî la micul dejun, Lydia aproape că ar fi putut pretinde că nimic nu s-a schimbat. Tema ei pentru acasă era așezată lângă bol, cu patru mici bife pe margine; de cealaltă parte a mesei, Hannah culegea cerealele din bolul ei. Mama bea ceai și răsfoia ziarul. Un singur lucru arăta diferit: locul lui Nath era gol. Ca și cum niciodată n-ar fi fost acolo.

— În sfârșit! o întâmpină Marilyn. Grăbește-te și corectează astea, scumpa mea; altfel nu vei mai avea timp să mănânci înainte să vină autobuzul.

Lydia, care simțea că plutește, se apropie de masă. Marilyn parcursese în fugă titlurile din ziar – Carter ajunsese la 65 la sută în sondaje, Mondale preluase rolul de „consultant principal”, utilizarea azbestului fusese interzisă, în New York se trăseseră iarăși focuri de armă – până când privirea i se opri asupra unui articol scurt și interesant aflat în colțul paginii. *Un medic din Los Angeles readuce la viață un bărbat aflat de șase ani în comă.* „Uimitor”, își spuse ea, apoi zâmbi spre fiica ei, care stătea cu mâinile prinse de spătarul scaunului de parcă altfel ar fi riscat să fie dusă de curent.

•

Nath nu sună în seara aceea, în vreme ce Lydia se chircea și se usca sub atenția neabătută a părinților ei. „Am luat de la colegiu un catalog al cursurilor – vrei să faci statistică în vara asta? Te-a invitat deja vreun băiat să mergi cu el la banchet? Ei, sunt sigură că unul dintre ei o va face curând”. Nu sună nici sâmbătă, când Lydia plânse până ce reuși să adoarmă, și nici duminică, când se trezi cu ochii încă umflați. Deci așa avea să fie, își spuse în sinea ei. Ca și când niciodată n-ar fi avut un frate.

Cu Nath plecat, Hannah se ținea după Lydia ca un cățeluș, dând fuga la ușa ei în fiecare dimineață, înainte ca radioul cu ceas să pornească măcar, cu glasul sugrumat, aproape gâfâind. „Știi ce? Lydia, știi ce?” Niciodată nu știa și niciodată nu era ceva important: afară ploua; la micul dejun aveau clătite; în brad era o coșofană. Zi după zi, de dimineața până seara, stătea pe lângă Lydia, sugerând lucruri pe care ar putea să le facă împreună – „Am putea să jucăm Monopoly, am putea să ne uităm la film, am putea să facem floricele”. Toată viața ei, Hannah orbitase undeva la distanță de sora și de fratele ei, iar Nath și Lydia toleraseră tacit micul satelit incomod. Acum Lydia observa o sumedenie de lucruri neînsemnate la sora ei: felul în care îi tresălta nasul, un-doi, rapid ca al unui iepure, când vorbea; obiceiul pe care și-l luase, de a sta pe vârful picioarelor, de parcă ar fi avut pantofi cu tocuri invizibile.

Și apoi duminică după-amiază, strecurându-și picioarele în sandalele cu talpă groasă pe care Lydia abia le descălțase, își lansă ultima idee: „Am putea să mergem să ne jucăm pe malul lacului. Lydia, hai să mergem să ne jucăm la lac!” Iar Lydia observă altceva, ceva strălucitor și argintiu sub bluza surorii ei.

— Ce-i aia?

Hannah încercă să se întoarcă, dar Lydia îi trase gulerul în jos, dând la iveală ceea ce zărise deja pe jumătate: un lănișor subțire din argint, cu o inimioară și ea din argint. Medalionul ei. Îl prinse cu

un deget, iar Hannah se clătină pe picioare, ieșind din sandalele surorii ei cu o mică bufnitură.

— Ce faci cu ăsta?

Hannah aruncă o privire spre ușă, de parcă răspunsul corect ar fi fost scris acolo. Cu șase zile în urmă găsisese cutiuța din catifea sub patul Lydiei.

— Credeam că tu nu-l vrei, șopti ea.

Dar Lydia n-o asculta. „De fiecare dată când vei privi medalionul”, îl auzi pe tata spunând, „să-ți amintești ce contează cu adevărat”. Să fii sociabilă. Să fii populară. Să te integrezi. „Nu-ți vine să zâmbești? Și ce dacă? Forțează-te s-o faci. Nu critica, nu condamna și nu te plânge”. Atât de încântată de capcana aceea mică din argint, Hannah semăna cu ea când era mică – timidă, stângace, cu umerii abia începând să se aplece sub povara a ceva ce părea atât de fin, de argintiu și de ușor.

Cu un plesnet sonor, palma ei lovi obrazul lui Hannah, aruncând-o în spate, împingându-i capul într-o parte. Apoi își trecu mâna întreagă pe sub lanț și o răsuci, tare, smucind-o înainte ca pe un cățel de zgardă. „Îmi pare rău”, dădu Hannah să bâiguie, dar din gură nu-i ieși decât un icnet slab. Lydia răsuci mai tare. Apoi lanțul se rupse și surorile reușiră să respire din nou.

— Nu vrei să porți ăsta, spuse Lydia, și blândețea din glasul ei o surprinse pe Hannah, o surprinse și pe ea însăși. Ascultă la mine! Îți închipui doar că vrei. Dar nu vrei. Promite-mi, ceru ea strângând lanțul în pumn, promite-mi că nu ți-l mai pui niciodată! În viața ta!

Hannah clătină din cap, cu ochii mari. Lydia întinse mâna spre gâtul surorii ei, atingând cu degetul mare firisorul de sânge, acolo unde lanțul îi intrase în piele.

— Și să nu zâmbești niciodată dacă nu-ți vine, adăugă ea, iar Hannah, năucită de atenția bruscă și totală a surorii ei, încuviință. Să nu uiți!

Și Hannah se ținu de cuvânt. În seara aceea și în anii care au urmat avea să privească înapoi la momentul acela, de fiecare dată ducându-și mâna la gât, acolo unde dunga roșie lăsată de lanț dispăruse de mult. Lydia păruse mai mult îngrijorată decât mâniată, cu lănișorul atârându-i dintre degete ca un șarpe mort; glasul ei avusese un ton aproape trist, de parcă ea însăși făcuse ceva rău, nu Hannah. Lănișorul era de fapt ultimul lucru pe care l-ar fi furat ea vreodată, dar momentul acela, acele ultime cuvinte schimbate cu sora ei aveau s-o nedumerească multă vreme pe urmă.

În aceeași seară, în siguranța camerei ei, Lydia scoase bucățica de hârtie pe care Nath notase numărul de telefon al studentului care-l găzduia. După cină, când tata se retrăsese la el în birou și mama se așezase comod în camera de zi, despături hârtia și ridică receptorul telefonului de pe palier. La celălalt capăt al liniei sună de șase ori până când cineva răspunse, iar în fundal auzi zarva unei petreceri în toi.

— Cine? întrebă un glas, de două ori, iar Lydia renunță să mai șoptească și strigă:

— Nathan Lee. Studentul în vizită. *Nathan Lee!*

Minutele se scurseră, fiecare adăugându-se la costul convorbirilor la distanță – deși când va primi factura, James va fi deja prea pustiit pentru a-i mai da atenție. La parter, Marilyn rotea iar și iar butonul de selectare a canalelor: *Rhoda. Six Million Dollar Man. Quincy. Rhoda* din nou. Și într-un târziu, glasul lui Nath se auzi în receptor.

— Nath, începu Lydia. Eu sunt.

Spre surprinderea ei, ochii ei se umplură de lacrimi imediat ce-i auzi vocea – deși era mai seacă și mai joasă decât de obicei, de parcă ar fi fost răcit. În realitate, Nath băuse trei sferturi din prima lui bere din viață, iar încăperea în care se afla căpătase deja o aură mai caldă. Iar glasul surorii lui – aplatizat de distanță – străpunse aura aceea ca un cuțit cu lama tocită.

— Ce s-a-ntâmpnat?

— N-ai sunat.

— Ce?

— Ai promis că telefonezi.

Lydia își șterse ochii cu dosul palmei.

— Și de-aia mă suni?

— Nu, ascultă, Nath... Trebuie să-ți spun ceva...

Și se întrerupse, neștiind cum să-i explice. În fundal, un hohot de râs se înalță ca un val care se sparge de țărnam. Nath oftă.

— Ce s-a întâmplat? Te-a cicălit mama pentru teme? Întrebă el și duse sticla la gură, dar constată că berea se încălzise și gustul ei stătut îi pișcă limba. Stai, lasă-mă să ghicesc! Mama ți-a cumpărat un cadou special, numai că e doar o *carte*. Tata ți-a cumpărat o rochie nouă... ba nu, un colier cu diamante... și se așteaptă să-l *porți*! Seara trecută, la cină, a trebuit să vorbești, să vorbești și să tot *vorbești*, și toată atenția lor era îndreptată asupra ta. Mă apropii de realitate?

Stupefiată, Lydia rămase tăcută. Toată viața, de când se știa, Nath înțelesese mai bine decât oricine lexiconul familiei lor, lucrurile pe care niciodată n-ar fi putut să le explice cuiva din afară: că o carte sau o rochie însemna mai mult decât ceva de citit sau de îmbrăcat; că atenția venea la pachet cu așteptări care – la fel ca ninsoarea – cădeau, se așterneau și te striveau sub greutatea lor. Cuvintele erau, toate, cele potrivite, dar în glasul acesta nou al lui Nath păreau ordinare, friabile și goale. Așa cum le-ar fi perceput oricine altcineva. Deja fratele ei devenise un străin.

— Trebuie să-nchid, spuse el.

— Stai! Stai! Ascultă, Nath...

— Dumnezeule, n-am timp de așa ceva! Și cu o izbucnire de amărăciune adăugă: De ce nu te duci să-ți discuți *problemele* cu Jack?!

Încă nu știa cât îl vor dura cuvintele acelea. După ce trânti receptorul în furcă, o împunsătură de remușcare, ca o bubă mică și usturătoare, începu să-și facă loc în pieptul lui. Dar de departe, cu zgomotul și căldura petrecerii învăluindu-l, perspectiva i se schimbase deja. Tot ceea ce priveai de aproape părea atât de mare... școala, părinții, viața lor... era suficient să te îndepărtezi doar puțin și toate se micșorau până ce nu mai rămânea nimic din ele. Puteai să nu le mai răspunzi la telefoane, să rupi scrisorile primite de la ei, să te prefaci că nici nu existaseră vreodată. Să o iei de la capăt – o persoană nouă cu o viață nouă. Era doar o problemă de geografie, își spuse el, cu încrederea în sine a cuiva care încă nu încercase niciodată să se elibereze de familie. Peste puțin timp, Lydia va pleca și ea la școală. Peste puțin timp, și ea se va elibera. Dădu pe gât restul de bere și se duse să-și ia alta.

Acasă, singură pe palier, Lydia rămase cu receptorul în mână mult timp după ce el închisese. Lacrimile care îi înecaseră glasul se uscaseră. O furie arzătoare la adresa lui Nath începu să mocnească în ea, lent, pe măsură ce ultimele lui cuvinte îi răsunau încă în urechi. „N-am timp de așa ceva”. Se transformase într-o altă persoană, una căreia nu-i păsa că ea avea nevoie de el. O persoană care spunea lucruri ce o răneau. Simțea că și ea devine o altă persoană – una care își lovea sora mai mică. Și care voia să-l rănească pe Nath tot atât cât o rănise el. „Du-te și discută-ți problemele cu Jack!”

•

Luni dimineată își puse cea mai drăguță rochie a ei, cea fără umeri și cu floricele roșii, pe care i-o cumpărase tata în toamnă. „Ceva nou pentru noul an școlar”, îi spusese atunci. Plecaseră după rechizite, iar el o observase pe un manechin în vitrina magazinului. Lui James îi plăcea să-i cumpere Lydiei rochiile pe care le vedea pe manechine; doar asta însemna că toată lumea le purta! „Ultima modă, da? Orice fată are nevoie de o rochie pentru ocaziile speciale”. Lydia, care își dorea să nu iasă în evidență – un hanorac și pantaloni reiați sau o bluză simplă și blugi evazați știa că era o

rochie pentru ieșirile cu băieții, iar ea nu ieșea. O ținuse luni de-a rândul în cel mai îndepărtat colț ar dulapului, dar astăzi o luă de pe umeras. Își pieptănă părul cu grijă, făcându-și cărarea exact pe mijloc, și îl prinse într-o parte cu o agrafă roșie. Cu vârful rujului își contură curbele buzelor.

— Ia uite ce bine arăți! exclamă James la micul dejun. Ești la fel de drăguță ca Susan Dey.

Lydia zâmbi și nu spuse nimic, nici când Marilyn o atenționă: „Lydia, să nu întârzi după școală; diseară vine Nath”, nici când James îi atinse gropița cu un deget – vechea lui glumă, din nou – și declarase: „Toți băieții se vor ține după tine acum”.

De pe cealaltă parte a mesei, Hannah studia rochia și zâmbetul rujat al surorii ei, frecându-și cu un deget coaja, fină ca o pânză de păianjen, care îi încercuia gâtul. „Nu”, ar fi vrut să strige, deși habar n-avea: *nu* ce? Știa doar că urma să se întâmple ceva și că nimic din ce ar fi putut spune sau face ea n-ar fi avut cum să împiedice acel ceva. După ce Lydia plecă, își luă lingura și terciul cerealele înmuiate din bolul ei până când le transformă într-o pastă.

Hannah avea dreptate. În după-amiaza aceea, la sugestia Lydiei, Jack conduse până la Point, în locul de unde se deschidea o panoramă asupra orașului, și parcă la umbră. În serile de vineri vreo șase mașini se înghesuiau acolo, cu ferestrele închise aburindu-se treptat, până ce venea un echipaj de poliție și le împrăștia. Acum însă, în lumina vie a după-amiezii de luni, nu mai era nimeni prin preajmă.

— Și când se întoarce Nath?

— În seara asta, cred.

De fapt, Lydia știa că fratele ei avea să aterizeze pe aeroportul Hopkins din Cleveland la cinci și nouăsprezece minute. El și tata vor fi înapoi acasă la șase și jumătate. Se uită prin geamul portierei spre orologiul Băncii First Federal, abia vizibil în centrul orașului. Era patru și cinci.

— Trebuie să fie ciudat fără el acasă.

Lydia râse – un hohot scurt și amar.

— Patru zile n-au fost suficiente pentru el, sunt sigură. Abia așteaptă să plece de-a binelea.

— Doar nu e ca și cum nu l-ai mai vedea niciodată! Adică, va mai veni acasă. De Crăciun. Și vara. Nu-i așa? întrebă Jack, ridicând o sprânceană.

— Poate. Sau poate va rămâne acolo pentru totdeauna. Cui îi pasă?! replică Lydia străduindu-se să-și liniștească tremurul vocii. Eu am viața mea.

Prin fereastra coborâtă a portierei auzea frunzele tinere ale arțarilor foșnind. Un singur fluturaș, rămas pe crengi de toamna trecută, se desprinsese și căzu la pământ, rotindu-se. Fiecare celulă din corpul ei tremura, dar când se uită la propriile-i mâini, văzu că stau liniștite, nemișcate, în poală.

Deschise torpedoul și scoase cutia cu prezervative. Înăuntru erau tot două, așa cum fuseseră cu luni în urmă.

Jack se uită la ea, uimit.

— Ce faci acolo?

— E-n regulă. Nu-ți face griji! N-o să regret nimic.

Era atât de aproape de el încât îi simțea mirosul dulce-sărat al pielii.

— Știi, nu ești așa cum își închipuie lumea, continuă ea, punând ușor o mână pe coapsa lui. Toată lumea crede, cu toate fetele acelea, că nu-ți pasă de nimic. Dar nu e adevărat. Nu așa ești tu în realitate. Și ridicându-și ochii spre ai lui, albastru în albastru, adăugă: Eu te cunosc.

Și în timp ce el se uita mut, Lydia trase adânc aer în piept, de parcă s-ar fi pregătit pentru un plonjon în apă, și-l sărută.

Nu mai sărutase pe nimeni înainte, iar acesta era – deși ea nu știa – un sărut dulce, un sărut cast, un sărut de fetiță. Sub buzele ei, ale lui erau calde, uscate și nemișcate. Dincolo de fumul de țigară, Jack

mirosea de parcă ar fi venit de undeva din pădure, a frunze și a verde. Mirosea așa cum se simțea catifeaua, cum se simte ceva peste care vrei să-ți treci palmele și apoi să le duci la față. În acea clipă, mintea Lydiei înaintă rapid în viitor, așa cum se întâmplă în filme. Peste ei doi pe bancheta din spate, unul peste celălalt, cu mâinile prea încete pentru dorințele care-i animau. Peste nodul desfăcut al baierelor rochiei ei, peste hainele scoase în grabă. Peste trupul lui Jack aplecat pe al ei. Toate lucrurile pe care nu le trăise încă și pe care, de fapt, abia dacă și le putea imagina. Când Nath se va întoarce acasă, își spuse, ea se va fi transformat deja. În seara aceea, când Nath îi va povesti despre tot ce văzuse la Harvard, despre noua și fabuloasa viață care urma să înceapă pentru el, va avea și ea ceva nou să-i spună.

Și atunci, cu mare delicatețe, Jack se depărtă de ea.

— Ești drăguță, spuse el.

Și se uită în jos, la ea, dar – Lydia înțelese instinctiv acest lucru – nu ca un îndrăgostit; se uită afectuos, așa cum se uită adulții la un copil care a căzut și s-a lovit. Și înăuntrul ei Lydia se ofili. Își coborî privirea, lăsând ca părul să-i ascundă fața înroșită, și un gust amar îi năvăli în gură.

— Să nu-mi zici că deodată te-a năpădit moralitatea, rosti ea acid. Sau nu sunt suficient de bună pentru tine?

— Lydia, oftă el, cu vocea moale ca un pluș. Nu e vorba despre tine.

— Atunci?

Urmă o tăcere lungă, atât de lungă încât ea crezu că poate a uitat să-i răspundă. Când vorbi într-un târziu, se întoarse cu fața spre fereastră, ca și când ceea ce ar fi vrut de fapt să spună se afla afară, dincolo de șirul de arțari, dincolo de lac și de tot ce se întindea înaintea lor.

— Nath.

— Nath? făcu Lydia, dându-și ochii peste cap. Să nu-ți fie frică de Nath! El nu contează.

— Ba contează, replică Jack, privind tot afară. Contează pentru mine.

De un minut avu Lydia nevoie pentru a asimila cuvintele lui, uitându-se mută la el, de parcă fața lui și-ar fi schimbat forma ori părul ar fi căpătat o altă culoare. Jack își frecă degetul mare de rădăcina inelarului, iar ea înțelese că îi spusese adevărul, că acesta fusese adevărul de mult, mult timp.

— Dar... *Nath*? Dar tu întotdeauna... adică, toată lumea știe...

Fără să vrea, se uită peste umăr la bancheta din spate, la pătura decolorată îngrămădită acolo.

Jack afișă un zâmbet sec.

— Cum ai zis tu? „Toată lumea crede, cu fetele astea... dar nu așa ești tu în realitate”.

Privi pieziș spre ea. Prin geamul deschis, vântul ciufulea bucelele nisipii.

— Nimeni n-ar bănuși, adăugă el apoi.

Frânturi de conversație îi reveniră Lydiei în minte, dar cu un ton diferit. „Unde e fratele tău?” „Dar Nath ce-o să zică?” și „O să-i spui fratelui tău că ne petrecem timpul împreună și că nu sunt un tip chiar atât de rău?” Și ce răspunsese ea? „Niciodată nu m-ar crede”. Cutia de prezervative pe jumătate goală părea să caște gura la ea, iar Lydia o strivi în pumn. „Eu te cunosc”, se auzi rostind, și se crispă. Cum a putut fi atât de proastă? Să-l fi înțeles atât de greșit? Să fi înțeles totul atât de greșit?

— Trebuie să plec! spuse ea, luându-și rucsacul de pe jos.

— Îmi pare rău.

— Rău? Pentru ce? N-ai niciun motiv să-ți pară rău, replică ea, punându-și rucsacul pe umăr. De fapt, mie-mi pare rău pentru tine. Să iubești pe cineva care te urăște!

Îi aruncă o privire încruntată și-l văzu icnind o dată, brusc, de parcă i-ar fi împroșcat apă în ochi. Apoi fața lui deveni obosită, opacă și închisă, așa cum era cu ceilalți, așa cum fusese în prima zi în

care se întâlniseră. Zâmbi, dar zâmbetul era mai mult o grimasă.

— Eu, cel puțin, nu-i las pe ceilalți să-mi spună ce să fac, replică el, iar ea tresări auzind disprețul din glasul lui; nu-l mai auzise de luni bune. Eu, cel puțin, știu cine sunt. Și ce vreau. Dar tu, Miss Lee? continuă el, îngustând ochii. *Tu ce vrei?*

„Sigur că știu ce vreau”, răspunse ea în gând, dar când deschise gura, constată că e seacă. În mintea ei, cuvintele ricoșau ca niște bile din sticlă – *doctoriță, populară, fericită* – preschimbându-se în tăcere.

Jack pufni.

— Eu, cel puțin, nu-i las pe ceilalți să-mi spună mereu ce să fac. Eu, cel puțin, nu mă tem.

Lydia înghiți greu. Sub privirile lui, își simțea pielea cojindu-se. Ar fi vrut să-l lovească, dar n-ar fi fost suficient de dureros. Apoi înțelese ce l-ar durea cel mai tare.

— Pariez că lui Nath îi va plăcea să afle despre chestia asta. Pariez că tuturor le va plăcea, la școală. Nu ești de aceeași părere?

În fața ochilor ei, Jack se dezumflă, ca un balon înțepat.

— Uite ce e... Lydia... începu el, însă ea deschisese deja portiera și, coborând, o trânti în urma ei.

La fiecare pas, rucsacul i se izbea de spate, dar continuă să alerge tot drumul până la strada principală și apoi până acasă, fără a se opri nici măcar când simți un junghi sub coaste. La zgomotul fiecărei mașini se răsucea, așteptându-se să-l vadă pe Jack, dar Volkswagenul nu se zărea pe nicăieri. Se întrebă dacă mai stătea încă acolo, la Point, cu privirea aceea hăituită în ochi.

Când trecu de lac și ajunse pe strada lor, încetinind ca să poată răsufla, totul i se păru nefamiliar: ciudat de limpede, cu toate culorile prea strălucitoare, ca un televizor suprasetat. Pajiștile verzi erau puțin prea albastre, frontoanele albe ale casei doamnei Allen erau puțin prea intense, pielea propriilor ei brațe puțin prea galbenă. Toate păreau un pic distorsionate, iar ea strânse din ochi, pentru a le readuce la forma lor obișnuită. Când ajunse acasă, avu nevoie de o clipă pentru a-și da seama că femeia care mătura veranda era mama ei.

Văzându-și fiica, Marilyn întinse brațele, pentru un sărut. Abia atunci realizează Lydia că avea încă în mână cutia de prezervative, și o îndesă în rucsac, în căptușeală.

— Ești încinsă, spuse Marilyn, punând iar mâna pe mătură. Aproape că am terminat. Pe urmă putem începe să recapitulăm pentru examene.

Muguri mici și verzi, căzuți din copaci, se striveau sub paiele măturii. Pentru o clipă glasul Lydiei îngheță, și când reveni într-un târziu, răsună atât de strident, încât nici ea, nici mama ei nu-l recunoscuseră.

— Ți-am zis! N-am nevoie de ajutorul tău!

Până a doua zi, Marilyn va fi uitat acest moment: vocea răstită a Lydiei, accentele sparte din tonul ei. Avea să dispară cu desăvârșire din amintirile despre fiica ei, așa cum toate amintirile despre o persoană dragă pierdută se atenuază și se simplifică singure, lepădându-și complexitățile ca pe niște solzi. Acum însă, uimită de tonul neobișnuit al fiicei ei, îl puse pe seama oboselii, a orei târzii.

— Nu mai e mult timp, strigă ea când Lydia deschise ușa casei. Știi, e mai deja!

•

Mai târziu, când vor privi înapoi la această ultimă seară, membrii familiei nu-și vor mai aminti aproape nimic. Atâtea lucruri vor fi înecate de tristețea ce va veni. Animat de entuziasm, Nath vorbi tot timpul la cină, dar niciunul dintre ei – nici el însuși – nu-și va aminti de neobișnuita lui volubilitate sau măcar de unul dintre cuvintele rostite. Nu-și vor aminti lumina crepusculului revărsată pe fața de masă ca untul topit sau pe Marilyn spunând: „Liliacul începe să înflorească”. Nu-

și vor aminti că James azâmbit auzind de bucătăria lui Charlie, gândindu-se la prânziurile sale de demult cu Marilyn, și nici că Hannah a întrebat „Și în Boston sunt aceleași stele?”, iar Nath a răspuns „Da, sigur că da”. Toate acestea vor dispărea până dimineață. Ei însă vor diseca această din urmă seară ani de-a rândul. Ce n-au văzut și ar fi trebuit să observe? Ce gest mic, uitat, ar fi putut să schimbe totul? Vor analiza lucrurile până la sânge, întrebându-se cum de luase totul un curs atât de greșit, și niciodată nu vor ști cu certitudine.

Cât despre Lydia... toată seara își pusese aceeași întrebare. Nu observase nostalgia tatălui și nici lumina din privirea fratelui. Tot timpul la masa de seară și pe urmă, după ce le urase noapte bună, una și aceeași întrebare i se răsucise în minte. Cum de luase totul un curs atât de greșit? Singură, cu pick-up-ul murmurând în lumina veiozei, începuse să scotocească prin propriile-i amintiri. Înainte de chipul lui Jack în după-amiaza aceea, sfidător, blând și hăituit, toate în același timp. Înainte de Jack. Înainte de testul picat la fizică, înainte de biologie, înainte de premii și de cărți și de stetoscopul adevărat. Când o luaseră lucrurile razna?

În clipa în care ceasul trecu de la 1.59 la 2.00 cu un clic abia auzit, atunci înțelese, atunci piesele se așezară la locul lor cu același sunet domol. Discul se oprise de mult, iar întunericul de afară făcea ca liniștea să pară mai adâncă, aidoma foșnetelor înfundate dintr-o sală de lectură. Iar Lydia înțelese în sfârșit când o luase totul razna. Și imediat știu unde trebuie să se ducă.

•

Lemnul pontonului era la fel de bine lustruit pe cât și-l amintea. Se așeză la capătul lui, așa cum făcuse cu atât de mult timp în urmă, cu picioarele atârând peste margine, acolo unde barca se lovea încet de doc. Niciodată în toți anii ăștia nu avusese curaj să vină din nou atât de aproape. În noaptea asta, pe întuneric, nu simțea nicio frică, și observă acest lucru cu o mirare potolită.

Jack avea dreptate: îi fusese teamă atât de mult timp, încât uitase cum era să nu-i fie – teamă că într-o zi mama avea să dispară iar, că tata va fi copleșit și că întreaga lor familie se va nărui încă o dată. Tot timpul de atunci, din vara aceea fără mama, familia în sine păruse precară, de parcă s-ar fi clătinat pe buza unei prăpăstii. Înainte de acel moment nu realizase cât de fragilă era fericirea, cum, dacă nu aveai grijă, riscai s-o lovești și s-o sfârâmi. Tot ce voise mama ea promisese. Atât timp cât va rămâne. Îi fusese atât de frică!

Așa că de fiecare dată când mama întrebuse „Vrei...?”, ea răspunsese că da. Știuse ce-și doreau părinții fără ca ei să rostească măcar un cuvânt, și voise să-i știe fericiți. Ea își ținuse promisiunea. Iar mama rămăsese. Citește cartea asta! „Da”. Dorește-ți asta! Iubește asta! „Da”. Odată, la muzeul colegiului, în vreme ce Nath se bosumflase fiindcă rata expoziția despre stele, ea observase o bucată de chihlimbar cu o muscă prinsă în interior. „E veche de patru milioane de ani”, îi șoptise Marilyn la ureche, cuprinzând-o cu brațele. Și Lydia se uitase la ea până când Nath, în sfârșit, le trăsese pe amândouă mai departe. Acum se gândi la musca aceea aterizând bravă în bălțica de rășină. Poate că o confundase cu mierea. Poate că nici n-o văzuse. Când își dăduse seama însă de greșală, fusese prea târziu. Se zbătuse, se scufundase și se înecase.

Încă din acea vară îi fusese atât de frică – să n-o piardă pe mama, să nu-l piardă pe tata. Și după o vreme apăruse frica și mai mare: să nu-l piardă pe Nath, singurul care înțelegea echilibrul bizar și fragil din familia lor. Cel care știa tot ce se întâmplase. Și care o ținuse totdeauna la suprafață.

În ziua aceea de demult, așezată exact în acest loc pe ponton, începuse deja să simtă cât de greu îi va fi să moștenească visurile părinților. Cât de sufocantă va fi așa o dragoste. Simțise mâinile lui Nath pe umeri și fusese aproape recunoscătoare să cadă, să se lase să se ducă la fund. Apoi, când capul îi coborâse sub suprafață, apa o lovise ca o palmă. Încercase să țipe și răceala ei îi alunecase pe gât în jos, înecând-o. Își întinsese degetele de la picioare în căutarea pământului solid, dar nu-l

găsise. Nu găsise nimic nici când ridicase brațele. Doar rece și ud.

Apoi... căldură. Degetele lui Nath, mâna lui Nath, brațul lui Nath, Nath trăgând-o înapoi, în sus, capul ei revenind la suprafață, cu apa curgându-i din păr în ochi și ochii usturând-o. Dă din picioare, îi spusese Nath. Mâinile lui o țineau la suprafață, surprinzând-o cu forța lor, cu siguranța lor, și simțise cum căldura o învăluisse complet. Degetele lui le prinseseră pe ale ei, și imediat frica îi pierise.

Dă din picioare! Te-am prins! *Dă din picioare!*

De atunci, fusese mereu la fel. Nu mă lăsa să mă scufund, îi ceruse în gând când întinsese mâna spre el, iar el îi promisese că n-o va lăsa, când i-o luase într-a lui. Acel moment, își spusese Lydia. Atunci a luat-o totul razna.

Dar nu era prea târziu. Acolo, pe ponton, Lydia făcu o nouă serie de promisiuni, de data asta către ea însăși. O va lua de la capăt din nou. Îi va spune mamei: destul! Va lua posterele de pe pereți și va pune cărțile deoparte. Dacă va pica la fizică, dacă nu va deveni medic, totul va fi bine. Îi va spune asta mamei. Și-i va mai spune ceva: că nu e prea târziu. Pentru nimic. Îi va da înapoi tatei lăntișorul și cartea. Va înceta să mai țină la ureche telefonul mut; va înceta să se prefacă a fi altcineva decât e. De acum înainte, va face ceea ce vrea ea. Cu picioarele ferm înfipte în nimic, Lydia – atât timp subjugată de visurile altora – nu-și putea imagina ce va fi asta, dar dintr-odată universul începuse să scânteieze plin de posibilități. Va schimba totul. Îi va spune lui Jack că-i pare rău, că niciodată nu-i va dezvălui secretul. Dacă el poate fi atât de curajos, atât de sigur pe ceea ce este și ce vrea, poate că și ea va izbuti. Și-i va spune că înțelege.

Iar Nath... îi va spune că e în regulă să plece. Că ei îi va fi bine. Că el nu mai e responsabil pentru ea, că nu trebuie să-și mai facă griji. Și pe urmă îi va da drumul.

Rostind pentru sine aceste promisiuni, Lydia înțelese ce are de făcut. Cum să ia totul de la capăt, astfel încât niciodată să nu-i mai fie teamă să rămână singură. Ce să facă pentru a-și pecetlui promisiunile, pentru a le transforma în realitate, încet, coborî în barcă și desfăcu parâma. Când o împinse pentru a se depărta de ponton, se așteptă la un val de panică. Dar acesta nu veni. Ba o dată chiar vâsli, rotind cu stângăcie întâi o vâslă, apoi pe cealaltă, spre mijlocul lacului – suficient de departe cât becul de pe mal să mai fie doar un punctuleț, prea mic pentru a contamina întunericul din jur –, simțindu-se ciudat de liniștită și de încrezătoare. Deasupra ei, luna era rotundă ca un ban, clară și perfectă. Sub ea, barca se legăna atât de lin, încât abia dacă-i simțea mișcarea. Privind spre cer, avea impresia că plutește în spațiu, cu desăvârșire liberă, neîngrădită. Nu mai putea crede în ceva imposibil.

În depărtare, lumina de pe ponton licărea aidoma unei stele. Dacă își mijeia ochii, putea distinge forma vagă a pontonului în sine, conturul palid al scândurilor pe fondul nopții negre. Când va ajunge puțin mai aproape, își spusese, îl va putea vedea perfect: lemnul tocit de generații de tălpi goale, pilonii care îl mențineau chiar la suprafața apei. Cu grijă, se ridică în picioare, întinzând brațele în lateral când barca se legăna. Nu era chiar atât de departe. Putea s-o facă, era sigură de asta. Nu trebuia decât să dea din picioare. Va da din picioare până la ponton, se va prinde de scânduri și va ieși din apă. Măine dimineață îl va întreba pe Nath despre Harvard. Cum era acolo. Îl va întreba despre oamenii pe care i-a întâlnit, despre cursurile pe care le va urma. Și-i va spune că se va descurca de minune.

Se uită în jos, la apa care în întuneric părea doar un nimic, doar întunecime, un mare neant întinzându-se sub ea. Totul va fi bine, își spusese Lydia și pași afară din barcă, în apă.

Tot drumul spre casă, James își spune în gând: „Nu e prea târziu. Nu e prea târziu”. Cu fiecare cifră schimbată pe kilometraj, repetă fraza iar, până când ajunge înapoi în Middlewood, lăsând în urmă colegiul și apoi lacul. Când oprește în sfârșit în fața casei, ușa garajului e deschisă, iar mașina lui Marilyn nu se vede. Fiece respirație îl clatină pe picioare, oricât de tare se străduiește să stea drept. În toți anii ăștia nu și-a amintit decât că *ea a plecat*. Și a acceptat ca de la sine înțeles că *s-a întors*. Și că *a rămas*. Când întinde mâna spre clanța ușii, picioarele abia îl mai țin. Nu e prea târziu, se asigură, dar în sinea lui tremură. N-ar putea s-o învinovățească dacă a plecat din nou, de data asta de-a binelea.

În holul de la intrare îl întâmpină o tăcere grea, ca a unei înmormântări. Pe urmă pășește în camera de zi și zărește o siluetă mică, încovrigată pe podea. Hannah. Făcută ghem, cu brațele strânse în jurul trupului. Cu ochii roșii, înlăcrimați, în minte îi vine brusc o imagine de demult – doi copii fără mamă pe pragul rece al unei uși.

— Hannah? șoptește și simte că se prăbușește ca o clădire veche, prea șubrezită pentru a mai rezista.

Servieta îi cade din mână, lângă el. Are impresia că respiră printr-un pai.

— Unde e mama? întreabă.

Hannah ridică privirea.

— Sus. Doarme. Și pe urmă – iar asta-i redă lui James răsuflarea înapoi – adaugă: I-am spus eu că o să te întorci.

Nu cu orgoliu, nu triumfător. Doar ca un simplu fapt, întreg și simplu ca o mărgică.

James se așază pe covor, lângă fiica lui cea mică, amuțit de recunoștință, iar Hannah se gândește dacă să spună mai multe. Fiindcă mai sunt multe altele, multe: cum s-au ghemuit ea și mama împreună în patul Lydiei și au plâns, au plâns toată după-amiaza, strângându-se în brațe una pe alta, atât de aproape încât lacrimile lor s-au amestecat, până când mama a adormit. Și cum, cu o jumătate de oră în urmă, fratele ei venise acasă cu o mașină de poliție, ciufulit și năucit, și duhnind de la o poștă, dar ciudat de senin, și se dusesse direct în camera lui și se culcase. Uitându-se de după perdea, Hannah îl văzuse pe ofițerul Fiske la volan, și mai târziu în seara aceea mașina lui Marilyn avea să reapară pe nesimțite în alee, spălată și cu cheile așezate frumos pe scaunul șoferului. Dar astea pot aștepta, decide ea. E obișnuită să păstreze secrete, iar acum are altceva, mai presant, să-i spună tatălui ei.

Îl trage de braț și-i arată în sus, iar James e surprins de cât de mici sunt mâinile ei și cât de puternice.

— Uite!

La început, atât de copleșit de ușurare, atât de obișnuit să-și ignore fetița cea mică, nu vede nimic. Nu e prea târziu, își spune privind spre tavanul curat și strălucitor ca o coală albă de hârtie în lumina după-amiezii. Nu e încă sfârșitul.

— *Uite!* insistă Hannah, înclinându-i capul pe spate cu o mână fără drept de apel.

Niciodată n-a mai îndrăznit să fie atât de poruncitoare, iar James, uimit, se uită cu atenție și în sfârșit vede: o urmă de picior albă pe fondul alb, ca și când cineva ar fi călcat în vopsea și apoi pe tavan, lăsând o amprentă vagă, dar perfect conturată. N-a mai observat-o până acum. Hannah îi prinde privirea și expresia de pe chipul ei e mândră și serioasă, de parcă ar fi descoperit o nouă

planetă. De fapt, e ridicol – o urmă de picior pe tavan. Inexplicabilă, fără rost și magică.

Hannah râde încet, iar pentru James râsul ei sună a clinchet de clopoțel. Un sunet bun. Râde și el, pentru prima dată de săptămâni bune, iar Hannah, dintr-odată îndrăzneată, se cuibărește lângă tatăl ei. Pare ceva familiar, felul în care se topește în el. Îi aduce aminte de ceva ce a uitat.

— Știi ce făceam uneori împreună cu sora ta? întrebă el, rostind cuvintele lent. Când era mică, mică de tot, chiar mai mică decât tine... Știi ce făceam?

O lasă pe Hannah să i se cocoate în spate, apoi se ridică în picioare și se întoarce dintr-o parte în alta, simțind cum greutatea ei i se deplasează pe corp.

— Unde e Lydia? întrebă în joacă. Unde e Lydia?

Întreba asta iar și iar, în timp ce ea, cu fața ascunsă în părul lui, chicotea. Îi simțea răsuflarea fierbinte pe pielea capului, pe dosul urechilor. Se plimba de colo-colo prin încăpere, căutând în jurul mobilierului și pe după uși. „O aud”, spunea el. „Îi văd piciorul”. Și îi strângea glezna în palmă. „Unde-o fi oare? Unde e Lydia? Unde poate fi?” își răsucea capul, iar ea se ferea, țipând de plăcere când el se prefăcea că n-o vede atârându-i pe umăr. „Uite-o! Uite-o pe Lydia!” Se rotea mai repede și mai repede, cu Lydia ținându-se de el tot mai strâns, până când se prăvălea pe covor, lăsând-o să i se rostogolească din spinare, râzând. Niciodată nu se plictisea de jocul ăsta. Găsită și pierdută, și găsită din nou, pierdută din vedere, lipită de spatele lui, cu picioarele strânse în palmele lui. Ce aume face ca un lucru să devină prețios? Faptul că-l pierzi și apoi îl regăsești. Toate acele clipe când se prefăcuse că o pierde... Se lasă jos pe covor, năucit de pierdere.

Apoi simte brațele mici încolăcindu-i-se în jurul gâtului, căldura unui trup firav lipit de al lui.

— Tati? șoptește Hannah. Mai faci o dată așa?

Și James simte că se ridică, împingându-se în genunchi.

•

Sunt atâtea de făcut, atâtea lucruri de reparat. Dar deocamdată nu se gândește decât la asta, la fiica lui aici, în brațele lui. Uitase ce înseamnă să ții la piept pe cineva – pe oricine – așa. Cum greutatea ei se afundă în tine, cum se agață instinctiv. Cum se încrede în tine. Trece mult timp până când e gata să-i dea drumul din brațe.

Iar când Marilyn se trezește și coboară, la ora la care ziua pălește, iată ce vede: pe soțul ei ținând-o la piept pe fetița lor cea mică, într-un cerc de lumină trasat de lampă, cu o expresie tandră și liniștită în privire.

— Ești acasă, spune ea.

Și toți trei știu că este o întrebare.

— Sunt acasă, răspunde James, iar Hannah se ridică și, în vârfurile picioarelor, se retrage spre ușă.

Simte că încăperea a ajuns pe o muchie – o muchie a ce, nu știe sigur, însă nu vrea să distrugă acest echilibru sensibil și delicat. Obișnuită să fie trecută cu vederea, face un pas mic spre mama, gata să treacă neobservată. Dar Marilyn îi pune blând o mână pe umăr, iar talpa ei aterizează pe podea cu un bufnet mirat.

— Nu-i nimic, spune Marilyn. Doar că eu și tata trebuie să vorbim.

Și apoi – iar Hannah se îmbujorează de încântare – o sărută în creștet, exact acolo unde părul i se desparte în două, și adaugă:

— Ne vedem mâine dimineață.

La jumătatea scării, Hannah se oprește. De jos aude doar un murmur slab de glasuri, însă de data asta nu se furișează înapoi, să asculte. „Ne vedem mâine dimineață”, i-a spus mama, iar ea o ia ca pe o promisiune. Traversează palierul în vârful picioarelor – pe lângă camera lui Nath, unde dincolo de

ușa închisă fratele ei doarme un somn fără vise, resturile de whisky evaporându-se încet prin porii lui; pe lângă dormitorul Lydiei, care în întuneric pare ca și cum nimic nu s-ar fi schimbat, deși nimic nu poate fi mai departe de adevăr; și până în camera ei, de unde, prin fereastră, pajiștea de afară abia începe să se transforme, dintr-un albastru adânc în negru ca tăciunele. Ceasul ei cu cifre fosforescente arată puțin peste ora opt, însă pare mai târziu, mai degrabă miezul nopții, cu întunericul tăcut și dens ca o pătură de puf. Hannah se înfășoară în această senzație. De aici, de sus, nu-i poate auzi pe părinți vorbind. Dar îi e suficient să știe că sunt acolo.

La parter, Marilyn zăbovește în prag, cu mâna pe clanța ușii. James încearcă să înghită, dar ceva dur și ascuțit i s-a oprit în gât, ca un os de pește. Odată izbutea să sesizeze starea de spirit a soției lui chiar și privind-o din spate. După înclinarea umerilor, după felul în care își muta greutatea de pe piciorul stâng pe dreptul știa ce gândește. Dar a trecut mult timp de când nu s-a mai uitat la ea cu atenție, iar acum, chiar și față în față, nu vede altceva decât ridurile fine de la colțurile ochilor și cele la fel de fine acolo unde bluza ei a fost mototolită și apoi netezită.

— Credeam că ai plecat, spune ea într-un târziu.

Când reușește să se strecoare prin lucrul acela ascuțit din gâtul lui, vocea lui James sună firavă și răgușită.

— Eu am crezut că tu ai plecat.

Și deocamdată, asta e tot ce se cere spus.

Despre unele lucruri nu vor discuta niciodată: James nu va mai vorbi niciodată cu Louisa și-i va fi rușine toată viața de ce a făcut. Mai târziu, treptat, vor pune cap la cap alte lucruri niciodată rostite. El îi va arăta raportul autopsiei; ea îi va pune în mâini cartea de bucate. Cât timp va trece până ce James îi va putea vorbi fiului său fără duritate în glas; cât timp va trece până ce Nath nu se va mai crispa când va auzi vocea tatălui. Tot restul acelei veri și în anii care vor urma, vor căuta amândoi cuvintele care să redea ce vor ei să spună: lui Nath, lui Hannah, unul altuia. Fiindcă sunt atât de multe lucrurile pe care au nevoie să le rostească.

În acest moment de tăcere, ceva atinge mâna lui James, atât de ușor, încât abia dacă simte. O molie, își spune el. Manșeta cămășii. Dar când se uită în jos, vede degetele lui Marilyn așezate pe ale lui, într-o apăsare abia sugerată. Aproape că a uitat ce înseamnă să o atingă. Să fie iertat, fie și doar atât. Își pleacă fruntea pe dosul palmei și rămâne așa, copleșit de recunoștință fiindcă i s-a mai oferit încă o zi.

În pat, se ating delicat, de parcă ar fi pentru prima dată împreună: palma lui alunecând încet pe spattele ei, degetele ei cu mișcări ușoare și ferme desfăcându-i nasturii cămășii. Trupurile lor au mai îmbătrânit; el își simte umerii căzuți și vede cicatricele argintii ale nașterilor brăzdându-i ei abdomenul. În întuneric, sunt precauți unul cu celălalt, de parcă ar ști că sunt fragili, de parcă ar ști că riscă să se frângă.

Noaptea, Marilyn se trezește și simte căldura soțului ei alături, îi adulmecă mirosul suav, ca de pâine prăjită, atenuat, organic și dulce-amărui. Ce plăcut ar fi să stea acolo, lipită de el, să-i simtă pe trup pieptul urcând și coborând, ca și când ar fi propria ei respirație. Acum însă, are altceva de făcut.

În fața camerei Lydiei, se oprește o clipă, cu mâna pe clanță, cu fruntea rezemată de toc, amintindu-și de ultima seară împreună: cum o licărire de lumină se reflectase în paharul Lydiei, iar ea își privise fiica peste masă și zâmbise. Torcând viitorul fiicei ei, debordând de încredere, niciodată nu-și închipuise, nici măcar pentru o secundă, că viitorul acela ar putea să nu se petreacă. Și că ea greșise întru totul.

Seara aceea, certitudinea ei de atunci par străvechi acum, ca și când ar fi ceva devenit mai mic, și

mai mic, cu trecerea anilor. Ceva ce trăise înainte de copii, înainte de a se mărita, când era ea însăși un copil. Și înțelege. Că nu poți să mergi altundeva decât înainte. Și totuși, o parte din ea jinduieste să se întoarcă pentru o clipă – nu ca să schimbe ceva, nici măcar ca să vorbească cu Lydia, să-i spună ceva, orice. Doar să deschidă ușa și s-o vadă pe fetița ei acolo, dormind încă o dată, și să știe că totul e bine.

Iar când deschide ușa în sfârșit, iată ce vede. Silueta fiicei ei acolo, în pat, cu o șuviță de păr lung întinsă pe pernă. Dacă se uită bine, poate zări chiar pilota înflorită ridicându-se și coborând cu fiece răsufare. Știe că i-a fost dăruită o viziune și încearcă să nu clipească, să absoarbă acest moment, această ultimă imagine dragă a fiicei ei dormind.

Într-o zi, când va fi gata, va trage perdelele, va strânge hainele de pe birou, va lua cărțile de pe podea și le va împacheta. Va spăla așternuturile, va deschide sertarele, va goli buzunarele blugilor Lydiei. Iar când o va face, va găsi doar fragmente ale vieții fiicei ei: monede, vederi neexpediate, pagini rupte din reviste. Se va opri o clipă în fața unei bomboane încă învelite în celofanul ei, întrebându-se dacă avea vreo semnificație, dacă fusese ceva important pentru Lydia, ori dacă fusese pur și simplu uitată acolo. Și știe că răspunsuri nu va găsi. Acum însă, privește silueta din pat, iar ochii i se umplu de lacrimi. E suficient.

Când coboară la parter, odată cu răsăritul soarelui, Hannah numără cu grijă: două mașini în fața casei. Două seturi de chei pe masa din hol. Cinci perechi de pantofi – una a Lydiei – la ușă. Deși aceasta din urmă îi dă o usturime acolo, sub clavicule, numărul îi aduce alinare. Apoi, privind pe fereastră, vede ușa familiei Wolff deschizându-se și pe Jack cu câinele lui ieșind. Lucrurile nu vor mai fi niciodată la fel; știe asta. Dar imaginea lui Jack și a câinelului îndreptându-se spre lac îi aduce și ei alinare. Ca și cum universul ar reveni, încet, la normal.

Pentru Nath însă, când deschide fereastra sus, în camera lui, adevărul este la polul opus. Trezit din somnul greu, alcoolic, cu whisky-ul eliminat din corp, totul îi pare nou: contururile mobilierului din dormitor, razele soarelui pieziș pe covor, mâinile lui ridicate în fața ochilor. Chiar și senzația de foame din stomac – n-a mai mâncat nimic de ieri dimineață, iar masa aceea, la fel ca alcoolul, s-a dus de mult – i se pare vie, curată și acută. Iar acum, dincolo de pajiște, vede ceea ce a așteptat zi de zi, de atâta vreme. Pe Jack.

Nu mai stă să-și schimbe hainele, să-și ia cheile, nu mai stă nici măcar să se gândească. Își încalță doar tenișii și se năpustește pe scări în jos. Universul i-a dat șansa asta, iar el refuză s-o irosească. Când smucește ușa de la intrare, Hannah nu e pentru el decât o siluetă neclară și speriată în hol. În ceea ce-o privește, ea nici pantofii nu și-i mai pune. Desculță, se repede după el pe asfaltul încă rece și umed.

— Nath! strigă. Nath, nu e vina lui!

El nu aleargă; merge cu pași mari și furioși spre colțul după care a dispărut Jack. Arată ca acei cowboy din filmele tatălui lor, hotărâți, cu maxilarele încleștate, nestrămutați în mijlocul străzii pustii.

— Nath!

Hannah îl apucă de mână, însă el își continuă drumul, inflexibil, iar ea fuge ca să țină pasul. Au ajuns la colț acum și amândoi îl zăresc pe Jack în aceeași clipă, așezat pe ponton, cu brațele în jurul genunchilor și câinele întins alături. Nath se oprește ca să lase o mașină să treacă, iar Hannah îl trage de mână, tare.

— Te rog! insistă ea. Te rog!

Mașina trece, Nath ezită, dar e prea mult timp de când așteaptă răspunsuri. Acum sau niciodată, își spune, așa că își smulge brațul din mâna ei și traversează strada.

Dacă Jack îi aude apropiindu-se, nu lasă să se vadă. Rămâne locului privind peste apă, până când Nath se oprește în fața lui.

— Credeai că n-o să te văd?

Jack nu răspunde. Încet, se ridică în picioare, cu fața la Nath și mâinile îndesate în buzunarele de la spate ale blugilor. Ca și când, i se pare lui Nath, nici n-ar merita să lupte.

— Nu poți să te ascunzi la nesfârșit, îi spune.

— Știu, replică Jack.

La picioarele lui, câinele scoate un schelălăit jos, ca un geamăt.

— Nath, șoptește Hannah. Hai acasă! Te rog!

El o ignoră.

— Sper că te gândeai la cât de rău îți pare, spune apoi.

— Îmi pare foarte rău. Pentru ce s-a întâmplat cu Lydia. Un tremur slab îi răzbate din glas. Pentru tot, adaugă Jack.

Câinele se trage înapoi, lipindu-se de picioarele lui Hannah, iar ea e sigură acum că mâinile lui Nath se vor descleșta, că se va întoarce, îl va lăsa pe Jack în pace și va pleca acasă. Numai că el n-o face. Pentru o secundă pare confuz, iar confuzia îl înfurie și mai tare.

— Și crezi că asta schimbă totul? Nu schimbă! se răstește el, și încheieturile degetelor i-au devenit albe. Spune-mi adevărul! Acum. Vreau să știu. Ce s-a întâmplat între voi doi. Ce a împins-o să se ducă pe lac în noaptea aia.

Jack dă să clatine din cap, ca și când n-ar fi înțeles întrebarea.

— Credeam că Lydia ți-a spus... Brațul îi zvâcnește, de parcă ar vrea să-l ia pe Nath de umăr sau de mână. Trebuia să-ți fi spus eu însumi, continuă el. Trebuia să-ți fi spus, cu mult timp înainte...

Nath face încă jumătate de pas spre el. E atât de aproape acum, atât de aproape de a înțelege, încât îl ia amețala.

— Ce? întrebă el mai mult în șoaptă, atât de încet încât Hannah abia dacă-l aude. Că e vina ta?

Cu o secundă înainte ca Jack să se miște, ea înțelege ce se va petrece: Nath are nevoie de o țintă, de ceva spre care să-și îndrepte furia și sentimentele de vinovăție; altfel se va prăbuși. Jack știe și el asta – Hannah o vede pe fața lui, în felul în care își strânge umerii, pregătindu-se. Nath se apleacă spre el și pentru prima dată de mult, mult timp, îl privește pe Jack în ochi: căprui în albastru. Poruncitor. Implorator. „Spune-mi! Te rog!” Iar Jack încuviințează din cap. „Da”.

Apoi pumnul lui țâșnește, iar Jack se îndoiaie de mijloc. Nath n-a mai lovit pe nimeni, niciodată, și crezuse că asta o să-l facă să se simtă bine – puternic –, senzația brațului pompând ca un piston. Dar nu. Are impresia că lovește o bucată de carne, ceva dens și greu, ceva ce nu opune rezistență. Îi dă o senzație de greață. Și se așteptase la un *paf*, ca în filme, însă nu se aude aproape nimic. Doar un bufnet, ca un sac căzând pe podea, un icnet mic și slab care, și el, îl îngrețosează. Nath se pregătește, așteaptă, dar Jack nu ripostează. Doar se îndreaptă de spate, încet, cu o mână pe stomac și ochii fixați asupra lui. Nici măcar nu-și încleștează pumnii, iar asta îi stârnește lui Nath cea mai mare greață.

Crezuse că, atunci când o să dea de el, când pumnul lui o să-i lovească fața îngâmfată, o să se simtă mai bine. Că totul se va schimba, că bulgărele acela de furie care a crescut în el se va spulbera ca nisipul. Dar nu se întâmplă nimic. Încă îl simte acolo, un boț de beton în el, care-l roade pe dinăuntru. Iar fața lui Jack nu e îngâmfată. Se așteptase măcar la o atitudine defensivă, poate la teamă, dar în ochii lui nu se citește niciuna, nici alta. Ba chiar Jack îl privește aproape duios, de parcă i-ar părea rău pentru el. De parcă ar vrea să întindă mâinile și să-l cuprindă în brațe.

— Haide! strigă Nath. Ți-e prea rușine ca să ripostezi?

Îl înhață pe Jack de umăr și își ia din nou avânt, iar Hannah întoarce privirea cu o secundă înainte

ca pumnul lui să atingă iar fața lui Jack. De data asta, un firisor roșu se prelinge din nasul lui. Jack nu-l șterge, îl lasă să se scurgă din nară pe buze și pe bărbie.

— Oprește-te! țipă Hannah și doar când își aude glasul își dă seama că plânge, că obrazii, gâtul și chiar gulerul tricoului îi sunt ude de lacrimi.

Nath și Jack aud și ei. Și se uită la ea muți, Nath cu pumnul încă strâns, Jack cu acea privire duioasă îndreptată acum asupra ei.

— Oprește-te! strigă ea din nou, cu un nod strângându-i stomacul, și se năpustește între ei încercând să-l apere pe Jack, bătându-și fratele cu palmele, alungându-l.

Iar Nath nu se opune. O lasă să-l împingă, simte că se clatină, picioarele îi alunecă pe lemnul tocit și se lasă să cadă de pe ponton, în apă.

•

Deci așa se simte, își spune el când apa se închide deasupra lui. Nu se zbate. Își ține răsuflarea, își imobilizează mâinile și picioarele, stă cu ochii deschiși în vreme ce se scufundă. Deci așa arată. Și-o imaginează pe Lydia ducându-se la fund, iar soarele de deasupra devine tot mai palid pe măsură ce și el coboară în adânc. În curând va ajunge jos de tot, cu brațele, picioarele și spatel lipite de nisipul de pe fund. Va sta acolo până când nu-și va mai putea ține respirația, până când apa va năvăli să-i stingă mintea ca pe o lumânare. Ochii îl ustură, dar se forțează să-i țină deschiși. Deci așa e, își spune el. Reține asta! Reține totul! Și amintește-ți!

Dar e prea obișnuit cu apa. Corpul lui știe deja ce să facă, așa cum știe să se aplece sub colțul scării de acasă, unde tavanul e jos. Mușchii i se întind și zvâcnesc. De la sine, trupul se îndreaptă, brațele bat apa. Picioarele lovesc până ce capul atinge suprafața, iar el tușește, scuipe o gură de mâl și trage în piept aerul rece. E prea târziu. Deja știe cum să nu se înece.

Plutește cu fața în sus, cu ochii închiși, lăsând apa să-i susțină membrele istovite. Nu poate să afle cum a fost, nici prima dată, nici ultima. Poate să bănuiască, dar nu va ști niciodată, nu cu adevărat. Cum a fost, ce a gândit ea, tot ce nu i-a spus niciodată. Dacă a crezut că a dezamăgit-o sau dacă ar fi vrut ca el să-i dea drumul să se ducă. Și asta, mai mult decât orice altceva, îl face să simtă că ea nu mai e.

— Nath? îl strigă Hannah și se uită după el peste marginea pontonului – o fețișoară palidă.

Apoi un alt cap apare, al lui Jack, și o mână se întinde în jos, spre el. El știe că e a lui Jack și de aceea, când va ajunge la ea, o va strânge oricum.

Iar după ce o va strânge, ce se va întâmpla? Se va duce acasă, cu apa șiroind, plin de mâl, cu degetele julite de la dinții lui Jack. Lângă el, Jack va păși plin de vânătași și umflături, cu pieptul cămășii ca un test Rorschach de un maro-închis. Hannah va fi plâns, evident – se va vedea în dărele de pe pomeții ei, în fluturarea umedă a genelor pe obraji. Cu toate astea, vor fi scăldați, toți trei, într-o lumină stranie, ca și când ar fi fost purificați. Va dura mult timp până când lucrurile se vor clarifica. Azi vor trebui să dea ochii cu părinții lor, cu mama lui Jack, și să răspundă la toate întrebările: „De ce v-ați bătut? Ce s-a întâmplat?” Va dura mult timp, fiindcă nu vor putea explica, iar părinții – ei știu asta – au nevoie de explicații. Își vor schimba hainele cu unele uscate, Jack îmbrăcând unul dintre tricourile vechi ale lui Nath. Vor pune antiseptic pe obrazii lui Jack și pe pumnul lui Nath, iar asta îi va face să arate și mai însângerați, ca și când rănilor li s-ar fi redeschis, deși în realitate încep să se închidă.

Iar mâine, luna următoare, anul viitor...? Va dura mult timp. Ani de acum înainte încă vor mai reazeza piesele pe care le cunosc, încercând să-și imagineze trăsăturile ei, redesenându-i contururile în minte. Siguri că de data asta n-au mai greșit, convinși că au înțeles-o pe deplin, în sfârșit. Și se vor gândi la ea des: când Marilyn va trage perdelele în camera Lydiei, va deschide dulapurile și va

Începe să strângă hainele de pe rafturi. Când tata, într-o zi, va intra într-o încăpere și pentru prima dată nu va mai scana, dintr-o privire, toate capetele bălaie prezente. Când Hannah va începe să stea cu spatele puțin mai drept, când va începe să vorbească puțin mai clar, când într-o zi își va da părul pe după ureche într-un gest familiar și se va întreba, pentru o clipă, de la cine l-a moștenit. Iar Nath... Când lumea, la școală, îl va întreba dacă are frați și va spune „două surori, dar una a murit”; când, într-o zi, se va uita la mica umflătură care va marca pentru totdeauna nasul lui Jack și va dori s-o contureze, delicat, cu vârful degetului. Când mult, mult timp mai târziu va privi globul albastru și tăcut al Pământului și se va gândi la sora lui, așa cum o va face în fiecare moment important al vieții lui. El încă nu știe asta, dar o simte undeva adânc, în ființa lui. Atât de multe lucruri, își spune el, despre care îmi voi dori să-ți povestesc.

Acum însă, când deschide ochii în sfârșit, privește spre ponton, spre mâna lui Jack, spre Hannah. De unde plutește el, fața ei cu susul în jos este așezată exact așa cum trebuie, iar Nath înoată câinește spre ea. Nu vrea să se ducă la fund și să-i piardă chipul din vedere.

Nota autoarei

Mi-am asumat câteva mărunte libertăți istorice: coperta cărții *Secretele succesului*. Cum să vă faceți prieteni și să deveniți influent pe care o descriu în roman este un amalgam al copertelor unor ediții diferite, însă textul este real. În mod similar, citatele din *Cartea de bucate a lui Betty Crocker* sunt preluate din ediția 1968 a mamei mele, deși mama lui Marilyn trebuie să fi folosit una anterioară.

Mulțumiri

Îi mulțumesc din suflet agentului meu, Julie Barer, care a așteptat cu răbdare acest roman timp de șase ani și care a avut întotdeauna mai multă încredere în el (și în mine) decât am avut eu. Le mulțumesc stelelor mele norocoase pentru ea. William Boggess, Anna Wiener, Gemma Purdy și Anna Knutson Geller de la Barer Literary, a fost o încântare să lucrez cu voi; nu m-aș fi putut afla pe mâini mai bune.

Redactorii mei de la The Penguin Press, Andrea Walker și Ginny Smith Younce, m-au ajutat nemăsurat să cizelez această carte și m-au îndrumat la fiecare pas. Sofia Groopman mi-a înseninat ziua cu fiecare mesaj e-mail schimbat. Jane Cavolina, redactorul meu; Lisa Thornbloom, corectorul meu; și Barbara Campo împreună cu echipa de producție mi-au remediat nenumăratele inconsecvențe și au dovedit o răbdare excepțională în privința pasajelor mele scrise cu caractere cursive. Agentul meu de publicitate, Juliana Kiyon, mi-a fost o susținătoare dinamică și neobosită, și le sunt profund recunoscătoare lui Ann Godoff, Scott Moyers, Tracy Locke, Sarah Hutson, Brittany Boughter și tuturor celorlalți de la The Penguin Press și Penguin Random House, pentru că au adus pe lume această carte, cu dragoste și cu entuziasm.

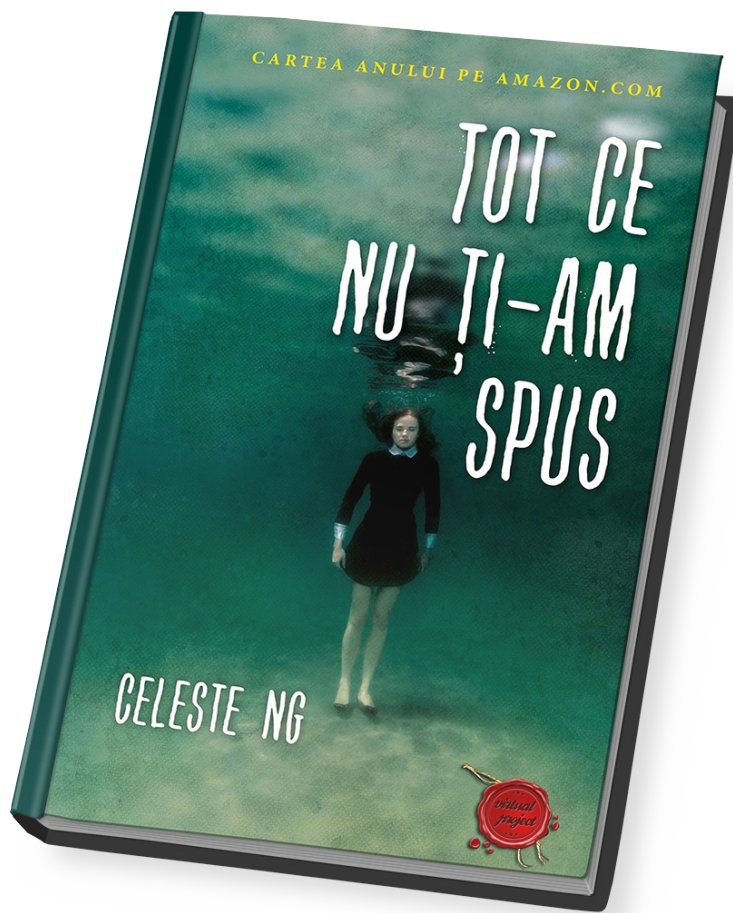
Oamenii susțin adesea că arta scrisului nu poate fi deprinsă, însă eu am învățat extrem de mult – despre scris și despre viața de scriitor – de la dascălii mei. Patricia Powell m-a ajutat să-mi iau munca în serios la primul meu atelier de scriere creativă. Wendy Hyman a fost cea care mi-a sugerat ideea unui masterat în arte frumoase, și pentru acest lucru îi rămân veșnic îndatorată. Eliezra Schaffzin mi-a oferit sprijin și încurajări esențiale, iar generoșii mei profesori de la Michigan – Peter Ho Davies, Nicholas Delbanco, Matthew Klam, Eileen Pollack și Nancy Reisman – continuă să fie pentru mine un izvor de înțelepciune și de îndrumări.

Le sunt profund îndatorată și dascălilor mei neoficiali – prietenii mei scriitori. Le mulțumesc îndeosebi colegilor de masterat de la Michigan, îndeosebi lui Uwem Akpan, Jasper Caarls, Ariel Djanikian, Jenni Ferrari-Adler, Joe Kilduff, Danielle Lizarin, Taemi Lim, Peter Mayshle, Phoebe Nobles, Marissa Perry, Preeta Samarasan, Brittani Sonnenberg și Jesmyn Ward. Ayelet Amittay, Christina McCarroll, Anne Stameshkin și Elizabeth Staudt merită mulțumiri duble – chiar triple și cvadruple – pentru că au citit primele versiuni ale acestui roman, în decursul anilor, și m-au încurajat. Jes Haberli este nu doar un cap-limpede de încredere, ci și un foarte necesar glas al rațiunii.

Scrisul este o activitate individuală și sunt extrem de recunoscătoare acelor comunități care mi-au oferit companie mereu. Echipa de la *Fiction Writers Review* mi-a reamintit de fiecare dată că *ficțiunea contează*, iar Bread Loaf Writers' Conference m-a familiarizat cu numeroși prieteni și idoli literari, printre care Voltronii. În Boston, comunitatea de la Grub Street m-a acceptat în sânul

primitoarei sale familii de scriitori – mulțumiri suplimentare lui Christopher Castellani pentru că mi-a deschis acea ușă. Grupul meu de scriere creativă Chunky Monkeys (Chip Cheek, Jennifer De Leon, Calvin Hennick, Sonya Larson, Alexandria Marzano-Lesnevich, Whitney Scharer, Adam Stomacher, Grace Talusan și Becky Tuch) îmi oferă încurajări continue și critici nemiloase. Și ori de câte ori mă împotmolesc, Darwin's Ltd. din Cambridge mă pune din nou pe picioare cu ceai fierbinte, cele mai bune sandvișuri din oraș și întotdeauna cea mai potrivită muzică în difuzoare.

În cele din urmă, adresez mulțumiri din inimă prietenilor și familiei mele, care m-au cizelat în nenumărate moduri. Katie Campbell, Samantha Chin și Annie Xu mi-au fost susținătoare și confidente mai bine de două decenii. Mulți alți prieteni mi-au fost alături, prea mulți ca să-i pot enumera aici, voi vă știți: vă mulțumesc. Carol, Steve și Melissa Fox m-au primit cu amabilitate în căminul lor iubitor de cuvinte, cu mai bine de zece ani în urmă. Iar membrii familiei mele mi-au fost sprijin permanent, chiar și atunci când nu erau pe deplin siguri ce anume să înțeleagă din marota mea cu scrisul; le mulțumesc părinților mei, Daniel și Lilly Ng, și surorii mele, Yvonne Ng, pentru că mi-au permis (și m-au ajutat) să-mi găsesc calea. Soțul meu, Matthew Fox, nu numai că m-a încurajat la fiecare pas, dar și-a asumat nenumărate responsabilități, pentru ca eu să pot să scriu. Fără el, această carte nu ar fi existat. Și în ultimul, dar nu în cel din urmă rând, îi mulțumesc fiului meu, care își acceptă cu bunăvoință mama visătoare, care mă face mereu să râd și pune de fiecare dată lucrurile în perspectivă: tu vei rămâne totdeauna realizarea cu care mă voi mândri cel mai mult.

virtual-project.eu

- ^[11] Supranume sub care a devenit cunoscut David Berkowitz, un ucigaș în serie american, care și-a început lista de asasinat în vara anului 1976, în New York, și a ucis șase persoane, răbind alte șapte, până când a fost prins, în august 1977. Criminalul a pretins că a ucis la îndemnul unui „demon” care luase forma câinelui unui vecin al său pe nume Sam.
- ^[12] Arthur Herbert Fonzarelli, sau Fonzie, este un personaj din sitcomul american *Happy Days* (1974-1984), care într-unul dintre episoade, în timp ce face schi nautic, sare peste o zonă cu rechini.
- ^[13] Roman al prozatorului William Faulkner.
- ^[14] Colegiu de artă din Cambridge, Massachusetts, destinat fetelor, care a funcționat ca atare până în anul 1999, când a fuzionat cu Universitatea Harvard.
- ^[15] Seriale western difuzate începând din anii '50 la televiziunea americană.
- ^[16] Richard Henry Lee (1732-1794), senator american, semnatar al Declarației de Independență și membru al unei influente familii de politicieni din Virginia.
- ^[17] Robert E. Lee (1807-1870), strălucit ofițer al armatei Statelor Unite, comandant al forțelor confederate din Virginia de Nord în Războiul de Secesiune.
- ^[18] Președinte al SUA între anii 1881 și 1885.
- ^[19] *Coolies*, muncitori asiatici, îndeosebi din China și India, necalificați, care imigrau în SUA și lucrau pentru salarii mici.
- ^[10] Nume sub care sunt cunoscuți primii europeni care au fondat Colonia Plymouth, în actualul stat Massachusetts din SUA, în prima parte a secolului al XVII-lea.
- ^[11] Celebră marcă americană de produse alimentare care și-a împrumutat numele unei emisiuni culinare radiofonice și unei serii de cărți de bucate.
- ^[12] „Iubitor”, în limba engleză. Referire la căsătoria dintre Mildred și Richard Loving, care a condus, în cele din urmă, la anularea legii privind integritatea rasială din 1924, ce interzicea mariajul între cetățenii albi și cei de culoare.
- ^[13] Actor, producător, scriitor și moderator TV, cunoscut îndeosebi pentru emisiunea *The Tonight Show*, pe care a moderat-o timp de treizeci de ani, între 1962 și 1992.
- ^[14] Ziua de 4 Iulie, sărbătoarea națională a Statelor Unite ale Americii.
- ^[15] He este simbolul chimic al heliului, dar și pronumele personal persoana a treia singular, masculin, adică „el”.
- ^[16] Joc de cuvinte intraductibil în română: e.g. este prescurtarea în engleză pentru „de exemplu”, iar egg înseamnă „ou”.
- ^[17] Mari universități particulare din Statele Unite.
- ^[18] Serial comic difuzat la televiziunea americană în perioada 1969-1974, despre o familie cu șase copii proveniți din căsniciile diferite.
- ^[19] Trojan, marcă de prezervative cu cele mai mari vânzări în SUA.
- ^[20] Club de noapte din New York, celebru în anii '70.